

Стратегія Дніпра 2030

Дніпровська міська рада

ДНІПРОВСЬКА
МІСЬКА РАДА

Агентство розвитку Дніпра

Національний інститут
стратегічних досліджень

Дніпровський національний
університет імені Олеся Гончара

Ukrainian Aerospace Cluster

Інститут суспільних досліджень

IT Dnipro Community

Придніпровська державна
академія будівництва та архітектури

СТРАТЕГІЯ ДНІПРА 2030

1. Про Стратегію Дніпра 2030 __ розділи 1 – 12
2. Аналіз Дніпра (SWOT) __ розділи 13 – 38
3. Інноваційність __ розділи 39 – 53
4. Комфорт __ розділи 54 – 70
5. Ідентичність __ розділи 71 – 81
6. Вертикальна та горизонтальна інтеграція розділи __ 82 – 85
7. Як розроблялась Стратегія Дніпра 2030 __ розділи 86 - 88

розділи	сторінки
1 Вміст	2
2 Звернення до громади	4
3 Бачення та місія міста	6
4 Філософія стратегії	7
5 Чому треба розробляти стратегію саме зараз	8
6 Дніпро має загрози та виклики	9
7 Дніпро відстає від глобальних міст світу	10
8 Дніпро має поєднати всіх стейкхолдерів заради сталого розвитку	12
9 Вертикальна та горизонтальна інтеграції Стратегії Дніпра 2030 (Стратегія сталого розвитку)	13
10 Історична довідка	15
11 Моніторинг Стратегії Дніпропетровська 2020 (попередньої)	17
12 Методологія розробки стратегічного плану	23
13 Аналіз сильних та слабких сторін м. Дніпра, можливостей та загроз (SWOT-аналіз) Стратегія – ревізія потенціалу та поточного стану в усіх сферах діяльності	25
14 Географічне розташування, суміжні території	27
15 Клімат, природні ресурси, ландшафт, ґрунти, гідрологічний режим місцевості	29

розділи	сторінки
16 Екологічна ситуація	31
17 Адміністративно-територіальний поділ та формування територіальної громади міста	33
18 Наявність містобудівної документації на рівні міста	36
19 Демографічна ситуація, ринок праці	38
20 Інфраструктура (транспорт, зв'язок)	40
21 Інфраструктура інженерна, енергетична	42
22 Містоутворюючі галузі, великий бізнес, якорі	44
23 Сфера досліджень та інновацій, економічної діяльності, яка має інноваційний потенціал	46
24 Розвиток підприємницького середовища	48
25 Фінансово-бюджетна ситуація	50
26 Пріоритетність позицій за впливом на розвиток міста	52
27 Сильні сторони Дніпра	53
28 Слабкі сторони Дніпра	54
29 Можливості	55
30 Загрози	56
31 Сценарії	57
32 Чому нам потрібно бути глобальним містом. Чим небезпечне “вимивання мізків”	59
33 Песимістичний сценарій (інерційний) 700 000 жителів. Місто “розділених вікон”	62
34 Реалістичний сценарій (інерційний) 832 000 жителів. Порятунок потопаючих — справа рук самих потопаючих	63
35 Реалістичний сценарій (цільовий) 1 000 000 жителів. Нові якорі – мультиплікатори розвитку	64
36 Оптимістичний сценарій (цільовий) 1 500 000 жителів. Дніпро як бренд	65
37 Обґрунтування вибору сценарію	67
38 Чому саме піраміду обрано символом стратегії	70

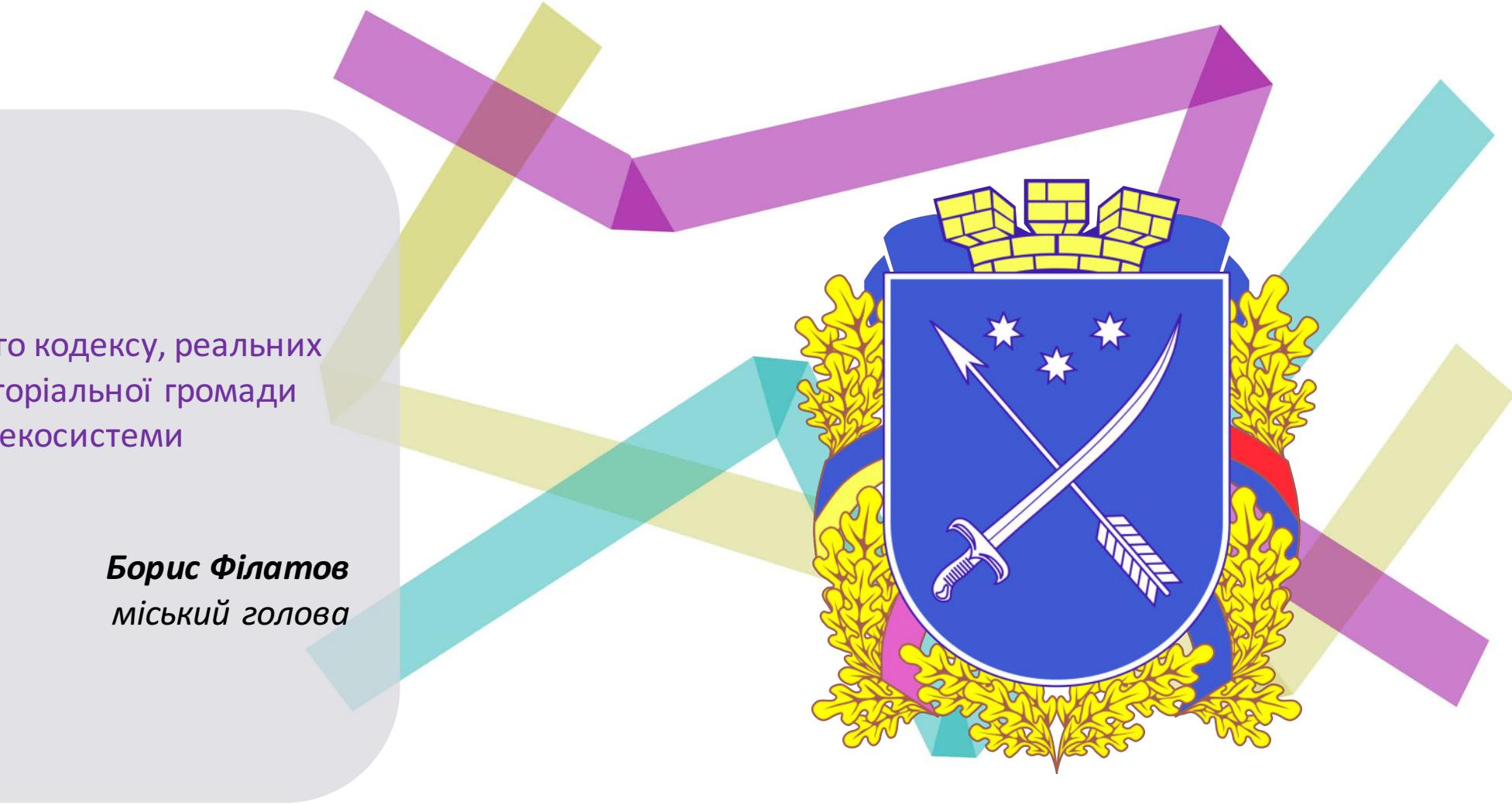
розділи	сторінки	розділи	сторінки
39 Стратегічний напрям А – “Інноваційність”	73	65 Операцівні цілі	150
40 Стратегічна ціль А.1. Дніпро – відкрита екосистема інновацій	75	66 Стратегічна ціль В.4. Стратегічна протидія глобальним викликам і загрозам	159
41 SWOT-аналіз стратегічної цілі	76	67 SWOT-аналіз стратегічної цілі	163
42 Операцівні цілі	77	68 Операцівні цілі	164
43 Стратегічна ціль А.2. Дніпро – Економічний та фінансовий центр	80	69 Пандемія – одна з п'яти глобальних загроз	167
44 SWOT-аналіз стратегічної цілі	82	70 Стратегічний напрям С – “Ідентичність”	173
45 Операцівні цілі	83	71 Соціологічний профіль дніпрянини	175
46 Стратегічна ціль А.3. Дніпро – міжнародний освітній центр	86	72 Стратегічна ціль С.1. Розвиток метрополітальності міста в реальності та світовідчутті мешканців міста	179
47 SWOT-аналіз стратегічної цілі	88	73 SWOT-аналіз стратегічної цілі	181
48 Операцівні цілі	90	74 Операцівні цілі	182
49 Стратегічна ціль А.4. Дніпро – Хаб нових індустрій (бізнес-кластеризація)	96	75 Стратегічна ціль С.2. Гармонізація міського життя	184
50 SWOT-аналіз стратегічної цілі	98	76 SWOT-аналіз стратегічної цілі	186
51 Операцівні цілі	100	77 Операцівні цілі	187
52 Ревіталізація старопромислових територій	113	78 Урахування гендерного компонента	189
53 Рівні стратегічного бачення сталого розвитку міста	118	79 Стратегічна ціль С.3 Підвищення суб'єктності дніпрян	191
54 Стратегічний напрям В – “Комфорт”	119	80 SWOT-аналіз стратегічної цілі	193
55 Стратегічна ціль В.1. Розвиток людського капітулу (освіта, медичний сервіс, охорона здоров'я, інтелектуальне / здорове / позитивне / культурне дозвілля, демографія)	121	81 Операцівні цілі	194
56 SWOT-аналіз стратегічної цілі	123	82 Особливості сталого розвитку міста – вертикальні та горизонтальні інтеграції – структура системи стратегічних документів	197
57 Операцівні цілі	125	83 SMART-спеціалізація – вертикальна інтеграція стратегії	198
58 Стратегічна ціль В.2. Зручна інфраструктура побуту	127	84 Інтегрована концепція розвитку – горизонтальна інтеграція стратегії	200
59 SWOT-аналіз стратегічної цілі	133	85 Як розроблялась стратегія	203
60 Операцівні цілі	135	86 Структура системи процесів розроблення стратегії	204
61 Кліматична стратегія	138	87 Виконавці стратегії	205
62 Парки Дніпра	141		
63 Стратегічна ціль В.3. Чисте довкілля (екологічна стратегія м. Дніпра)	144		
64 SWOT-аналіз стратегічної цілі	148		

Стратегія Дніпра 2030

“Від муніципального кодексу, реальних повноважень територіальної громади до єдиної сучасної екосистеми глобального міста”

Борис Філатов
міський голова

Місто як екосистема.

Нова стратегія, нова візія, нові стратегічні цілі

Сучасне місто – сукупність об'єктів і водночас середовище, в якому живуть та діють люди.

Стратегія міста – це **дорожня карта** по створенню єдиної екосистеми, яка враховує розвиток людського капіталу, визначає ключові сектори економіки і напрями роботи для органу місцевого самоврядування. Водночас Стратегія міста – це **вікно можливостей** переосмислити планування розвитку з урахуванням новітніх світових, державних та локальних викликів.

Які виклики стоять перед Дніпром?

По-перше, глобальні – зміна клімату, нестача ресурсів, старіння суспільства, технологічне безробіття, а також не прогнозовані загрози на кшталт пандемій.

По-друге, національні – централізація влади або умови децентралізації, близькість до зони конфлікту і відсутність умов для інвестицій.

По-третє, наші локальні виклики Дніпра – проблема міського аеропорту, забруднення повітря і води, відсутність високотехнологічних робочих місць.

Ці виклики базуються на існуючій ситуації, але ми не можемо не враховувати місцеві проблеми, які формують наше майбутнє – застарілі промисловість, інженерна та транспортна інфраструктури.

Додатково Стратегія має врахувати колоніальне минуле України, яке затримує її розвиток в реаліях індустріальних, філософських, економічних та містобудівних дискурсів, що інші розвинуті країни та глобальні міста пройшли в ХХ сторіччі.

Стратегія має бути амбітною і водночас реалістичною, унікальною саме для цієї території, розкриваючи її потенціал. Стратегія має бути аполітичною, бо не змінюватиметься від зміни політичного керівництва.

Завдання для Дніпра – розробити власну стратегію пришвидшення розвитку як за рахунок існуючого потенціалу, так і за рахунок виявлення новітніх напрямів, спільних дій громади, представників бізнесу, науковців та влади.

Як правило серед пріоритетів міського розвитку визначають три напрями роботи – для влади, для бізнесу і для громади.

Взаємний вплив між стейкхолдерами, цінністю території та політикою органів місцевого самоврядування надає можливість визначити напрями стратегічного розвитку міста, а перша ланка, з якою потрібно починати працювати, – **громадянське суспільство**.

Стратегія – це рух назустріч, коли всі отримують не тільки кінцевий результат, але й стають до спільної роботи.

Завершальним етапом в роботі над Стратегією має стати **синергія** між громадою, бізнесом, наукою та владою.

Ми розробили Стратегію Дніпра 2030 і закликаємо працювати разом!

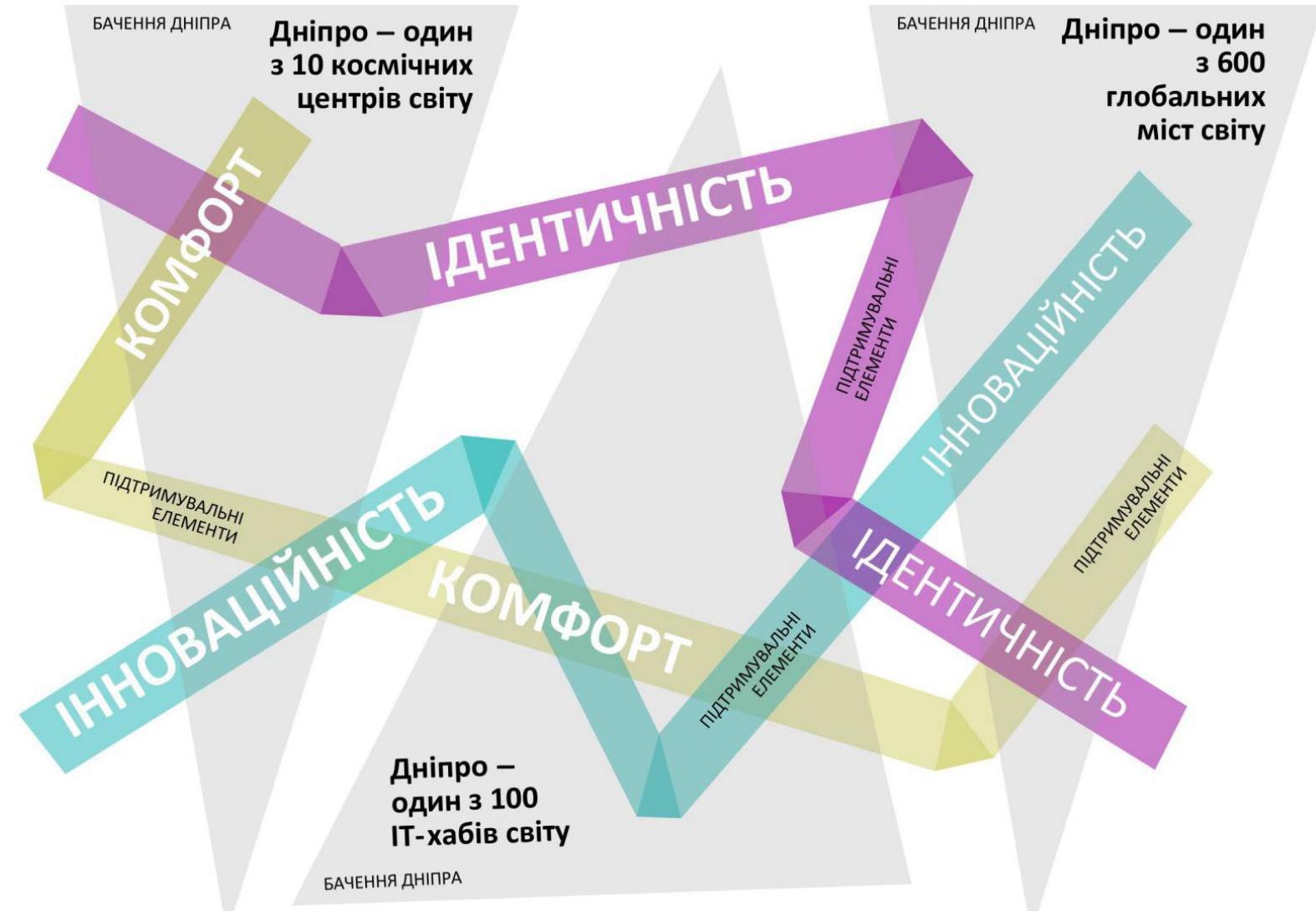
БАЧЕННЯ

В 2030 році Дніпро є мегаполісом, що динамічно розвивається і займає впевнену позицію серед 10 світових центрів космічної галузі.

Нові фінансові інституції, амбітна ІТ-спільнота та унікальні медики відкрили “вікно можливостей” для зростання іміджу Дніпра серед глобальних міст світу.

Високі стандарти комфорту повсякденного життя, відновлена екологічна безпека і ефективне управління зробили Дніпро привабливим містом, в якому хочеться жити та працювати.

МІСІЯ МІСТА

Філософія Стратегії Дніпра 2030

“В ситуації “або – або”,
зробити правильний вибір
практично неможливо”

Ямамото Цунетомо
Хагакуре
“Шлях самурая”
XVII сторіччя

“Адекватні рішення і
судження доступні лише тим,
хто несе ризики за прийняті
рішення”

Нассім Ніколас Талеб
філософ, письменник
XXI сторіччя

ЧОМУ ТРЕБА РОЗРОБЛЯТИ СТРАТЕГІЮ САМЕ ЗАРАЗ:

1. Додалися нові глобальні виклики.
2. Пришвидшення процесів змінили горизонти планування.

Пришвидшення процесів глобальної турбулентності змінили вимоги до планування. Оперативні цілі – подальші програми та проєкти, виконання яких треба розраховувати за 1 – 3 роки.

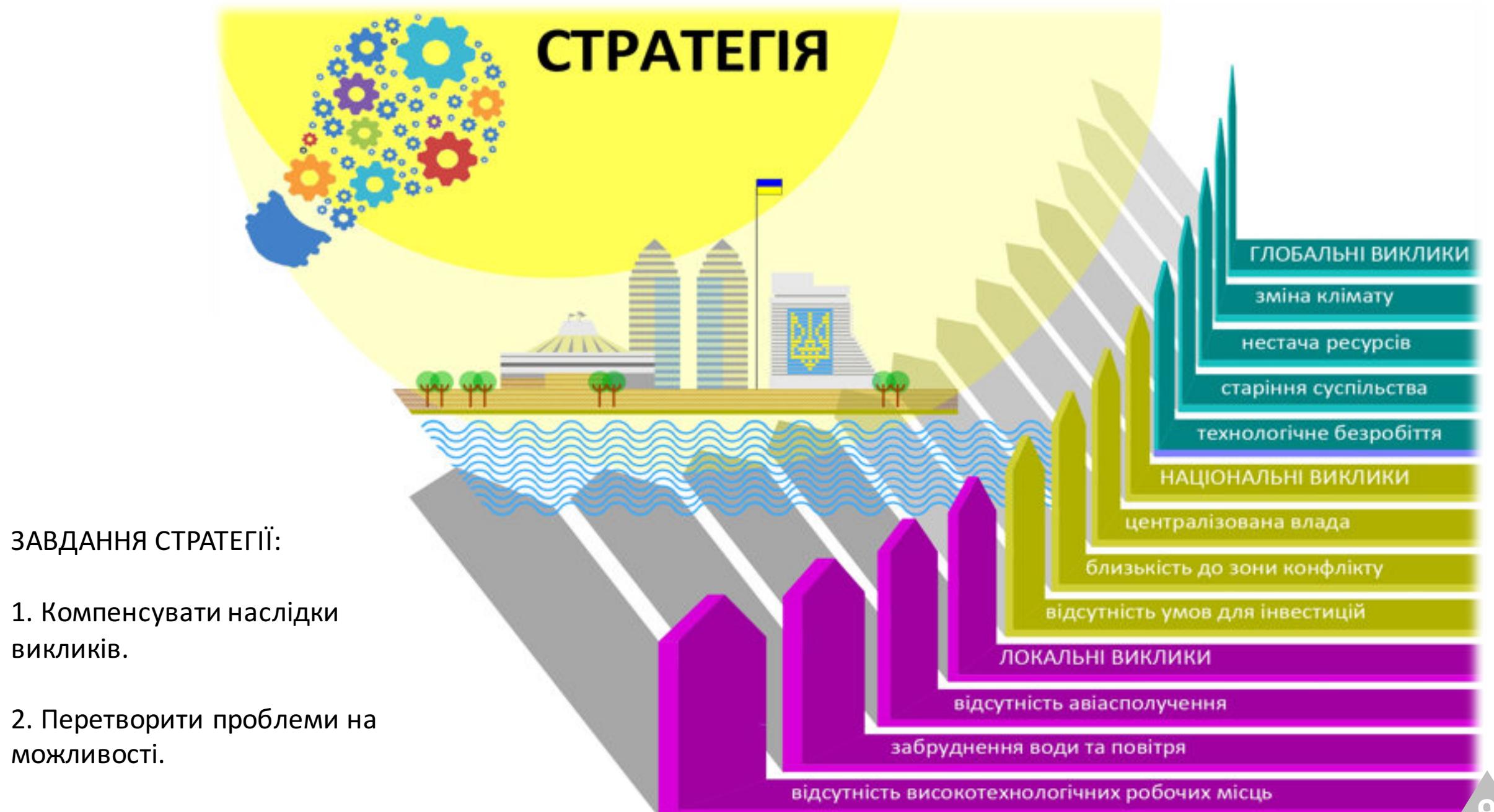
Це наші майбутні реальні кроки по втіленню Стратегії. Середньостроковий горизонт – практичний рівень для стратегічних цілей, йдеться про 3 – 5 років.

Стратегічне бачення, пріоритети міського розвитку – теоретичні цілі та довгостроковий горизонт, йдеться про 10 – 15 років.

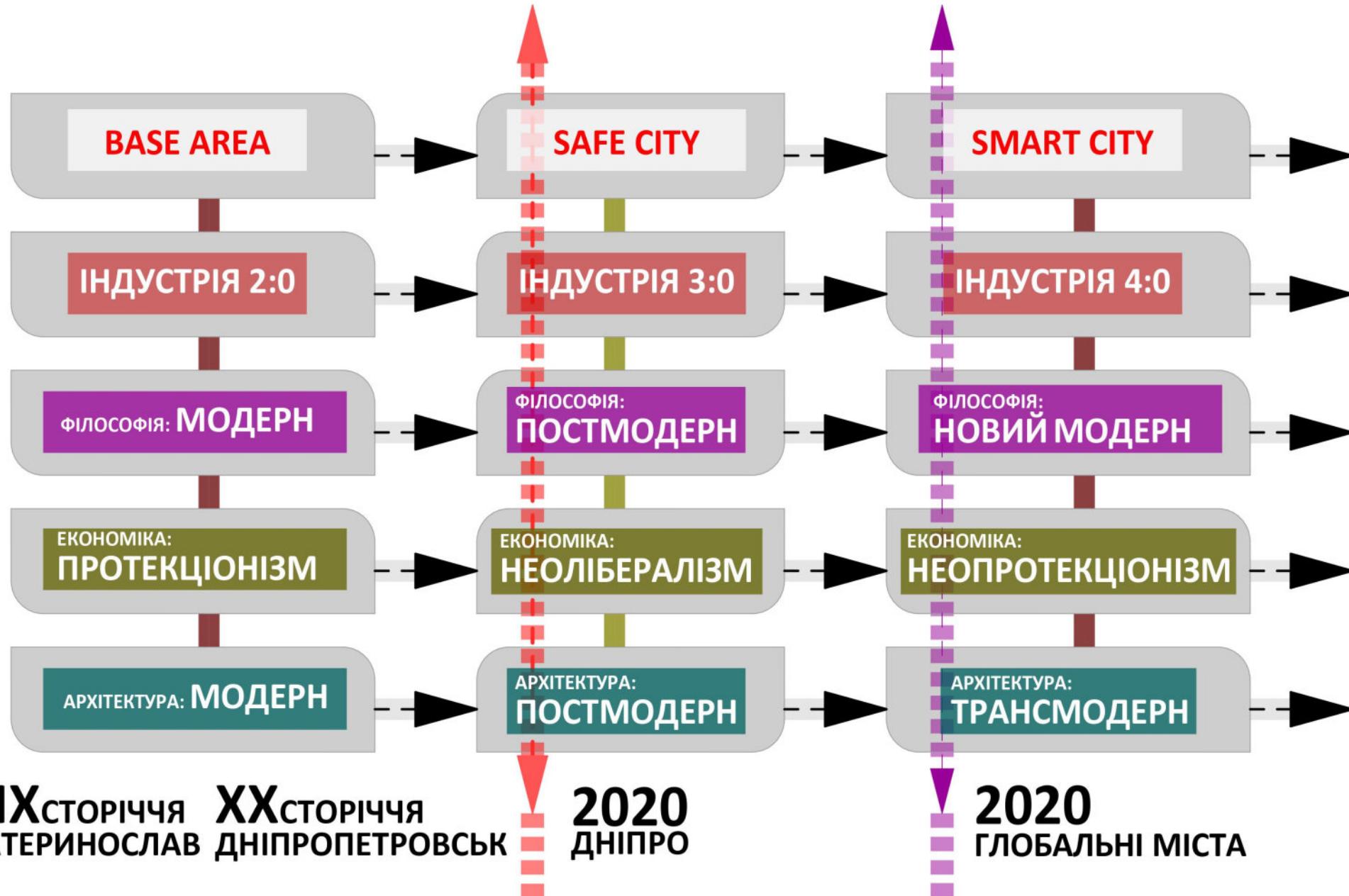
Баланс між соціальною, економічною та екологічною складовими – маркер, який впливає на визначення стратегічного бачення, пріоритети міського розвитку, стратегічні та оперативні цілей.

3. Змінилися умови реформи децентралізації.
4. Завершується термін чинності попередньої стратегії міста (Стратегічний план розвитку міста Дніпропетровська до 2020 року), що була написана в 2011 році.

1. ДНІПРО МАЄ ЗАГРОЗИ ТА ВИКЛИКИ

2. ДНІПРО ВІДСТАЄ ВІД ГЛОБАЛЬНИХ МІСТ СВІТУ

ЗАВДАННЯ
СТРАТЕГІЙ:

1. Урахувати колоніальне минуле України, яке затримує її розвиток в реаліях індустріальних, філософських, економічних та містобудівних дискурсів, які інші розвинуті країни та глобальні міста пройшли в ХХ сторіччі.

2. Міста світу вже сьогодні живуть в парадигмі економічних, індустріальних, філософських, містобудівних дискурсів нового модерну – smart-city, індустрія 4:0, трансмодерн. Швидкі зміни по 5-ти обраним позиціям стратегічно необхідні

Після краху глобалізації і неолібералізму як ідеології, усьому світі існує **запит на нове мислення** і нові системи управління, які б використовували переваги глобалізації на користь людини. Ліберальні і ліберально-консервативні концепції провалюються, поступаючись не новому мисленню а небезпечному анархізму з радикально лівими поглядами. Відповіддю на поширення лівацтва і анархії, авторитаризму і деспотизму, став **Новий Модерн**.

Світ не зможе використати для своєї організації ні Модерн, який успішно працював в XIX-XX століттях ставши підґрунтям для тогочасних націй і держав, ні Постмодерн, з його атомізацією суспільства. Для успіху кожної окремої людини необхідним є поширення сили, багатства і могутності народу – великого цілого, що складається з окремих індивідуальностей. Держава Нового Модерну користуватиметься новими політичними, економічними і суспільними інструментами для досягнення індивідуального інтересу громадянина, вмонтованого в груповий і суспільний інтерес в новій технологічній реальності.

Республіка Нового Модерну буде оснащена суспільними та технологічними інноваціями, матиме горизонтальну мережеву структуру з адекватною часу системою вертикального управління, взаємодії та зв'язку частин цілого між собою.

У випадку, якщо Україна як держава зможе побудувати таку форму співіснування і колективної організації, стане можливим використання головної економічної філософії – економічного патріотизму як консенсусу між глобальними економічними цілями та політичними зобов'язаннями уряду перед громадянами. **Політика економічного патріотизму** бореться з ринковими викривленнями, які шкодять національним інтересам та використовує стимулуючі і захисні заходи

для розвитку національних глобальних корпорацій, які в свою чергу творять шлях для малого і середнього бізнесу.

В умовах глобальних змін ХХІ століття і переходу до нового технологічного укладу (безмежні обсяги дешевої енергії, винайдення нових штучних матеріалів нанорівня, 5G, вирощування штучних органів і зрештою поєднання в одному тілі біологічного і електронного організмів) розвиток в рамках попередніх, характерних для Української економіки технологічних укладів не може забезпечити фізичні і духовні інтереси особи. Відповідно потрібно розвивати Індустрію 4.0 (яка заміняє Індустрію 3.0) за допомогою головного економічного інструмента – неопротекціонізма, який в свою чергу замінює неолібералізм, котрий до цього часу руйнує підстави для розвитку.

Неопротекціонізм – це комплексний державний механізм підвищення конкурентоспроможності національної економіки у процесі глобалізації, він є «конкуренцією економічних політик», що здійснюється для формування національних чемпіонів, потужного експорту і зростання добробуту громадян. Неопротекціонізм фокусується на стимулюванні економічної активності через використання експорту, внутрішнього попиту та стимулювання індустріального розвитку і є політикою, яка виправляє внутрішні суперечності лібералізму в глобальній економіці.

Місто Дніпро, вступаючи в конкуренцію з глобальними містами ХХІ століття, повинен використати сучасний арсенал ідеологічних, філософських, соціальних, управлінських та економічних практик, характерних для Нового Модерну, і може стати пілотним проектом України у впровадженні нової організації суспільства, яка одночасно впливає і на архітектуру міста, роблячи його глобальним і переходячи до стилю Трансмодерн.

3. ДНІПРО МАЄ ПОЄДНАТИ ВСІХ СТЕЙКХОЛДЕРІВ ЗАРАДИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

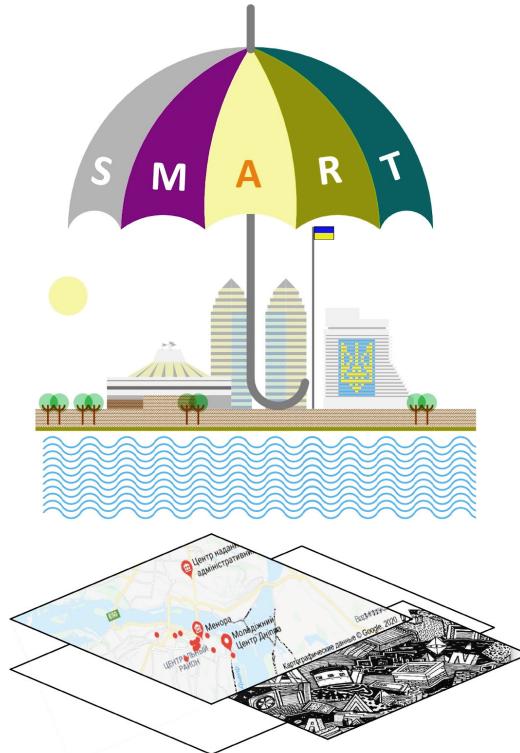
ЗАВДАННЯ СТРАТЕГІЇ:

1. Амбітна і водночас реалістична.

2. Унікальна саме для цієї території, розкриває її потенціал.

3. Аполітична, бо не змінюється від зміни політичного керівництва.

SMART Стратегія

Стратегія сталого розвитку

Інтегрована концепція розвитку

Надає можливість приєднатися до світової мережі глобальних міст зі своєю унікальною спеціалізацією. Розробляється науковцями, ІТ та бізнес-спільнотами. Виявляє точки зростання
(Відповідно до рекомендацій ЄС)

Стратегія міста - цедорожня карта по створенню єдиної екосистеми, яка враховує розвиток людського капіталу, визначає ключові сектори економіки і напрями роботи органу місцевого самоврядування.
(У відповідності до Постанов КМУ та методичних вказівок)

Надає просторові прив'язки оперативним цілям Стратегії. Пошарові громадські простори розробляються разом з місцевими громадами.
(Відповідно до рекомендацій ЄС)

Дніпро – один з 10 космічних центрів світу
Дніпро – один з 100 IT-хабів світу
Дніпро – один з 600 глобальних міст світу
Дніпро – амбітний, глобальний, комфортний

ІНТЕГРАЦІЯ СТРАТЕГІЇ ДНІПРА 2030 ЗІ СТАТУТОМ ГРОМАДИ

Розроблення Стратегії Дніпра 2030 ведеться відповідно до положень
Статуту територіальної громади м. Дніпра (проект оновлено 04.05.2020)

Статут територіальної громади міста Дніпра

<https://dniprorada.gov.ua/uk/page/proekt-statutu-territorialnoi-gromadi-mista-dnipro>

РОЗДІЛ VIII

СТРАТЕГІЯ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ МІСТА

Стаття 55. Система сталого розвитку міста

1. Стратегія та основні напрями розвитку міста базуються на концепції сталого розвитку всіх сфер соціально-економічного, політичного та культурного життя міста.

2. Сталий розвиток ґрунтується на принципах:

- вирівнювання якості та стандартів життя жителів усіх районів у місті;
- стабілізації і поліпшення економічної, соціальної, екологічної ситуації на території міста;
- розробки та запровадження механізмів пом'якшення впливу економічної кон'юнктури на розвиток територіальної громади;
- оперативного реагування на виникнення елементів соціальної кризи;
- забезпечення участі територіальної громади у процесах регіонального та державного планування;

- збільшення потенціалу для вирішення міських проблем шляхом запровадження функціональної реформи, застосування механізмів децентралізації процесів прийняття та реалізації рішень;
- поступового пристосування до ринкових умов системи міського комунального господарства, реформування його структури та запровадження сучасних механізмів управління та розвитку об'єктів комунальної власності;
- запровадження сучасних механізмів фінансового менеджменту;
- застосування нових підходів формування системи соціального захисту жителів міста;
- розширення обсягів залучення наукової інформації та консультивативної допомоги з визначених напрямів розвитку територіальної громади;
- розробки перспективних планів розвитку міста;
- розвитку на території міста сучасної ринкової інфраструктури, системи інформаційних потоків;
- установлення тісних ділових та культурних стосунків з іншими територіальними громадами, зарубіжними муніципальними утвореннями, використання досвіду партнерів та здійснення спільних проектів.

3. Сталий розвиток міста забезпечується шляхом розробки програми стратегічного розвитку міста, а також щорічних планів соціально-економічного розвитку міста.

4. Виконавчі органи міської ради у своїй діяльності реалізовують основні напрямки програм та планів соціально-економічного розвитку міста.

Історична довідка

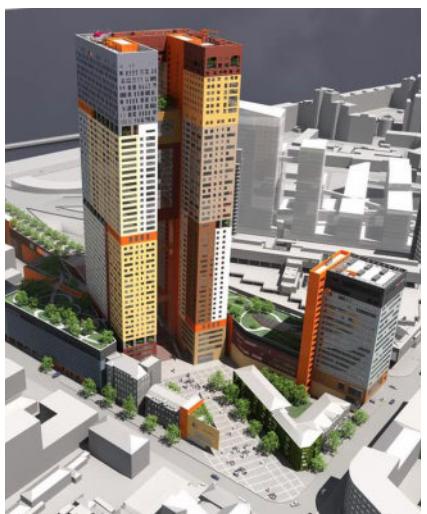
“За сучасних обставин Дніпро став Східним форпостом України, важливим військово-політичним та медичним центром держави, одним із центрів волонтерського руху”

Святослав Чирук
дніпровський історик

Місто Дніпро сформувалось на базі козацьких поселень у транспортно-торгівельному вузлі на перетині водних та суходільних шляхів. Стратегічна та економічна потужність місцини була забезпечена географічними умовами, одним із проявів важливості була наявність на території сучасного міста Дніпра та його околиць значної кількості фортець та військових укріплень, а також адміністративного центру періоду **Нової Січі** – міста **Нового Кодаку**.

Військово-стратегічна важливість, вдале географічне розташування, а також демографічні та економічні чинники зумовили постання на базі козацьких поселень губернського центру Російської імперії – міста Катеринослава, що планувався як великий стратегічний, торговельний та ідеологічний центр, але внаслідок геополітичних та внутрішньополітичних змін не зміг реалізувати цю можливість.

Новий виток розвитку міста настав наприкінці XIX ст., **внаслідок підприємницької діяльності Олександра Поля** та географічному розташуванню на перетині шляхів постачання сировини – залізної руди та кам’яного вугілля. Перетворення міста на важливий центр металургійної промисловості спричинило бурхливе економічне зростання, стрімке збільшення населення, покращення умов життя та появу нових освітніх і наукових установ. **Індустриалізація** цього періоду заклада основи економічного розвитку міста протягом усього ХХ ст. та до сьогоднішніх часів.

Вагомим аспектом життя міста за радянських часів стало формування на його основі **ракетобудівного центру** всесоюзного значення, що потягло за собою низку позитивних та негативних наслідків. З одного боку – появу нових, високотехнологічних наукових інституцій, спрямування державних інвестицій, а з іншого – закритий характер міста (заборона на відвідування іноземцями) та перетворення на військову ціль.

Характерною ознакою Дніпра протягом різних періодів існування був його **багатонаціональний характер** та вагома українська складова, яка поєднувалась із пам'яттю про козацьке минуле. За сучасних обставин Дніпро став Східним форпостом України, важливим військово-політичним та медичним центром держави, одним із центрів волонтерського руху.

З 2001 р. Дніпро входить до Списку історичних населених місць України та має визначені історичні ареали. У 2019 р. було розроблено “Історико-архітектурний опорний план. Визначення меж, режимів використання, режимів регулювання забудови історичних ареалів м. Дніпра”. Об'єктами архітектури та містобудування національного значення визначено 20 пам'яток, 128 споруд визначено як пам'ятки архітектури та містобудування місцевого значення, а 87 об'єктів пропонуються до взяття на облік у пам'ятки архітектури та містобудування.

Аналіз Стратегічного плану розвитку м. Дніпропетровська до 2020 року

Розробленню Стратегічного плану розвитку м. Дніпропетровська до 2020 року (далі – Стратегічний план) передувало дослідження в рамках проєкту **“Місцевий економічний розвиток міст України”** за фінансової підтримки уряду Канади. Було проведено серйозну аналітичну роботу, експертні опитування, а стратегічні рішення обговорювались у фокус-групах та виносилися на громадські обговорення. Стратегічний план було узгоджено з іншими діючими стратегічними планами – Стратегією розвитку Дніпропетровської області та Концепцією розвитку міста Дніпропетровська. Підготовкою Стратегічного плану займалась робоча група зі стратегічного планування в рамках реалізації проєкту “Місцевий економічний розвиток міст України” та Дорадчий комітет з питань місцевого економічного розвитку.

Автори Стратегічного плану звертали увагу на проблемні питання у розвитку міста та не приховували фактів. Стратегічний план охоплював широке коло питань. Таким чином під час розробки Стратегічного плану було дотримано таких принципів стратегічного планування місцевого розвитку як: об'єктивність, компетентність, прозорість, комплексність, ситуаційність та спадкоємність.

Усе це дало можливість високо оцінити Стратегічний план не тільки мешканцями міста, але і колегами з інших регіонів України. Так, автори Комплексної стратегії розвитку Львова на 2012 – 2025 роки визнали Стратегічний план однією з найбільш прогресивних муніципальних стратегій України.

Основним завданням розроблення Стратегічного плану автори вважали визначення основних напрямків розвитку міста, ключових секторів економіки та галузей виробництва, відштовхуючись від яких і планувалося досягти сталого розвитку.

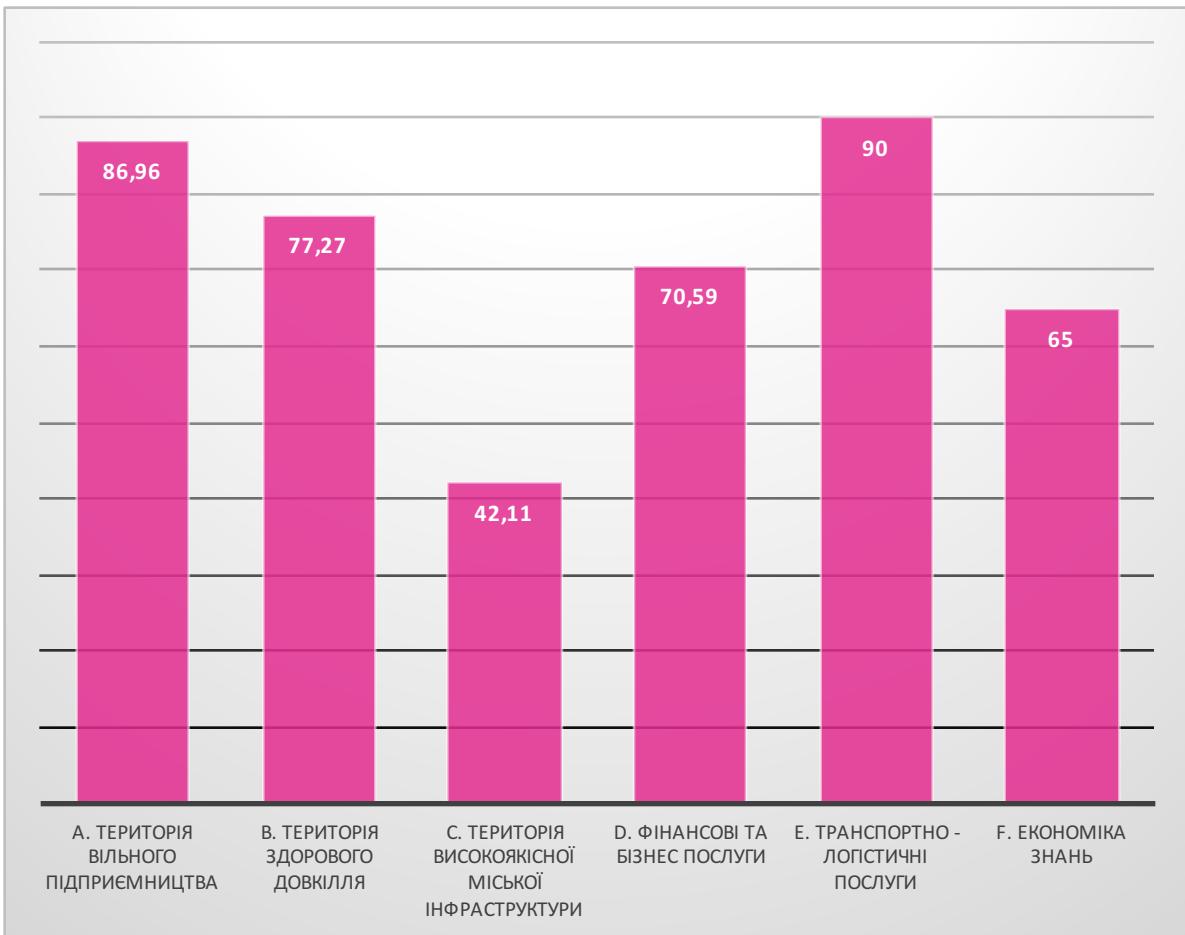
Таким чином, було вирішено врахувати **попередній досвід** та перевірені часом галузі виробництва. Саме це і створювало проблему, оскільки **замість стратегічного планування фактично було створено довгостроковий план**. Вважається, що докорінна відмінність між ними полягає у трактуванні майбутнього.

Довгостроковий план екстраполює у майбутнє існуючі показники, виходячи із того, що згодом вони мають тільки поліпшуватися, тоді як Стратегічний план не намагається вивчати майбутнє за допомогою екстраполяції, а робить спробу визначити перспективи розвитку та можливі небезпеки, які можуть бути на шляху їх досягнення.

Інакше кажучи, **Стратегічний план – це візія майбутнього, спроба побачити проблеми і перспективи та визначити шляхи для досягнення успіху**. У той же час, довгостроковий план, навіть тоді, коли вдається виявити проблемне питання, наприклад, відсутність у регіоні якоїсь перспективної для його розвитку галузі, не дає інструментів для його вирішення, оскільки немає можливості зробити якісь екстраполяції та спертися на попередній досвід.

Із цього ж завдання, тобто, – визначення основних галузей виробництва для стимулювання їх подальшого розвитку, яке було поставлено у Стратегічному плані, випливає інша проблема, а саме намагання охопити всі можливі галузі життя міста.

Оцінка результативності виконання стратегічних напрямів, %

Це спричинило **розорошення зусиль** та не дало можливості визначитись із пріоритетами. Було обрано шість напрямків розвитку: територія вільного підприємництва; територія здорового довкілля; територія високоякісної міської інфраструктури; фінансові і бізнес-послуги; транспортно-логістичні послуги; економіка знань. Перший і другий напрямки містили по чотири стратегічні цілі та одинадцять оперативних цілей, третій напрям – три стратегічні та десять оперативних цілей, четвертий – три стратегічні та одинадцять оперативних, п'ятий – дві стратегічні та шість оперативних і шостий – три стратегічні та одинадцять оперативних.

Усього **дев'ятнадцять** стратегічних і **шістдесят** оперативних цілей, що робило “дерево цілей” надто переобтяженим.

Таким чином, Стратегічний план не ґрутувався на таких принципах стратегічного планування місцевого розвитку як: **пріоритетність, альтернативність, цілепокладання та результативність**, що зумовило низку проблем стосовно його виконання.

На основі внутрішнього моніторингу виконання Стратегічного плану було зроблено висновки щодо його результативності. Оцінка відбувалась за такою методикою: значення індикаторів оцінкиожної оперативної цілі було розділено на чотири групи – поліпшення показника, відсутність змін або погіршення ситуації, несуттєве поліпшення і неправильно визначені індикатори моніторингу. В разі входження показника індикатора до однієї з чотирьох груп, група отримувала один бал. Бали в групах підсумовувались дляожної стратегічної цілі, після чого визначався відсоток балів групи поліпшення показника.

З оцінки випливає, що найкращих показників реалізації стратегії вдалось досягти у напрямку транспортно-логістичних послуг (90 % виконання) та території вільного підприємництва (87 % виконання), тоді як найгірші показники реалізації стратегії проявились у напрямках території високоякісної міської інфраструктури та економіки знань.

Загальний рівень виконання стратегії оцінюється в 71 %.

Серед проблем, які не вдалось подолати у сфері якісної міської інфраструктури – перевантаженість закладів дошкільної освіти та якість загальної середньої освіти. Окрім того, визначення в якості індикатора доступності закладів вищої освіти кількості закладів із ліцензією на навчання іноземних студентів виявилось неефективним, оскільки він залишається незмінним (100 %).

Докорінно невірною є оцінка покращення інфраструктури на основі позитивного коефіцієнту міграцій, оскільки цей показник зростав протягом 2016 – 2017 років за рахунок тимчасово переміщених осіб із окупованих територій, а не через покращення умов життя у місті. Не вдалося також суттєво покращити цілодобове постачання якісної питної води містянам, збільшити кількість рекреаційних зон і спортивних майданчиків, міських транспортних маршрутів та зменшити тривалість поїздок містом.

У напрямку економіки знань не вдалось збільшити кількість студентів закладів вищої освіти, впроваджених у місті наукових розробок та покращити рівень задоволеності працедавців рівнем освіти найнятих працівників. Не надто збільшилась (на 1 %) і кількість працевлаштованих за фахом випускників, які навчались за держзамовленням.

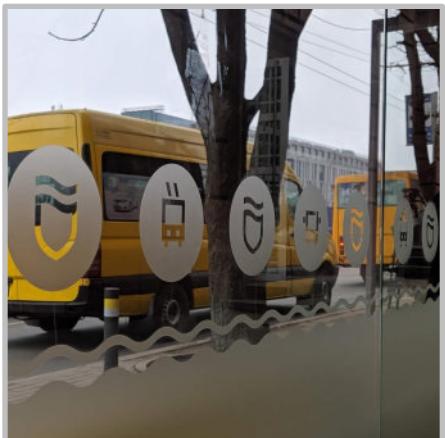
Загалом, разом із показниками індикаторів інших оперативних цілей, можна прийти до висновку, що **невиконані показники**, переважно, групуються у два кластери – **освіта та екологія** (разом із охороною здоров'я та здоровим способом життя).

Частково це зумовлено неврахуванням непередбачуваних обставин – війни та епідемії, але нездатність зменшити забруднення середовища великими підприємствами та покращити якість освіти слід віднести до прорахунків самої стратегії, яка зробили ставку на промисловість та бізнес і не приділила належну увагу культурній, науково-освітній та екологічній складовій. У той же час ці напрямки підвищують якість життя та задоволення ним містян.

В новому стратегічному плані розвитку Стратегії Дніпра 2030 було вирішено уникнути помилок минулого. Це проявляється як у самому підході – **виявлення можливостей розвитку** міста замість тунельного мислення шляхом екстраполяцій. Акцент робиться на тих напрямках, які були провалені минулою стратегією. Зокрема – виокремлення окремого стратегічного напрямку – **“Ідентичність”**, який включає і соціальну та екологічну відповідальність, і розвиток і популяризації науки як галузі з високою доданою вартістю. Окрім того, дерево цілей розроблено значно вужче порівняно із попередньою стратегією, що дає можливість краще визначитися із пріоритетами і покращити результативність.

Успішні кейси стратегії 2020:

- C.2.1. Інституційне забезпечення розвитку транспортної інфраструктури
- C.2.2. Насичення центральної частини міста транспортними маршрутами електротранспорту
- C.2.3. Оптимізація транспортних маршрутів

Збільшення рухомого складу громадського транспорту, нові (відновлені) маршрути тролейбусів (фрагмент звіту за 2019 р.)

У Дніпрі продовжують системно покращувати громадський транспорт. В 2019 р. запустили оновлений маршрут тролейбуса № 14, який з'єднує житломасив **Сонячний** із середмістям. На маршруті проклали контактну мережу та реконструювали тутешню тягову підстанцію. На завершальному етапі проекти будівництва тролейбусної лінії на житлові масиви "Перемога" та "Придніпровськ".

В 2019 р. закупили **20 трамваїв** з Німеччини, вони курсують на маршрутах. В 2019 р. закупили **16 нових тролейбусів** із них 45, які Дніпро закупає в рамках проекту з Європейським банком реконструкції та розвитку. З них нових, з низькою підлогою і кондиціонерами, тролейбусів від "Південмашу" в 2019 р. – 12, ще 21 тролейбус – у 2020 р., інші – від із запасом автономного ходу не менш ніж 12 км від "Білкомунмашу". Пасажиромісткість – до 100 осіб.

У Дніпрі систематично проводять **капітальні ремонти електротранспорту**. Зокрема, цього року оновили 42 трамвайні вагони, 4 тролейбуси та 4 вагони метро.

Завершено ремонт двох ескалаторів у метро, реконструкцію третього виконано на 90 %. Ескалатори роблять енергозбережними: сходи не рухаються, коли немає людей.

В 2019 р. у місті запрацювала **школа водіїв трамваїв і тролейбусів**. Раніше опановувати це професію було просто ніде, адже у попереднього закладу закінчилася акредитація.

Продовжується у Дніпрі **й реформа автобусних маршрутів**.

Приватним перевізникам поставлено умову перевести малогабаритні автобуси на великі – першого класу. На даний момент вони вже придбали 76 таких автобусів.

Крім цього, в рамках масштабної реформи транспортної мережі у Дніпрі продовжують встановлювати нові зупинкові комплекси. Їх улаштовують таким чином, аби уbezпечити громадян. Частини конструкції зупинкового комплексу знаходяться на глибині декількох метрів під землею. У разі необхідності він зможе знизити кінетичну енергію автомобіля, водій якого не впорався з керуванням. Зупинка витримає удар від легкового автомобіля, який рухається зі швидкістю 60 км/год. В Дніпрі вже встановили понад 50 зупинкових комплексів різного типу, роботи тривають.

Успішні кейси стратегії 2020:

Стратегічна ціль С.3.

Безпечні сучасні промислові зони та комфортні житлові райони (в частині “комфортні житлові райони”)

Ремонт (нове будівництво) громадських та внутрішньоквартальних просторів (фрагмент звіту за 2019 р.)

У 2019 р. в Дніпрі був виконаний ряд великих інфраструктурних проектів, але постійно виконуються і поточні роботи.

Були реконструйовані вул. Барикадна (від вул. Шолом-Алейхема до вул. Якова Самарського), вул. Байкальська (на ділянці від д. № 9/21 (промислова зона) до вул. Журналістів). Також завершуються роботи по реконструкції вул. Короленка (від вул. Дмитра Яворницького до вул. Челюскіна).

На поточний ремонт доріг було виділено **570 мільйонів** гривень, відремонтовано 650 тисяч м² зруйнованого асфальтобетонного покриття на більш ніж 250 об'єктах. Проведено ремонт прибудинкових доріг і тротуарів понад 100 будинків.

Для забезпечення безпеки дорожнього руху було встановлено близько **5 км** колесовідбійного бруса по вул. Набережній Заводській, майже **2,5 тисячі** напрямних пішохідних огорожень на просп. Слобожанському, вул. Калиновій, вул. Робочій, вул. Набережній Перемоги, вул.

Бурштиновій, інших; встановлено 200 антипаркувальних стовпчиків, а також **1 834** дорожніх знаків. Крім цього, були побудовані **2** нових світлофорних об'єкти і відремонтовані п'ять існуючих.

Також в Дніпрі у 2019 р. було висаджено понад **10,5 тисячі** дерев і майже **64,5 тисячі** однорічних квітів.

Успішні кейси стратегії 2020:

Оперативна ціль D.2.1 Системний маркетинг міста

було

стало

було

стало

було

стало

Бренд Дніпра – дизайн-код міста

У 2017 р. одним з перших проектів Агентства розвитку Дніпра було проведення конкурсу на оновлення бренду міста, створення емблеми та логотипів. Переможцем визначено Сергія Білопольського (Білого).

З 2018 р. Сергія призначено головним художником міста, а вже в грудні 2018 р. міською радою затверджений документ **Дизайн-код міста № 1250**. У ньому прописані принципи візуальної організації розміщення рекламних засобів, вивісок, табличок на фасадах будівель.

Одна з головних вимог в новому дизайн-коді міста – рекламні засоби не повинні закривати архітектуру будинку і не повинні викликати аварійні ситуації.

Ведуться роботи по вивільненню фасадів від нагромаджень зовнішньої реклами.

Також Дніпро брендую муніципальну власність, роботи, заходи, сувеніри новими логотипами та шрифтом.

Всі дніпрянини наочно бачать, що місто змінюється на краще.

Методологія розробки стратегічного плану

“Стратегію Дніпра 2030 розроблено у відповідності до Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації, яка була затверджена наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 31.03.2016 № 79 (у редакції від 27.12.2018 № 373, зі змінами від 03.04.2019 № 91)”

Олексій Їжак

завідувач сектору досліджень Центрального регіону в м. Дніпрі центру регіональних досліджень Національного інституту стратегічних досліджень (НІСД)

Strengths Сильні сторони (внутрішні притаманні фактори) Weaknesses
Слабкі сторони (внутрішні притаманні фактори) Opportunities
Можливості (зовнішні неконтрольовані фактори) Threats Загрози
(зовнішні неконтрольовані фактори)

Стратегічне бачення розвитку Дніпра – перспектива соціально-економічного та інноваційного розвитку міста в довгостроковому періоді з урахуванням його унікальних особливостей, використанням інтегрованого підходу та поєднанням секторальної (галузевої), територіальної (просторової) та управлінської складових місцевої політики.

Стратегія враховує інноваційний потенціал регіону – сукупність наявних у місті інтелектуальних, трудових, технологічних, науково-виробничих ресурсів з відповідним інфраструктурним забезпеченням, які за умови їх ефективного використання (поєднання) сприяють прийняттю та впровадженню нових технологічних рішень.

SWOT – це один з найпопулярніших і найефективніших методів, який дозволяє проаналізувати поточний стан, тактичні і стратегічні перспективи індивідуумів, бізнесів, інституцій, організацій і громад, навіть певних аспектів функціонування держави.

Сфера застосування SWOT-аналізу є надзвичайно широкою, адже він є одною з форм категоризації явищ, яка є фундаментальним когнітивним процесом, притаманним людській природі. Коли ми намагаємось щось з'ясувати і передбачити, ми відносимо явища, які нас оточують, до зрозумілих категорій і отримуємо у такий спосіб можливість зрозуміти ситуацію, в якій знаходимось.

Відповідно до законодавства України SWOT-аналіз є обов'язковим елементом розробки стратегій регіонального розвитку.

Основна частина SWOT-аналізу – визначення факторів різних категорій: внутрішні позитивні (сильні сторони), внутрішні негативні (слабкі сторони), зовнішні позитивні (можливості), зовнішні негативні (загрози). Ми це робимо, щоби сформулювати цілі і завдання стратегічного розвитку.

Ми залучаємо до аналізу не тільки осіб, що приймають рішення, але й широке коло людей, які мають інтерес у розвитку громади і знають, що відбувається у сфері їхньої компетенції. Колективна робота над позиціями факторів здійснюється під час стратегічних сесій, анкетування та обговорень. Ці матеріали дозволяють знайти правильне формулювання, щоб охопити все коло важливих ідей та завдань.

Методика передбачає встановлення зв'язку між внутрішніми (сильними і слабкими сторонами) та зовнішніми (можливостями і викликами) факторами, що мають стратегічне значення для розвитку міста. У такій спосіб формуються порівняльні переваги, викини та ризики, на основі яких здійснюється визначення і вибір стратегічних та оперативних цілей і завдань розвитку Дніпра.

Аналіз сильних і слабких сторін м. Дніпра, можливостей і загроз (SWOT-аналіз)

та характеристика порівняльних переваг, викликів і ризиків перспективного розвитку міста

СТРАТЕГІЯ – РЕВІЗІЯ ПОТЕНЦІАЛУ ТА ПОТОЧНОГО СТАНУ В УСІХ СФЕРАХ ДІЯЛЬНОСТІ

Баланс та взаємний вплив між стейкхолдерами, цінністю території та політикою органів місцевого самоврядування надає можливість **визначити напрями стратегічного розвитку міста**.

Всі знайденні і прийняті рішення щодо діючих та прогнозованих викликів мають спиратися на **унікальні властивості міста, його ресурси**.

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра:

1. Географічне розташування, суміжні території

Сучасний Дніпро – це багатофункціональний обласний і промисловий центр, важливий транспортний вузол міжобласного значення, центр міської агломерації.

Чисельність населення міста – **1 000 576 осіб** (на 01.01.2019 р.)

Територія міста – **405 кв. км**

Дніпро розташований на перехресті всіх видів шляхів сполучення: водних, залізничних, автомобільних, повітряних. Наявна необхідна інфраструктура, що дає можливість здійснювати значні обсяги перевезень пасажирів та вантажів.

Протягом усієї історії Дніпро формувався й розвивався як місце зосередження базових галузей важкої промисловості – металургійної, машинобудівної та хімічної і вже майже століття зберігає визнання як центр металургії.

Частка міста у загальнорегіональних обсягах промислового виробництва області становить **28 %** (2018 р.).

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра:

1. Географічне розташування, суміжні території

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. Судноплавна річка	19,62 %	1. Роздільність міста річками на три частини	10,48 %
2. Центр агломерації (Дніпро, Кам'янське, Новомосковськ)	20,76 %	2. Центр занепадаючої індустріальної агломерації	21,33 %
3. Магістральне залізничне сполучення	19,62 %	3. Близькість до зони конфлікту	20,76 %
4. Відносна віддаленість від країни-агресора	10,48 %	4. Віддаленість від морських портів	17,90 %
5. Міжобласний регіональний центр (Дніпропетровська, Запорізька, Кіровоградська області)	22,67 %	5. Віддаленість від західного кордону та столиці	17,71 %
6. Пандемія – доповнена реальність Віддаленість від кордонів – джерел поширення епідемій	6,86 %	6. Пандемія – доповнена реальність Збільшення навантаження на спеціалізовані лікарні міста (як обласного центру)	11,81 %
Інше		Інше	
Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Використання транспортного та рекреаційного потенціалу річки	16,95 %	1. Розташування у зоні посягань країни-агресора (так звана "Новоросія"). Дестабілізація регіону за допомогою "гібридних" інструментів країною-агресором	20,57 %
2. Використання людського ресурсу в 6 млн осіб (зона впливу міжобласного регіонального центру)	20,57 %	2. Загроза безпосередніх воєнних дій – військове або гібридне вторгнення озброєних проксіил	21,52 %
3. Потенціал логістичного центру при відновленні східних територій	19,81 %	3. Вплив воєнної загрози на інвестиційну привабливість	22,10 %
4. Розташування в регіоні з великою кількістю різноманітних корисних копалин	16,38 %	4. Техногенні загрози від розташованих вище за течією гребель	14,67 %
5. Участь у глобальних (трансконтинентальних) транспортних проєктах	18,67 %	5. Перенесення річкою екологічних загроз від розташованих вище за течією великих міст: Кам'янське, Кременчук, Черкаси, Київ	13,90 %
6. Пандемія – доповнена реальність Низька щільність населення – шанс сповільнити поширення інфекційних захворювань	7,62 %	6. Пандемія – доповнена реальність Ускладнення подолання наслідків техногенних катастроф республіканського рівня під час карантинних заходів	7,43 %
Інше		Інше	

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра:

2. Клімат, природні ресурси, ландшафт, грунти, гідрологічний режим місцевості

Місто розташовано в центральній частині Дніпропетровської області, в межах степової зони. Територія розташована на межі Дніпровсько-Орільського та Сурсько-Дніпровського фізико-географічних районів.

Лівобережну частину представлено заплавно-рівнинним рельєфом з абсолютними відмітками поверхні **51,0 – 72,6 м.**

Правобережну частину представлено рівнинно-водороздільним рельєфом сильно розчленованим ($0,8 - 0,9 \text{ км}/\text{км}^2$), з перепадом висот **51,0 – 180,0 м.** В межах правобережжя нараховується **17** основних балок і більше **20** ярів. Найбільші із них – Тунельна, Довга, Запорізька, Аптекарська, Сухий яр, Діївська.

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра:

2. Клімат, природні ресурси, ландшафт, ґрунти, гідрологічний режим місцевості

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. Помірний клімат, привабливий для проживання	22,67 %	1. Необхідність утримання потужної системи каналізації зливової води через наявність крутых схилів, низин, та характеру ґрунтів	23,62 %
2. Велика водойма локально пом'якшує клімат і забезпечує життєві, технічні та рекреаційні потреби населення	23,24 %	2. Просадні ґрунти на правобережній частині міста (лесові суглинисті ґрунти) потребують особливих заходів у час будівництва та експлуатації будівель та інженерних споруд	21,90 %
3. Пагорби та береги формують привабливий архітектурний образ міста	18,67 %	3. Ґрунти малородючі	9,90 %
4. За рахунок особливостей ландшафту до 35% загальної території міста залишаються вільними від забудови	14,86 %	4. Територіальне розділення міста та обмеження мобільності за рахунок особливостей ландшафту (річки, балки), підвищена небезпека ДТП на мостах та узвозах	18,86 %
5. У місті виконано майже повне закріплення потенційних до руйнації берегів, виконуються протизсувні заходи та заходи з водопониження, проводиться моніторинг гідрологічних даних за допомогою мережі з 162 свердловин	13,14 %	5. Додаткові витрати на закріплення потенційних до руйнації берегів, протизсувні заходи та заходи з водопониження	19,05 %
6. Пандемія – доповнена реальність Наявність пагорбів та річкових коридорів надає можливість швидкої аерації, що зменшує темпи розповсюдження інфекційних захворювань	8,57 %	6. Пандемія – доповнена реальність Ускладнення подолання наслідків техногенних катастроф місцевого рівня під час карантинних заходів	7,24 %
Інше		Інше	
Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Засвоєння території схилів балок та незручних ділянок для інтенсивного (без розширення) зростання міста	20,80 %	1. Глобальні кліматичні зміни	18,93 %
2. Полегшене використання підземного простору при відповідних умовах рельєфу	12,80 %	2. Загроза жертв та великих збитків через зсуви та осідання ґрунтів	24,53 %
3. Використання рекреаційного потенціалу складних ділянок	25,07 %	3. Затоплення низинних територій	21,60 %
4. Використання потенціалу приватного сектора для збільшення зеленої маси	18,40 %	4. Поширення неендемічних шкідливих рослин	13,07 %
5. Розвиток альтернативних транспортних систем (пасажирська канатна дорога)	22,93 %	5. Нерівномірний розвиток територій через обмеження мобільності	21,87 %
Інше		Інше	

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра:

3. Екологічна ситуація

Дніпро має складну екологічну ситуацію з екологічними проблемами техногенного та природного характеру. На його території розташовані підприємства металургії, хімічної промисловості, машинобудування, виробництва будівельних матеріалів тощо, виробнича діяльність яких є головним чинником негативного впливу на навколишнє середовище, насамперед на стан атмосферного повітря.

Викиди шкідливих речовин в атмосферу Дніпропетровської області у 2018 р. становили **614,3 тис. т.** На підставі аналізу даних щодо викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в розрізі міст Дніпропетровської області з'ясовано, що найбільшими забруднювачами у 2018 р. були м. Кривий Ріг (**267,4 тис. т**, або **43,5 %** від загального обсягу Дніпропетровської області), м. Кам'янське (**103,3 тис. т**, або **16,8 %** відповідно), м. Дніпро (**47,1 тис. т.**, або **7,7 %** відповідно).

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра: 3. Екологічна ситуація

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. Наявність у місті екологічної громадської активності	15,43 %	1. Застарілі технології виробництва, велика кількість та погане очищенння викидів і скидів	25,90 %
2. Наявність науково-навчальної бази з екологічної тематики (ДНУ)	12,57 %	2. Високий рівень забруднення ґрунту, підземної і поверхневої води – накопичений та поточний. Госфекальні скиди в зливову каналізацію, дренування у ґрунт. Неefективне та небезпечне поводження з твердими побутовими відходами	21,90 %
3. Зменшення металургійного виробництва в Дніпрі, часткова відмова від застарілих технологій	24,57 %	3. Велика площа технологічних (промислових) звалищ та закинутих виробничих територій, у тому числі таких, що використовуються неефективно	19,24 %
4. Присутність суспільно-політичного запиту з питань довкілля	16,00 %	4. Автомобілецентрична концепція мобільності	13,33 %
5. Наявність міських екологічних програм (електротранспорт, моніторинг води і повітря тощо) та відповідного департаменту в структурі органу місцевого самоврядування	19,24 %	5. Відсутність програми боротьби зі шкідливими (алергенними, чи провокуючими алергію) рослинами	12,19 %
6. Пандемія – доповнена реальність Зменшення забруднення через зменшення обсягів виробництва та перевезень в місті	12,19 %	6. Пандемія – доповнена реальність Зменшення загальної уваги до стану екології та екологічних програм	7,62 %
Інше		Інше	
Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Просування і застосування “екофрендлі” технологій, подальший розвиток електротранспорту	20,19 %	1. Ризики, пов’язані зі станом річки Дніпро: обміління, цвітіння, гноїння органічних залишків, накопичення та попадання до атмосфери забрудненого осадку	20,57 %
2. Боротьба з алергенними рослинами, підвищення екологічної обізнаності населення	11,81 %	2. Висока вартість усіх проектів, пов’язаних з екологічною ситуацією, відсутність короткострокового прибутку з інвестицій для більшості з них, відсутність державної підтримки	22,48 %
3. Ліквідація стихійних звалищ, упровадження сортування та сміттєпереробки, включення сміття в енергетичний оборот	21,33 %	3. Відсутність нових територій для зберігання твердих побутових відходів (полігони-сміттєзвалища)	15,05 %
4. Ревіталізація старопромислових територій	22,86 %	4. Проблема хімічного впливу “старих” промислових відходів	20,00 %
5. Збільшення виробництва електричної і теплової енергії з відновлювальних джерел	16,00 %	5. Усунення компенсуючих екологічних факторів завдяки глобальній зміні клімату	10,48 %
6. Пандемія – доповнена реальність Зменшення забруднення через зменшення обсягів виробництва та перевезень в масштабі України, світу	7,81 %	6. Пандемія – доповнена реальність Зменшення контролю за забруднювачами	11,43 %
Інше		Інше	

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра:

4. Адміністративно-територіальний поділ та формування територіальної громади міста

Місто Дніпро розташовано в середній течії р. Дніпра на обох його берегах та на лівобережній притоці Дніпра – р. Самарі.

Місто поділено на 8 адміністративних районів.

П'ять розташовані на правому березі Дніпра:

Новокодацький, Центральний, Чечелівський, Соборний та Шевченківський, а три – на лівому березі: Амур-
Нижньодніпровський, Індустріальний та Самарський.

До складу міської ради входить селище міського типу Авіаторське.

Фактично забудованою є орієнтовно **64 %** території міста, що вказує про високий рівень освоєння території міста.

Житлова забудова в місті займає орієнтовно **27 %** території міста.

Досить значні території займають внутрішні води – **18,0%** території міста.

Усього у середньому на 1 мешканця нині припадає біля **406 м²** міських земель.

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра:

4. Адміністративно-територіальний поділ та формування територіальної громади міста

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. Велика концентрація ресурсів у великому місті	25,33 %	1. Слабка роль мікрогромад у міському самоврядуванні (відсутність суб'єктності)	18,48 %
2. Часткова наявність інфраструктури зібрань (приміщення районних адміністрацій, палаців культури, контор ЖКГ тощо)	15,05 %	2. Невідповідність адміністративних районів сталій локалізації	18,29 %
3. Наявність у місті окремих активних мікрогромад (стихійних добровільних об'єднань громадян за місцем проживання)	18,10 %	3. Розшарування громади за ступенем усвідомлення своєї ролі в самоуправлінні	16,76 %
4. Наявність у певній частині мешканців міста досвіду самоорганізації для протистояння загрозам та викликам	17,33 %	4. Відсутність парадигми: Громада міста = сукупність мікрогромад	20,00 %
5. Високий рівень створення ОСББ (4 місце в країні)	15,05 %	5. Відсутність системного підходу в локалізації мікрогромад за спільними інтересами мешканців	17,90 %
6. Пандемія – доповнена реальність Посилення горизонтальних зв'язків через екстраординарні загрози	9,14 %	6. Пандемія – доповнена реальність Блокування горизонтальних зв'язків через карантинні заходи	9,14 %
Інше		Інше	
Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Муніципальний кодекс (питання дизайн-коду, опорядкування фасадів, актуального розподілу на мікрогромади та "субрайони", участь громадян у самоврядуванні, управління міськими зборами і податкам тощо)	22,10 %	1. Відсутність зацікавленості влади в підвищенні ролі мікрогромад у міському самоврядуванні	16,95 %
2. Відкриття «вікна можливостей» для локальних громадських лідерів	16,00 %	2. Традиційна недовіра до влади з боку пересічних громадян	19,24 %
3. Партиципативний підхід у зміні системи поділу міста	15,43 %	3. Згортання децентралізації, або обмеження окремих її аспектів на державному рівні	23,43 %
4. Розроблення стратегічних планів розвитку окремих субрайонів (локалізованих мікрогромад) в контексті загальної Стратегії (Інтегрована концепція розвитку)	22,86 %	4. Нечесна конкуренція з боку сусідніх ОТГ, що створюють привабливі умови для реєстрації платників податків, користуються міською інфраструктурою, але не витрачаються на її утримання ("ефект селища Слобожанського")	12,38 %
5. Урахування явища мікрогромад для брендування (створення дизайн-коду для міських районів, введення правил експлуатації та суспільної поведінки для збереження концепції і привабливості)	14,29 %	5. Відсутність кооперації на рівні "місто – держава"	19,62 %
6. Пандемія – доповнена реальність Консолідація зусиль громади щодо розвитку міста через посилення авторитету міської влади завдяки рішучим і дієвим заходам щодо захисту мешканців міста	9,52 %	6. Пандемія – доповнена реальність Обмеження на державному рівні громадських свобод, у тому числі – зібрань і участі в міському самоврядуванні	9,14

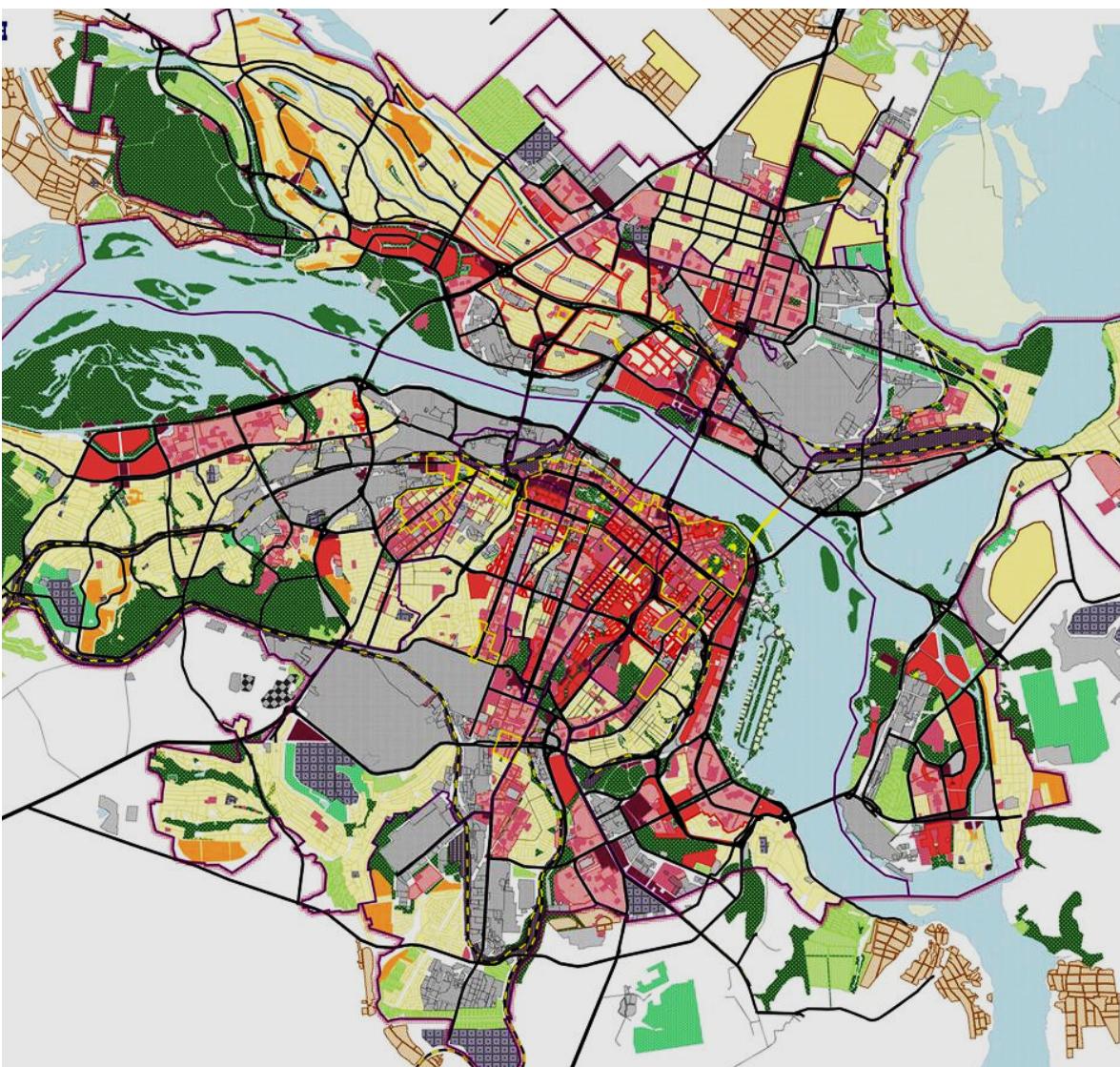
Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра:

4. Адміністративно-територіальний поділ та формування територіальної громади міста

	Категорії земель	га	%
Таблиця. Існуюче використання території м. Дніпра	1. Забудовані землі:	25932,88	64,02
Згідно даних управління Держгеокадастру у м. Дніпрі (звіт за формуою "18-зем") площа міста складає 40507,67 га.	- багатоквартирна забудова	4545,22	11,22
	- садибна забудова (з присадибними ділянками)	6535,65	16,13
	- громадська забудова	4197,92	10,36
	- землі промисловості, технічної інфраструктури, кар'єри	3637,43	8,98
	- землі транспорту та зв'язку:	2739,60	6,76
	- вулиці	3477,12	8,58
	- землі відпочинку та оздоровлення	108,29	0,27
	- кладовища	691,65	1,71
	2. Незабудовані землі:	14574,78	35,98
	- сільськогосподарські землі	2842,56	7,02
	- зелені насадження та лісовкриті площини	4115,11	10,16
	- відкриті землі без рослинного покриву	15,15	0,04
	- відкриті заболочені землі	310,90	0,77
	- внутрішні води	7291,06	18,00
	Усього	40507,67	100,00

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра:

5. Наявність містобудівної документації на рівні міста

Містобудівна документація м. Дніпра:

Генеральний план розвитку міста Дніпра (останнє оновлення 25.03.2020);

План зонування території м. Дніпра (22.07.2015);

Проект внесення змін до історико-архітектурного опорного плану у складі генерального плану розвитку міста Дніпра (виконано в 2019 р.);

Комплексна схема транспорту м. Дніпра на період до 2030 року (19.12.2018);

Проект землеустрою щодо організації і встановлення меж земель водного фонду та водоохоронної зони р. Дніпро на території міста Дніпра;

Розроблені та затверджені 8 детальних планів територій.

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра: 5. Наявність містобудівної документації на рівні міста

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. Діючий генеральний план розвитку міста Дніпра (останнє оновлення 25.03.2020)	22,10 %	1. Генеральний план Дніпра розробляється не в м. Дніпрі – відсутність платформи (інституції) для обговорень просторового розвитку міста	21,52 %
2. Відкритий доступ до матеріалів генерального та детальних планів на офіційному вебсайті Дніпровської міської ради	14,29 %	2. Відсутність економічних обґрунтувань рішень Генерального плану розвитку м. Дніпра та зв'язку із стратегічними планами міста	17,71 %
3. У генеральному плані виокремлені території трансформації промислових земель в землі іншого призначення – громадської та житлової забудови тощо	19,05 %	3. Відсутність інтегрованого підходу в розробці стратегічної документації (Інтегрована концепція розвитку)	19,05 %
4. Збереження і розвиток соціальної та інженерної інфраструктури мегаполісу в рішеннях генерального та детальних планів	17,14 %	4. Відсутність схеми фактичного (не адміністративного) поділу на мікрогромади та окремі субрайони міста, що локалізовані під дією ландшафтних, історичних, географічних, та/або інших чинників	16,00 %
5. Наявність активної громадськості, яка цікавиться питаннями містобудування – спільноти архітекторів, урбаністів, екологів, велосипедистів, активістів мікрогромад, інших	15,43 %	5. Низький рівень забезпечення партинципативної участі в розробленні містобудівної документації	13,33 %
6. Пандемія – доповнена реальність / Збільшення частки повсякденного пересування велосипедом в умовах обмеження інших видів транспорту	8,00 %	6 Пандемія – доповнена реальність / Відсутність механізму для швидкого внесення змін у містобудівну документацію для надшвидкого будування об'єктів критичної інфраструктури (наприклад, як лікарні в Ухані)	8,38 %
Інше		Інше	
Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Розроблення системного документа, що об'єднує генеральний план, Стратегію, концепцію інтегрованого розвитку та SMART-спеціалізацію. Визначити просторову прив'язку рішень Стратегії та SMART-спеціалізації	24,57 %	1. Тривалість процедури затвердження нових меж м. Дніпра Верховною Радою України	15,43 %
2. Розроблення інтегрованої концепції розвитку міста – місцевого доповнення до генплану відповідно до рекомендацій Кабінету Міністрів України	19,24 %	2. Тривалість процедури погодження зміни меж міста із землекористувачами Дніпровського району	14,10 %
3. Створення інституції розвитку міста, на зразок відповідних установ Львова та Вінниці ("Інститут міста" у Львові та Агенція просторового розвитку у Вінниці)	19,24 %	3. Зниження ділової активності в Україні та місті, зокрема серед замовників містобудівної документації	20,00 %
4. Залучення громадськості та відповідних факультетів ВНЗ до соціальних досліджень у рамках Інтегрованої концепції розвитку	10,48 %	4. Загроза ігнорування стратегічного управління просторовим розвитком. Управління просторовим розвитком в "ручному" режимі	20,95 %
5. Створення привабливих інвестиційних кейсів, інтегрованих із Стратегією	15,43 %	5. Зміни нормативних документів на національному рівні. Загроза неврегульованої хаотичної забудови за рахунок спрощення та прискорення процедури отримання вихідних даних, погоджень та експертіз, необхідних для проєктування та будівництва	16,95 %
6. Пандемія – доповнена реальність Розвиток зон трансформації в кожному районі надає можливість до переходу від центричної структури міста до клаптикової, до збільшення кількості робочих місць всередині районів, до зменшення щоденної майтникової міграції в центр	7,43 %	6. Пандемія – доповнена реальність Відсутність запиту на містобудівну документацію через концентрацію зусиль і уваги у надзвичайних умовах на повсякденних задачах на невизначені терміни	8,57 %
Інше		Інше	

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра:

6. Демографічна ситуація, ринок праці

Зменшення чисельності населення Дніпра зумовлене природним убутком (переважанням числа померлих над числом народжених).

За рішеннями генерального плану розвитку міста Дніпра **реалістичний варіант прогнозу** передбачає зниження кількості населення на кінець прогнозованого періоду (до 2046 р.).

Чисельність жителів Дніпра зменшиться на **17%** відносно 2018 року – і складатиме **832,4 тис. осіб**.

В середньому чисельність жителів Дніпра буде зменшуватися протягом прогнозного періоду на **6,0 тис. осіб** щорічно.

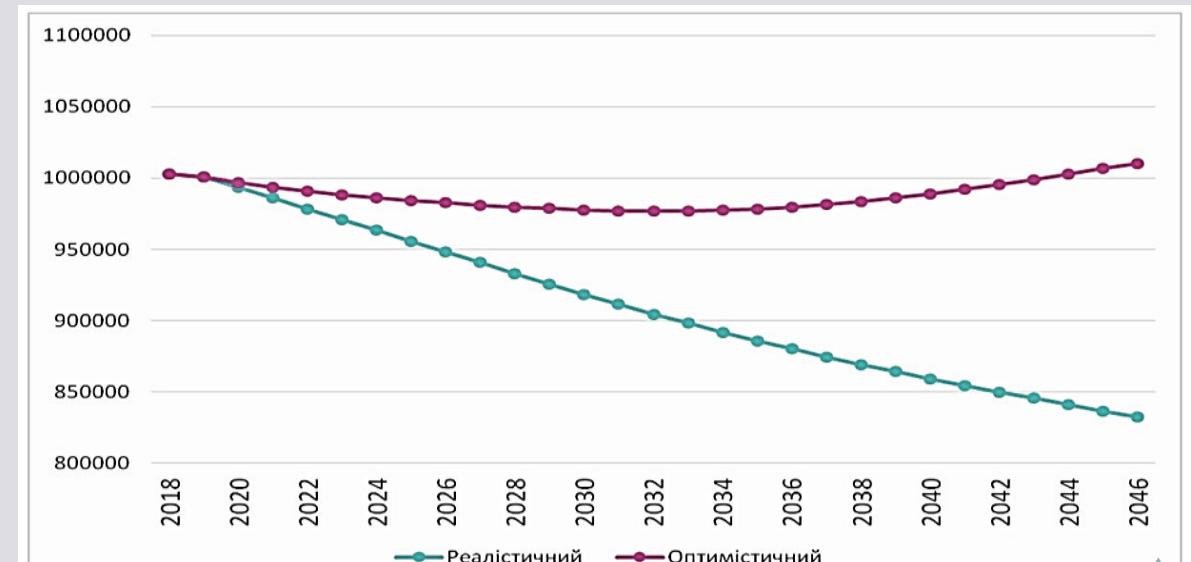

Рисунок 12. Чисельність населення міськради м. Дніпра у 2018–2046 рр. за варіантами прогнозу, осіб

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра: 6. Демографічна ситуація, ринок праці

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. Достатня забезпеченість трудовими ресурсами технічного профілю	18,29 %	1. Відтік кваліфікованих кадрів до Києва, Харкова, в Західну Україну та за кордон. Загальна тенденція до скорочення населення міста	22,29 %
2. Присутність у місті великих роботодавців. Наявність менеджерів (великих підприємств і мереж), здатних керувати великими проектами	21,52 %	2. Невідповідність освіти вимогам професійного середовища. Рівень випускника значно відрізняється від потреб ринку	17,90 %
3. У Дніпрі дещо підвищена частка осіб у працездатному віці (16 – 59 років)	18,86 %	3. Питома вага дітей до 16 років є порівняно низькою внаслідок порівняно низької народжуваності. Старіння материнства	14,10 %
4. Значна кількість IT-фахівців з досвідом створення ефективних продуктів. Креативний клас створює робочі місця в сфері послуг.	21,52 %	4. Порівняно низький середній рівень якості життя. Заміна освіченого і матеріально незалежного населення на менш освічене та заможне	18,48 %
5. Низький рівень патріархальності (сучасні підходи до гендерних питань)	10,10 %	5. Відсутність сталого попиту на продукти науково-дослідницької діяльності	16,00 %
6. Пандемія – доповнена реальність Зменшення трудової міграції	10,48 %	6. Пандемія – доповнена реальність Низький рівень престижності професій критично важливої інфраструктури	11,24 %
Інше		Інше	
Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Збільшення активної молоді серед іноземців для освіти у Дніпрі	14,67 %	1. Наявність в суспільстві “ліній розколу” та підігріву розбрата політиками та агресором	12,19 %
2. Втілення стратегічних заходів із запобігання “відтоку мізків” на парадигму “притоку мізків” (залучення / релокація та утримання фахівців креативних індустрій з інших регіонів)	24,00 %	2. Погіршення інвестиційного рейтингу України з відповідним відтоком фінансово-інвестиційного капіталу	25,14 %
3. Збільшення ринку праці за рахунок агломерації – ресурс трудової міграції для динамічного ринку послуг	19,81 %	3. Зменшення присутності людини як виробничої сили у деяких галузях завдяки автоматизації і штучному інтелекту	12,38 %
4. Зростання тривалості життя і розширення активного віку	12,19 %	4. Втрата студентів, кваліфікованих працівників, та науковців унаслідок невдалої національної економічної політики чи кризи	18,10 %
5. Зростання продуктивності праці завдяки технологіям та новітнім освітнім методикам, віртуалізація праці	17,71 %	5. Тенденція до скорочення населення призводить до зменшення рентабельності соціальної та інженерної інфраструктури, до деградації суспільних благ	19,81 %
6. Пандемія – доповнена реальність Інвестиції в освіту для зміни фаху – отримання професій критично важливої інфраструктури	11,81 %	6. Пандемія – доповнена реальність Відтермінування (zmіни в плануванні) народжуваності	12,38 %
Інше		Інше	

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра:

7. Інфраструктура (транспорт, зв'язок)

Існуюча загальна довжина магістральної вуличної мережі в м. Дніпрі складає **350,0 км**, із них:

8,5 км – загальноміського значення безперервного руху;

137,0 км – загальноміського значення регульованого руху;

204,5 км – районного значення.

Існуюча довжина ліній руху міського транспорту по осі вулиць складає: трамвай – **58,0 км**; тролейбус – **76,0 км**; метрополітен – **7,0 км**; автобус, мікроавтобус – **164,0 км**.

Ширини мостових переходів через р. Дніпро

Мости	Проїзна частина	
	Кількість смуг руху	Ширина (м)
Кайдакський міст	6	30,0
Амурський міст	4	18,0
Центральний міст	6	26,0
Усть-Самарський міст	4	17,0
Самарський міст	2	7,0
Південний міст	4	16,0

Загальний рівень автомобілізації по місту складає **156 автомобілів на 1000 мешканців**, з них: легкових автомобілів 128 авто/1000 (легкових індивідуальних – 109 авто/1000); вантажних автомобілів 24 авто/1000; автобусів – 4 авто/1000 мешканців.

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра: 7. Інфраструктура (транспорт, зв'язок)

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. Розвинена мережа вулиць та доріг із покриттям	18,67 %	1. Низька якість доріг місцевого значення, зношеність мостів і шляхопроводів	21,90 %
2. Транспортна доступність до всіх мікрорайонів міста. Наявність потенціалу для перспективного розвитку міської інфраструктури масового громадського транспорту (метро, міська залізниця, канатні дороги)	22,86 %	2. Низький рівень інформування про рішення міської влади щодо паркування та зберігання приватних авто в центральних районах	12,00 %
3. Мости через річку Дніпро, зокрема стратегічні. Кількість мостів через Дніпро – 4, що забезпечує стабільне сполучення у кризових ситуаціях (закриття одного з мостів)	16,76 %	3. Відсутність об'їзної дороги, транзит через місто	20,57 %
4. Залізничний та автомобільний вокзали, аеропорт, річкові порти	16,00 %	4. Вплив процесу будівництва метро на транспорт, естетичний вигляд, та зручність пересування мешканців міста	10,10 %
5. Програми щодо зміни рухомого складу, нових маршрутів, будівництва метро	16,76 %	5. Автомобілецентрична парадигма мобільності (пріоритет авто перед велосипедистом та пішоходом), відсутність мережі велодоріжок	18,86 %
6. Пандемія – доповнена реальність Досвід організації роботи транспорту в стані надзвичайної ситуації для професій критично важливої інфраструктури	8,95 %	6. Пандемія – доповнена реальність Переповненість громадського транспорту (недостатня кількість одиниць рухомого складу, великогабаритного комунального громадського транспорту)	14,29 %
Інше		Інше	
Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Застосування нових технологій (матеріали, ремонт, будівництво, обслуговування доріг)	20,76 %	1. Високі банківські кредитні ставки (для збільшення, оновлення рухомого складу міського електротранспорту)	16,95 %
2. Програми на національному або регіональному рівні – будівництво метро, аеропорту	22,10 %	2. Висока залежність галузей від імпортних енергоносіїв, зокрема, газу (виробництво будівельних матеріалів) та нафтопродуктів (вартість перевезень)	18,29 %
3. Застосування нових технологій зв'язку збільшує кількість працюючих у віддаленому доступі	15,43 %	3. Зниження ділової активності в Україні та місті зокрема	16,00 %
4. Відновлення міжнародних транспортних комунікацій півден – північ, захід – схід	15,05 %	4. Обмежені технічні характеристики аеропорту	22,67 %
5. Підвищення економічного значення річки Дніпро (новий шлях “із варягів у греки”, питна вода для Донбасу)	16,00 %	5. Аварії мостів	15,62 %
6. Пандемія – доповнена реальність Робота у віддаленому доступі зменшує транспортне навантаження	10,67 %	6. Пандемія – доповнена реальність Зменшення всіх видів перевезень	10,67 %
Інше		Інше	

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра:

8. Інфраструктура інженерна, енергетична

Основне джерело електропостачання – Придніпровська ТЕС, що введена в експлуатацію у 1954 році з встановленою потужністю **1765 МВт**. Також на території міста є ряд промислових ТЕЦ. Основною проблемою електропостачання міста є те, що на існуючих електропідстанціях працює фізично та технологічно застаріле обладнання, а значна кількість мереж відпрацювала свій нормативний ресурс.

Теплопостачання міста здійснюється централізованими та децентралізованими системами.

Як основне паливо для ТЕС і ТЕЦ використовується вугілля, резервне – мазут і природний газ, для котелень – природний газ. У зв'язку з великою часткою зношеності обладнання котелень та теплових мереж, система теплопостачання міста у теперішньому режимі експлуатації потребує реставрації та реконструкції.

Загальною схемою санітарного очищення міста передбачено застосування планово-регулярної системи санітарного очищення території з регулярним (за графіком та визначеним маршрутом) вивезенням побутових відходів спеціальним автотранспортом до місця їх подальшого зберігання/утилізації. Сміттєпереробний завод відсутній.

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра: 8. Інфраструктура інженерна, енергетична

Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Застосування нових технологій (Матеріали, ремонт, будівництво, обслуговування доріг)	20,76 %	1. Високі банківські кредитні ставки (для збільшення, оновлення рухомого складу міського електротранспорту)	16,95 %
2. Програми на національному або регіональному рівні – будівництво метро, аеропорту	22,10 %	2. Висока залежність галузей від імпортних енергоносіїв, зокрема, газу (виробництво будівельних матеріалів) та нафтопродуктів (вартість перевезень)	18,29 %
3. Застосування нових технологій зв'язку збільшує кількість працюючих у віддаленому доступі	15,43 %	3. Зниження ділової активності в Україні та місті зокрема	16,00 %
4. Відновлення міжнародних транспортних комунікацій півден – північ, захід – схід	15,05 %	4. Обмежені технічні характеристики аеропорту	22,67 %
5. Підвищення економічного значення річки Дніпро (новий шлях “із варягів у греки”, питна вода для Донбасу)	16,00 %	5. Аварії мостів	15,62 %
6. Пандемія – доповнена реальність Робота у віддаленому доступі зменшує транспортне навантаження	10,67 %	6. Пандемія – доповнена реальність Зменшення всіх видів перевезень	10,67 %
Інше		Інше	
Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Застосування нових технологій (матеріали, ремонт, будівництво, обслуговування мереж)	15,81 %	1. Кардинальне зменшення зеленого тарифу, зменшення квот на зелену енергетику в разі втрати чинності (перегляду) закону про зелений тариф	13,52 %
2. Зміна правил на національному і регіональному ринках постачання електричної енергії	16,76 %	2. Згортання реформи децентралізації зменшує можливості громад використовувати власні кошти на інфраструктурні проекти	22,48 %
3. Створення сміттепереробного енергетичного хабу (waste to energy). Сортування – переробка – альтернативне паливо – теплова та електрична генерація енергії.	18,10 %	3. Монополії на ринках постачання енергії та енергоносіїв	25,71 %
4. Масовий перехід на нові типи транспорту і побутової техніки із суттєво меншим споживанням енергії	20,38 %	4. Різкі зміни та/або зникнення усталених тенденцій на світовому ринку енергоносіїв під впливом геополітичних факторів	15,05 %
5. Реформа децентралізації надає громадам можливість використовувати власні кошти на інфраструктурні проекти	20,95 %	5. Аварії на ключових генеруючих потужностях (Придніпровська ТЕС, Запорізька АЕС)	14,29 %
6. Пандемія – доповнена реальність Загальна економія енергоносіїв, пального через збільшення працюючих у віддаленому доступі	8,00 %	6. Пандемія – доповнена реальність Колапс системи постачання енергії і енергоносіїв	8,76 %
Інше		Інше	

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра:

9. Містоутворюючі галузі, великий бізнес, якорі

Реалізація концепції SMART-спеціалізації в Дніпрі є одним з важливих напрямків виконання положень Угоди про асоціацію між Україною і ЄС, а також економічної інтеграції до спільного ринку ЄС і забезпечення ефективного включення в глобальні ланцюжки доданої вартості.

Застосування цього нового підходу визначається ключовим компонентом співробітництва України та ЄС в рамках Європейської політики добросусідства щодо можливого використання європейських структурних та інвестиційних фондів.

Складність застосування SMART-спеціалізації посилюється її невизначеністю як основного інструменту нової регіональної політики і відсутністю чіткого розуміння місця в сучасній вітчизняній інноваційній, промисловій, секторальній, структурній та регіональній політиці, оскільки зумовлює втрату **суті SMART-спеціалізації** – сприяння регіональним структурним змінам за рахунок використання наявного базису знань для створення **нових галузей (нових видів економічної діяльності)** або **нових напрямів регіональної спеціалізації**, заснованих на знаннях.

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра: 9. Містоутворюючі галузі, великий бізнес, якорі

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. Імідж промислового міста: Дніпро – “місце концентрації” великих металургійних компаній	23,43 %	1. Зношеність ресурсів “старої промисловості”	21,14 %
2. Дислокація основних космічних підприємств, центр кооперації підприємств галузі	24,00 %	2. Вичерпання “стратегії Поля” (Дніпро вже не поєднує “Кривбас” і “Донбас”, або ж у цьому немає необхідності)	14,86 %
3. Наявність земель трансформації: Індустріальний парк “INNOVATION FORPOST” – пілотний проект нового підходу до освоєння промислових майданчиків	20,00 %	3. Слабка консолідація та кластеризація галузей, та, як наслідок, програш іншим більш консолідованим регіонам	16,76 %
4. Розвинені торговельні мережі (супермаркети, ТРЦ), харчова промисловість, ресторанний і рекреаційний бізнес	14,86 %	4. Відсутність заявленої SMART-спеціалізації міста (Перспективної стратегії заохочення інвестицій в ті напрямки, які повинні доповнювати виробничі активи регіону для створення його внутрішнього потенціалу і міжрегіональних порівняльних конкурентних переваг у майбутньому)	21,14 %
5. Відносна віддаленість від країни-агресора, близькість до європейських ринків	9,90 %	5. Дистанціювання великого бізнесу від громади на відміну від позитивного світового досвіду (наприклад, у м. Піттсбург, на основі рішень Аллеганської конференції (1944 р.) за участю усіх великих бізнесменів міста було втілено програми Renaissance I (1950 р.) та Renaissance II (1985 р.), що докорінно змінили місто за рахунок знаходження спільних інтересів великого бізнесу, міських університетів та міської влади)	17,14 %
6. Пандемія – доповнена реальність Наявність виробництв медично-санітарних товарів та обладнання	7,81 %	6. Пандемія – доповнена реальність Непристосованість виробництв до швидкого переформатування з метою випуску необхідних товарів	8,95%
Інше		Інше	
Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Здешевлення і доступність новітніх технологій (3D-друк, штучний інтелект, роботи, data-центри, глобальний інтернет)	26,00 %	1. Високі банківські кредитні ставки, стрімке падіння економіки України, втеча інвесторів, загроза дефолту	20,19 %
2. Зміни на національному або регіональному рівні (зміни в законодавстві про економічні преференції та місцеві преференції в рамках чинного законодавства)	10,10 %	2. Закриття зовнішніх ринків для експортно-орієнтованих підприємств Дніпра	21,52 %
3. Залучення стратегічного інвестора в космічні підприємства, приватних космічних компаній рівня SME (small and medium enterprises)	30,57 %	3. Зниження ділової активності в Україні та місті зокрема	15,05 %
4. Інтеграція в світову систему зі своєю SMART-спеціалізацією міста. Стратегічна підтримка кластерних ініціатив, створення умов для їх виникнення	13,71 %	4. Стрімке подорожчання або недоступність критичних імпортних позицій	15,05 %
5. Залучення іноземних інвесторів та партнерів у різні сфери виробництва (IT, biotec тощо)	12,76 %	5. Продовження поточного стану “колоніального виробництва” – ситуації, коли через зміни законодавства і політики втрачено взаємовплив громади і розташованих у місті індустрій, індустрії перетворюються на місце працевлаштування жителів міста низької і середньої кваліфікації	20,38 %
6. Пандемія – доповнена реальність Оскільки Україна не є учасником світових геоекономічних війн, шанс знайти свою експортну нішу в товарах критичного попиту	6,86 %	6. Пандемія – доповнена реальність Антиглобалізація світу, відмова від гіперглобалізації	8,00 %
Інше		Інше	

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра:

10. Сфера досліджень та інновацій, економічної діяльності, яка має інноваційний потенціал

Важливими є індустриалізація економіки та інвестиції в інноваційні розробки та продукти.

Особливо це стосується аграрних країн, в число яких входить і Україна. Зазвичай, частка промислової переробки аграрної продукції в таких країнах сягає лише **30 %**. Загалом, промисловість в Україні відповідає за **23 – 24 % ВВП**.

Але мало багато виробляти — важливо шукати та імплементувати інновації у виробництво.

Україна інвестує в R&D (research and development) менше ніж 1 % ВВП.

R&D не лише стає причиною технічного прогресу, але й безпосередньо створює висококваліфіковані робочі місця та зупиняє “відтік мізків” з країни, тож інвестиції у цю сферу вкрай важливі для будь-якої країни.

Попри не дуже оптимістичну статистику, Україні є чим похвалитися у цьому напрямку. R&D-центри в Україні мають Google, Ring, Samsung та багато інших компаній.

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра:

10. Сфера досліджень та інновацій, економічної діяльності, яка має інноваційний потенціал

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. Наявність застарілих, але повних циклів у металургії, космосі, банківській справі, які можуть стати базою нового зростання	15,81 %	1. Низьке фінансування науково-дослідних робіт. Відсутність дієвих програм на підтримку стартап-інкубаторів, акселераторів, технопарків	21,90 %
2. Частково збережений науковий потенціал міста (металообробка, космос, енергоефективність, хімічна галузь, медицина, біологія, сільське господарство)	19,24 %	2. Громада Дніпра не володіє і тільки опосередковано впливає на провідні наукові установи. Неможливість відокремити локальні проблеми у цій галузі від загальнодержавних – ознака проблем, що важко вирішити на рівні міста	15,81 %
3. "Ноосфера" – якірний центр інновацій	24,38 %	3. Низькі можливості для перепрофілювання потужних промислових підприємств, значна залежність від однієї галузі або державного підпорядкування	21,90 %
4. Великий бізнес підтримує зацікавленість населення міста інноваційними розробками за допомогою щорічного фестивалю "ТехноФест"	15,62 %	4. Несприятливе бізнес-середовище, відсутність іноземних венчурних інвестицій	20,00 %
5. Інженерні стартапи (групи інженерів на аутсорсингу)	16,57 %	5. Дослідження у сфері сільського господарства орієнтовані на інші громади	8,19 %
6. Пандемія – доповнена реальність Зростання рівня оснащення медичних установ та кваліфікації медиків по окремих напрямках за рахунок воєнної медицини	8,19 %	6. Пандемія – доповнена реальність Відкладений попит на упровадження інновацій	12,00 %
Інше		Інше	
Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Підписання угоди між Україною та ЄС про зону вільної торгівлі стимулюватиме збільшення експортного потенціалу та долучення до спільних науково-дослідних робіт (відкриття для України фондів ЄС щодо науково-дослідних робіт)	20,76 %	1. Вплив економічних чинників на упровадження інновацій	19,05 %
2. Збільшення державних субвенцій на освіту, залучення інвесторів, розбудова державно-приватного партнерства в освіті	20,95 %	2. Зупинка державних субвенцій на дослідження у вищих навчальних закладах. Скасування пільгових режимів для інновацій і інвестицій	18,67 %
3. Здійснення чітких і системних кроків щодо розвитку сфери інновацій сприятиме національному лідерству в цій сфері, яке буде генерувати конкурентні переваги і інвестиційну привабливість	23,62 %	3. Невиправдані очікування – результат може бути не пропорційним докладеним зусиллям: цей фактор підвищує ризиковість інвестицій і звужує базу потенційних інвесторів	16,95 %
4. Установлення наукових партнерств з провідними центрами інновацій	14,67 %	4. Припинення глобалізації, нова національна закритість досліджень і інновацій (у тому числі через масову вепонізацію нових технологій)	14,29 %
5. Збільшення мобільності науковців	8,76 %	5. Погіршення інвестиційного рейтингу України з відповідним відтоком фінансово-інвестиційного капіталу	20,19 %
6. Пандемія – доповнена реальність Запит на інженерні стартапи IT-продукти в сфері глобальних викликів та загроз	11,24 %	6. Пандемія – доповнена реальність Зменшення венчурних інвестицій в сфері, що не пов'язані з протистоянням глобальним викликам та загрозам	10,86 %
Інше		Інше	

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра:

11. Розвиток підприємницького середовища

За оптимістичним варіантом прогнозу генерального плану розвитку міста Дніпра очікується зростання чисельності населення міста до **1010,5 тис. осіб**. При цьому буде спостерігатись скорочення чисельності населення в працездатному віці. Маятникова міграція може залишиться на існуючому рівні.

Чисельність трудових ресурсів м. Дніпра (разом з смт Авіаторське) та їх розподіл за сферами занятості

ПОКАЗНИКИ	2018 р.		1.01.2046 р.	
	тис. осіб	%	тис. осіб	%
Чисельність населення	1054,2	100,0	1010,5	100
Формування трудових ресурсів				
1. Чисельність населення у працездатному віці	569,2	63,7	510,9	60,9
2. Чисельність непрацюючих інвалідів та пенсіонерів у працездатному віці	9,5	0,8	8,0	0,8
3. Особи непрацездатного віку та підлітки, зайняті у господарчій діяльності	60,0	5,9	65,1	6,5
4. Трудові ресурси	725,1	68,8	732,2	66,1

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра: 11. Розвиток підприємницького середовища

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. Підприємництво має давні традиції в Дніпрі, багато підприємств та бізнесменів національного та світового рівня мають коріння в Дніпрі	15,62 %	1. Відсутність стратегічного бачення і конкретної програми дій, як з боку міської влади, так і з боку бізнес-спільноти, призводить до занепаду/низького рівня розвитку цілих галузей бізнесу (наприклад, існування готелів, санаторно-курортних закладів залежно від кількості і якості масових подій, стану історичної частини міста, позиціювання і брендування міста)	16,00 %
2. Наявність бізнес-спільноти з відносно великим ступенем концентрації капіталу	19,05 %	2. Відсутність бізнес-школи та статусних освітніх програм для бізнесу, що є обов'язковим для міста-мільйонника	16,19 %
3. Високий рівень культури підприємництва серед IT-фахівців. Існування галузевого об'єднання, яке підтримує розвиток бізнесу в IT-галузі ("IT-Dnipro Community"). Існування IT бізнес-школи	21,71 %	3. Недостатня привабливість міста для кваліфікованих кадрів	19,81 %
4. Поширення практики використання технологій енергозбереження може стати «містком» для упровадження інших інновацій	16,00 %	4. Низька престижність робітничих професій	16,95 %
5. Участь у значних інфраструктурних проектах міста поглибує взаємозв'язок між бізнесом і життєвим середовищем міста, усвідомленість відповідальності бізнесу перед громадою	17,71 %	5. Корупція, нерівномірна соціальна відповідальність бізнесу	20,19 %
6. Пандемія – доповнена реальність Місцеві підприємства стають ланками ланцюгів при виготовленні товарів та наданні послуг у стані надзвичайної ситуації для професій критично важливої інфраструктури	9,90 %	6. Пандемія – доповнена реальність Низький "запас міцності" для продовження роботи (перекваліфікації)	10,86 %
Інше		Інше	
Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Відкриття ринків ЄС для середнього і малого бізнесу	22,10 %	1. Значна „тінізація“ малого бізнесу, низький рівень офіційної заробітної плати, велика кількість незареєстрованих працюючих	22,10 %
2. Світове зростання цін на продовольство стимулюватиме сільгосппереробну галузь та машинобудування (машин для сільського господарства)	17,33 %	2. Протидія приватних інтересів стратегічним планам міста. Пасивність щодо стратегічних планів міста	19,81 %
3. Зростання попиту на продукцію міста в інших регіонах України (зокрема продовольча промисловість)	18,67 %	3. Значне збільшення ціни розгортання офісів і виробництв у місті	12,00 %
4. Зростання туризму і відвідувань міста	15,24 %	4. Посилення на державному рівні фіiscalного тиску на малий бізнес	18,67 %
5. Управлінська і логістична бази відновлення інфраструктури східних територій за умови їх деокупації (Інвестиції у відновлення ОРДЛО (окрім регіонів Донецької та Луганської областей), Дніпро як хаб для відновлення)	16,76 %	5. Можливе погіршення кон'юнктури світового ринку на продукцію, яка експортується	16,95 %
6. Пандемія – доповнена реальність Створення нових видів товарів, послуг, розваг для реалізації в режимі надзвичайного стану	10,67 %	6. Пандемія – доповнена реальність Відкладений попит на товари та послуги	10,48 %
Інше		Інше	

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра:

12. Фінансово-бюджетна ситуація

Структура валової доданої вартості Дніпропетровської області за видами економічної діяльності у 2014 – 2017 pp., %

Види економічної діяльності	2014	2015	2016	2017
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	6,7	9,3	8,5	7,3
Промисловість (всього)	47,7	44,6	46,7	48,2
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	21,9	19,1	20,2	22,5
Переробна промисловість	21,8	22,1	22,4	22,5
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	2,7	2,3	3,1	2,5
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	1,3	1,1	1,0	0,7
Будівництво	1,6	1,4	1,3	1,8
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	12,4	12,1	10,9	11,4
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	5,2	6,3	6,4	5,4
Тимчасове розміщування й організація харчування	0,5	0,5	0,5	0,5
Інформація та телекомунікації	1,8	2,0	2,2	2,1
Фінансова та страхова діяльність	3,5	2,8	2,5	2,6
Операції з нерухомим майном	5,7	6,4	6,3	5,9
Професійна, наукова та технічна діяльність	2,1	1,6	1,6	1,6
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	1,3	1,4	1,4	1,3
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	3,6	4,1	4,3	4,3
Освіта	4,1	4,0	3,6	4,2
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2,7	2,6	2,6	2,4
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	0,3	0,3	0,5	0,4
Надання інших видів послуг	0,8	0,6	0,7	0,6
Всього	100	100	100	

Дніпропетровська область займає 2 місце за інвестиційною привабливістю серед регіонів України.

У загальній структурі капітальних інвестицій найбільшу складають власні кошти підприємств та організацій **85,7 %**.

За 2014 – 2018 pp. в області спостерігається загальна тенденція збільшення частки коштів місцевих бюджетів державних централізованих інвестицій (з **1,7 %** у 2014 р. до **10,9 %** у 2018 р.), що свідчить про позитивні наслідки децентралізації. Однак головним джерелом інвестицій залишаються власні кошти підприємств і організацій – **83,3 %** від загального обсягу по області.

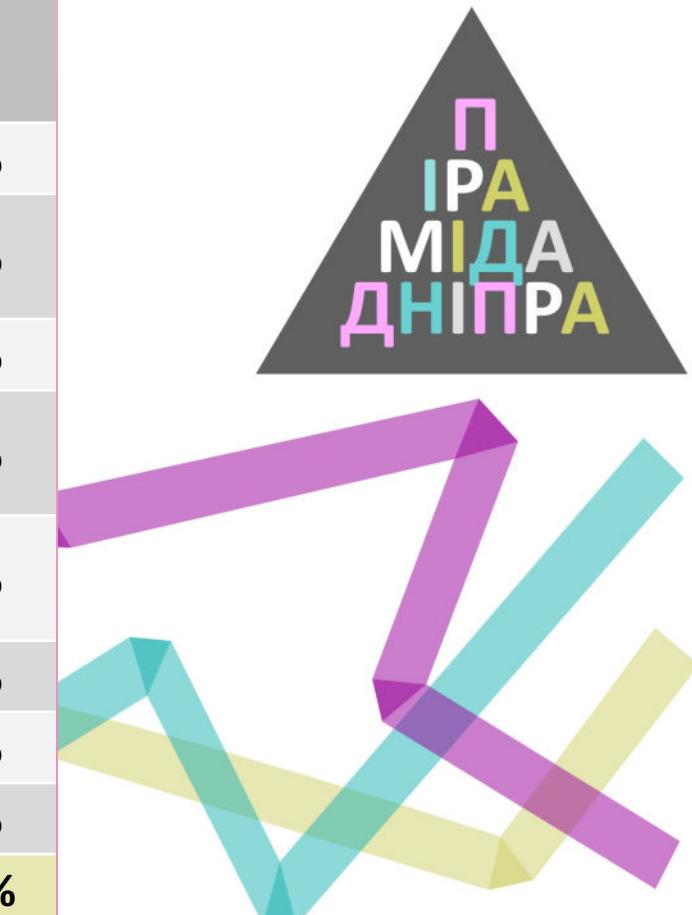
Переважну більшість капітальних вкладень (**59,0 %**) у 2018 р. Було спрямовано у промисловість, на другому місці за обсягами інвестування за видами економічної діяльності знаходяться операції з нерухомим майном – **9,8 %** від загальних обсягів капітальних інвестицій. На третьому – сільське, лісове та рибне господарство – **5,2 %** загальних обсягів капітальних інвестицій.

Елементи SWOT-аналізу розвитку м. Дніпра: 12. Фінансово-бюджетна ситуація

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. Тенденція до збільшення бюджету міста внаслідок бюджетної децентралізації (можливі інвестиції в інфраструктуру, також інші інвестиції)	27,05 %	1. Розмір основних податків, які спрямовуються у бюджет Дніпра, визначається на національному рівні	20,76 %
2. Наявність доступних інструментів контролю громадськості за витратами бюджетних коштів, прозорість бюджетних процесів	16,00 %	2. Значна "тінізація" бізнесу	20,95 %
3. Тенденція до збільшення політичної "ваги" міських голів великих міст на національному рівні	14,29 %	3. Залежність від субвенцій на освіту і медицину	16,95 %
4. Широка база оподаткування	15,05 %	4. Екологічний податок не покриває екологічних потреб	17,33 %
5. Можливості для наповнення спеціального фонду бюджету (оренда комунальної власності)	15,81 %	5. Недостатня дисципліна і якість виконання тендерних робіт	11,24 %
6. Пандемія – доповнена реальність Певний "запас міцності" бюджету мегаполісу	11,81 %	6. Пандемія – доповнена реальність Зменшення надходжень у міський бюджет через зниження ділової активності в світі, Україні та місті зокрема)	12,76 %
Інше		Інше	
Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Поглиблення децентралізації з передачею більших повноважень щодо формування податків громадам	22,86 %	1. "Тінізація" бізнесу	17,52 %
2. Отримання міжнародної донорської допомоги	15,05 %	2. Корупція	19,05 %
3. Зростання податкових надходжень за рахунок розвитку IT-сектора. За аналітичним дослідженням, проведеним на замовлення "IT-Dnipro Community", за участю ЄБРР, у разі подальшого успішного розвитку IT-галузі її частка в регіональному продукті на 2025 рік становитиме 6 % (зараз 3 %)	19,24 %	3. Згортання децентралізації через політичні і безпекові чинники	20,76 %
4. Розширення бази оподаткування за рахунок розширення бізнесу в регіони, зокрема, через ефект агломерації	17,90 %	4. Звуження бази оподаткування через ризики економічної (корпоративної) глобалізації	14,10 %
5. Розширення бази оподаткування за рахунок нових бізнесів, відкритих завдяки міжнародним інвесторам	11,05 %	5. Погіршення інвестиційного рейтингу України з відповідним відтоком фінансово-інвестиційного капіталу	16,00 %
6. Пандемія – доповнена реальність Створення міської фінансово-управлінської інституції на засадах взаємодовіри між бізнесом, владою та громадянами	13,71 %	6. Пандемія – доповнена реальність Суттєвий перегляд на національному рівні відрахувань до місцевих бюджетів при реагуванні на кризи	11,43 %
Інше		Інше	

Пріоритетність позицій за впливом на розвиток міста

	Позиція SWOT	Місце	Оцінка
1	Географічне розташування, суміжні території	11	5,19 %
2	Клімат, природні ресурси, ландшафт, ґрунти, гідрологічний режим місцевості	12	4,52 %
3	Екологічна ситуація	5	9,10 %
4	Адміністративно-територіальний поділ та формування територіальної громади міста	9	6,72 %
5	Наявність містобудівної документації на рівні міста	10	6,53 %
6	Демографічна ситуація, ринок праці	7	8,06 %
7	Інфраструктура (транспортна, зв'язку)	6	8,91 %
8	Інфраструктура інженерна, енергетична	8	7,57 %
9	Містоутворюючі галузі, великий бізнес, якорі	3	10,74 %
10	Сфера досліджень та інновацій, економічної діяльності, яка має інноваційний потенціал	1	11,54 %
11	Розвиток підприємницького середовища	2	10,93 %
12	Фінансово-бюджетна ситуація	4	10,62 %

До сильних сторін було віднесено:

1. Наявність “Ноосфери” як якірного центру інновацій
2. Часткове збереження наукового потенціалу міста (металообробка, космос, енергоекспективність, хімічна галузь, медицина, біологія, сільське господарство)
3. Високий рівень культури підприємництва серед IT-фахівців. Існування галузевого об'єднання, яке підтримує розвиток бізнесу в IT-галузі (“IT-Dnipro Community”). Існування IT бізнес-школи
4. Наявність бізнес-спільноти з відносно великим ступенем концентрації капіталу
5. Дислокація основних космічних підприємств, центр кооперації підприємств галузі
6. Імідж промислового міста: Дніпро – “місце концентрації” великих металургійних компаній
7. Тенденція до збільшення бюджету міста внаслідок бюджетної децентралізації (можливі інвестиції в інфраструктуру, також інші інвестиції)
8. Наявність доступних інструментів контролю громадськості за витратами бюджетних коштів, прозорість бюджетних процесів
9. Зменшення металургійного виробництва в Дніпрі, часткова відмова від застарілих технологій
10. Наявність міських екологічних програм (електротранспорт, моніторинг води і повітря тощо) та відповідного департаменту в структурі органу місцевого самоврядування
10. Транспортна доступність до всіх мікрорайонів міста. Наявність потенціалу для перспективного розвитку міської інфраструктури масового громадського транспорту (метро, міська залізниця, канатні дороги)
11. Розвинена мережа вулиць та доріг із покриттям
12. Присутність у місті великих роботодавців. Наявність менеджерів (великих підприємств і мереж), здатних керувати великими проектами
13. Значна кількість IT-фахівців з досвідом створення ефективних продуктів. Креативний клас створює робочі місця у сфері послуг
14. Наявність усіх видів мереж
15. Велика концентрація ресурсів у великому місті
16. Діючий генеральний план розвитку м. Дніпра (рішення Дніпровської міської ради від 25.03.2020 № 108/55 “Про затвердження проєкту внесення змін до генерального плану розвитку м. Дніпра”)
17. Статус Дніпра як міжобласного регіонального центру (Дніпропетровська, Запорізька, Кіровоградська області)
18. Локальне пом'якшення клімату та забезпечення життєвих, технічних і рекреаційних потреб населення завдяки розташуванню на березі великої водойми

До слабких сторін зараховано:

1. Низькі можливості для перепрофілювання потужних промислових підприємств, значна залежність від однієї галузі або державного підпорядкування
2. Низьке фінансування науково-дослідних робіт. Відсутність дієвих програм на підтримку стартап-інкубаторів, акселераторів, технопарків
3. Корупція, нерівномірна соціальна відповідальність бізнесу
4. Недостатня привабливість міста для кваліфікованих кадрів
5. Зношеність ресурсів “старої промисловості”
6. Відсутність заявленої SMART-спеціалізації міста (перспективної стратегії заохочення інвестицій в ті напрямки, які повинні доповнювати виробничі активи регіону для створення його внутрішнього потенціалу і міжрегіональних порівняльних конкурентних переваг у майбутньому)
7. Значна “тінізація” бізнесу
8. Розмір основних податків, які спрямовуються у бюджет Дніпра, визначається на національному рівні
9. Застарілі технології виробництва, велика кількість та погане очищення викидів і скидів
10. Високий рівень забруднення ґрунту, підземної і поверхневої води – накопичений та поточний. Госпфекальні скиди в зливову каналізацію, дренування у ґрунт. Неefективне та небезпечне поводження з твердими побутовими відходами
11. Низька якість доріг місцевого значення, зношеність мостів і шляхопроводів
12. Відсутність об'їзної дороги, транзит через місто
13. Відтік кваліфікованих кадрів до інших міст: Києва, Харкова, в Західну Україну та за кордон. Загальна тенденція до скорочення населення міста
14. Порівняно низький середній рівень якості життя. Заміна освіченого і матеріально незалежного населення на менш освічене та заможне
15. Зношеність інженерної інфраструктури
16. Відсутність парадигми: Громада міста = сукупність мікрогромад
17. Генеральний план розвитку м. Дніпра розробляється не в м. Дніпрі – відсутність платформи (інституції) для обговорень просторового розвитку міста
18. Центр занепадаючої індустріальної агломерації
19. Необхідність утримання потужної системи каналізації зливової води через наявність крутих схилів, низин, та характер ґрунтів

Як можливості для міста визначено:

- здійснення чітких і системних кроків щодо розвитку сфери інновацій сприятиме національному лідерству у цій сфері, що буде генерувати конкурентні переваги та інвестиційну привабливість;
- збільшення державних субвенцій на освіту, залучення інвесторів, розбудова державно-приватного партнерства в освіті;
- відкриття ринків ЄС для середнього і малого бізнесу;
- зростання попиту на продукцію міста в інших регіонах України (зокрема продовольча промисловість);
- залучення стратегічного інвестора в космічні підприємства, приватних космічних компаній рівня SME (small and medium enterprises);
- здешевлення і доступність новітніх технологій (3D-друк, штучний інтелект, роботи, data-центри, глобальний інтернет);
- поглиблення децентралізації з передачею більших повноважень щодо формування податків громадам;
- зростання податкових надходжень за рахунок розвитку IT-сектора. За аналітичним дослідженням, проведеним на замовлення “IT-Dnipro Community” за участю ЄБРР, у разі подальшого успішного розвитку IT-галузі її частка в регіональному продукті на 2025 рік становитиме 6 % (зараз 3 %);
- ревіталізація старопромислових територій;
- ліквідація стихійних звалищ, упровадження сортування та сміттєпереробки, включення сміття в енергетичний оборот;
- програми на національному або регіональному рівні – будівництво метро, аеропорту;
- застосування нових технологій (матеріали, ремонт, будівництво, обслуговування доріг);
- втілення стратегічних заходів із запобігання “відтоку мізків” на парадигму “притоку мізків” (залучення / релокація та утримання фахівців креативних індустрій з інших регіонів);
- реформа децентралізації надає громадам можливість використовувати власні кошти на інфраструктурні проекти;
- розроблення стратегічних планів розвитку окремих “субрайонів” (локалізованих мікрогромад) у контексті загальної стратегії міста (інтегрована концепція розвитку);
- розроблення системного документа, який поєднує між собою Генеральний план, Стратегію, Інтегровану концепцію розвитку та SMART-спеціалізацію. Визначити просторову прив’язку рішень Стратегії та SMART-спеціалізації;
- використання людського ресурсу в 6 млн осіб (зона впливу міжобласного регіонального центру);
- використання рекреаційного потенціалу складних ділянок.

Як загрози визначено:

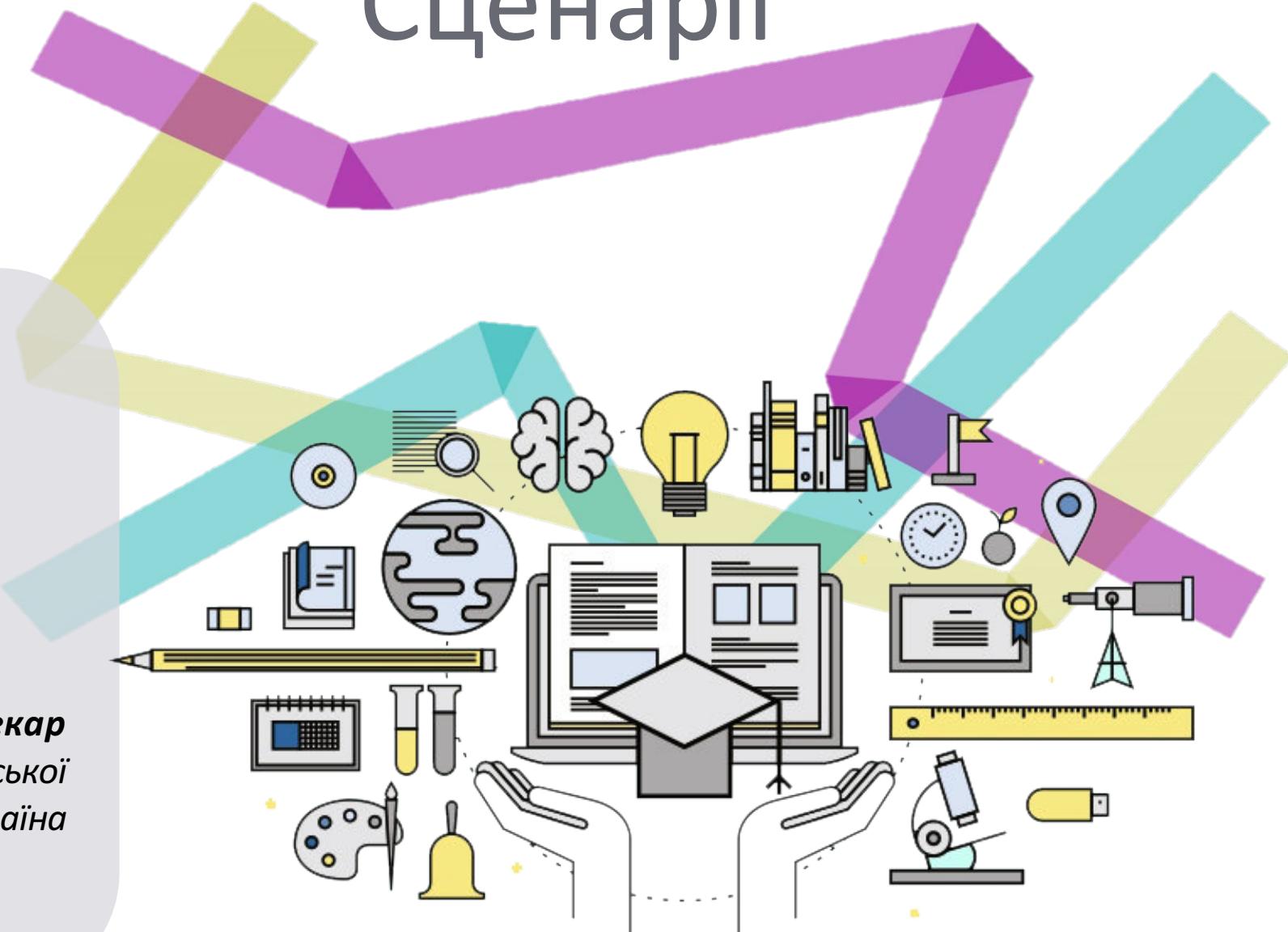
- погіршення інвестиційного рейтингу України з відповідним відтоком фінансово-інвестиційного капіталу;
- вплив економічних чинників на упровадження інновацій;
- значна “тінізація” малого бізнесу, низький рівень офіційної заробітної плати, велика кількість незареєстрованих працюючих; посилення на державному рівні фіiscalного тиску на малий бізнес;
- закриття зовнішніх ринків для експортно-орієнтованих підприємств Дніпра;
- продовження поточного стану “колоніального виробництва” – ситуації, коли через зміни законодавства і політики втрачено взаємовплив громади і розташованих у місті індустрій, індустрії перетворюються на місце працевлаштування жителів міста низької і середньої кваліфікації;
- згортання децентралізації через політичні і безпекові чинники;
- корупція;
- висока вартість усіх проектів, пов’язаних з екологічною ситуацією, відсутність короткострокового прибутку з інвестицій для більшості з них, відсутність державної підтримки;
- ризики, пов’язані зі станом річки Дніпро: обміління, цвітіння, гноїння органічних залишків, накопичення та попадання до атмосфери забрудненого осадку;
- обмежені технічні характеристики аеропорту;
- висока залежність галузей від імпортних енергоносіїв, зокрема, газу (виробництво будівельних матеріалів) та нафтопродуктів (вартість перевезень);
- тенденція до скорочення населення призводить до зменшення рентабельності соціальної та інженерної інфраструктури, до деградації суспільних благ;
- монополії на ринках постачання енергії та енергоносіїв;
- згортання децентралізації, або обмеження окремих її аспектів на державному рівні;
- загроза ігнорування стратегічного управління просторовим розвитком. Управління просторовим розвитком в “ручному” режимі;
- вплив воєнної загрози на інвестиційну привабливість;
- загроза жертв та великих збитків через зсуви та осідання ґрунтів.

Сценарії

“Той, хто не має власного проекту майбутнього, стає лише ресурсом для того, в кого власний проект майбутнього є”

Валерій Пекар
співзасновник Громадянської
Платформи Нова Країна

Стратегія перед початком розроблення стратегічних та оперативних цілей ставить на меті **промоделювати майбутнє міста**, враховуючи оцінки аналізу слабких та сильних сторін з фокусом на можливості та загрози.

Ми живемо в час максимальної невизначеності, коли глобальна системна криза накладається на локальну кризу в Україні. Дніпру необхідне розуміння сценарного простору, щоби визначити власні корпоративні стратегії.

Сценарії – це сукупність дослідницьких та управлінських заходів, спрямованих на прогнозування і конструювання майбутнього на основі поєднання об'єктивного аналізу та суб'єктивних передбачень.

Ми спробували подивитися на Дніпро у рамці 10 років, поєднуючи дослідження глобальних та локальних трендів та ґрунтуючись на інтегральній картині світу (економіка, політика, мислення, технології, культура є взаємопов'язаними та однаково важливими).

Невідворотні (неминучі, інваріантні) тренди формують неминуче майбутнє — те, що настане в будь-якому випадку, якщо не станеться непередбачуваних подій, яких немає в нашій картині світу (джокерів, "чорних лебедів"). Серед значної кількості **невідворотних трендів** слід зазначити всім відомі: роботизація, цифрова трансформація бізнесу, зменшення традиційної ресурсної бази,

зростання енергоефективності та відновлювальних джерел енергії, гонка освоєння космосу, структурні зміни в економіці, поширення блокчейну, розподіленого доступу та інших новітніх підходів, зростання тривоги та популюмту як відповіді на неї, міграція, децентралізація, віртуалізація тощо.

Натомість **варіативні** (змінні, гнучкі) **тренди** формують різні сценарії майбутнього. Всі сценарії мають спільну частину (перетин) — а саме, неминуче майбутнє.

Сценарії майбутнього залежать від варіативних трендів. Серед кількох десятків глобальних варіативних трендів були визначені подальша глобалізація та стирання бар'єрів між ринками, зміна ринків під впливом інформаційних технологій, штучний інтелект, поширення електронних валют, розвиток біотехнологій та зростання тривалості життя, концентрація ресурсів на інноваціях, стирання грані між бізнесом і життям (бізнес як хобі), поширення популярності освіти і самоосвіти, а також як значною мірою протилежний тренд — примітивізація, поширення популярності простих моделей, рішень та відповідей.

Серед локальних дніпровських варіативних трендів були виділені запит на зміни в українському суспільстві, розвиток малого і середнього бізнесу, зростання заробітних плат, зростання зрілості бізнесу тощо.

ЧОМУ НАМ ПОТРІБНО БУТИ ГЛОБАЛЬНИМ МІСТОМ __ ЧИМ НЕБЕЗПЕЧНЕ “ВИМИВАННЯ МІЗКІВ”

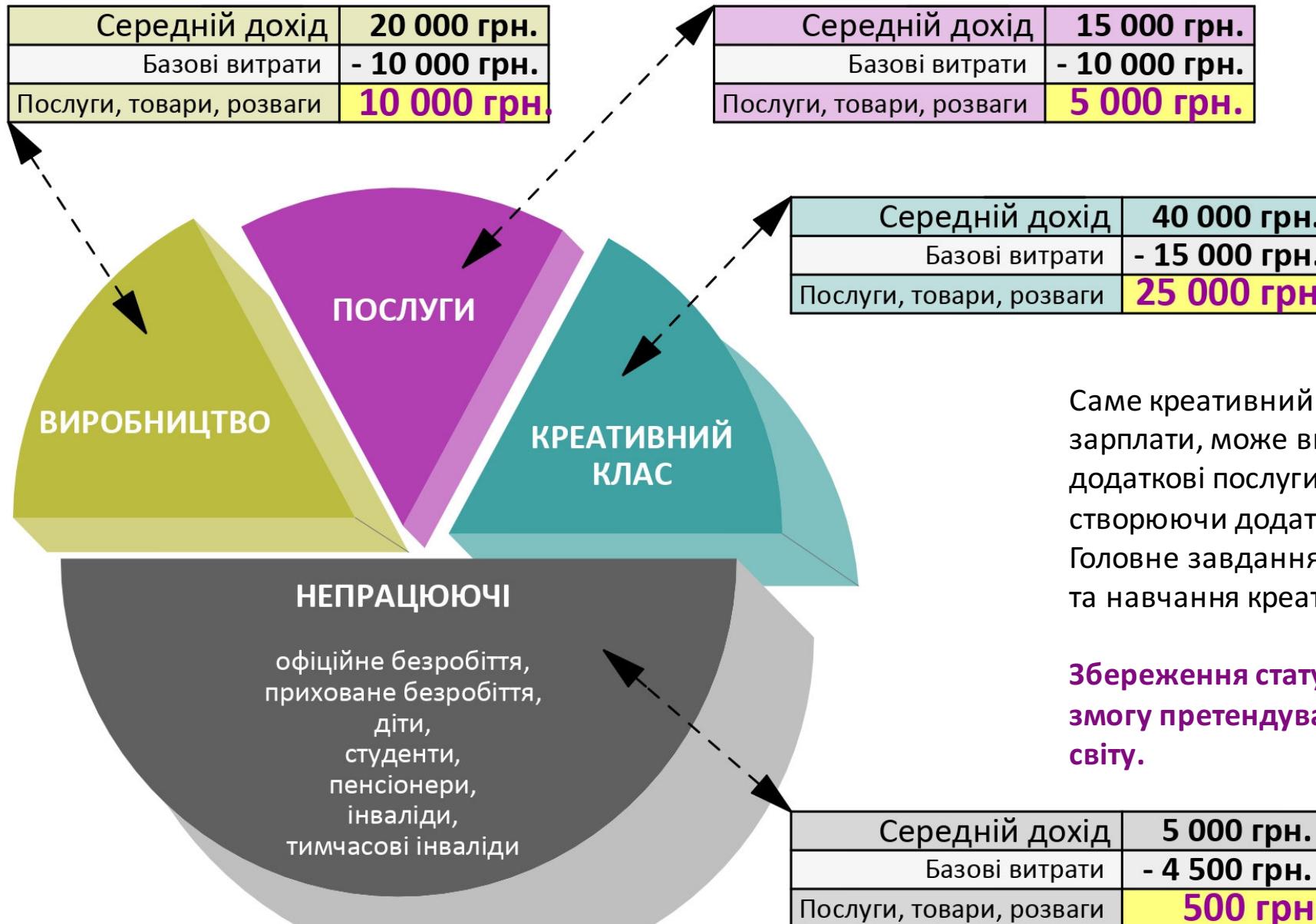

ЧОМУ НАМ ПОТРІБНО БУТИ ГЛОБАЛЬНИМ МІСТОМ, ЧИМ НЕБЕЗПЕЧНЕ “ВИМИВАННЯ МІЗКІВ”:

1. Для Дніпра залишатись мільйонником – єдиний спосіб стати глобальним містом та конкурувати за інвестиції на світовому рівні. Попри європейську традицію більш–менш рівномірного територіального розподілу населення (у Франції один мільйонник – Париж, в Польщі – Варшава) багато європейських міст входить в **600** глобальних міст за класифікацією McKinsey, (наприклад, Осло близько **600 000** населення) завдяки їх економічній потужності. Але майже усі світові міста мільйонники входять у число глобальних.
2. З огляду на вказану тенденцію, можна впевнено сказати, що статус мільйонника є показовим для визначення присутності і розвинутості фінансових і корпоративних послуг світових, трансаціональних операторів.
3. Глобальне місто не тільки стає суб’єктом світової економіки, а й регіональним лідером. Найближчими стратегічними конкурентами в регіональному лідерстві є Криворізька агломерація та Запоріжжя. Перехоплення ними ініціативи буде означати для Дніпра занепад і перетворення на староіндустріальну резервацію. Статус мільйонника і глобального міста позбавить від цих ризиків.
4. Міста–мільйонники концентрують під єдиним керівництвом достатні ресурси для реалізації великих інфраструктурних проектів. Саме статус мільйонника дає більше шансів забезпечити завершення будівництва метрополітену у Дніпрі попри не найкращий стан економіки в країні.
5. Місто Дніпро має **1 000 000** населення доволі тривалий час, тому можна сказати, що його інфраструктура, хай й недосконала, але в цілому відповідає такій задачі.
6. Відповідно до “теорії розбитих вікон” депресивні житлові райони стають зонами страху і починається відтік мешканців в інші райони або в інші міста. Наприклад, розбиті будинки по вул. Молодогвардійській понижують статус району Південного (“м'ясокомбінат”).
7. Керувати приростом населення завжди легше, чим зупинити відтік.
8. У будь-якому разі і сенсі – **1 000 000** є психологічним бар'єром сприйняття.

ЧОМУ НАМ ПОТРІБНО БУТИ ГЛОБАЛЬНИМ МІСТОМ __ ЧИМ НЕБЕЗПЕЧНЕ “ВИМИВАННЯ МІЗКІВ”

Саме креативний клас, який отримує найвищі зарплати, може витрачати більше коштів на додаткові послуги, товари та розваги, тим самим створюючи додаткові робочі місця.
Головне завдання Стратегії – збереження, утримання та навчання креативного класу.

Збереження статусу міста–мільйонника надає змогу претендувати на місце серед глобальних міст світу.

Песимістичний сценарій (інерційний)

700 000 жителів

Дніпро програє Києву, Львову та Одесі в утриманні висококваліфікованих робітників.

Зовнішні виклики та загрози (дефолт, наближення лінії розмежування воєнних дій) та відсутність якісного динамічного середовища зменшують привабливість міста та підсилюють міграційні настрої.

Сфера досліджень та інновацій, економічної діяльності, яка має інноваційний потенціал: проекти згортаються, не отримують розвитку, виробництва буде перенесено в інші регіони.

Розвиток підприємницького середовища: середній бізнес не створює робочі місця в достатній кількості. Ринок послуг постійно звужується.

Містоутворюючі галузі, великий бізнес, якорі: загальне зменшення попиту призводить до скорочення робочих місць у виробництві. Уповільнюються темпи модернізації промислових підприємств, які традиційно вважаються якорями Дніпра.

Фінансово-бюджетна ситуація: надходження зменшуються настільки, що планування проектів розвитку стає майже неможливим, залишаючи місто в парадигмі “латання дірок”.

Екологічна ситуація: екологічні програми фінансуються по остаточному принципу, комунальні служби не спроможні підтримувати місто в належному стані. Взагалі не йдеться про ревіталізацію старопромислових територій або збільшення рекреаційних територій.

Інфраструктура: влада вже не спроможна утримувати всі розгалужені транспортні та інженерні мережі в робочому стані. Зменшується кількість рухомого складу громадського транспорту. Багатоквартирний житловий фонд через перманентні перебої та аварії мереж опалювання, водопостачання та каналізування втрачає привабливість. Водночас привабливість втрачають віддалені мікрорайони через брак робочих місць та проблемне транспортне сполучення.

Демографічна ситуація, ринок праці: відновлення міст після втрати третини населення (на прикладі Східної Німеччини після об'єднання) вкрай не простий та довготривалий процес. Місто може відновитися лише при наявності державних програм та зовнішніх донорів. Серед рішень – унікальна вища освіта або створення унікального туристичного об'єкту, а також прийняття вкрай непопулярних рішень, на кшталт знесення 20 % житлового фонду, розселення окремих мікрорайонів.

Місто “розбитих вікон”

Реалістичний сценарій (інерційний)

832 000 жителів

Дніпро конкурує з крупними українськими містами, поступово втрачаючи лідерську позицію.

Інерційний розвиток не дає можливості проводити реальні зміни в ключових сферах. Не помітна спочатку стагнація розпочинає процес деградації міста, вражаючи в першу чергу найчутливіших, а тому і самих мобільних – креативний клас.

Сфера досліджень та інновацій, економічної діяльності, яка має інноваційний потенціал: через повільні темпи зростання існуючих або застосування нових інноваційних підприємств не досягається очікуваний економічний результат.

Розвиток підприємницького середовища: бізнес-спільноти з відносно великим ступенем концентрації капіталу очікують на покращення загальних локальних трендів.

Містоутворюючі галузі, великий бізнес, якорі: влада частково згортовує крупний бізнес для соціальних проектів і трансформації старопромислових територій.

Фінансово-бюджетна ситуація: у разі згортання реформи децентралізації зменшуються надходження, інфраструктурні

проекти гальмуються. Бюджет розвитку міста стрімко скорочується. Продовжується “тінізація” бізнесів.

Екологічна ситуація: інерційний хиткий баланс не дає можливості якісно вирішити ключові проблеми міста – будувати сміттепереробний завод, втілювати кліматичну стратегію. Слабка влада має слабкі важелі тиску на головного забруднювача – Придніпровську ТЕС.

Інфраструктура: Дніпро за звичкою, не зважаючи на втрату 170 тис. жителів, продовжує утримувати розгалужену інженерну та транспортну мережі, які стають катастрофічно не рентабельними. На мапі міста з'являються перші “чорні плями” – мікрорайони з пустими квартирами, відключеними мережами, нерегулярним громадським транспортом.

Демографічна ситуація, ринок праці: один з ключових провалів міста – брак якісної вищої освіти. Наші діти виїжджають на навчання і не прагнуть повернутися, дітей з інших міст – нічим мотивувати приїжджати та залишатися у стагнуочому місті. Відсутність активної високопрофесійної молоді призводить до примітивізації ринку праці. В Дніпрі зменшуються доходи та індекс щастя.

Спасіння потопаючих – справа рук самих потопаючих

Реалістичний сценарій (цільовий) 1 000 000 жителів

Дніпро докладає зусиль, щоби стати глобальним містом в світовій системі глобальних міст.

Визначено декілька якірних напрямів розвитку міста і згуртовані різні верстви жителів навколо їхнього втілення.

Сфера досліджень та інновацій, економічної діяльності, яка має інноваційний потенціал: “Ноосфера” обирає місто як виробничу платформу та формує космічний кластер.

Розвиток підприємницького середовища: збільшення креативного класу формує попит на сфери послуг, розваг, стимулює будівельну галузь.

Містоутворюючі галузі, великий бізнес, якорі: існуючі великі підприємства проводять поступову модернізацію та зміну спеціалізації за потреби і починають співпрацювати з “Ноосферою”. З'являється індустрія розваг.

Фінансово-бюджетна ситуація: у разі згортання реформи децентралізації зменшення бюджету частково нівелюється за рахунок збільшення податків від новостворених висококваліфікованих робочих місць. Влада згуртує

бізнес навколо соціальних та меценатських проектів, ревіталізації старопромислових територій.

Екологічна ситуація: динамічний розвиток створює попит на якісне утримання міста та річки, комплексний благоустрій, озеленення, улаштування нових територій для відпочинку та спорту. Започатковуються довгострокові програми на покращення екологічного стану.

Інфраструктура: міняється парадигма мобільності – підвищуються охопленість та якість громадського транспорту, будується мережа велодоріжок, сучасних громадських просторів. Починає працювати принцип “хрономісто” – все, у тому числі і робота, – у пішохідній доступності. Ведеться комплексна модернізація інженерних мереж відповідно до затвердженії кліматичної стратегії Дніпра.

Демографічна ситуація, ринок праці: всі діючі та започатковані програми розвитку призводять до збереження статусу міста-мільйонника. Високооплачувані робочі місця виступають дієвим магнітом для жителів навколошньої агломерації. Гідне середовище проживання приваблює український та закордонний креативний клас. Дніпро динамічно розвивається.

Нові якорі – мультиплікатори розвитку

Оптимістичний сценарій (цільовий)

1 500 000 жителів

Дніпро стає глобальним містом в світовій системі глобальних міст. До традиційного потенціалу міста додаються та спрацьовують новітні напрями SMART-спеціалізації.

Динамічно розвиваються всі сфери життєдіяльності.

Сфера досліджень та інновацій, економічної діяльності, яка має інноваційний потенціал: крім космічного в Дніпрі формуються IT, медичний та освітній кластери. Дніпро – місто стартапів.

Розвиток підприємницького середовища: значне збільшення населення запускає ланцюгову реакцію розвитку всіх видів підприємницької діяльності.

Містоутворюючі галузі, великий бізнес, якорі: SMART-спеціалізація надає поштовх розвитку не тільки промисловості, але й креативним індустріям, які стають якорями Дніпра.

Фінансово-бюджетна ситуація: місто Дніпро само заробляє на інфраструктурні проекти за рахунок податків від значної кількості новостворених висококваліфікованих робочих місць. Діє реальне місцеве самоврядування.

Екологічна ситуація: Дніпро повністю переходить на електричний громадський транспорт. Через модернізацію систем опалення та термомодернізацію будівель зменшуються викиди в атмосферу. Новітні технології дозволяють утримувати місто у відповідності до високих стандартів. Кожен відчуває власну відповідальність за чисте довкілля. Мрія про “Місто – сад” стає реальністю.

Інфраструктура: інтегроване планування просторового розвитку та новітні технології віртуальної роботи зменшують кількість щоденних перевезень. Пішохідна доступність стає нормою життя. Архітектурні комплекси, відновлені історичні об'єкти та високий рівень проведення фестивалів нарешті запускають розвиток туристичної галузі.

Демографічна ситуація, ринок праці: населення міста зростає. Багатий, технологічний, багатофункціональний, мультинаціональний та мультикультурний Дніпро стає центром тяжіння, бо забезпечує достойну роботу, повсякденний комфорт та якісне дозвілля. Мегаполіс надає шанс кожному. Кожен дніпрянин не сумнівається перед тим, як сказати: “Я люблю Дніпро”.

Дніпро як бренд

Оптимістичний сценарій (цільовий) 1 500 000 жителів

Дніпро стає глобальним містом у світовій системі глобальних міст. До традиційного потенціалу міста додаються та спрацьовують новітні напрями SMART-спеціалізації. Динамічно розвиваються всі сфери життєдіяльності.

Дніпро як бренд

Реалістичний сценарій (цільовий) 1 000 000 жителів

Дніпро докладає зусиль, щоб стати глобальним містом у світовій системі глобальних міст. Визначено декілька якірних напрямів розвитку міста і згуртовано різні верстви жителів навколо їх втілення.

Нові якорі – мультиплікатори розвитку

**МИ ТУТ
2020**

Реалістичний сценарій (інерційний) 832 000 жителів

Дніпро конкурує з великими українськими містами, поступово втрачаючи лідерську позицію. Інерційний розвиток не дає можливості проводити реальні зміни в ключових сферах. Не помітна спочатку стагнація розпочинає процес деградації міста, вражаючи в першу чергу наймобільніших представників креативного класу.

Порятунок потопаючих — справа рук самих потопаючих

Песимістичний сценарій (інерційний) 700 000 жителів

Дніпро програє Києву, Львову та Одесі в утриманні висококваліфікованих робітників. Зовнішні виклики та загрози (дефолт, наближення лінії розмежування воєнних дій) та відсутність якісного динамічного середовища зменшують привабливість міста і підсилюють міграційні настрої.

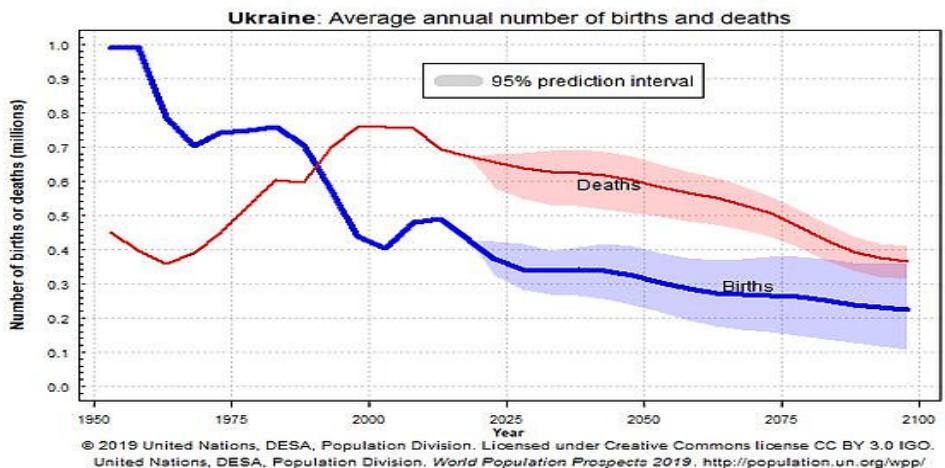
Місто “розділених вікон”

Обґрунтування вибору сценарію

Демографічний прогноз має один із самих вимірюваних індикаторів розвитку – кількісний, тому і вважається одним із самих гарантовано здійснених.

За даними прогнозу ООН до 2100 р. в Україні **не передбачається збільшення населення** природнім шляхом. Окрім території та міста зможуть претендувати на утримання існуючої кількості населення або навіть збільшення лише за рахунок центробіжних міграційних рухів як всередині країни, так і, при певному збігу обставин, з-поза меж України.

В 2020 р. Україна перебуває в стані **ідеального штурму** – нашарування економічної та епідеміологічної криз зовні у поєднанні з державними політичною, економічною та епідеміологічною кризами, а також глобальними викликами людства – екологічними, кліматичними, технологічними та світоглядними змінами.

Така кількість зовнішніх чинників, звісно, може на будь-якому етапі докорінно змінювати стратегічні плани Дніпра.

Серед 4-х запропонованих сценаріїв саме пессимістичний (**700 000 жителів**) та оптимістичний (**1 500 000 жителів**) можуть отримати розвиток через **вплив зовнішніх чинників**: можемо мати як значне зменшення населення через ризик або реальні воєнні дії, так збільшення кількості біженців через погіршення кліматичних умов у засушливих країнах. Іншою допустимою опцією оптимістичного сценарію може стати перетворення Дніпра в реальний освітній, науковий та IT-галузевий центр із залученням великої кількості українських та закордонних фахівців. Такі зміни призведуть до якісного та кількісного стрибка в створенні як висококваліфікованих робочих місць, так і у сфері будівництва та надання послуг.

Але більш вірогідними вбачаються реалістичний інертний (**832 000 жителів**) та реалістичний цільовий (**1 000 000 жителів**). Протягом десятків років Дніпру вдається балансувати на межі **1 млн жителів**, і може скластися думка, що так і буде надалі, і що це історично усталена цифра. За аналізом науковців тільки Києву та Харкову надається шанс стати глобальними містами, а Дніпру та Одесі відводиться роль постачальників людських ресурсів.

Як тільки **вектор на згасання міста** стане проявлятися, значна кількість представників креативного класу покинуть Дніпро. За результатами опитувань дніпрян лідеруючу позицію зайняла "Ноосфера" як йомовірний якірний інвестор, що свідчить про невикоренений **патерналізм** (чекаємо на наступний "Південмаш") і неготовність до розподіленої відповідальності.

Тому **сценарій збереження в рамках міста-мільйонника** (№ 3), незважаючи на те, що він виглядає як звичайний, насправді складний, багаторівневий та стратегічно виправданий. Тільки виконання такого базового сценарію може стати трампліном для інтегрування Дніпра у світову економіку.

У Екзюпері “Маленький принц” починається з того, що дорослі не розуміють категорії “красивий рожевий будинок”, а от про “будинок за 5000 франків” відразу кажуть: “Який він красивий”, навіть не побачивши. У залізничників – “станція приймає 70 пар за добу”, і їм все-все зрозуміло. А у архітекторів – місто на 4 мільйони мешканців або місто на 100 тис. мешканців, і зрозуміло на 100%, що там є.

Глобалізація приведе до того, що малих міст не стане, створюватимуться агломерації, а цілі країни житимуть в двох-трьох містах.

І містам менше мільйона мешканців потрібно вже зараз розробляти стратегію або як найдовше протриматися, або як безболісніше стагнувати та самостертися з мапи.

Саме сумне, що кількість мешканців 832 тис. в Генеральному плані розвитку міста Дніпра вважається реалістичним сценарієм.

Сценарій № 1 Місто “роздітих вікон”

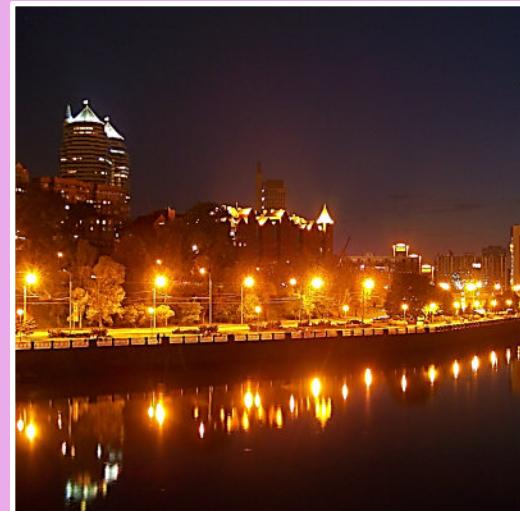

Сценарій № 2 Порятунок потопаючих — справа рук самих потопаючих

Стратегія Дніпра 2030 пропонує обрати за базовий Сценарій № 3 “Нові якорі – мультиплікатори розвитку” як цілком вірогідний і такий, що прагматично враховує існуючий потенціал міста.

Сценарій № 3 Нові якорі – мультиплікатори розвитку

Сценарій № 4 Дніпро як бренд

Стратегія пропонує гібридну конкурентну модель: Дніпро – український Сіетл

1. Дніпро не зможе конкурувати як столиця зі столицями.
2. Дніпру потрібна гібридна конкурентна модель.
3. Сіетл – бенчмарк, місто-еталон, ІТ-хаб.

Дніпро – один з 10 космічних центрів світу
Дніпро – один з 100 ІТ-хабів світу
Дніпро – один з 600 глобальних міст світу
Дніпро – амбітний, глобальний, комфортний

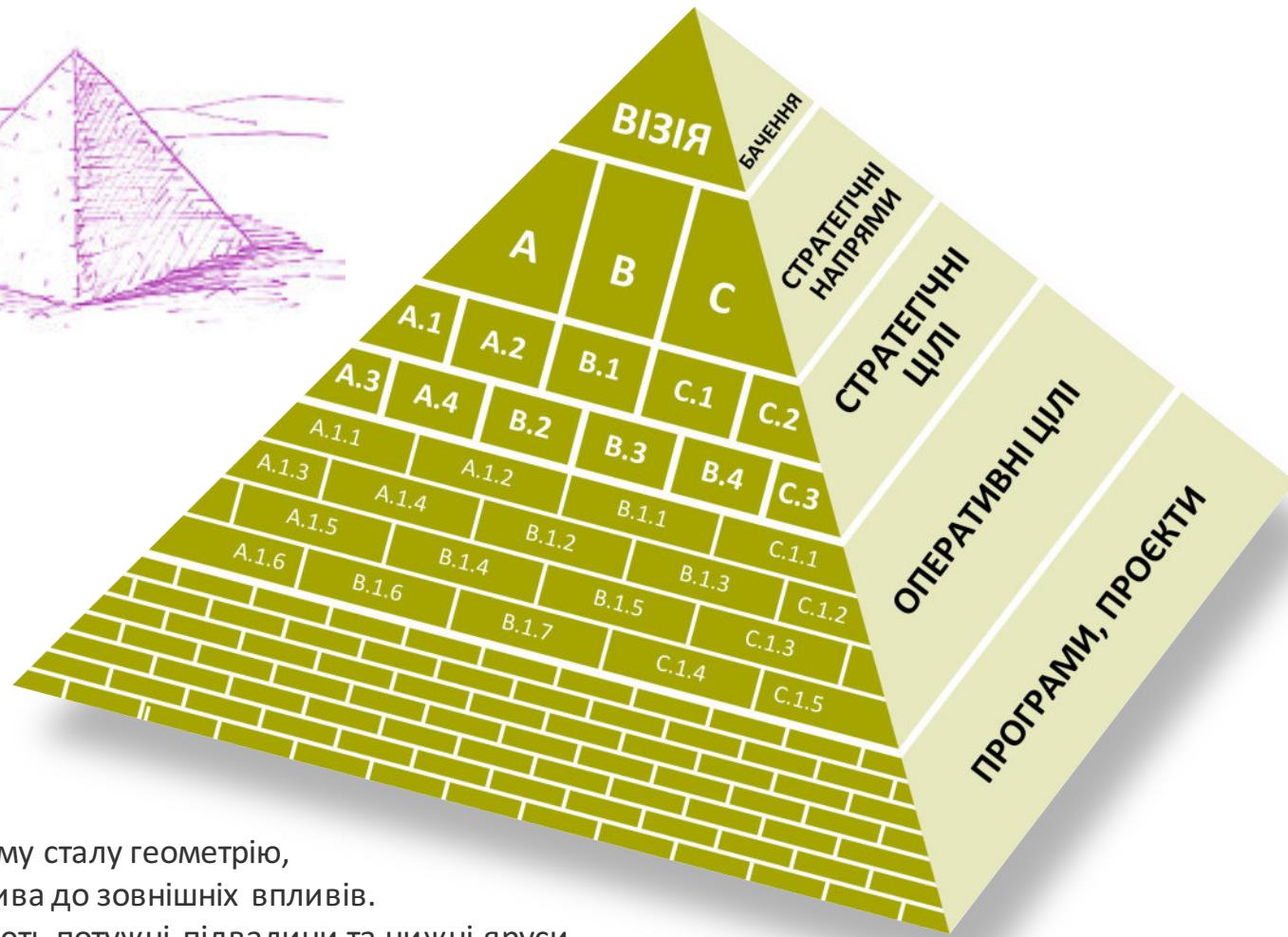
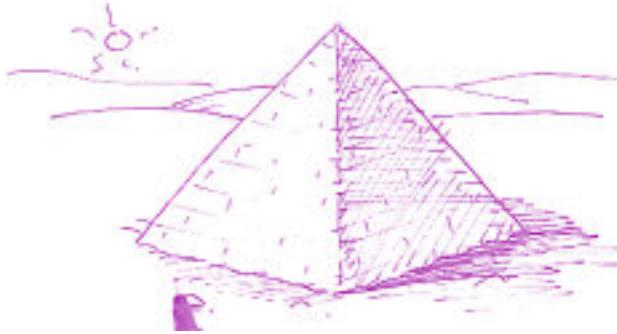
Сіетл

Дніпро

ЧОМУ САМЕ ПІРАМІДУ ОБРАНО СИМВОЛОМ СТРАТЕГІЇ

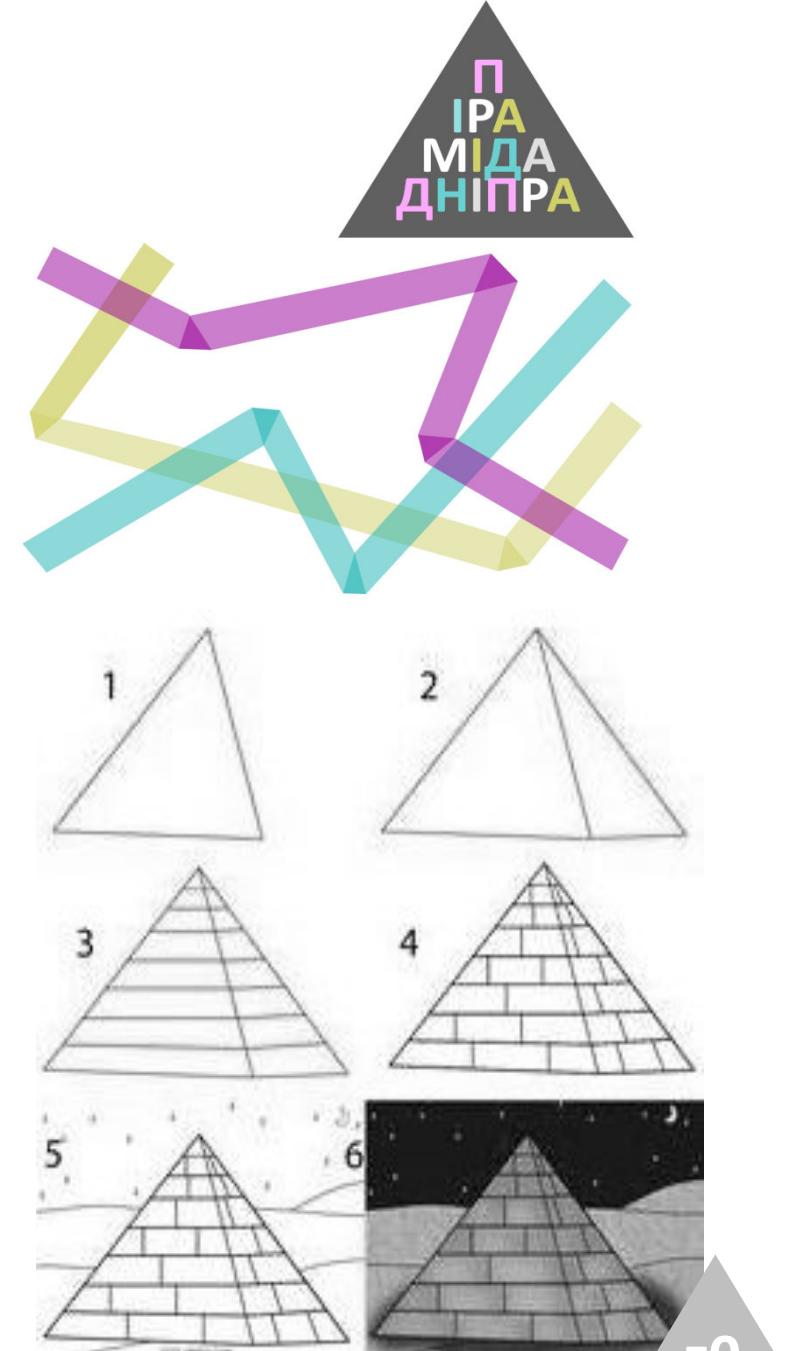

Піраміда має саму сталу геометрію,
найменш вразлива до зовнішніх впливів.

Сталість їй надають потужні підвалини та нижні яруси.

Розбудова такої основи потребує потужного капіталу, але відтоді надається
шанс продовжувати процес без ризиків миттєвої руйнації.

Все, що Дніпро прагне отримати в якості бренда, можуть створити вмотивовані дніпрянини за умови
злагоджених процесів та використання всіх уявних і ще не уявних ресурсів.

ЧОМУ САМЕ ПІРАМІДУ ОБРАНО СИМВОЛОМ СТРАТЕГІЇ

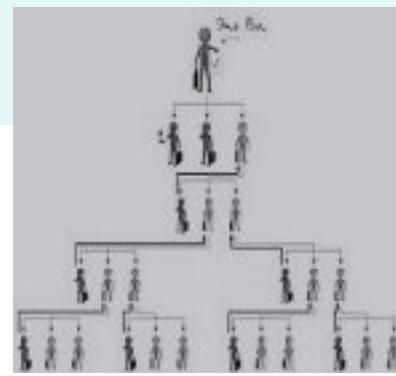
Символ величі

Символ багатства

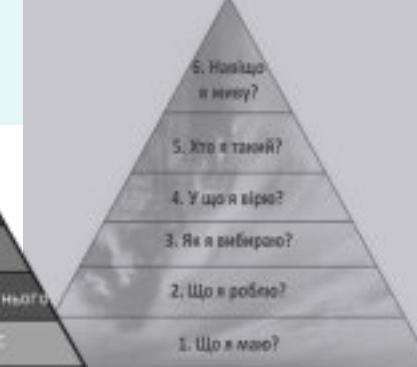
Матриця любого проєкту

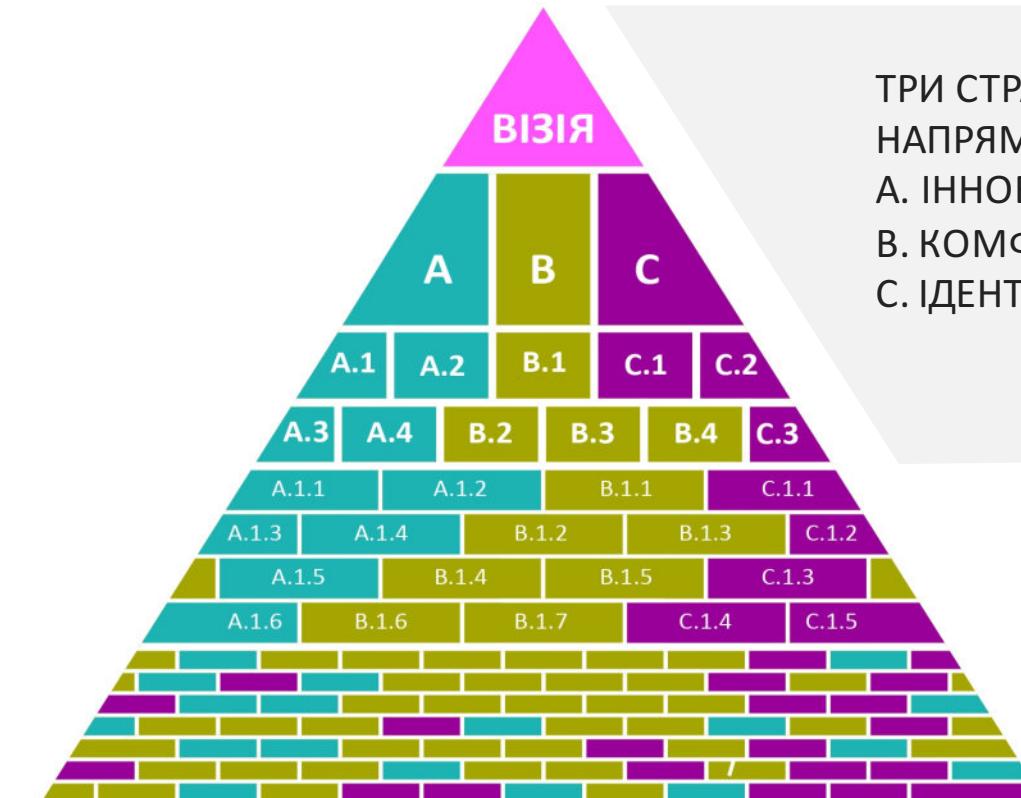
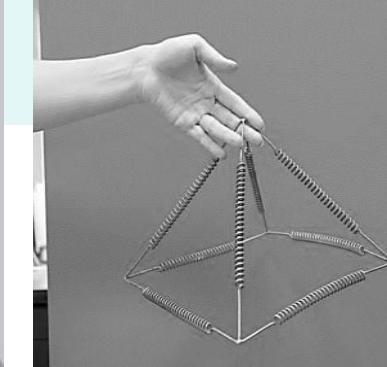
Ієрархія потреб (Маслоу)

Логічна піраміда Ділтса

Навіть лікувальний засіб

ТРИ СТРАТЕГІЧНИХ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ

A. ІННОВАЦІЙНІСТЬ
B. КОМФОРТ
C. ІДЕНТИЧНІСТЬ

Стратегія Дніпра 2030

Стратегічний напрям А “Інноваційність”

СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ:

1. Дніпро – відкрита екосистема інновацій
2. Дніпро – економічний та фінансовий регіональний лідер
3. Дніпро – міжнародний освітній центр
4. Дніпро – хаб нових індустрій

“Noosphere трансформує Дніпро у “просто космос!”

Парк Гагаріна, планетарій, Noosphere Engineering School, Vernadsky Challenge та фестиваль робототехніки BestRoboFest — основа для розвитку науково-технічної екосистеми. Далі — космічніше!”

Макс Поляков

український і американський підприємець в сфері космічних технологій і IT, економіст, громадський діяч, інвестор, філантроп. Засновник аерокосмічної компанії Firefly Aerospace, IT компаній EOS DATA Analytics, HitDynamics, Maxymiser, Murka LLC, Cupid plc, Renatus

Стратегічна ціль А.1. Дніпро – відкрита екосистема інновацій

Створення та ефективне функціонування відкритої системи підтримки та комерціалізації інновацій – від ідеї до мільярдного бізнесу.

Візія: Створення середовища для роботи, життя і творчості, місце для розвитку технологічних компаній.

Розвиток креативної економіки та R&D в Дніпрі.

Створення умов для розвитку стартапів і появи нових робочих місць.

Цю візію та ключові фактори реалізують такі напрямки розвитку:

- Місто в місті – ретельно спланована інфраструктура сучасних офісів.
- Масштабна екосистема з різними учасниками.
- Унікальні послуги та можливості для роботи та дозвілля.
- Технічне забезпечення процесу розробки, виготовлення прототипів.
- Фінансова, юридична та консультаційна підтримка розробників.

Елементи SWOT-аналізу: А.1. Дніпро – відкрита екосистема інновацій

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. База освітньо-наукових інституцій	15,33 %	1. Нетісна взаємодія локальних бізнесів з науковцями та розробниками, несправедливий розподіл прибутків (новатори отримують від розробки значно менші дивіденди ніж в розвинутих країнах, що призводить до їх деморалізації)	16,96 %
2. Наявність креативних спеціалістів для створення інновацій	19,20 %	2. Відсутність популярних кейсів комерціалізації технічних інновацій, що формує бренд міста як неінноваційний	15,92 %
3. Досвід комерціалізації індустріями інновацій	13,54 %	3. Малий обсяг комерціалізації інновацій індустріями не дає ефекту переповненості знань та практики – “копіюй та роби”	15,63 %
4. Наявність первинної дрібної муніципальної підтримки технологічних інновацій (конкурс стартап-проектів INNODNIPRO)	9,82 %	4. Низький рівень роботи муніципальної інфраструктури підтримки інновацій	13,54 %
5. Фізична наявність великих якірних підприємств, які можуть бути як споживачами інновацій, так генераторами своїх інновацій та джерелом інвестицій	19,64 %	5. Слабка матеріальна база екосистеми підтримки інновацій	17,71 %
6. У керівництва міста є зацікавленість щодо підтримки вектора інновацій як бренду	13,24 %	6. Відсутність розуміння, що інновації – це економіка та ВВП (у керівництва міста є зацікавленість щодо підтримки вектора інновацій тільки як бренду)	12,05 %
Пандемія – доповнена реальність Нові запити на нові інноваційні продукти	10,27 %	Пандемія – доповнена реальність Створює абсолютний дефіцит коштів, що можливо перерозподілити на інновації	9,38 %
Інше		Інше	
Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Загальний всесвітній тренд на формування міст як суб'єктів екосистеми інновацій	31,67 %	1. Відсутність стратегічного плану розвитку інновацій на рівні країни	32,08 %
2. Велика кількість програм підтримки з боку зарубіжних фондів щодо створення та фінансування інноваційних екосистем	25,00 %	2. Недосконалість патентного права – незахищеність інноваторів та інвестицій	25,42 %
3. Бажання інноваторів міста вносити свій вклад у вирішення економічних, соціальних проблем та викликів, які виникають унаслідок пандемічних заходів	28,33 %	3. Недосконалість системи податкових, фінансових та інших інструментів, що підвищує загрозу створення юридичних осіб в інших юрисдикціях	27,50 %
Пандемія – доповнена реальність Підвищена консолідація людей навколо вирішення проблем пандемії	16,67 %	Пандемія – доповнена реальність Відсутність підтримки інноваторів у вирішенні проблем, які викликані пандемією, може привести до ще більшої деморалізації та виїзду з міста креативного класу	16,67 %
Інше		Інше	

Стратегічна ціль А.1. “Дніпро – відкрита екосистема інновацій”

Оперативна ціль А.1.1. Активізація наукового та освітнього середовища

Завдання А.1.1.1. Міська програма створення та підтримки наукових, інженерно-технічних співтовариств, закладів вищої освіти та освітніх центрів

Завдання А.1.1.2. Програма розбудови наукових лабораторій м. Дніпра

Завдання А.1.1.3. Створення центру розробки та упровадження інноваційного навчання; програма сприяння упровадженню курсів інновацій в закладах дошкільної, середньої та вищої освіти і комерційних установах міста

Стратегічна ціль А.1. “Дніпро – відкрита екосистема інновацій”

Оперативна ціль А.1.2. Створення та підтримка інфраструктури інновацій

Завдання А.1.2.1. Програма створення та підтримки об'єктів інноваційної інфраструктури (бізнес-інкубаторів, технопарків, програм підтримки стартапів, коворкінг-центрів)

Завдання А.1.2.2. Створення муніципального центру захисту інтелектуальної власності щодо виведення і просування інноваційної продукції на закордонні ринки

Завдання А.1.2.3. Організація та регулярне проведення міського конкурсу стартапів з наданням підтримки для розвитку бізнесу

Завдання А.1.2.4. Організація та регулярне проведення міського конкурсу інноваційних рішень для вирішення міських завдань (“хакатони”)

Завдання А.1.2.5. Муніципальна програма стимулювання розвитку інноваційно-орієнтованих промислових підприємств міста Дніпра (за рахунок муніципальних замовлень)

Завдання А.1.2.6. Підготовка пропозицій та проектів законодавчих актів на національному рівні щодо розробки механізмів підтримки точок зростання інноваційної інфраструктури в т. ч. системи преференцій і пільг, зокрема зниження розміру податку на землю, вільні зони

Завдання А.1.2.7. Створення науково-технологічного парку в районі локалізації провідних закладів вищої освіти міста в районі просп. Гагаріна як триєдиноного центру інновацій:

1. Комерціалізація інновацій (патенти і лабораторії).
2. Центр прототипування та виробництва.
3. Центр дизайну маркетингу і реклами.

Завдання А.1.2.8. Створення системи мобільних інкубаторів для упровадження та комерціалізації інновацій

Стратегічна ціль А.1. “Дніпро – відкрита екосистема інновацій”

Оперативна ціль А.1.3. Налагодження фінансового забезпечення екосистеми інновацій

Завдання А.1.3.1. Створення та функціонування регіонального фонду підтримки інновацій

Завдання А.1.3.2. Створення центру залучення класичних та альтернативних фінансів

Завдання А.1.3.3. Програма сприяння залученню венчурних інвестицій в місцеві стартапи

Завдання А.1.3.4. Програма залучення приватних інвестицій та інвестиційних фондів у місцевий діючий інноваційний сектор

Стратегічна ціль А.2. Дніпро – економічний та фінансовий регіональний лідер

На частку Дніпра припадає **7 %** продукції чорної металургії, **11 %** національної машинобудівної промисловості та **13** промислових родовищ.

Дніпро є домом для **40** головних офісів і філіалів великих державних і приватних банків і **2** бірж.

€ 13 677 торгових точок, **4210** магазинів, **100** супермаркетів, **68** торгових центрів і **70** ринків.

9 бізнес-центрів і **900 м²** торгових площ на кожні 1000 жителів.

“Дніпро” також відповідає за **6 %** виробництва продуктів харчування і має другу за величиною будівельну галузь.

Стратегічна ціль А.2. Дніпро – економічний та фінансовий регіональний лідер

Місто як суб'єкт ринку фінансів (створення муніципальних банків*, бірж як глобальних гравців).

Створення інноваційних систем фінансів та підтримки бізнесу у цьому секторі.

*Муніципальний банк – це юридична особа, яка має право здійснювати банківську діяльність і контролюється НБУ та органами місцевого самоврядування з метою ефективного використання і контролю коштів, які спрямовуються на соціальну інфраструктуру міста.

Візія: Дніпро – інтегрований у міжнародний простір, ефективний, стійкий та конкурентоспроможний фінансовий центр, який динамічно розвивається та забезпечує вагомий внесок у стало та інклузивне економічне зростання України.

Цю візію та ключові фактори реалізують такі напрямки розвитку:

- Ефективне регулювання фінансового сектору та удосконалення наглядових підходів.
- Прозорий фінансовий сектор.
- Стійкість фінансового сектору до викликів (шоків).
- Підвищення якості корпоративного управління та управління ризиками у фінансовому секторі.
- Сприяння кредитуванню економіки міста.
- Посилення захисту прав кредиторів та інвесторів.
- Створення умов для залучення довгострокових ресурсів.
- Підвищення доступності та рівня користування фінансовими послугами.
- Підвищення рівня фінансової грамотності населення.
- Сприяння розвитку ринків небанківських фінансових послуг.
- Ефективна інфраструктура ринків капіталу.
- Створення ліквідних ринків фінансових інструментів та механізмів/інструментів зниження ризиків здійснення фінансових операцій.
- Розвиток відкритої архітектури фінансового ринку та оверсайту (нагляду) платіжних систем.
- Забезпечення розвитку ринку FinTech, цифрових технологій та платформ регуляторів.
- Розвиток цифрової економіки.

Елементи SWOT-аналізу: А.2. Дніпро – економічний та фінансовий регіональний лідер

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. Велика кількість бізнес інституцій у сфері фінансів: (ЄБРР) та його місцеві банки-партнери, кредитні спілки	16,47 %	1. Сильна суб'єктність фінансово-промислових груп у прийнятті рішень без урахування думки громади та стратегічного розвитку міста і світу	19,64 %
2. Найбільший банк України (Приватбанк) та його головний офіс / штаб-квартира знаходиться в Дніпрі	17,26 %	2. Слабка організаційна структура міста щодо підтримки, залучення та поточної роботи з фінансовими інструментами, інвестиційними системами та залученням боргового капіталу	19,64 %
3. Дніпро – один з українських центрів фінансово-промислових груп (Приват, ТАС, Алеф тощо)	23,81 %	3. Недосконале законодавство щодо фінансової діяльності громад (Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” допускає створення муніципальних банків, але в Законі України “Про банківську діяльність” не зазначено такої опції, на цей час тільки один банк в країні має участь громади – “Хрещатик”)	23,02 %
4. Велика кількість досвідчених та кваліфікованих кадрів фінансового та банківського сектора	19,84 %	4. Обов'язкове обслуговування бюджету громади через казначейство. Неможливість використання альтернативних фінансових інститутів для розрахунків містом)	13,69 %
5. Наявність фін-тек стартапів у місті (monobank)	13,69 %	5. Низький рівень кооперації стартапів та фінсектора	14,09 %
Пандемія – доповнена реальність Збільшення безготівкових розрахунків	11,31 %	Пандемія – доповнена реальність Зменшення фінансової економічної активності	11,11 %
Інше		Інше	
Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Геополітичний вибір США перенесення індустріальних можливостей з Китаю в Україну (і відтік капіталу з Російської Федерації) та можлива підтримка США щодо будовування України в ланцюги вартості	27,22 %	1. Відсутність фондового ринку, відсутність інструментів. Зарегульованість державної політики щодо створення та функціонування нових фінансових інститутів та систем	23,33 %
2. Інтеграція в межах Балто-Чорноморського простору	16,39 %	2. Євродезінтеграція	20,56 %
3. Розвиток (легалізація в Україні) альтернативних хай-тек фінансових інструментів (блокчейн, криптовалюта та цифрова економіка)	22,78 %	3. Позиція МВФ (* виведення з ринку “зайвих” банків, максимальна централізація фінансового обороту)	17,50 %
4. Подальша бюджетна децентралізація	22,50 %	4. Економічна (фінансова) криза. Відтік капіталу з України	27,22 %
Пандемія – доповнена реальність Перерозподіл фінансових та інвестиційних потоків під час кризи	12,50 %	Пандемія – доповнена реальність Перерозподіл фінансових та інвестиційних потоків під час кризи	12,78 %
Інше		Інше	

Оперативна ціль А.2.1. Реалізація Дніпра як одного із 600 світових мегаполісів

Завдання А.2.1.1. Укладання угоди про створення Придніпровської агломерації громадами міст Кам'янського, Запоріжжя, Новомосковська, Павлограда, Кривого Рогу, Марганця, Нікополя, Жовтих Вод, Вільногірська тощо

Завдання А.2.1.2. Формування законодавчих ініціатив щодо спрощеного утворення міських агломерацій у рамках реформи децентралізації і адміністративної реформи

Завдання А.2.1.3. Програма проведення спільних культурних і суспільних заходів з громадами міст Придніпровської агломерації для поширення ініціативи створення придніпровської агломерації

Завдання А.2.1.4. Формування спільних програм і планів розвитку з громадами міст Придніпровської агломерації

Завдання А.2.1.5. Розроблення та просування бренда Дніпра як частини Придніпровської агломерації

Завдання А.2.1.6. Програма проведення регіональних економічних та інвестиційних форумів

Оперативна ціль А.2.2. Створення біржового центру

Завдання А.2.2.1. Створення Придніпровської товарно-сировинної біржі для міжнародної торгівлі, з повним набором інвестиційно-фінансових інструментів

Завдання А.2.2.2. Створення школи біржової торгівлі для навчання трейдерів, людей з наявним вільним капіталом, а також виробників – фермерів та інших

Завдання А.2.2.3. Просування Дніпра як центру біржової торгівлі

Оперативна ціль А.2.3. Розвиток міста як інвестиційно-фінансового центру

Завдання А.2.3.1. Створення регіональної фондою біржі

Завдання А.2.3.2. Створення регіонального хедж-фонду як лідера та фондового оператора першої інстанції

Завдання А.2.3.3. Створення регіонального інвестиційного інфраструктурного фонду

Завдання А.2.3.4. Створення міського венчурного фонду

Завдання А.2.3.5. Створення регіонального банку розвитку

Завдання А.2.3.6. Створення муніципального експортно-кредитного агентства у складі: експортно-імпортний банк, офіс підтримки експорту, страхова компанія

Оперативна ціль А.2.4. Перетворення міста Дніпра в логістичний хаб

Завдання А.2.4.1. Будівництво аеропорту та авіаційного вантажного і виробничого хабу

Завдання А.2.4.2. Будівництво двох портів в агломерації із забезпеченням підходу залізничних колій та проходження суден 5 тис. тон і забезпечення проходження суден в районі м. Кам'янського на концесійних умовах

Завдання А.2.4.3. Будівництво кільцевої залізниці та радіальних залізниць, що охоплюють агломерацію; ініціація участі агломерації в будівництві спеціалізованих видів транспорту, що поєднують агломерацію з іншими регіонами України

Завдання А.2.4.4. Створення складських зон з холодними та “клімат-контроль” складами для використання виробниками

Завдання А.2.4.5. Створення порталу логістичних послуг

Завдання А.2.4.6. Розвиток транспортних компаний, орієнтованих на Придніпровську агломерацію

Завдання А.2.4.7. Створення інфраструктури переміщення людей і вантажів у рамках агломерації за принципом “1 година”

Завдання А.2.4.8. Ініціація приєднання до проекту “Шовковий шлях”, проходить через Придніпровську агломерацію

Стратегічна ціль А.3. Дніпро – міжнародний освітній центр

Є **9** закладів вищої освіти з факультетами інженерних, технологічних і ракетних наук.

Дніпро займає **4-ту** сходинку за величиною ІТ-галузі в Україні, відповідно до PwC – **15 000** ІТ-фахівців.

Щорічно більше **300** ІТ-заходів, у тому числі Best RoboFest, Techfest, Best Copter Race, World Rocket Championship, в яких беруть участь більше ніж **20 000** учасників.

Місто є одним із лідерів в області інновацій та електронного уряду в області рішень від продажу електронних квитків до електронної медицини, відкритих даних і прозорості в Україні.

Стратегічна ціль А.3. Дніпро – міжнародний освітній центр

Створення сильного політехнічного ВНЗ в Дніпрі, який увійде в ТОП-10 світових технологічних та бізнес ВНЗ

Візія: Інноваційний освітній центр світового рівня у Дніпрі, який зможе забезпечити професійне становлення особистості, створить умови для творчої самореалізації та наукового пошуку технічних і ІТ спеціалістів.

Цю візію та ключові фактори реалізують такі напрямки розвитку:

- Створення відкритого інноваційного освітнього, дослідницького, інформаційного та виховного середовища підготовки фахівців нового покоління з широким спектром необхідних професійних знань та компетентностей.
- Поглиблene оновлення освіти, заснованої на фундаментальних і прикладних наукових дослідженнях. Відкритий зовнішній розвиток шляхом створення різноманітних мережевих освітніх співтовариств з метою підвищення якості освіти і формування студентів різних рівнів підготовки.
- Проведення актуальних наукових досліджень із проблем безперервної освіти.
- Розширення спектра освітніх послуг, орієнтованих на потреби вирішення завдань соціально-економічного розвитку.
- Створення авангардної (прогресивної) системи підвищення кваліфікації, професійної перепідготовки та стажування фахівців.
- Розвиток сучасної інфраструктури інформаційно-телекомунікаційної системи з метою забезпечення рівного доступу до здобуття якісної освіти.
- Інтеграція в міжнародний освітній і науковий простір, широкий розвиток міжнародних зв'язків і високої академічної мобільності для підвищення конкурентоспроможності та якості освітнього процесу загалом.

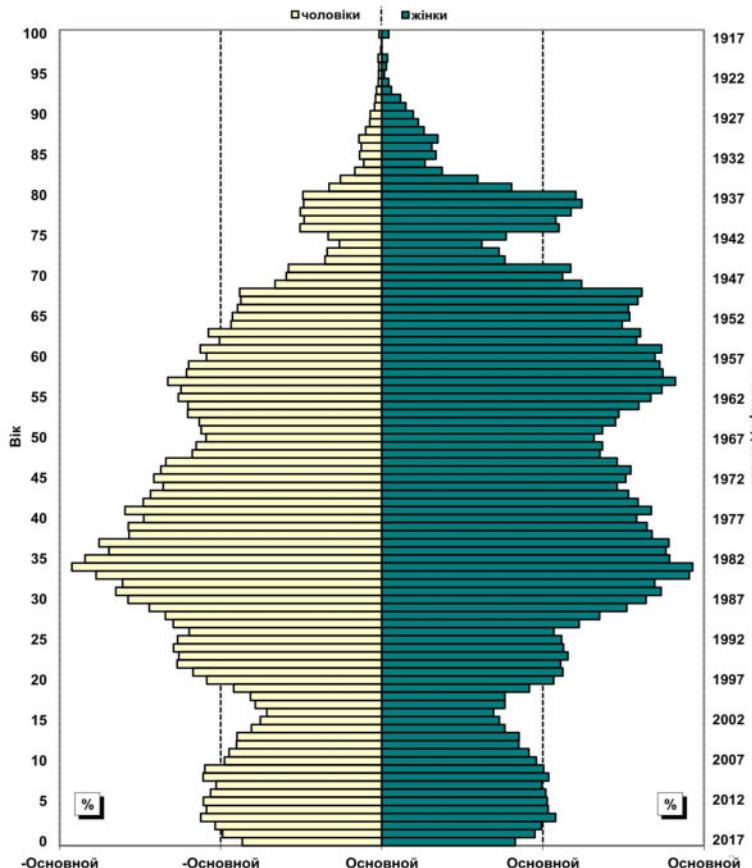
Елементи SWOT-аналізу: А.3. Дніпро – міжнародний освітній центр

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. Наявність закладів вищої освіти (далі – ЗВО), спеціалістів-випускників (ресурси для роботодавців) 23 ЗВО (з них 10 приватних)	20,24 %	1. Застарілість менеджменту та систем навчання	21,88 %
2. Наявність професійно-технічних освітніх закладів, спеціалістів-випускників (потенціальні трудові ресурси)	15,48 %	2. Недостатній рівень самофінансування та слабке фінансування від держави	18,01 %
3. Наявність сильних бізнес та виробничих індустрій для підтримки та розвитку освітньої галузі	18,90 %	3. Місто безпосередньо не впливає на діяльність вищих навчальних закладів	10,42 %
4. Досвід створення державних і приватних ЗВО	12,05 %	4. Зношеність матеріально-технічної бази навчання, відсутність сучасних лабораторій	17,86 %
5. Наявність 10 приватних ЗВО	10,71 %	5. Низькі світові рейтинги місцевих ЗВО	11,46 %
6. Молоді спеціалісти ще під час навчання намагаються працювати за фахом (це потенційні лідери громади)	14,14 %	6. Відсутність розуміння у бізнесу, що навчання – це інвестиція, а не витрата. Неналагоджений зв'язок між освітою та бізнесом (замовлення на спеціалістів)	15,03 %
Пандемія – доповнена реальність Наявність інфраструктури та системи захисту приваблює батьків віддати абітурієнта у Дніпровські ЗВО	9,52 %	Пандемія – доповнена реальність Непрофесійність в онлайн навчанні під час пандемії	7,44 %
Інше		Інше	
Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Можливість впливу та співфінансування міста на існуючі ВНЗ	12,20 %	1. Централізований вплив столиці – Києва	13,24 %
2. Можливості створення приватних освітніх інституцій	15,18 %	2. Наявність сильних гравців – міст України (Київ, Харків, Львів), які вже зарекомендували себе як освітні центри	18,15 %
3. Можливість залучення великих гравців ринку до співпраці та часткового фінансування науково-освітніх центрів	22,32 %	3. Відсутність зацікавлення у професійно-технічних училищах у місті та інших стейкхолдерів (відсутність якісної системи замовлення державного, муніципального, приватного секторів на профтех спеціалістів)	17,71 %
4. Закони "Про освіту", "Про науково-технічну діяльність" та "Про індустріальні парки" і зміни, які вони несуть у галузь	16,07 %	4. Негативний бренд для студентів	10,86 %
5. Створення нових та адаптація існуючих інституцій освіти щодо перекваліфікації громади впродовж життя	15,92 %	5. Недосконала студентська інфраструктура ЗВО (низький рівень кампусів та гуртожитків)	14,58 %
6. Світовий запит на спеціалістів в області біо- та нанотехнологій	10,71 %	6. Відтік кадрів у Польщу, інші країни Європи	16,96 %
Пандемія – доповнена реальність Вимушенність конкурувати з онлайн-платформами – змусить заклади вищої освіти змінитись або зникнути	8,63 %	Пандемія – доповнена реальність Інерція місцевих ЗВО щодо адаптації онлайн формату навчання	9,52 %

Стратегічна ціль А.3.

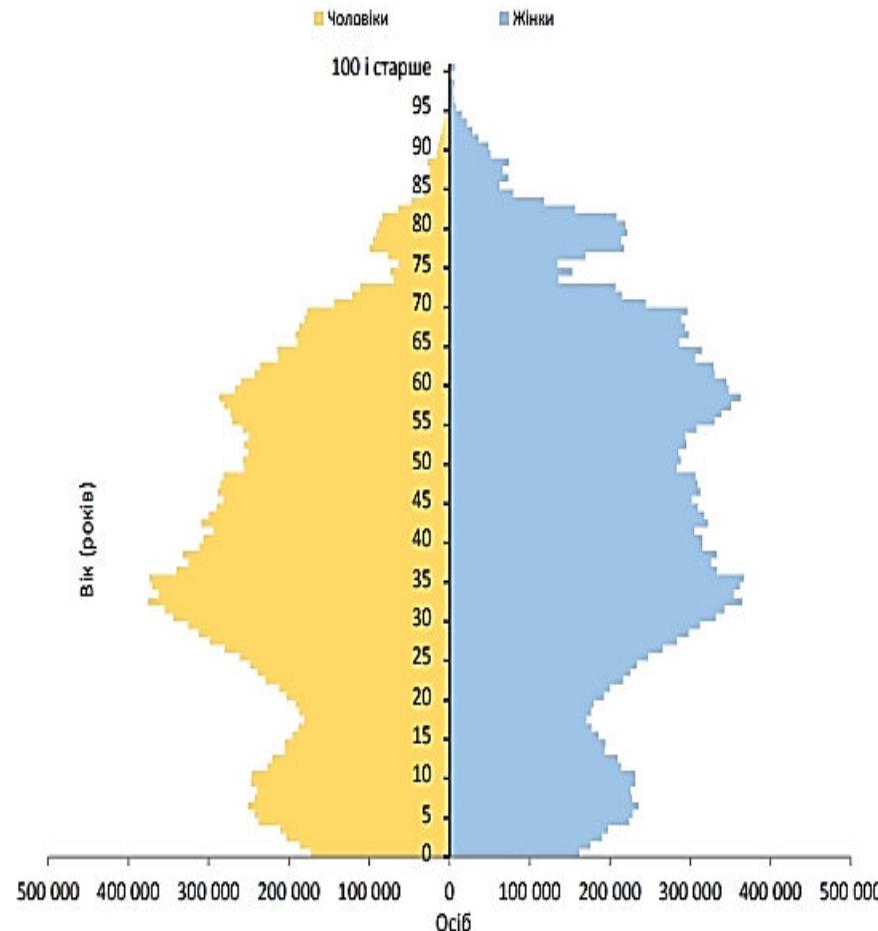
Дніпро – міжнародний освітній центр

Статево-вікова піраміда населення м. Дніпра (2018 р.) та України (2019 р.)

Різке зменшення кількості молоді у віці 16 – 22 роки свідчить про те, що на Україну чекають складні часи.

У нас катастрофічно не вистачає міленіалів – покоління, від якого очікується, що вони здатні змінити світ і стати великим поколінням в історії людства.

Щороку українські університети випускають **15 – 17 тисяч** IT-фахівців різних напрямків.

Щороку в країні відкривається близько **40 тисяч** вакансій для IT-фахівців.

Навіть якщо кожного року буде працевлаштовано **100 %** випускників — нашим технологічним компаніям не вистачатиме фахівців.

Відніміть від загальної кількості middle-senior спеціалістів, які їдуть працювати за кордон або воліють залишатися на фрілансі у американських гігантів — прірва розшириться ще більше.

Стратегічна ціль А.3. “Дніпро – міжнародний освітній центр”

Оперативна ціль А.3.1. Створення відкритого інноваційного освітнього середовища підготовки фахівців нового покоління

Завдання А.3.1.1. Створення муніципального інноваційного методологічного центру програм навчання вчителів

Завдання А.3.1.2. Міська програма підняття престижу професії вчителя

Завдання А.3.1.3. Міська програма підтримки вчителів за системою STEAM та аналогічними програмами

Завдання А.3.1.4. Центр дуальної освіти для дорослих за принципом vocational school з IT та інженерної спеціалізації

Завдання А.3.1.5. Програма підвищення якості педагогічних кадрів, програма фінансування відновлення педагогічного факультету спільно з провідним університетом міста

Завдання А.3.1.6. Перегляд освітньої програми профорієнтації учнів закладів середньої освіти з метою виявлення талантів і цільового обрання закладу вищої освіти

Завдання А.3.1.7. Програма підтримки шкільних олімпіад, з подальшою програмою підтримки переможців, у т. ч. за сприяння інноваційних кластерів

Завдання А.3.1.8. Створення спеціалізованих класів вивчення математики та фізики в молодших класах

Завдання А.3.1.9. Введення за кошти міського бюджету англійської мови викладання в закладах дошкільної та загальної середньої освіти, перегляд основної програми вивчення

Завдання А.3.1.10. Створення 10 опорних шкіл із викладанням англійською та українською мовами

Стратегічна ціль А.3. “Дніпро – міжнародний освітній центр”

Оперативна ціль А.3.2. Створення прогресивної системи підвищення кваліфікації, професійної перепідготовки та стажування фахівців

Завдання А.3.2.1. Створення системи професійної освіти на рівні, необхідному для місцевих та іноземних інвесторів за участі міста, бізнес-спільнот та підприємств з використанням підприємств як бази для дуального навчання

Завдання А.3.2.2. Створення міських стимулів для інвесторів у вигляді професійного навчання співробітників робочої спеціальності за рахунок міського бюджету

Завдання А.3.2.3. Забезпечення організації професійного навчання зареєстрованих безробітних

Завдання А.3.2.4. Сприяння підвищенню рівня охоплення професійним навчанням людей з інвалідністю

Завдання А.3.2.5. Розроблення та упровадження системи безперервного підвищення кваліфікації, професійної перепідготовки та стажування фахівців, у т. ч. дистанційно

Завдання А.3.2.6. Створення 10 опорних закладів професійно-технічної освіти з викладанням англійською та українською мовами

Стратегічна ціль А.3. “Дніпро – міжнародний освітній центр”

Оперативна ціль А.3.3. Створення кластера вищої освіти міжнародного рівня

Завдання А.3.3.1. Системне підвищення кваліфікації педагогічного складу закладів вищої освіти

Завдання А.3.3.2. Адаптація дипломів закладів вищої освіти та закладів професійної підготовки до міжнародного зразка

Завдання А.3.3.3. Створення закладу вищої освіти з наданням рівня МВА у Дніпрі

Завдання А.3.3.4. Об'єднання зусиль закладів вищої освіти Дніпра та розподіл кваліфікацій з метою формування Дніпра як топового міста для навчання професій інноваційного інжинірингу

Завдання А.3.3.5. Зaproшення статусних викладачів та діючих управлінців і бізнесменів у заклади вищої освіти на профільні спеціальності інноваційного інжинірингу

Завдання А.3.3.6. Фасилітація профільних спеціальностей закладів вищої освіти через коригування навчальних планів спільно з представниками інноваційних кластерів

Завдання А.3.3.7. Об'єднання з іншими містами України для включення інженерних спеціальностей у список спеціальних потреб з подальшим державним замовленням з профільних спеціальностей, а також збільшення бюджетних місць через Міністерство освіти і науки України

Завдання А.3.3.8. Інтеграція міста в міжнародний освітній і науковий простір, широкий розвиток міжнародних зв'язків і високої академічної мобільності для підвищення конкурентоспроможності та якості освітнього процесу

Завдання А.3.3.9. Створення пілотного кампуса міжнародного рівня на базі об'єднання ДНУ та Дніпровської політехніки

Завдання А.3.3.10. Створення програми адаптації іноземних студентів у м. Дніпрі

Завдання А.3.3.11. Створення наукової ради м. Дніпра та включення до ради представників з пріоритетних кластерів – нових індустрій

Завдання А.3.3.12. Проведення краудфандингових заходів для збору коштів на стипендії студентам технічних спеціальностей закладів вищої освіти

Завдання А.3.3.13. Створення опікунської ради для закладів вищої освіти

Стратегічна ціль А.3. “Дніпро – міжнародний освітній центр”

Оперативна ціль А.3.4. Налагодження співробітництва та комунікації між всіма стейкхолдерами освітнього та наукового процесу

Завдання А.3.4.1. Фасилітація та координація співробітництва наукових закладів з реальним сектором економіки

Завдання А.3.4.2. Налагодження взаємодії закладів вищої освіти та закладів професійно-технічної освіти з міською владою

Завдання А.3.4.3. Створення дорадчого органу міської влади та проведення регулярних робочих зустрічей між топ-менеджментом закладів вищої освіти, бізнесу та влади для забезпечення постійного нетворкінгу

Завдання А.3.4.4. Запровадження щорічної конференції шкіл інноваторів

Завдання А.3.4.5. Будівництво соціальних колівінгів – доступного житла (спільно з бізнесом)

Завдання А.3.4.6. Створення міського центру працевлаштування

Стратегічна ціль А.4. Дніпро – хаб нових індустрій

Більшість радянських ракетоносіїв були зроблені в Дніпрі, на заводах "Південмаш", які до сих пір виробляють певні частини для космічної промисловості.

У Дніпрі також є новий і приватний космос із приватними компаніями, що виробляють супутники, апаратне і програмне забезпечення для ракет, розробляючи частини ракет найбільшими в світі 3D-принтерами.

Конкурент для Space X Firefly буде запущений в 2020 році з пускового майданчика в Техасі.

Космічний кластер об'єднує багатьох нових учасників космічної галузі та стартапів.

Стратегічна ціль А.4. Дніпро – хаб нових індустрій

Кластеризація існуючих та новостворених індустрій; перехід існуючих бізнес-індустрій на новітні технологічні та бізнес-рішення; впровадження нових індустрій в місті.

Візія: Дніпро у сфері “хаб нових індустрій” позиціонується за напрямом протягом наступних 10 років:

“Дніпро – високотехнологічне місто, у постіндустріальній країні, інтегрований в глобальні, технологічні ланцюжки створення цінності, що продукує в них унікальні інженерні послуги та продукти високої якості.”

Цю візію та ключові фактори реалізують такі напрямки розвитку:

1. Інституціоналізація розвитку промислових хайтек-сегментів на рівні держави.
2. Створення інноваційної екосистеми промислових хайтек-сегментів.
3. Прискорення кластеризації нових індустрій на регіональному рівні.
4. Повномасштабне оцифрування (діджиталізація) ключових секторів промисловості, енергетики та інфраструктури.
5. Максимальна інтеграція інновацій Індустрії у стратегії оборонного комплексу та безпеки країни.
6. Запуск експортних програм для промислових хайтек-секторів.
7. Інтернаціоналізація та інтеграція у світовий простір.

Елементи SWOT-аналізу:

A.4. Дніпро – хаб нових індустрій

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. Наявність великої кількості науково-освітніх інституцій	15,92 %	1. Інертність існуючої індустрії до змін та застарілість технологічних систем.	
2. Наявність великих індустріальних розвинутих бізнес-кластерів (металургія, аерокосмічна галузь, IT, будівництво, хімічний, фінансовий, харчовий переробний сектори)	20,68 %	2. Закритість місцевого бізнесу до інновацій: не розвиваються самі і недовіра як до інновацій, так і до партнерів та конкурентів на ринку	
3. Місто-мільйонник, як первинний ринок збуту, середовище для мультиплікативних ефектів від інновацій (наявність “критичної маси” для реалізації життєздатних інновацій) та джерело великої кількості освіченої робочої сили	17,11 %	3. Несистемний підхід, відсутність стратегії міста та візії щодо розвитку індустрії	
4. Бренд міста сприймається як індустріальний та науковий центр	12,65 %	4. Відсутність інституційної спроможності та інструментів впливу щодо регуляції ринку та упровадження політик (відсутність департаменту індустріальної політики)	
5. Початок створення нових індустрій: туризм, креативні індустрії, IT, інші (вже закладено підвалини для розвитку нових індустрій)	15,03 %	5. Недосконалість системи моніторингу та статистики для аналізу поточної ситуації та планування розвитку нових індустрій	
6. Наближеність до природних ресурсів (залізо, марганець, нікель, алюміній, уран, титан, рідкісні метали, вода, чорноземи) і потужних джерел електроенергії (електростанцій)	13,99 %	6. Обмежений зв'язок зі світовими центрами економічної активності (в т. ч. погане (неконкурентне) авіаційне сполучення)	
Пандемія – доповнена реальність Сильна суб'єктність міста та його керівників – додаткова можливість для прояву міста та його бізнесів як лідерів в подоланні та запобіганні пандемії	4,61 %	Пандемія – доповнена реальність Непередбачуваність наслідків техногенного характеру в результаті зупинки підприємств	
Інше		Інше	

Елементи SWOT-аналізу: А.4. Дніпро – хаб нових індустрій

Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Світовий тренд переходу на шостий технологічний уклад і здешевлення попередніх технологій. Можливі галузі 6-го технологічного укладу — біотехнології; аерокосмічна промисловість; нанотехнології; нові матеріали з наперед заданими властивостями; квантова електроніка; фотоніка; програмне забезпечення і засоби імітації; системи управління персоналом; компактна енергетика тощо	13,08 %	1. Конкуренція за першість в технологічному секторі серед міст та країн світу	9,72 %
2. Створення екосистеми підтримки бізнесу в країні (сприятливі умови для підприємців в Україні для започаткування або розвитку власного бізнесу)	15,28 %	2. Прифронтове місто, війна: через високу мобільність креативного класу такого роду загрози впливають на пришвидшення відтоку креативного класу з міста	12,96 %
3. Поглиблення реформи децентралізації (часткова бюджетна децентралізація, створення ОТГ, рівноправних до міст, територіально-адміністративна реформа з перерозподілом повноважень, але без розширення економічних прав громад). Міста зможуть самостійно приймати рішення щодо стратегії розвитку та фінансування інноваційних секторів	16,09 %	3. Депопуляція міста. Найбільша загроза виїзду креативного класу як найбільш мобільного сегмента громади	16,55 %
4. Можливість створення локальних інструментів фінансування: - кошти місцевих бюджетів; - власні кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ; - кошти (інвестиції) будь-яких фізичних і юридичних осіб; - донорські програми підтримки бізнесу, та грантові програми	14,93 %	4. Можливе згортання реформи децентралізації влади в Україні, а також наявна неузгодженість між національним, регіональним та місцевим рівнями влади і громадою міста	15,63 %
5. Новий етап розвитку аерокосмічної галузі світу, залучення приватного сектора та новий закон України про приватний космос надає місту нові можливості для розвитку індустрії	14,12 %	5. Світова та національна економічна криза	12,85 %
6. Здешевлення джерел енергії (завдяки переходу на альтернативні джерела енергії: водень, сонце, вітер тощо)	10,30 %	6. Відсутність законодавчої бази щодо можливості мати на регіональному рівні інституції та інструменти розвитку; та упровадження політик і стратегій	13,31 %
7. Можливість розвитку індустрії через освітньо-розважальну інфраструктуру (наукові, економічні, індустріальні, екологічні, розважальні тематичні парки)	9,84 %	7. Зміна влади в країні та зміна економічної моделі розвитку країни	13,43 %
Пандемія – доповнена реальність Зменшення навантаження на екологію завдяки зміні форми економічної активності людства	6,25 %	Пандемія – доповнена реальність Підвищення мобільності креативного класу. Додаткова загроза хвиль захворюваності з боку ОРДЛО (окремі райони Луганської та Донецької областей) – кордон слабо тримає хвороби та впливає на мобільний креативний клас	5,56 %

Стратегічна ціль А.4. “Дніпро – хаб нових індустрій”

Оперативна ціль А.4.1. Розвиток підприємництва

Завдання А.4.1.1. Створення та вдосконалення міських структур стратегічного планування, моделювання в сфері інвестицій та інновацій (створення департаменту стратегічного планування та інвестицій Дніпровської міської ради, розширення діяльності департаменту інноваційного розвитку Дніпровської міської ради, розвиток Комунального підприємства “Агентство розвитку Дніпра” Дніпровської міської ради як інвестиційної муніципальної компанії)

Завдання А.4.1.2. Місто Дніпро – відкрите для бізнесу. Створення у Дніпрі кращих умов для ведення бізнесу, ніж у країнах ЦСЄ Включає, але не обмежує:

A.4.1.2.1. Програма підвищення якості послуг органів місцевого самоврядування для бізнесу.

A.4.1.2.2. Створення рівних та прозорих умов ведення бізнесу.

A.4.1.2.3. Упровадження інформаційної онлайн-служби для підприємців з можливістю отримання переліку всіх необхідних дозволів та ліцензій для відкриття різних видів бізнесу (віртуальний бізнес-центр).

A.4.1.2.4. Запровадження прозорого обговорення проектів регуляторних актів, залучення суб'єктів господарювання та їх об'єднань, а також громадських об'єднань, співпраця міської ради з громадською радою.

A.4.1.2.5. Розробка і подання до центральних органів виконавчої влади законодавчих ініціатив щодо спрощення адміністративних процедур, пов'язаних із відкриттям, веденням та закриттям бізнесу.

Завдання А.4.1.3. Створення офісу ефективного регулювання

Завдання А.4.1.4. Просування ділового потенціалу міста через рейтинг Best city Rankings

Завдання А.4.1.5. Замовлення містом продукції у місцевих виробників (муніципальний економічний патріотизм)

Завдання А.4.1.6. Запровадження економічного моделювання для обґрунтування міських ініціатив

Завдання А.4.1.7. Проведення консультацій та навчання малого і середнього бізнесу з питань проведення підприємницької діяльності

Завдання А.4.1.8. Проведення та участь у заходах взаємодії бізнесу та влади (форуми, координаційні ради тощо)

Завдання А.4.1.9. Проведення щорічного міжнародного економічного форуму

Завдання А.4.1.10. Реформування земельно-господарського устрою території міста:

A.4.1.10.1. Синхронізація реєстрів і баз даних земельного та містобудівного кадастрів.

A.4.1.10.2. Розробка проекту землеустрою щодо встановлення меж міста Дніпра.

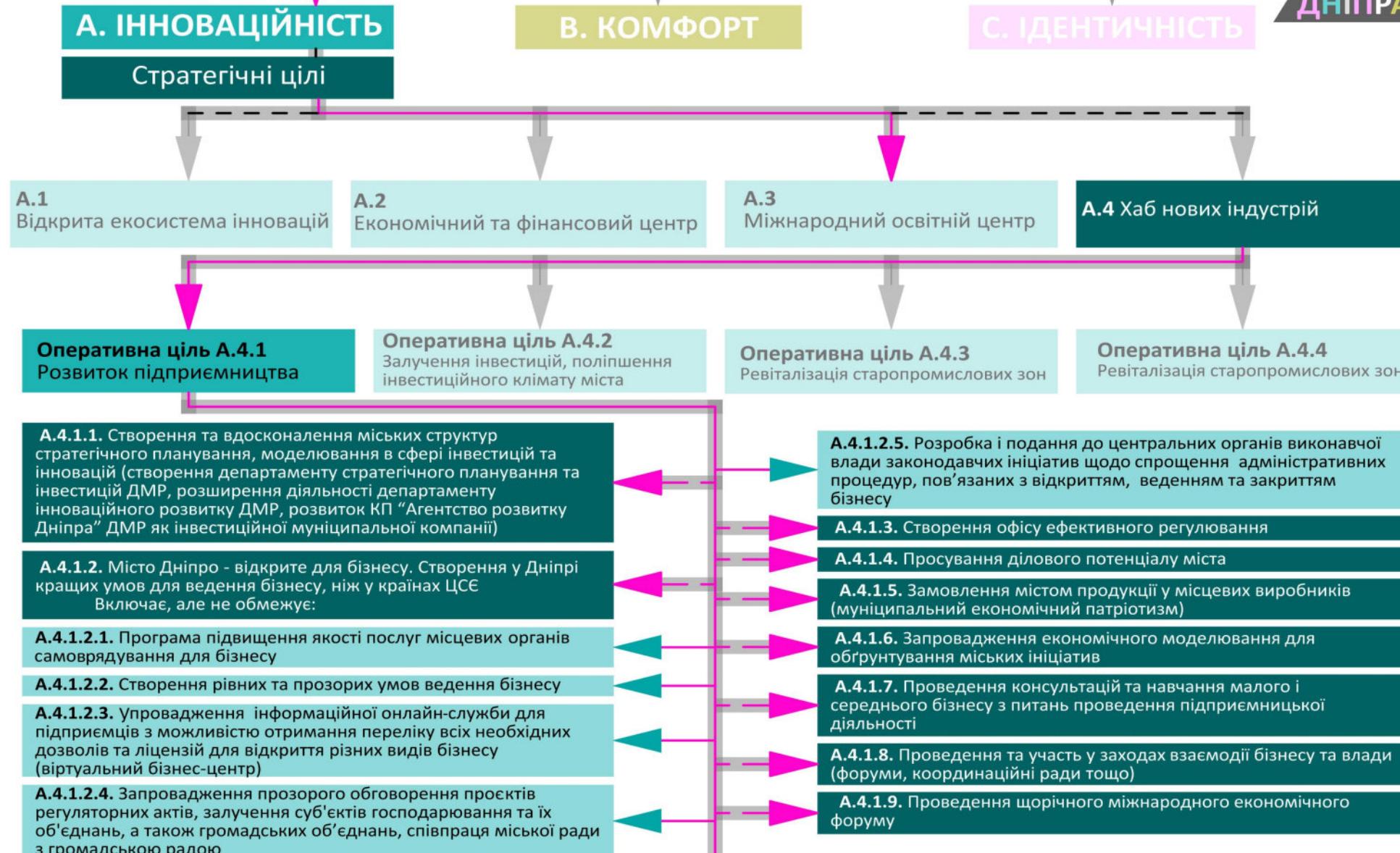
A.4.1.10.3. Складання проектів нових та впорядкування існуючих землеволодінь та землекористувань.

A.4.1.10.4. Розроблення плану земельно-господарського устрою території міста (згідно з Генеральним планом розвитку м. Дніпра).

A.4.1.10.5. Оптимізація терitorіального розміщення промислових підприємств (у т. ч. винесення за межі міста екологічно небезпечних підприємств).

A.4.1.10.6. Установлення меж територій з особливими режимами використання (заповідники, природоохоронні території, прибережні захисні смуги тощо).

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ (Напрями місцевого розвитку)

A.4.1.10.7. Удосконалення процедур надання земельних ділянок для будівництва (включаючи оформлення права користування земельними ділянками, орендні відносини та удосконалення функціонування ринку земель).

A.4.1.10.8. Стимулювання формалізації титулів на земельні ділянки (в т. ч. земельні ділянки ОСББ), запровадження спрощеного механізму оформлення права власності на землю співвласниками багатоквартирного будинку, в якому утворено ОСББ/ЖБК, за принципом “єдиного вікна” з фінансуванням витрат на підготовку технічної документації з міського бюджету.

A.4.1.10.9. Стимулювання ефективного використання земель та отримання плати за землю в об'єктивному розмірі, зокрема, шляхом переходу від оренди земель під об'єктами нерухомості до викупу / суперфіцію.

A.4.1.10.10. Внесення змін до місцевого законодавства у сфері земельних правовідносин з метою автоматизації процесів та забезпечення онлайн-доступу, в т. ч. реформування та автоматизація процесів продажу земель / прав оренди на землю через електронні торги (аукціони).

A.4.1.10.11. Введення пільг по земельному податку та по орендній платі для спеціальних режимів сприяння розвитку виробництва (індустріальні парки та інші режими).

Завдання A.4.1.11. Упровадження прозорої системи розвитку об'єктів міського простору:

A.4.1.11.1. Упровадження інформаційно-аналітичних інструментів прийняття управлінських містобудівних рішень (у т. ч. моніторинг забудови, інструменти аналізу ефективності використання міських територій, поточний стан та динаміка розвитку інфраструктури, моделювання містобудівної ситуації тощо).

A.4.1.11.2. Інвентаризація об'єктів міського простору та розвиток системи містобудівного кадастру, включаючи розміщення у публічному доступі актуальної інформації про продаж / оренду об'єктів комунальної власності (включаючи оприлюднення повного тексту договорів, інформації про заборгованість зі сплати місцевих податків та зборів тощо).

A.4.1.11.3. Забезпечення розвитку наявної і створення нової соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури (а не надмірного використання ресурсу існуючої).

A.4.1.11.4. Програма пайової участі у створенні інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури.

A.4.1.11.5. Ініціювання змін до державних будівельних норм з метою забезпечення їх відповідності сучасним вимогам.

A.4.1.11.6. Ініціювання законодавчих змін щодо посилення відповідальності (в т. ч. матеріальної) за неоформлення користування земельними ділянками, самовільне зайняття земельних ділянок і самочинне будівництво, а також наділення місцевих органів влади додатковими повноваженнями щодо здійснення контролю.

A.4.1.11.7. Розвиток потенціалу міської громади щодо контролю порушень за допомогою сучасних технологій (мобільні додатки, електронний портал тощо).

Завдання A.4.1.12. Програма створення додаткового попиту на робочу силу

A.4.1.12.1. Підвищення попиту на ринку праці за рахунок створення нових робочих місць у перспективних секторах економіки та залучення нових роботодавців до міста (через програму залучення роботодавців у місто)

A.4.1.12.2. Створення нових робочих місць за рахунок реалізації інфраструктурних проектів міста

ГЛІКА “ІННОВАЦІЙНІСТЬ”, стратегічна ціль “ХАБ НОВИХ ІНДУСТРІЙ”

A.4.1 Розвиток підприємництва

A.4.1.10. Реформування земельно-господарського устрою території міста:

A.4.1.10.1 Синхронізація реєстрів і баз даних земельного та містобудівного кадастрів

A.4.1.10.2 Розробка проекту землеустрою щодо встановлення меж міста Дніпра

A.4.1.10.3 Складання проектів нових та впорядкування існуючих землеволодінь та землекористувань

A.4.1.10.4 Розробка плану земельно-господарського устрою території міста (згідно з Генеральним планом розвитку м. Дніпра)

A.4.1.10.5 Оптимізація територіального розміщення промислових підприємств (у т.ч. внесення за межі міста екологічно небезпечних підприємств)

A.4.1.10.6 Установлення меж територій з особливими режимами використання (заповідники, природоохоронні території, прибережні захисні смуги тощо)

A.4.1.10.7 Удосконалення процедур надання земельних ділянок для будівництва (включаючи оформлення права користування земельними ділянками, орендні відносини та удосконалення функціонування ринку земель)

A.4.1.10.8 Стимулювання формалізації титулів на земельні ділянки (в т.ч. земельні ділянки ОСББ), запровадження спрощеного механізму оформлення права власності на землю співвласниками багатоквартирного будинку, в якому утворено ОСББ/ЖБК, за принципом «Єдиного вікна» з фінансуванням витрат на підготовку технічної документації з міського бюджету

A.4.1.10.9 Стимулювання ефективного використання земель та отримання плати за землю в об'єктивному розмірі, зокрема, шляхом переходу від оренди земель під об'єктами нерухомості до викупу/суперфіцію

A.4.1.10.10 Внесення змін до місцевого законодавства у сфері земельних правовідносин з метою автоматизації процесів та забезпечення онлайн-доступу, в т.ч. реформування та автоматизація процесів продажу земель/прав оренди на землю через електронні торги (аукціони)

A.4 Хаб нових індустрій

A.4.1.10.11. Введення пільг по земельному податку та по орендній платі для спеціальних режимів сприяння розвитку виробництва (індустріальні парки та інші режими)

A.4.1.11. Упровадження прозорої системи розвитку об'єктів міського простору:

A.4.1.11.1 Упровадження інформаційно-аналітичних інструментів прийняття управлінських містобудівних рішень (у т.ч. моніторинг забудови, інструменти аналізу ефективності використання міських територій, поточний стан та динаміка розвитку інфраструктури, моделювання містобудівної ситуації тощо)

A.4.1.11.2 Інвентаризація об'єктів міського простору та розвиток системи містобудівного кадастру, включаючи розміщення у публічному доступі актуальної інформації про продаж/оренду об'єктів комунальної власності (вкл. оприлюднення повного тексту договорів, інформації про заборгованість зі сплати місцевих податків та зборів тощо)

A.4.1.11.3 Забезпечення розвитку наявної і створення нової соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури (а не надмірного використання ресурсу існуючої)

A.4.1.11.4 Програма пайової участі у створенні інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури

A.4.1.11.5 Ініціювання змін до державних будівельних норм з метою забезпечення їх відповідності сучасним вимогам

A.4.1.11.6 Ініціювання законодавчих змін щодо посилення відповідальності (в т.ч. матеріальної) за неоформлення користування земельними ділянками, самовільне зайняття земельних ділянок і самочинне будівництво, а також наділення місцевих органів влади додатковими повноваженнями щодо здійснення контролю

A.4.1.11.7 Розвиток потенціалу міської громади щодо контролю порушень за допомогою сучасних технологій (мобільні додатки, електронний портал тощо)

A.4.1.12.3. Створення тимчасових робочих місць на період літніх канікул для студентів та старшокласників

A.4.1.12.4. Підвищення рівня обізнаності населення про можливості на ринку праці

A.4.1.12.5. Розвиток комунікацій між учасниками ринку праці: центрами зайнятості, роботодавцями, закладами освіти, суб'єктами господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні, громадськими організаціями

A.4.1.12.6. Удосконалення роботи центрів зайнятості міста Дніпра, в т. ч. шляхом підвищення ефективності надання послуг населенню, застосування сучасних інформаційних технологій тощо

Стратегічна ціль А.4. “Дніпро – хаб нових індустрій”

Оперативна ціль А.4.2. Залучення інвестицій, поліпшення інвестиційного клімату міста

Завдання А.4.2.1. Спрощення процедур інвестування в різні сфери життєдіяльності/економіки міста

Завдання А.4.2.2. Розроблення системи преференцій / пільг для інвесторів пріоритетних галузей розвитку міста

Завдання А.4.2.3. Упровадження “зелених” облігацій як спосіб залучення коштів для “зелених” проектів

Завдання А.4.2.4. Залучення інвестицій під міські гарантії для наповнення фондів створення інфраструктури та розвитку бізнесу

Завдання А.4.2.5. Реорганізація інвестиційного агентства міста

Завдання А.4.2.6. Інвестиційна програма міста

Завдання А.4.2.7. Створення центру підготовки бізнес-планів

Завдання А.4.2.8. Формування зовнішніх офісів – торгових представництв міста Дніпра у містах за кордоном

Завдання А.4.2.9. Залучення “якірних” інвесторів (великих міжнародних компаній у пріоритетних секторах)

Завдання А.4.2.10. Створення детальної інтерактивної інвестиційної карти міста

Завдання А.4.2.11. Організація виставкових заходів та конкурсів для виробників у м. Дніпрі

Завдання А.4.2.12. Підтримка та просування місцевих виробників на міжнародних виставкових заходах, конкурсах тощо

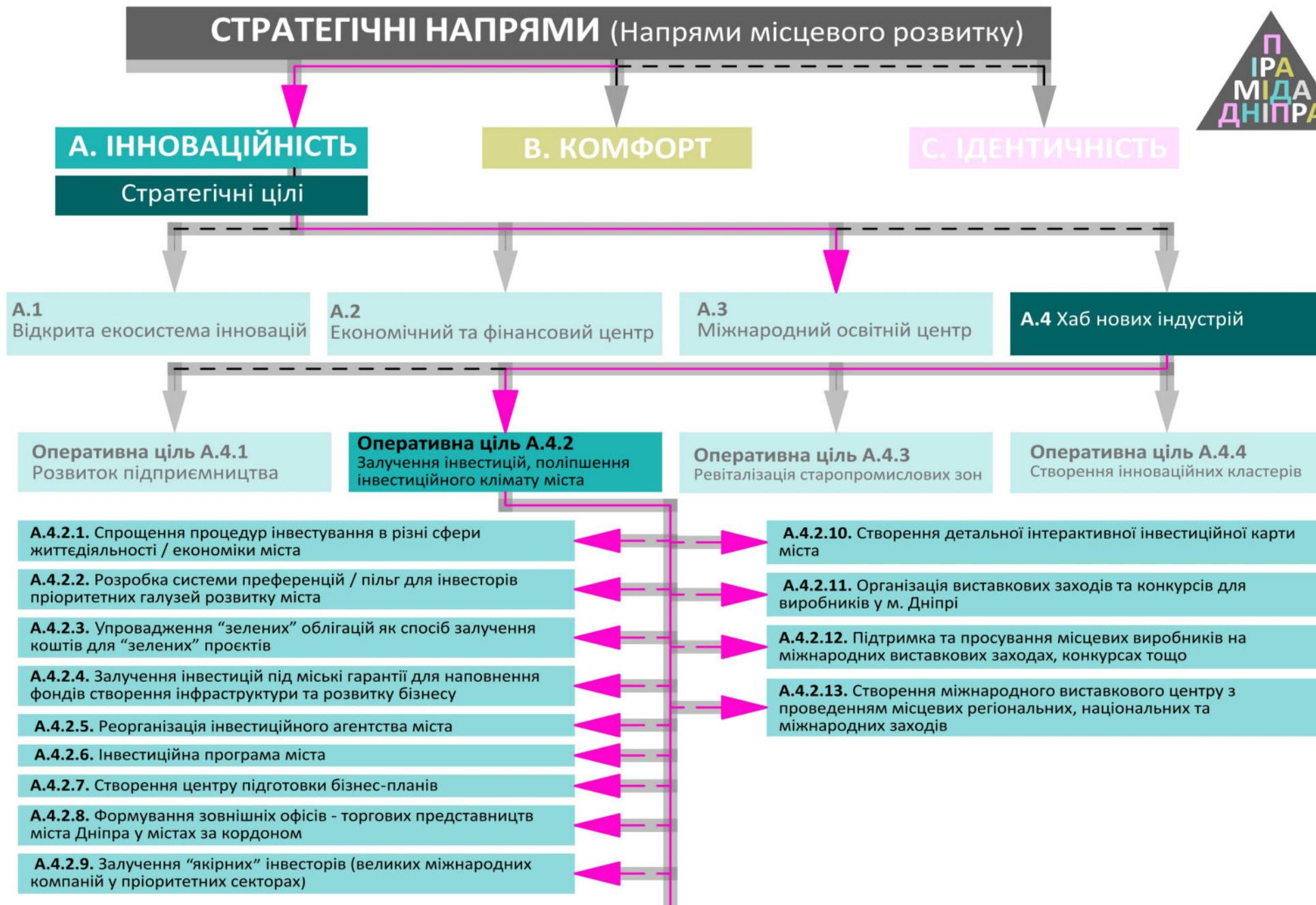
Завдання А.4.2.13. Створення міжнародного виставкового центру з проведенням місцевих регіональних, національних та міжнародних заходів

Стратегічна ціль А.4. “Дніпро – хаб нових індустрій”

Оперативна ціль А.4.3. Ревіталізація старопромислових зон

Завдання А.4.3.1. Програма ревіталізації старопромислових зон м. Дніпра

Завдання А.4.3.2. Модернізація міської та приміської транспортної мережі для спрощеного доступу до виробничих майданчиків, бізнес- і виставкових центрів

Завдання А.4.3.3. Розроблення та упровадження заходів поліпшення стану земель та обігу води на промислових територіях у рамках кліматичної стратегії міста

Оперативна ціль А.4.4. Створення інноваційних кластерів

Завдання А.4.4.1. Програма підтримки створення інноваційних кластерів

A.4.4.1.1. Створення посади заступника міського голови з питань розвитку кластерів

A.4.4.1.2. Створення департаменту інноваційних кластерів Дніпровської міської ради для розвитку пріоритетних семи кластерів

A.4.4.1.3. Програма просування міста на національному та міжнародному ринках за основними індустріями-кластерами і презентація міста та основних напрямів його розвитку

A.4.4.1.4. Програма розвитку відповідного кластера (для кожного із 7 кластерів)

A.4.4.1.5. Створення мережі індустріальних парків у місті за кластерним принципом

A.4.4.1.6. Програма додаткових міських стимулів і пільг для бізнесу в рамках індустріальних парків

A.4.4.1.7. Створення комунальної установи наукового інституту аграрно-промислового симбіозу

A.4.4.1.8. Програма сталого розвитку в рамках аграрно-промислового симбіозу

Завдання А.4.4.2. Розвиток аерокосмічного кластера

A.4.4.2.1. Створення офісу координації кластера

A.4.4.2.2. Позицювання містом аерокосмічного сектора як одного з трьох пріоритетів

A.4.4.2.4. Створення освітньо-розважального парку “Космічні технології”

A.4.4.2.5. Програма підтримки комунікації аерокосмічного кластера із закладами середньої та вищої освіти

Завдання А.4.4.3. Розвиток ІТ-кластера

A.4.4.3.1. Створення офісу координації ІТ-кластера

A.4.4.3.2. Позицювання містом ІТ-сектора як одного з трьох пріоритетів

A.4.4.3.3. Інноваційний ІТ-парк у районі просп. Гагаріна – ж/м Тополя – ж/м Перемога (офісні приміщення, навчальний центр, коворкінг, готелі, івент-зона, акселератори тощо)

A.4.4.3.4. Програма підтримки комунікації ІТ-кластера із закладами загальної середньої та вищої освіти

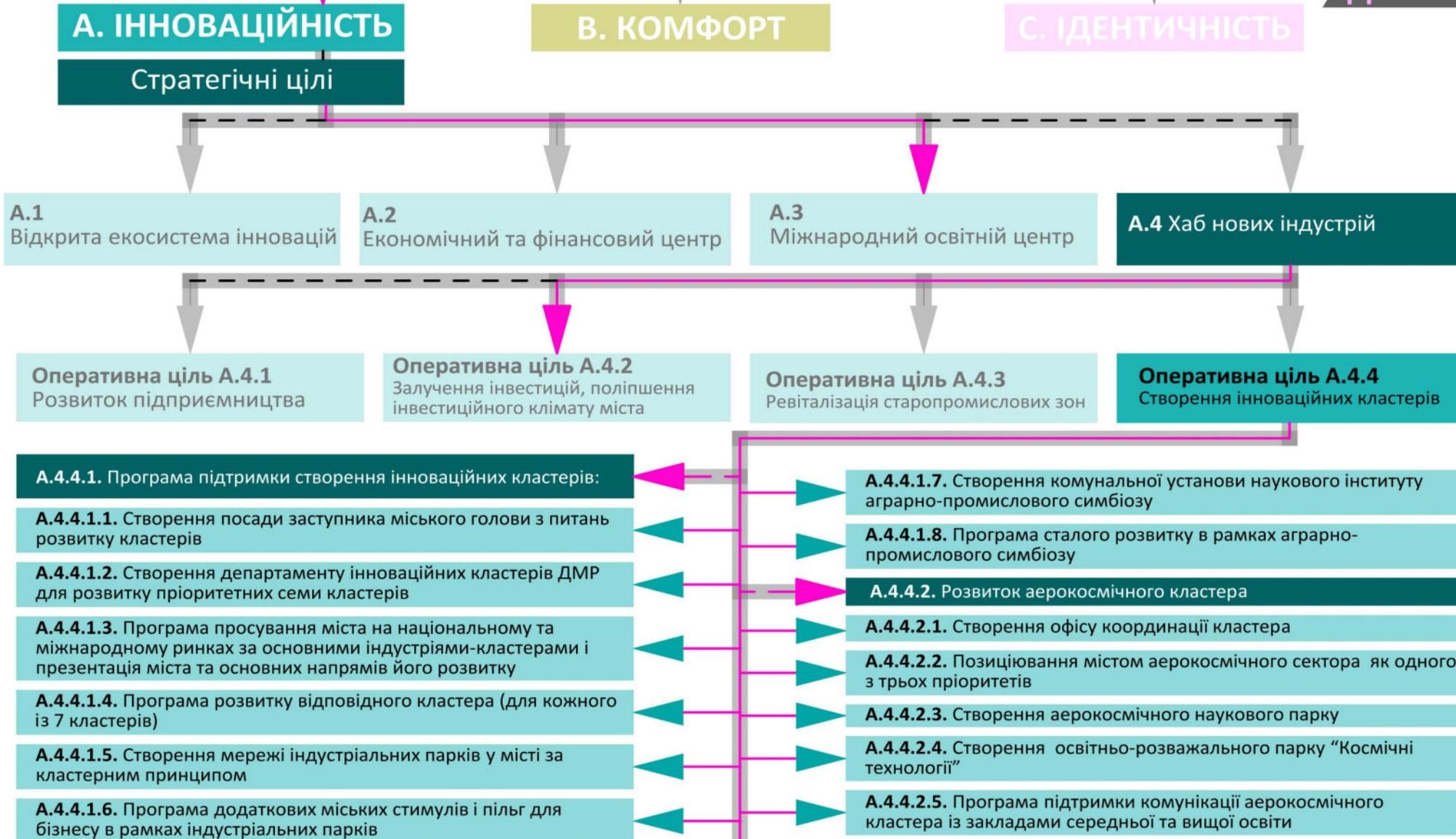
A.4.4.3.5. Об'єднання з іншими містами України для включення ІТ-спеціальностей у список спеціальних потреб з подальшим державним замовленням з профільних спеціальностей за кодами згідно з МО (113, 121-126), збільшення бюджетних місць через Міністерство освіти і науки України

A.4.4.3.6. Налагодження комунікації з приватними забудовниками та землевпорядниками міста. Може включати:

A.4.4.3.6.1. Щорічна конференція-фасилітація, в якій беруть участь представники влади, девелоперів та кластера щодо обговорення потреб замовлення на офісні приміщення та іншого будівництва

A.4.4.3.6.2. Ініціювання хакатон-конкурсу для архітекторів щодо розвитку нових форматів споруд і будівель для життя, праці та відпочинку

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ (Напрями місцевого розвитку)

Завдання А.4.4.4. Розвиток кластера креативних індустрій та туризму

A.4.4.4.1. Створення органу управління міської ради сферою туризму для створення сприятливих умов розвитку туризму в м. Дніпрі

A.4.4.4.2. Програма розвитку туризму

A.4.4.4.3. Просування м. Дніпра як туристичної дестинації, розвиток подієвого та ділового туризму

A.4.4.4.4. Поліпшення комфорту перебування туристів включно з поліпшенням інфраструктури туризму

A.4.4.4.5. Топ-проект: співучасть у створенні туристичного магніту міста – науково-розважального парку космічної тематики та формування туристичного космічного кластера в м. Дніпрі

A.4.4.4.6. Поліпшення управління туристичною сферою

A.4.4.4.7. Ревіталізація старих індустріальних об'єктів та перетворення їх на центри креативних індустрій, локації для зйомок кіно та туристичні парки розваг

A.4.4.4.8. Програма підтримки малого та середнього бізнесу в сфері туризму та креативних індустрій у рамках програми бюджету участі міста та інших програм

A.4.4.4.9. Спрямування податків з туристичної діяльності через цільовий фонд розвитку туризму на пріоритетні проекти

A.4.4.4.10. Використання частини податків від податку акцизу на алкогольні та тютюнові вироби та лотерей на збереження культурної спадщини та підтримки нової культури

A.4.4.4.11. Формування кадрового потенціалу туризму та креативних індустрій

A.4.2.4.12. Створення зіркового об'єкта (на кшталт MoMa, Більбао тощо)

A.4.4.4.13. Запровадження програми міжнародної мобільності обміну досвіду для креативних індустрій

A.4.4.4.14. Програма підтримки фестивалів у м. Дніпрі

Завдання А.4.4.5. Розвиток кластера муніципальних рішень та будівництва

A.4.4.5.1. Програма розвитку кластера муніципальних рішень та будівництва

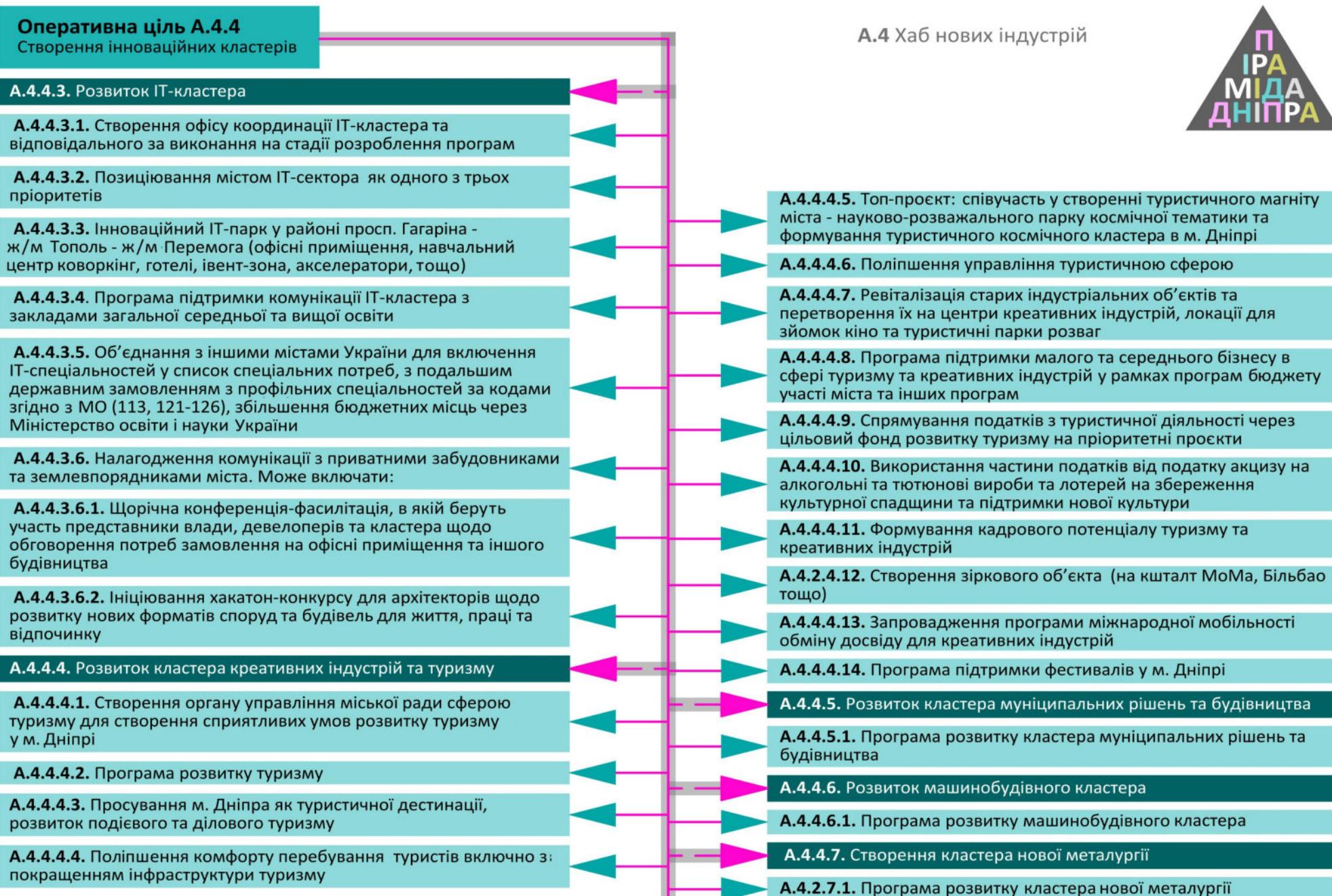
Завдання А.4.4.6. Розвиток машинобудівного кластера

A.4.4.6.1. Програма розвитку машинобудівного кластера

Завдання А.4.4.7. Створення кластера нової металургії

A.4.2.7.1. Програма розвитку кластера нової металургії

ГЛКА “ІННОВАЦІЙНІСТЬ”, стратегічна ціль “ХАБ НОВИХ ІНДУСТРІЙ”

“Наша місія: Створити умови для успішного і комфортного ведення ІТ-бізнесу в Дніпровському регіоні. Об'єднати компанії з різною корпоративною культурою, перспективами розвитку та напрямками в роботі. IT Dnipro Community прагне позитивно впливати на якість освіти в Дніпрі.

Наші цілі: Збільшити динаміку зростання кількості та якості ІТ-спеціалістів у регіоні. Підвищити якість ІТ-освіти та інфраструктури в Дніпрі шляхом співпраці з місцевою владою. Популяризувати ІТ-індустрію”

Олексій Тулін
голова *IT Dnipro Community*

Наші проєкти:

- моніторинг ІТ-індустрії регіону;
- “IT Dnipro Biz School”;
- цикл технічних та професійних івентів – воркшопи, мітапи та лекції, що проводяться для ІТ-фахівців, які починають свою кар'єру, та для студентів навчальних закладів міста;
- програми кооперації з університетами SoftServe partnership with Universities;
- навчальний курс з управління проектами від PMI Ukraine;
- DevOps Crash-курси, у співпраці з національним технічним університетом “Дніпровська Політехніка” та Дніпровським національним університетом імені Олеся Гончара;
- шкільні олімпіади з програмування серед учнів 8-11 класів;
- студентські олімпіади відповідно до правил ACM ICPC;
- просвітницька діяльність в загальноосвітніх школах;
- ІТ-ліга Що? Де? Коли?;
- платформа боротьби з коронавірусом “Бізнес Дніпра vs COVID-19”.

Стратегічна ціль А.4. Дніпро – хаб нових індустрій (бізнес-кластеризація)

Перетворити “іржаву підкову Дніпра” на підкову можливостей

“Ревіталізація старопромислових територій – це не про рекультивацію або нове будівництво. Ревіталізація – це про комплексний пакет документів на земельну ділянку, який надає можливість передати її від одного бізнесу до іншого лише одним голосуванням ДМР”

Олена Іваницька
дніпровський архітектор

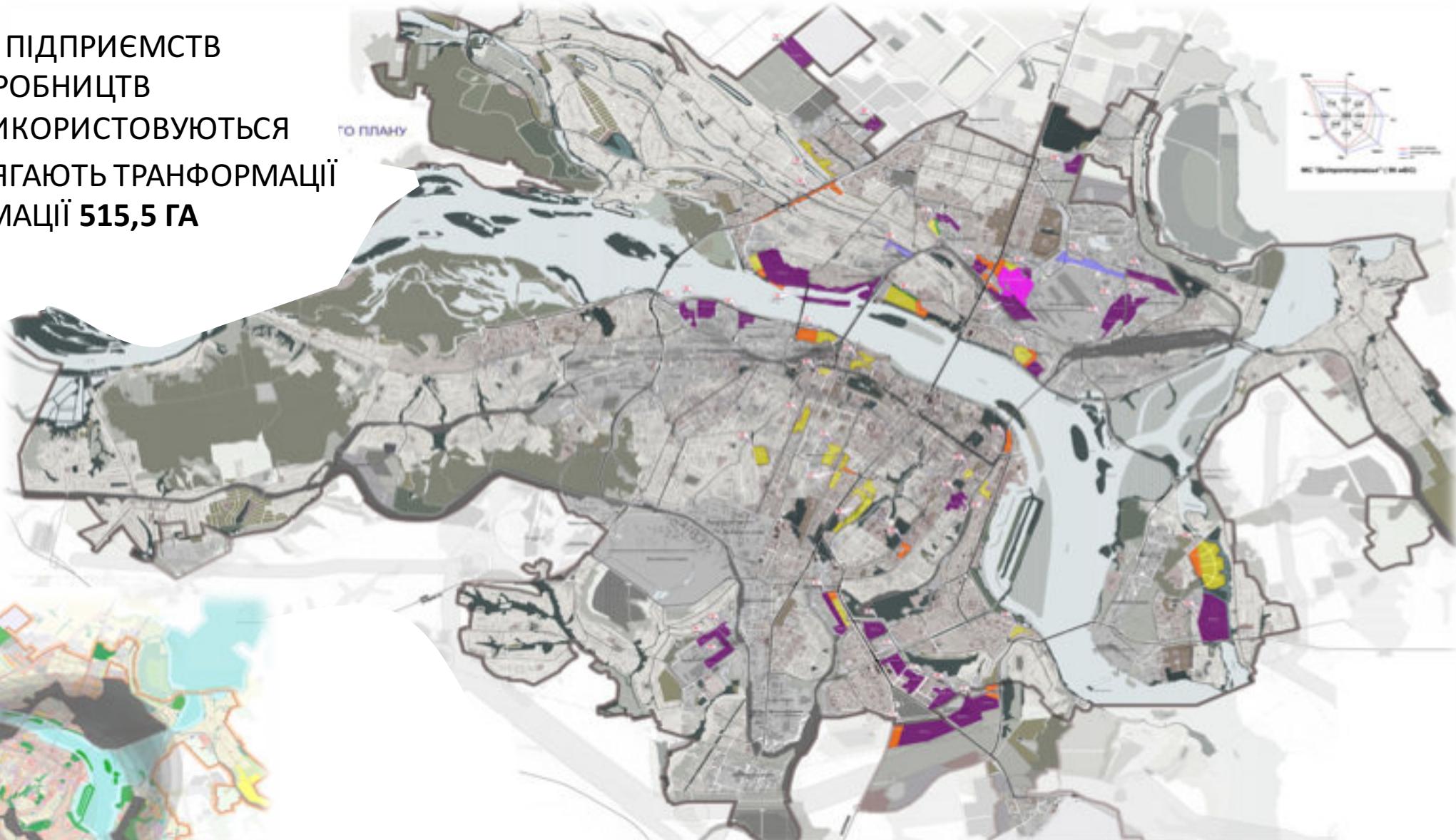
“Залізна лихоманка” через відкриті Олександром Полем корисні копалини наважди докорінно змінила Дніпро. Наша регіональна ідентичність – суміш історії з географією, а також і феномен нашої міської індустріальної цивілізації.

Спосіб життя з вкладеними стереотипами особистої та колективної поведінки багатьох поколінь, стратегія виживання міста незалежно від економічного рівня та політичного укладу можна назвати **дніпровською матрицею**. В основі завжди ресурс – заводи будувалися не там, де людям комфортно жити, а там де заводам комфортно працювати. І якщо традиційне місто органічне та природнє, то промислове – раціональне та функціональне. Важлива рушійна сила дніпровської матриці – це зашита в код ДНК легенда про особливe призначення, про культ унікальності та про невичерпний людський та матеріальний потенціал.

Іржава підкова Дніпра – це “паралельна реальність”, про яку рідко згадують. При цьому, якщо поглянути на дніпровські промзони, то маємо традиційні для Південного Сходу депресивні території “напівпокинутих гіантів”: гектари розбитих пилових доріг, покинуті цехи та загальна атмосфера пустельності. Так, багато великих підприємств фактично закрилися, інерційно існують як юридичні особи, на деяких розташовані окремі невеликі виробництва, але основні площи в запустінні, від цехів залишилися тільки фасади. Як правило тут розташовуються орендарі-виробничники без відповідних документів на суборенду, у господарський спосіб будується склади та гаражі. Серед забудованих міських земель на землі промисловості припадає 3 650 га, це співвідноситься до житлових та громадських як 1/5. Кожен п'ятий квадратний метр в Дніпрі із забудованих міських земель – індустріальний.

СТАРОПРОМИСЛОВІ ЗОНИ ДНІПРА – ТЕРИТОРІЇ РЕВІТАЛІЗАЦІЇ

240 ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ
50 % ТЕРИТОРІЙ ВИРОБНИЦТВ
ЗАСТАРІЛІ АБО НЕ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
45 ТЕРИТОРІЙ ПІДЛЯГАЮТЬ ТРАНСФОРМАЦІЇ
ПЛОЩА ТРАНСФОРМАЦІЇ 515,5 ГА

“ІРЖАВА
ПІДКОВА
ДНІПРА”

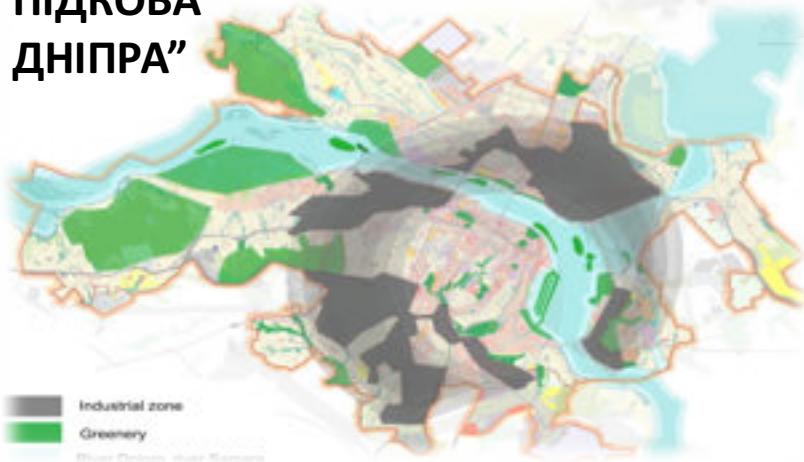

Фото: Олександр Ігнатенко

Головні принципи реабілітації промислових територій:

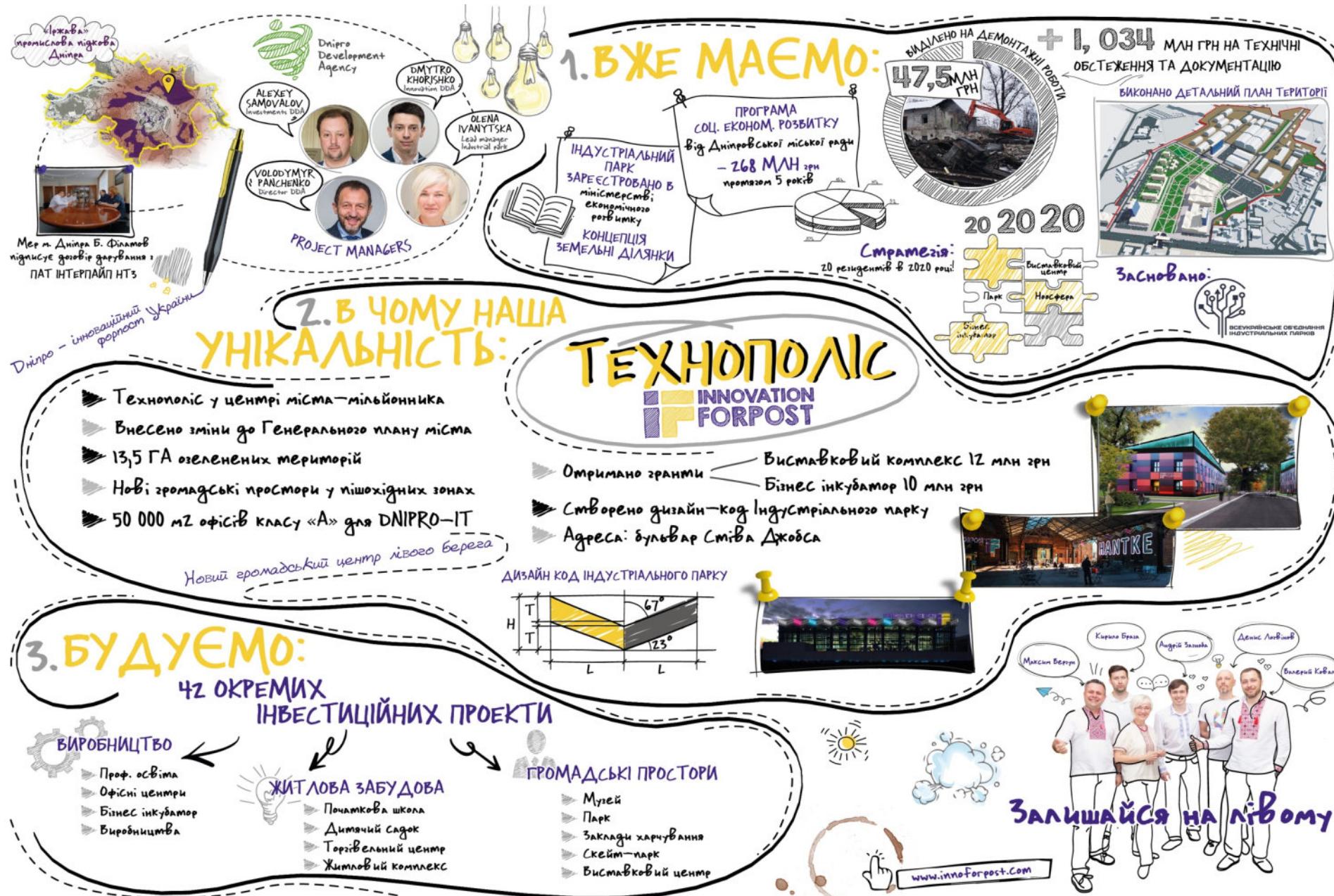
1. Послідовне планування поліцентричної функціональної структури. Реабілітація не обмежується тільки промисловими зонами, а й розповсюджується на всю територію.
2. Розуміння масштабів діяльності по реабілітації: думати не про десятки окремих проектів, а про стратегію всього міста.
3. Досягнення довгострокових результатів через роботу з короткостроковими проектами, які стимулюють інтерес інвесторів.
4. Відсутність хронологічної, стильової та інших ціннісних ієархій, прийняття індустріального минулого без заперечення, але й без ностальгії.
5. Цілісність: промисловий спадок не суперечить природі, досягненню гармонії між всіма складовими ландшафту; орієнтація на образ життя людей території, їхню історію та систему цінностей.

Ревіталізація старопромислових зон має два напрями:

1. Деіндустріалізація – зміна цільового призначення земельної ділянки для подальшої житлової, громадської забудови або рекреаційних об'єктів. В Генеральному плані станом на березень 2020 виділено понад 500 га земель для такої трансформації.
2. Реновація, відновлення промислових підприємств та територій – реконструкція та нове будівництво. Деіндустріалізація мегаполісів – начебто і загальносвітове явище, але з одного боку, людям треба десь працювати, і це не тільки офіси, а з іншого – для життєзабезпечення самого міста потрібна велика кількість підприємств. Запит на площі промислових зон від середнього та малого бізнесів в місті стабільно високий.
  - 2.1. Індустріальні парки – новий формат рентної нерухомості. В Дніпрі створено індустріальний парк “INNOVATION FORPOST”.

Стратегічна ціль А.4. Дніпро – хаб нових індустрій (бізнес-кластеризація)

В ДНІПРІ СТВОРЕНО ІНДУСТРІАЛЬНИЙ ПАРК “INNOVATION FORPOST”

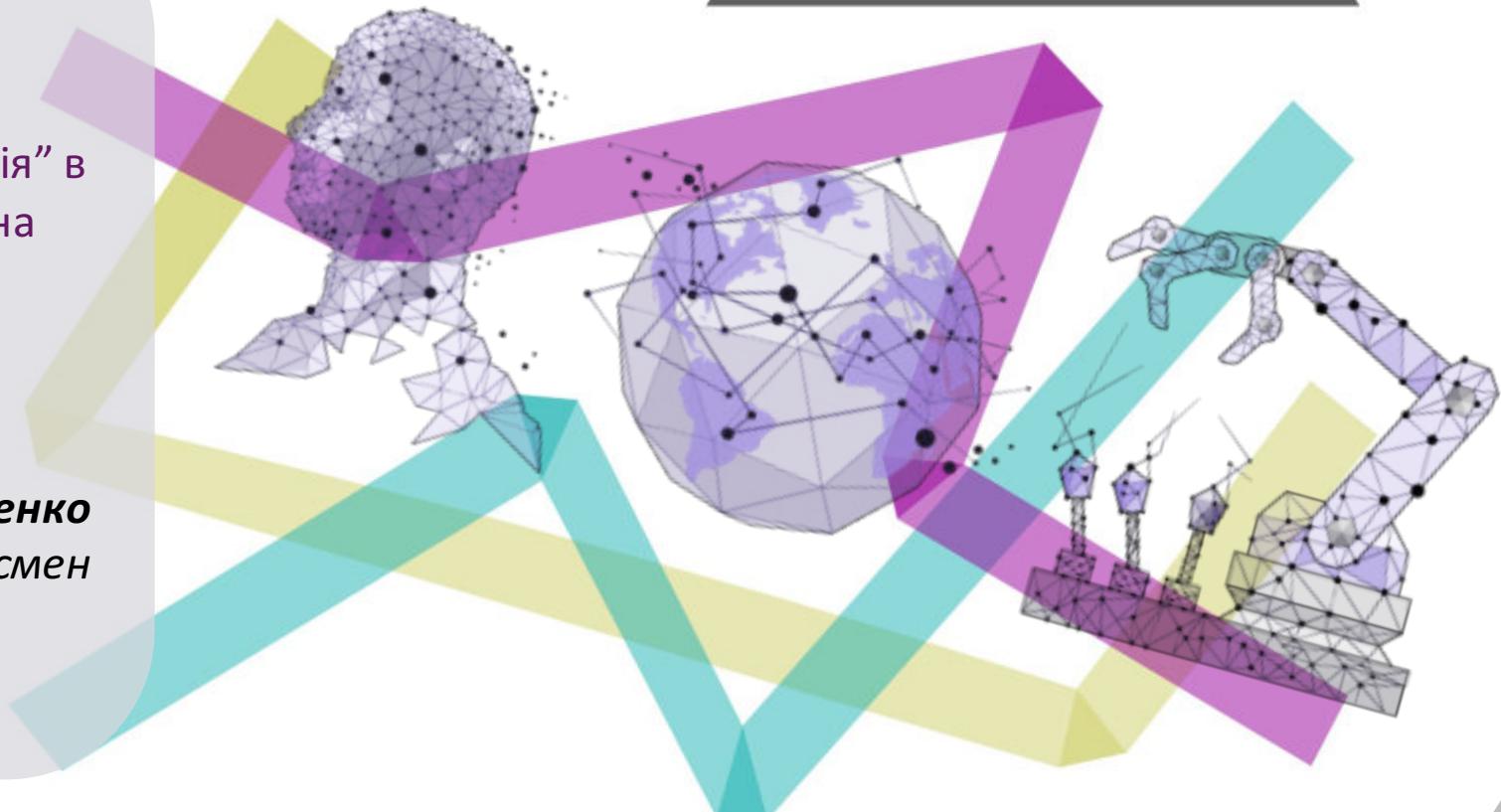
Стратегічний напрям А “Інноваційність”

“Різниця між поняттями “мета” і “мрія” в тому, що мрія не обов’язково повинна втілюватися. Втілюється вона тільки тоді, коли ми переводимо її в розряд цілей”

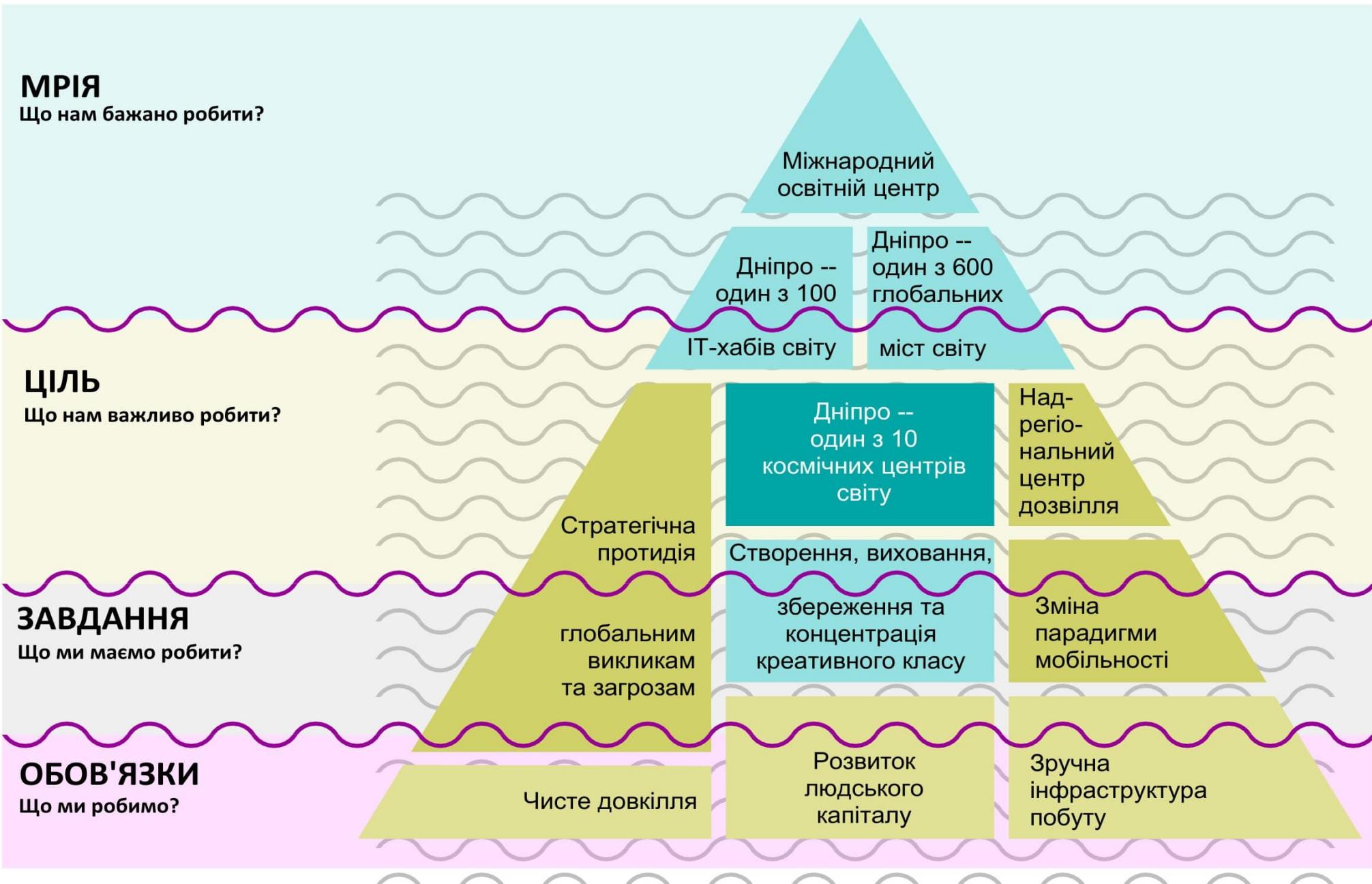
Андрій Здесенко
дніпровський бізнесмен

ПІДА
МІДА
ДНІПРА

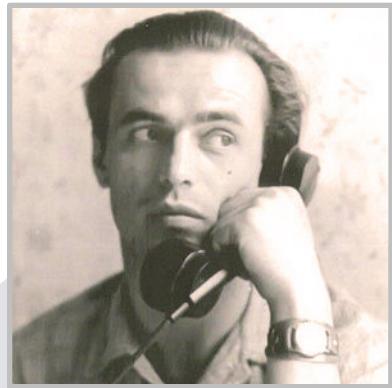

РІВНІ СТРАТЕГІЧНОГО БАЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТА

“ПІРАМІДА
ДНІПРА” –
ієрархічна
система
потреб
міста

Стратегічний напрям В “Комфорт”

“Ти знаєш, що ти — людина.
Ти знаєш про це чи ні?
Усмішка твоя — єдина,
Мука твоя — єдина,
Очі твої — одні”

*Василь Симоненко
поет*

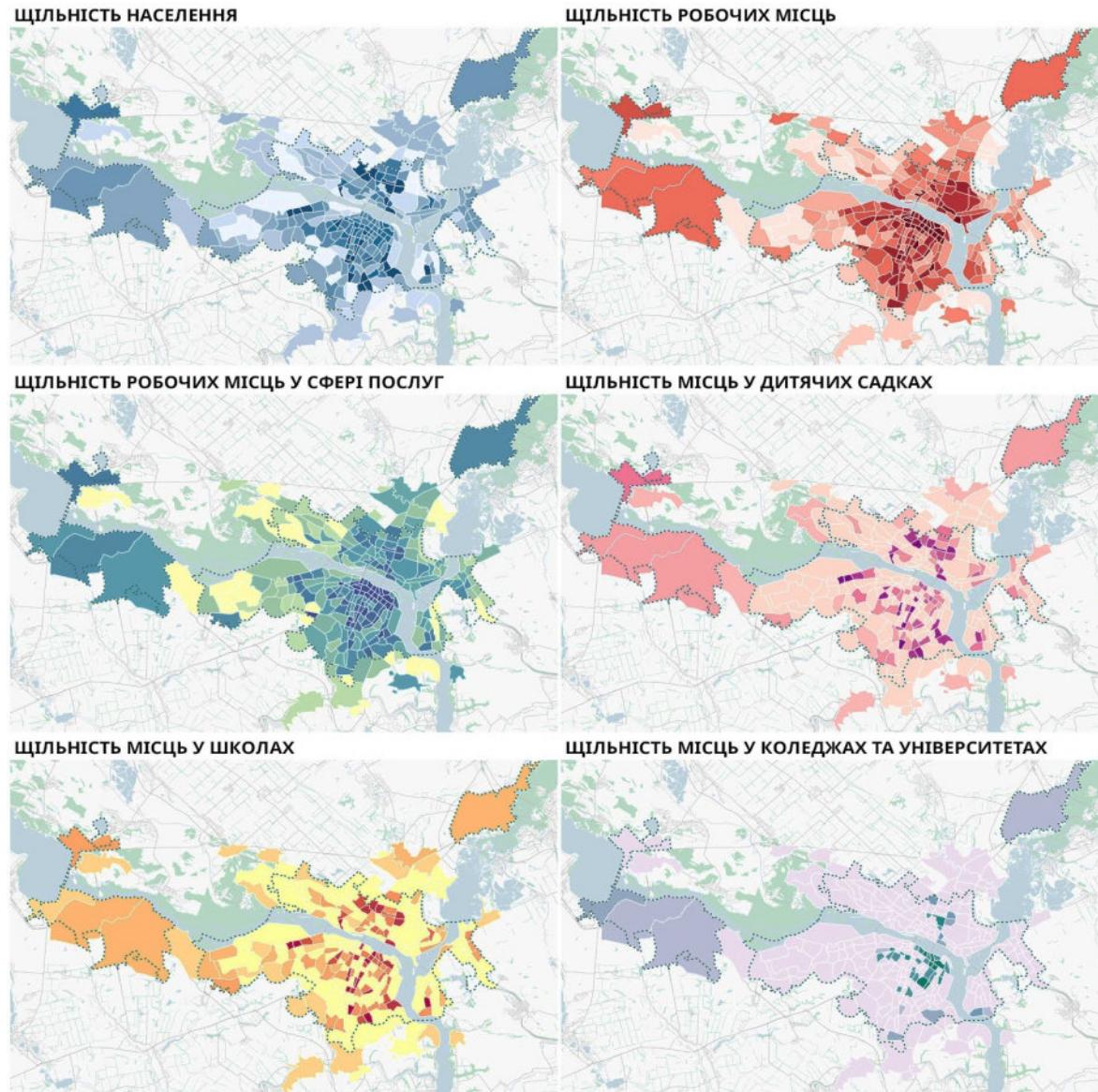
СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ:

1. Розвиток людського капіталу
2. Зручна інфраструктура побуту
3. Чисте довкілля
4. Стратегічна протидія глобальним викликам та загрозам

Стратегічна ціль В.1. Розвиток людського капіталу (освіта, медичний сервіс, охорона здоров'я, інтелектуальне / здорове / позитивне / культурне дозвілля, демографія)

Основні аспекти (охоплення цілі)

Освіта:

- **дошкільна освіта:** збільшення альтернативного та приватного сектору в дошкільній освіті і вихованні дітей; корпоративні та кластерні дошкільні заклади; перетікання дошкільної освіти у молодшу шкільну;
- **середня шкільна освіта:** впровадження Нової Української Школи (НУШ - програма Міністерства освіти і науки); збільшення альтернативного та приватного сектору в шкільній освіті; посилення факультативного сектору спеціальних, поглиблених знань за рахунок зовнішніх донорів; середня школа – це завтрашнє поле змагань роботодавців за майбутній креативний клас;
- **старша школа** – наразі дискредитована і номінальна інституція; потребує скорочення і трансформації в систему диференційованих за спеціалізацією класів, наразі таку функцію виконують підготовчі курси вишів; розвиток дистанційного навчання у старшій школі без відриву від спеціалізації – вихід з ситуації на місцевому рівні;
- **заклади вищої освіти** – відкриття нових навчальних закладів за рахунок об'єднання стейкхолдерів під егідою і за стратегічною ініціативою міста; сприяння приватному освітньому бізнесу;
- **розвиток перепрофілюючої, підвищуючої, суміжної освіти;**
- **професійна освіта:** корпоративна, кластерна, муніципальна; професії критичної інфраструктури; ефективність і актуальність; стратегічне управління задля впливу на розвиток необхідних секторів економіки;
- **позашкільна освіта:** спеціалізовані школи, гуртки, спортивні клуби, інше.

Стратегічна ціль В.1. Розвиток людського капіталу (освіта, медичний сервіс, охорона здоров'я, інтелектуальне / здорове / позитивне / культурне дозвілля, демографія)

Основні аспекти (охоплення цілі)

Медичний сервіс:

- розвиток діагностичного, консультативного сервісу; медицини краси, хірургії пластики і протезування; холістичної і профілактичної медицини.

Охорона здоров'я:

- розвиток міської системи охорони здоров'я;
- виховання звички до здорового способу життя – створення стійкого суспільного тренду через інформаційний вплив (потреба) та відповідну інфраструктуру (умови);
- виховання звички до профілактики захворювань – мобільні діагностичні кабінети, електронні медичні картки із сервісом нагадування про планові профілактичні огляди;
- особлива увага людям старшого віку та малозабезпеченим особам.

Інтелектуальне / здорове / позитивне дозвілля (культурне дозвілля):

- створення стійкого суспільного тренду через інформаційний вплив (потреба);
- щільний календар подій (наповнення);
- відповідна інфраструктура (умови).

Елементи SWOT-аналізу стратегічної цілі В.1. “Розвиток людського капіталу”

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. Наявність умов для розвитку особистості у місті	21,12 %	1. Відсутність інтегрованого підходу у тематиці людського капіталу	20,70 %
2. Виникнення і поступовий розвиток приватного освітнього сектора у бізнесі	18,84 %	2. Бізнес не є замовником продукту сфери освіти, а лише споживачем	21,53 %
3. Наявність елементів інфраструктури здорового способу життя у місті	16,36 %	3. Якість працівників на ринку праці відповідає потребам бізнесу	13,66 %
4. Наявність розвиненої інфраструктури медичного сервісу у місті	15,11 %	4. Вторинність тем здоров'я, профілактики та здорового способу життя і дозвілля для бідних верств населення	20,50 %
5. Наявність розвиненої інфраструктури культурного дозвілля	14,49 %	5. Поширеність нездорових продуктів і традицій харчування	12,42 %
6. Пандемія – доповнена реальність Сучасні засоби комунікацій дозволяють проводити навчальний процес дистанційно	14,08 %	6. Пандемія – доповнена реальність Нерозуміння і бездумне виконання протипандемічних заходів	12,42 %
Інше		Інше	
Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Збільшення альтернативного та приватного сектора в шкільній та дошкільній освіті і вихованні	13,87 %	1. Перманентне відставання змін в освіті від викликів часу	26,09 %
2. Відкриття нових та реновація існуючих закладів освіти за рахунок об'єднання стейкхолдерів під егідою і за стратегічною ініціативою міста	23,40 %	2. Дегармонізація особистості через віртуалізацію дозвілля	14,08 %
3. Посилення фахультативного сектора спеціальних, поглиблених знань за рахунок зовнішніх донорів	15,53 %	3. Глибоке розшарування суспільства за ознакою доступу до якісної освіти, медицини та дозвілля	21,95 %
4. Підготовка спеціалістів майбутніх професій та гнучкий підхід до існуючих потреб бізнесу за рахунок розвитку перепрофілюючої, підвищуючої, суміжної освіти	21,74 %	4. Розвиток штучного інтелекту. Нерівність конкурентних умов на ринку праці для людей і роботів у найближчій перспективі при умові збереження темпів відповідних досліджень	13,66 %
5. Розвиток профілактичної складової охорони здоров'я завдяки сучасним комунікаційним, соціальним та медичним технологіям	14,70 %	5. Утилітарний підхід до людського капіталу при автократизації політичної влади	14,91 %
6. Пандемія – доповнена реальність Збільшення державного фінансування на дослідження та підготовку спеціалістів у медично-біологічному секторі	12,22 %	6. Пандемія – доповнена реальність Нерозуміння і бездумне виконання протипандемічних заходів	10,56 %
Інше		Інше	

Стратегічна ціль В.1. Розвиток людського капіталу

“У поста про серіал “Свати” 68 тисяч лайків і 94 227 репостів за день. Я навіть не знала, що стільки буває. Нам з вами, реб’ятці, треба дуже багато чого зрозуміти про Україну.

Доки не зрозуміємо, з виробленням стратегій розвитку, законами, концепціями реформування і урбаністикою треба почекати. Особливо з урбаністикою”

24 листопада 2017 р.

Катерина Гандзюк
національна волонтерка ООН, громадська активістка у сфері
доступу до публічної інформації,
загинула внаслідок нападу, що стався 31.07.2018 р.

Стратегічна ціль В.1. Розвиток людського капіталу (освіта, медичний сервіс, охорона здоров'я, інтелектуальне / здорове / позитивне / культурне дозвілля, демографія)

Оперативна ціль В.1.1. Розширення освітньої бази дніпрян

Завдання В.1.1.1. Збільшення альтернативного та приватного сектора в загальній середній та дошкільній освіті та вихованні

Завдання В.1.1.2. Відкриття нових та реновація існуючих закладів освіти

Завдання В.1.1.3. Посилення фаховитого сектора спеціальних, поглиблених знань

Завдання В.1.1.4. Створення гнучкої системи професійної, перепрофілюючої, підвищуючої, суміжної освіти

Стратегічна ціль В.1. Розвиток людського капіталу (освіта, медичний сервіс, охорона здоров'я, інтелектуальне / здорове / позитивне / культурне дозвілля, демографія)

Оперативна ціль В.1.2 . Створення стійкого тренду здоров'я

Завдання В.1.2.1. Пропаганда здоров'я

Завдання В.1.2.2. Створення умов: розгалужена мережа спортмайданчиків та велодоріжок, мережа закладів діагностики, профілактичної медицини, закладів фізкультури і спорту, відповідний стан зелених зон і парків, стан повітря і вод

Завдання В.1.2.3. Поширення знань щодо здоров'я та екології

Завдання В.1.2.4. Поширення відповідних практик корпоративних культур

Стратегічна ціль В.1. Розвиток людського капіталу (освіта, медичний сервіс, охорона здоров'я, інтелектуальне / здорове / позитивне / культурне дозвілля, демографія)

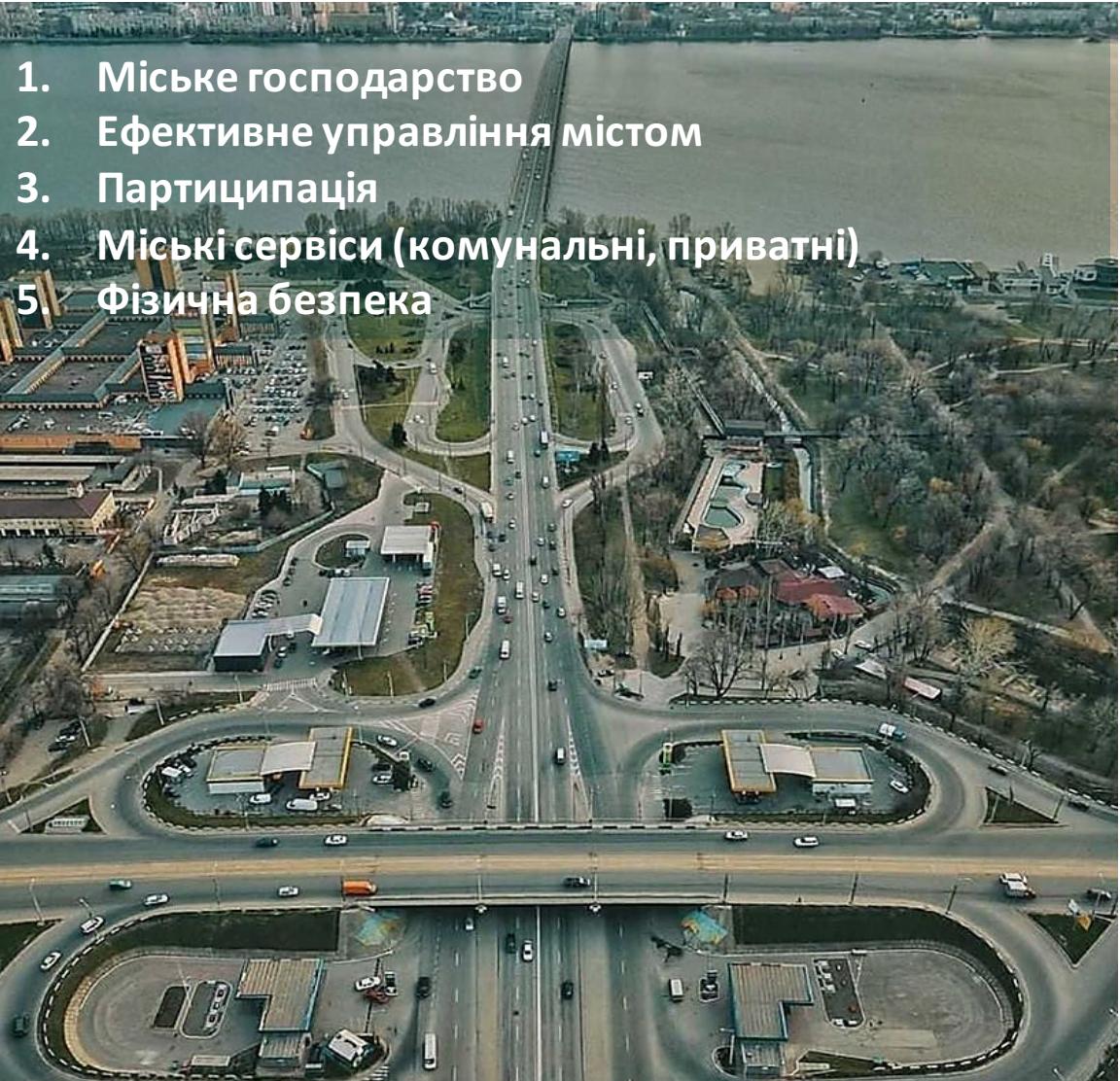
Оперативна ціль В.1.3. Інтеграція культурного життя у сферу освіти та здоров'я

Завдання В.1.3.1. “Культурна столиця – назавжди”

Завдання В.1.3.2. Створення інтегрованої стратегії розвитку людського капіталу

Стратегічна ціль В.2. Зручна інфраструктура побуту

1. Міське господарство
2. Ефективне управління містом
3. Партиципація
4. Міські сервіси (комунальні, приватні)
5. Фізична безпека

Візія

Інфраструктура побуту – це кістяк нашої рутинної діяльності. Прокинувшись вранці і поснідавши, ви виходите в під'їзд чи у двір свого будинку, і перше, що ви бачите – це результат діяльності служб інфраструктури побуту.

Ви виrushаєте на роботу, і те, в який спосіб, з яким ступенем комфорту, безпеки, задоволення, по яких дорогах і тротуарах ви дістаетесь до місця – це елементи інфраструктури побуту.

Ті речі, що ви бачите по дорозі – привабливі вони чи огидні, чисті чи брудні, корисні чи шкідливі – це забезпечує інфраструктура побуту.

В обідню перерву ви йдете поїсти – це інфраструктура побуту.

Після обіду вам треба до лікаря чи отримати офіційну довідку в мерії, а потім забрати дитину з дитячого садочка. Як ви дістанетесь до цих місць, як швидко ви отримаєте необхідну послугу, як далеко від вашої оселі розташований дошкільний заклад чи школа, як виглядають і утримаються будівлі школи, садка, комунального закладу – це все задачі зручної інфраструктури побуту.

Наскільки безпечно на вулицях, як вони освітлені і озеленені – наочний стан інфраструктури побуту.

Зовнішній вигляд будинків – інфраструктура побуту, магазини і аптеки – інфраструктура побуту, приїзд швидкої чи аварійної служби – інфраструктура побуту, безперебійне функціонування усієї складної інженерії великого міста – інфраструктура побуту.

Зручною інфраструктура побуту стає тоді, коли всі маленькі і великі частини велетенської мозаїки стають на свої місця, не заважають, а допомагають один одному, коли погляд на цілу картину є не тільки панорамним, а й уважним до деталей та простягненим і в минулому, і в майбутньому.

Стратегічна ціль В.2. Зручна інфраструктура побуту

Міське господарство:

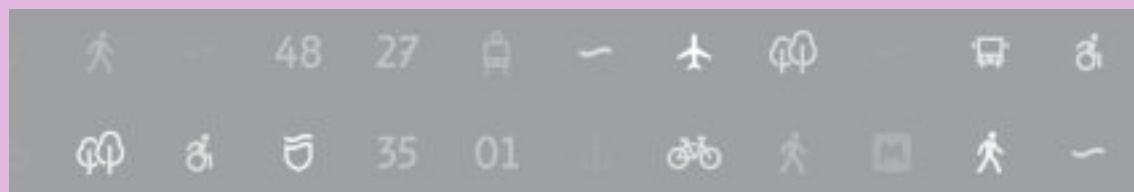
- Водозабезпечення та водовідведення (каналізація);
- Теплозабезпечення;
- Прибирання територій, збір та вивіз ТПВ;
- Газозабезпечення;
- Електrozабезпечення;
- Обслуговування житлового (до переходу в стан ОСББ): ліфти, огорожувальні конструкції, газони та зелені насадження, фасади будівель головних вулиць та історичних будівель;
- Обслуговування та експлуатація будівель та споруд загальноміського комунального фонду: школи, дитячі садки, лікарні, поліклініки, спортивні та культурно-розважальні об'єкти (міські театри, міські будинки культури, заклади позашкільного навчання, стадіони, спортивні майданчики, спортивні школи, дитячі майданчики, архітектурне оздоблення парків, громадських територій);
- Освітлення вулиць;
- Дорожня інфраструктура: дороги, мости, тротуари, світлофори, велодоріжки, інше оснащення доріг і вулиць;
- Оздоровчо-рекреаційні зони: парки, сквери, пляжі, зелені насадження (дерева, кущі, газони, клумби);
- Міський та приміський громадський транспорт: тролейбуси, трамваї, автобуси, метро.

Стратегічна ціль В.2. Зручна інфраструктура побуту

Ефективне управління містом:

- Злагоджена робота комунальних служб міста для надання якісних послуг споживачам за адекватною ціною. Система оперативної вертикальної та горизонтальної взаємодії між учасниками процесу (департаментами, КП, приватними компаніями сектору). Уникнення дублювання функцій та чітка відповіальність за невиконання своїх службових обов'язків за чіткими критеріями. Оперативний незалежний моніторинг виконання розпоряджень і поточної роботи задля формування Актуальної та адекватної загальної картини для увищих ланок міського керівництва та містян;
- Прозоре прийняття рішень;
- Взаємодія з громадськими організаціями та мікрогромадами міста;
- Діджиталізація (цифрова трансформація) та автоматизація управління: відмова від паперового документообороту, блокчайн реєstri, хмарні технології, "місто в смартфоні", управління трафіком за допомогою технологій smart-city.

Стратегічна ціль В.2. Зручна інфраструктура побуту

Партиципація:

- Легітимація, збільшення активності та поширення явища мікрогромад;
- Збільшення фінансування “бюджету участі”.

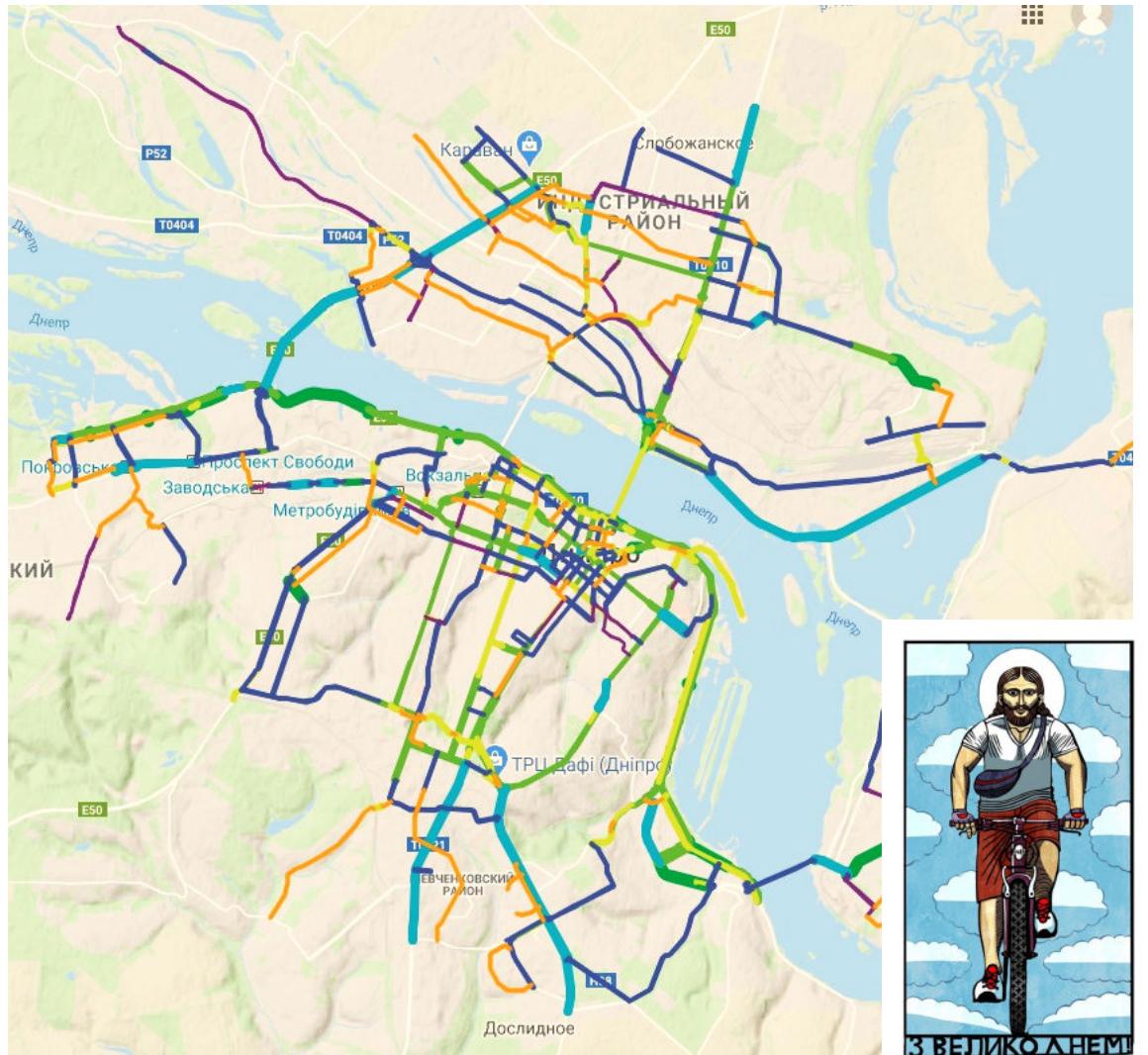
Міські сервіси (комунальні, приватні):

- ЦНАПи та інші комунальні сервіси;
- Рівномірність і достатність покриття сервісами з приватного сектору (стратегічне управління покриттям): магазини, аптеки, кафе, готелі, поштові відділення, страхування, нотаріат, інфраструктура ділових та громадських зібрань, сервіси доставки, онлайн сервіси, інфраструктура дозвілля.

Фізична безпека:

- Муніципальна варта;
- Впровадження технологій safe-city: поширення зон, охоплених відеоспостереженням, оперативне використання цих даних поліцією;
- Ефективна міська система сповіщення населення при надзвичайних ситуаціях;
- Контроль стану і охорона об'єктів життєзабезпечення.

Стратегічна ціль В.2. Зручна інфраструктура побуту – ЗАМІНА ПАРАДИГМИ МОБІЛЬНОСТІ

Схема розвитку велосипедної інфраструктури міста Дніпра

Малюнок
Максим Паленко

ТРАНСПОРТНА ЕКОЛОГІЯ

Кожна людина, яка їде на автомобілі, дарує нам певний набір шкідливих речовин. З цього формується реальна вартість поїздки. Тобто за CO₂, оксид свинцю та інші компоненти, які викидає його автомобіль, платяться місцевими жителями.

Виходить, що одна людина купує дуже дешево, по-перше, час у інших городян, тому що вона на автомобілі доїде швидше, а по-друге, вона купує свій комфорт за рахунок здоров'я інших городян.

Створення пішохідних вулиць не поліпшує ситуацію для автомобілів та громадського транспорту. Але далі йдуть економічні вигоди, які місто отримує від пішохідної вулиці. Тому що вулиця починає більше продавати, стає більш туристично привабливою. Городяни відчувають, наприклад, зв'язок з містом в цьому місці, а туристи витрачають тут свої гроші.

Стратегічна ціль В.2. Зручна інфраструктура побуту

Загальна оцінка зелених насаджень парків і скверів

- Зелені насадження в парках в скверах міста з кінця **1980-х** років і до початку **2010-х** років не мали системного догляду.
- Середній вік насаджень в парках – від **40** до **70** років.
- Нетипові погодні умови протягом останніх років в поєднанні зі збільшенням викидів забруднюючих речовин в атмосферу призвели до масового пошкодження ослаблених дерев комахами-шкідниками та бактеріальними і грибковими хворобами.
- Проблема кронування дорослих дерев: в результаті повної обрізки крон насадження втрачають естетичні властивості, різко знижується життєвий стан дерев, вони уражуються хворобами, стають крихкими і засихають за **2 – 3** наступні роки після кронування.

ВИСНОВОК: Всі парки вимагають поетапної реконструкції з максимальним збереженням здорової частини насаджень.

Карта деревних насаджень м. Дніпрі

зроблена інженером кафедри фізичної та економічної географії ДНУ ім. О. Гончара О.В. Сизенком на підставі картографічних досліджень з використанням ГІС-інструментів

Елементи SWOT-аналізу стратегічної цілі В.2. “Зручна інфраструктура побуту”

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. Розгалужена система міського та приміського громадського транспорту та мережа доріг	18,36 %	1. Зношеність, в тому числі і моральна, значної частини елементів комунального господарства	18,12 %
2. Будівництво гілки метрополітену за рахунок державних коштів під центральним проспектом міста	12,08 %	2. Брак коштів для здійснення необхідних великих інфраструктурних проєктів (ремонт, реконструкція, будівництво)	16,91 %
3. Відносно низька щільність забудови – перспектива просторового розвитку	14,61 %	3. Нерівномірний розвиток районів міста через обмеження мобільності населення деяких із них	12,08 %
4. Присутність близьких до міста рекреаційних зон	13,29 %	4. Слабка роль мікрогромад у міському самоуправлінні і загальна партicipація населення	11,47 %
5. Наявність відносно ефективних комунальних служб	13,65%	5. Зовнішньологістичні вади: об'їзна дорога, аеропорт.	13,65 %
6. Високій рівень створення ОСББ (4 місце в Україні)	12,68 %	6. Автомобілецентрична дорожня інфраструктура, слабкий рівень інклюзивності міського середовища	13,53 %
7. Ведеться робота щодо упровадження дизайн-коду	8,70 %	7. Паперовий документообіг, неефективні комунікації в управлінні містом	8,82 %
8. Пандемія – доповнена реальність Розвинута медична інфраструктура, досвід протистояння зовнішнім загрозам	7,61 %	8. Пандемія – доповнена реальність Слабка допомога держави у надзвичайній ситуації	8,82 %
Інше		Інше	

56

49

Елементи SWOT-аналізу стратегічної цілі В.2. “Зручна інфраструктура побуту”

Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Скорочення витрат на ЖКГ за рахунок повного переходу житлового фонду в приватну власність та ОСББ	11,71 %	1. Ситуативне управління міським господарством, відсутність стратегічного плану	18,48 %
2. Створення зручних і ефективних міських сервісів на засадах приватно-комунального партнерства, підтримка містом соціально значущих послуг	16,43 %	2. Відсутність стійкого наповнення бюджетів розвитку і забезпечення ЖКГ	15,82 %
3. Упровадження діджиталізації документообігу та дозвільних сервісів. Єдиний інтерфейс управління всіма міськими сервісами, електронними чергами, зверненнями, сплатами, замовленнями, доставками тощо.	13,41 %	3. Недобросовісна конкуренція з боку сусідніх ОТГ, що створюють привабливі умови для реєстрації платників податків, користуються міською інфраструктурою, але не витрачаються на її утримання (“ефект селища Слобожанського”)	11,96 %
4. Втілення технологій smart-city для управління громадським транспортом, трафіком, фізичною безпекою	17,03 %	4. Новий “світовий порядок” із обмеженням залучення зовнішніх фінансів, обмеженими пересуваннями та загальною деглобалізацією	12,68 %
5. Упровадження оперативного незалежного моніторингу за виконанням поточної роботи для формування актуальної загальної картини для міського керівництва та мешканців міста	10,27 %	5. Ресурсовитратне і довготривале протистояння глобальним загрозам може вивести з ладу систему міського господарства або окремих її складових через недофінансування	12,80 %
6. Партиципація населення через легітимацію мікрогромад та збільшення фінансування бюджету участі	10,51 %	6. Зміна політичної ситуації, управлінський авторитаризм, обмеження громадських свобод	14,73 %
7. Створення об’єднаної системи безперешкодного міського транспорту на базі метрополітену, наявних у місті залізничних гілок та проектованих канатних доріг через р. Дніпро	12,68 %	7. Неможливість управління фінансуванням будівництва метрополітену	6,88 %
8. Пандемія – доповнена реальність Використання звільненого людського ресурсу в інфраструктурних проєктах	8, 94 %	8. Пандемія – доповнена реальність Безпорадність державних інституцій під час надзвичайних і кризових ситуацій	7,61 %
Інше		Інше	

35

01

Стратегічна ціль В.2. “Зручна інфраструктура побуту”

Оперативна ціль В.2.1. Створення багаторівневої системи мобільності

Завдання В.2.1.1. Створення кластерних безбар'єрних пішохідних районів за принципом “хрономісто”

Завдання В.2.1.2. Створення велопішохідної інфраструктури рекреаційних зон

Завдання В.2.1.3. Створення хордово-радіального безперешкодного сполучення районів і “субрайонів” міста для основних видів мобільності

Завдання В.2.1.4. Створення стратегії мобільності міста

Завдання В.2.1.5. Інтеграція стратегічних планів розвитку мікрогромад у загальну стратегію мобільності міста

Стратегічна ціль В.2. “Зручна інфраструктура побуту”

Оперативна ціль В.2.2. Створення зручних і ефективних міських сервісів

Завдання В.2.2.1. Поширення практики приватно-комунального партнерства для створення зручних і ефективних міських сервісів

Завдання В.2.2.2. Підтримка містом соціально значущих послуг приватного сектора

Завдання В.2.2.3. Підтримка містом соціально значущих послуг приватного сектора, що обслуговують віддалені райони міста

Завдання В.2.2.4. Створення та розвиток комунальних сервісів для залучення інвестицій та сприяння кластеризації, розвитку локального підприємництва

Завдання В.2.2.5. Розвиток комунальних віртуальних сервісів для підвищення якості комунальних послуг, послуг громадського транспорту; сервіси віртуалізації бюрократичних процедур для населення і бізнесу

Стратегічна ціль В.2. “Зручна інфраструктура побуту”

Оперативна ціль В.2.3. Втілення технологій smart-city

Завдання В.2.3.1. Втілення технологій smart-city для управління громадським транспортом і пасажирськими потоками в об'єднаній транспортній системі

Завдання В.2.3.2. Втілення технологій smart-city для управління трафіком

Завдання В.2.3.3. Втілення технологій smart-city для управління фізичною безпекою мешканців міста

Завдання В.2.3.4. Втілення технологій smart-city для управління чистотою місць громадського користування

Стратегічна ціль В.2. “Зручна інфраструктура побуту”

Оперативна ціль В.2.4. Партиципація населення

Завдання В.2.4.1. Міська громада – це сукупність мікрогромад як на рівні самоуправління, так і на рівні громади міста

Завдання В.2.4.2. Утворення мікрогромад за місцями сталої локалізації (субрайонами) міста

Завдання В.2.4.3. Створення стратегій розвитку мікрогромад і інтеграція їх у загальні стратегічні документи міста

Стратегічна ціль В.2. Зручна інфраструктура побуту

Кліматична стратегія – розділ “Менеджмент зливової води”

“У нас взагалі чомусь вважається, що вода шлях знайде і сама кудись подінеться. В результаті навіть після невеликого дощу міста затоплює, дороги і нова плитка руйнуються, всюди бруд, наплив сміття і, в підсумку, поганий настрій”

Максим Вергун

дніпровський будівельник,
переселенець з Луганської області

Фраза “глобальне потепління” є дуже звуженим сприйняттям проблеми. Україні треба освіта і просвіта щодо зміни клімату. **Бо через своє вдале географічне положення ми тривалий час не відчували зміни клімату, але зараз вона є і для нас беззаперечною.**

Кліматична стратегія Дніпра має поставити на меті екологічну сталість –

збереження клімату, біорізноманіття та здорових умов життя людей.

Цього можна досягти за рахунок програм по підвищенню ресурсоекспективності по наступним напрямам:

- Енергія** (використання альтернативних джерел енергії – сонячна, вітрова, біо- та гідрогенерація, зменшення залежності від вуглеводнів, перспективна фінансова економія, зменшення навантаження на довкілля);
- Тепло** (енергозберігаючі технології, використання новітніх будівельних матеріалів, економічна перевага);
- Вода** (зменшення навантаження на існуючі системи зливової каналізації, використання непитної води (оборотної) для поливу (помиву) території, економія питної води, збільшення зелених зон, підземні резервуари з зливовою водою – термобаричне середовище для функціювання теплових насосів (низькоенергетичне опалення – як великий інверторний кондиціонер).

Старі радянські системи зливової каналізації часто зруйновані і засмічені, вони не справляються з навантаженням.

Поза містом більша частина опадів вбирається і фільтрується землею, а у Дніпрі, де все в асфальті та бетоні, воді вбиратися нікуди. І тут є кілька проблем:

- Системи зливової каналізації не завжди справляються з навантаженням, особливо якщо злива сильна.
- Традиційні системи дорого будувати.

3. Вода з вулиць вимиває бруд, пісок, листя та інше сміття. Все це швидко забиває колектори, і ефективність системи знижується.

4. Через дощову каналізацію в річки потрапляють і небезпечні речовини з вулиць. Це і важкі метали, і капаючі з машин рідини (мастило, бензин) та інше. А фільтрувати зливні стоки дуже дорого.

Очисні споруди зливової каналізації обслуговують лише частину території міста, тому поширеним явищем Дніпра є скид неочищених дощових вод з вулиць у відкриті водойми.

Враховуючи недоліки централізованої системи очищення дощової води, потрібно почали розвивати **децентралізовані системи очищення**.

Дедалі більше міст у світі переходят на альтернативний варіант водовідведення та очистки дощових вод за допомогою дренажу води через зелені зони з правильним підбором рослин і ґрунтів. Вони передбачають розвантаження і очищення дощових вод одразу в кварталах та на вулицях і являють собою **біодренажні системи**. Зовні вони виглядають як звичайні клумби, проте зі специфічними видами рослин, які стійкі як до перезволоження, так і до нестачі вологи. Поверхню клумби складають ґрунтосуміші, які добре пропускають дощову воду. Разом з корінням ґрунти слугують природним фільтром для води.

Уличне водовідведення: приклад Філадельфії

Роками питання водовідведення вирішували просто: будували підземні зливові колектори.

Зношена каналізація Філадельфії не справлялася з частими зливами. У 2006 році Департамент водопостачання Філадельфії вирішив: досить розширювати "сіру" інфраструктуру, давайте інвестувати в "зелену"! Навіщо нескінченно прокладати, лагодити і міняти труби і фільтри,

якщо можна просто повернути в місто землю? Так народилася програма "Зелене місто, чисті води". **З 2006 року в Філадельфії законодавчо встановлено, що будь-які нові будівельні об'єкти площею понад 1500 квадратних метрів повинні мати зелені зони, здатні поглинати до 3 см опадів.** Цього цілком достатньо, щоб про зношену міську каналізацію можна було взагалі не згадувати.

Близько 30% асфальту замінили на водопроникне дорожнє покриття. Уздовж доріг з'явилася мережа траншей, викладених водопроникними геотканинами, які наповнені камінням або гравієм і замасковані зверху ґрунтом і деревами.

За п'ять наступних років Філадельфія знизила навантаження на каналізаційну систему міста майже на 30%.

Ефект від "зеленої" інфраструктури перевершив всі очікування, і Агентство з захисту навколошнього середовища США (EPA) зробило її частиною своєї **глобальної програми Storm Water Management Model (SWMM)**.

SWMM - це комп'ютерна модель планування, аналізу та розробки проектів, пов'язаних з управлінням зливними стоками, яка вже використовується по всьому світу. Наприклад, до програми SWMM вже долучилися Австралія, Велика Британія, Норвегія, Фінляндія, Франція, Швеція та інші країни. України поки немає в цьому списку.

Щільність забудови урбанізованих територій Дніпра ускладнює всмоктування дощової води, і це стає очевидним під час повеней. **Зміни клімату** все частіше провокують появу аномально сильних опадів, сила та повторюваність яких тільки зростатиме. Саме тому **децентралізовані сталі системи управління дощовою водою** (sustainable urban drainage) стають все більш актуальними.

Стратегічна ціль В.2. Зручна інфраструктура побуту Кліматична стратегія – розділ “Менеджмент зливової води”

Приклад одного з проектів для Кліматичної стратегії – улаштування біодренажних клумб

Етапи роботи біодренажної клумби:

1. Біодренаж (очищує перший стік з дороги перед тим, як вода потрапить у вуличні канали);
2. Ємність для первого стоку (розташована під поверхнею і переходяє перший стік з дороги, щоб далі спрямувати в біодренажі);
3. Вуличний канал (збирає воду з водозбирного басейну і спрямовує її у зливову каналізацію);
4. Водопроникна клумба (збирає та інфільтрує воду з тротуару).

Кліматична стратегія має запропонувати реалізувати новітній підхід до міського простору вулиць, площ та публічних просторів. Світ рухається в напрямі створення **міста, проникного для дощової води, міста як "губки", як природного фільтра**.

Біодренажні клумби створюють систему, при якій досягається максимальне утримання та використання дощової води в межах території та її мінімальний стік в дощову каналізацію. Okрім того, потрібно передбачити використання переважно чагарників та **дикорослих посухостійких трав**, які потребують мінімального догляду і підвищують місцеве біорозманіття.

Стратегічна ціль В.2. Зручна інфраструктура побуту

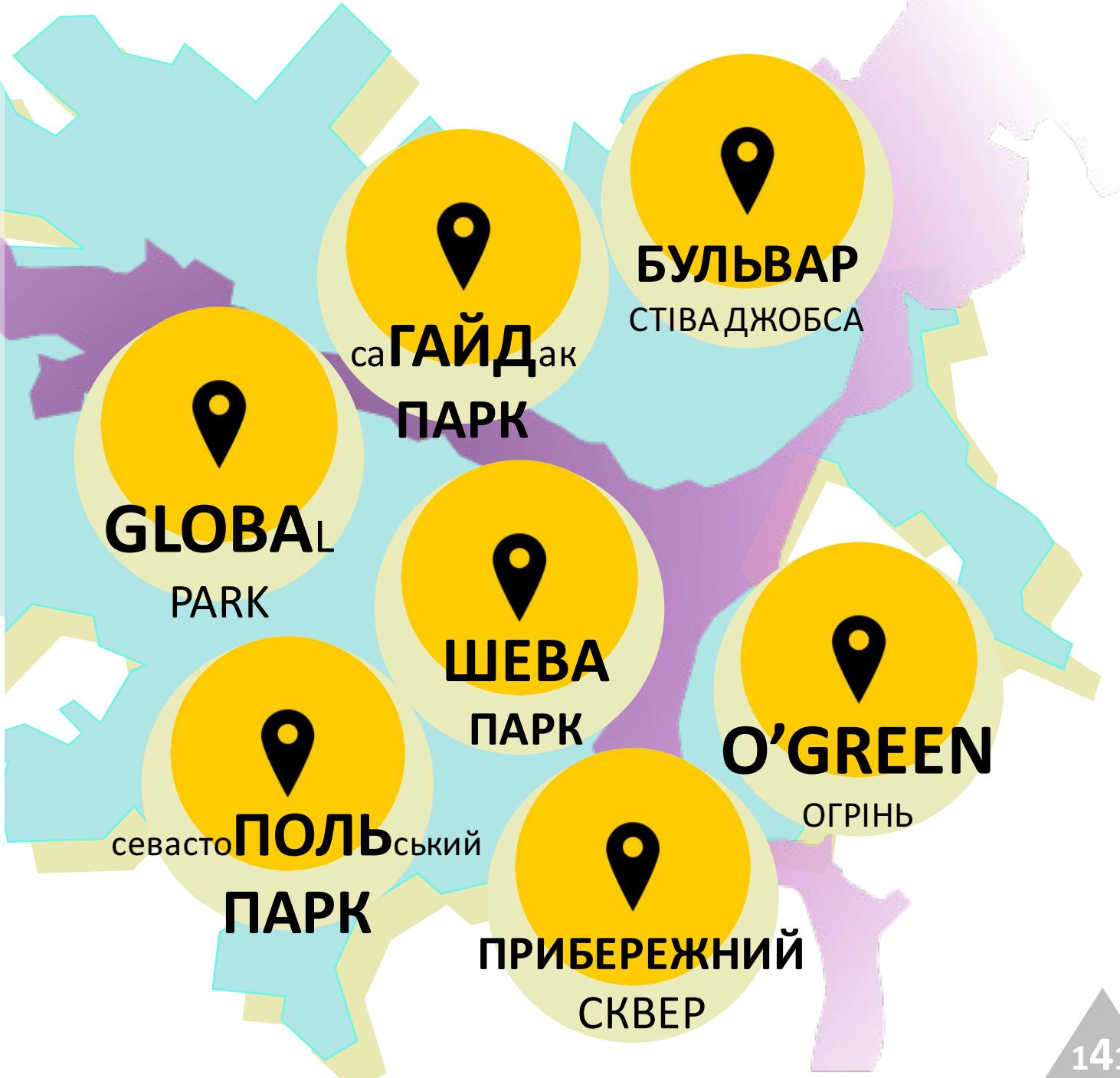
ПАРКИ ДНІПРА

Українці подорожують та розважаються.

Дніпро має привабливе розташування, архітектуру, історію, унікальну набережну для прогулок.

Але нам не вистачає туристичного центру тяжіння, з яким би асоціювалося місто і заради якого б туристи сюди приїжджали.

Однією з таких локацій може стати парк "O'Green" – цілісний поліфункціональний комплекс: гольф-клуб, яхт-клуб, аквапарк, дісней-парк, готель, ресторан, шоу-простір на території Ігренського півострова (історична назва "Огрінь", 80 га).

Стратегічна ціль В.2. Зручна інфраструктура побуту

“Ви можете відремонтувати всі дороги,
але з вашим містом точно нічого не
станеться.
А можете побудувати самий великий в
Європі буддійський храм, і тоді з вашим
містом точно щось станеться”

Олексій Арстович
військовий та політичний оглядач

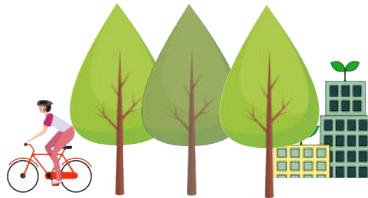

ПАРКИ ДНІПРА

1. РЕГІОНАЛЬНІ ПАРКИ

2. МІСЬКІ ЛОКАЛЬНІ ПАРКИ

3. ГРОМАДСЬКІ ПРОСТОРИ

СТРУКТУРНО:

ДНІПРО КОМФОРТНИЙ

НОВЕ БУДІВНИЦТВО, БЛАГОУСТРІЙ, МОБІЛЬНІСТЬ (ДОДАТКОВА УНІКАЛЬНА МОБІЛЬНІСТЬ)

ДНІПРО ІННОВАЦІЙНИЙ

УНІКАЛЬНИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ПРОДУКТ, ВИСОКА ДОДАНА ВАРТІСТЬ

ДНІПРО ВІДКРИТИЙ

МІСЬКІ, РЕГІОНАЛЬНІ ТА МІЖРЕГІОНАЛЬНІ ІВЕНТИ, ОПЕРАТОРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ, ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

ПРОСТОРОВО:

ВІДДАЛЕНІ ВІД МІСЦЬ КОМПАКТНОГО ПРОЖИВАННЯ

ІЗ ПРИВ'ЯЗКОЮ ДО МІСЦЬ КОМПАКТНОГО ПРОЖИВАННЯ

ДНІПРО КОМФОРТНИЙ

РЕКОНСТРУКЦІЯ, БЛАГОУСТРІЙ, МОБІЛЬНІСТЬ

ДНІПРО ВІДКРИТИЙ

МІСЬКІ ІВЕНТИ, ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

ДНІПРО КОМФОРТНИЙ

БЛАГОУСТРІЙ, МОБІЛЬНІСТЬ

ДНІПРО ВІДКРИТИЙ

МІСЬКІ ІВЕНТИ, ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

ІЗ ПРИВ'ЯЗКОЮ ДО УНІКАЛЬНИХ МІСЦЬ, ДО МІСЦЬ МАСОВОГО СКУПЧЕННЯ ЛЮДЕЙ

Стратегічна ціль В.3. Чисте довкілля ЕКОЛОГІЧНА СИТУАЦІЯ в м. ДНІПРІ

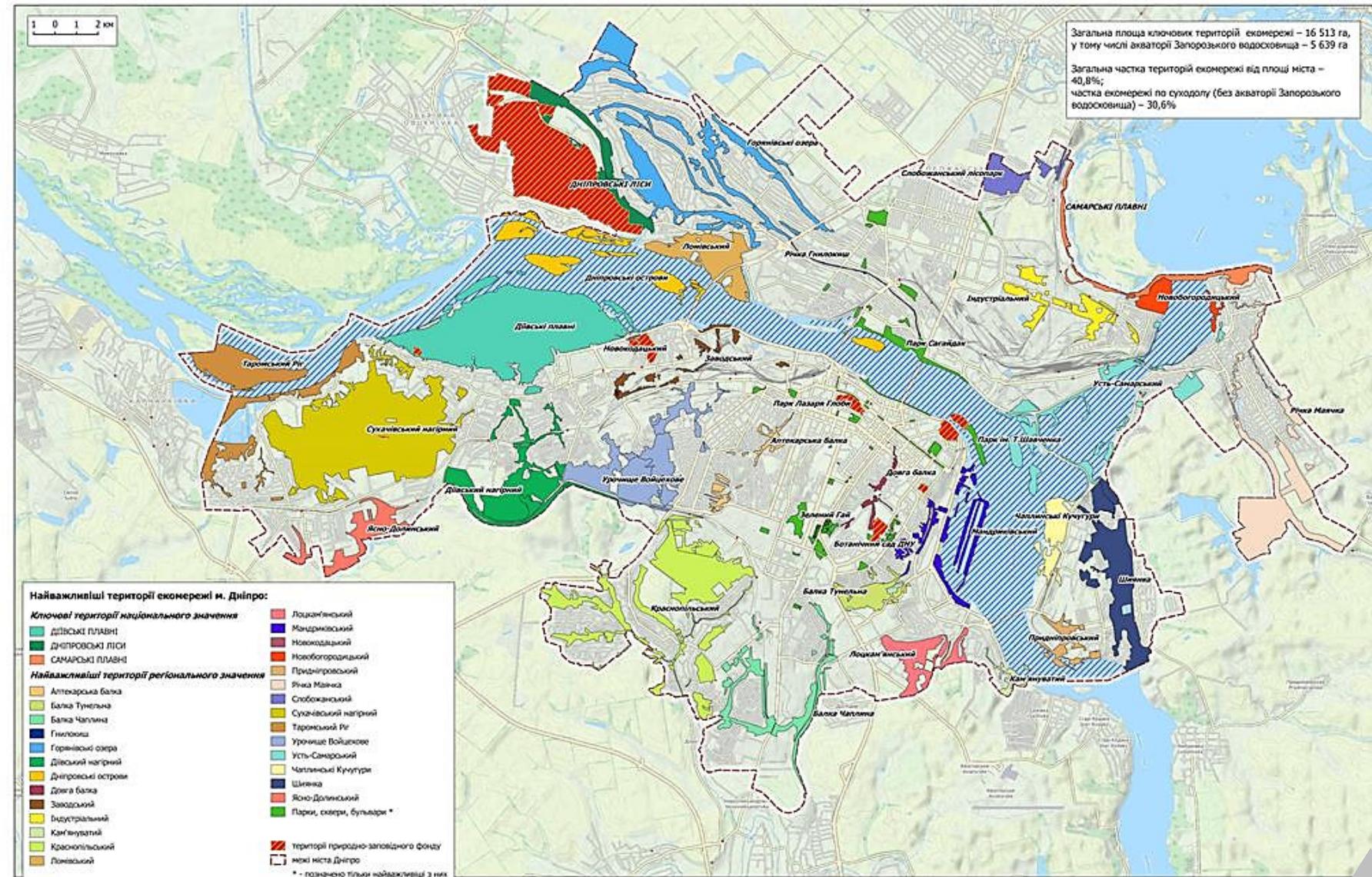
Дніпро входить до ТОП-5
найбільш забруднених міст
України.

Екологічна ситуація у місті –
одна з найважчих на території
України і Європи.

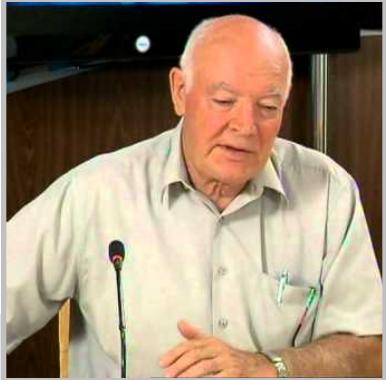
**Найбільші підприємства-
забруднювачі Дніпра (2019 р.) :**
КП Дніпроводоканал ДГР –
викинуло в водойми міста
78,6 млн куб. м забруднюючих
речовин в річки: Дніпро, Самару,
Мокру Суру;

**Основні забруднювачі
атмосферного повітря міста:**
Придніпровська ТЕС – 24 тис. т;
ПрАТ “Євраз Дніпровський
металургійний завод” – 4,5 тис. т;
ПАТ “Нижньодніпровський
трубопрокатний завод” – 1 тис. т.

Ключові території регіональної екомережі Дніпропетровської області.
МІСТО ДНІПРО

Стратегічна ціль В.3. Чисте довкілля

ПДАВА

“Уявіть, що через 3 – 5 років почнеться реальний підйом економіки. Відновляться внутрішні і зовнішні ринки – це добре, але, чи будуть власники підприємств відновлювати своє виробництво на основі новітніх технологій і новітніх досягнень у вирішенні очищення викидів і скидів, мінімізації відходів?”

проф. Григорій Шматков
дніпровський вчений, завідувач кафедри
екології ПДАВА, біолог, екоаудитор

1. Забруднення атмосфери

Причини цього добре зрозумілі – цілковите нехтування правилами власниками великих промислових підприємств-забруднювачів до впровадження екологічно чистих технологій і сучасних очисних систем і недостатня увага міської влади до вирішення екологічних проблем міста.

За даними 2013 р., на початку економічної кризи, організовані викиди в атмосферу становили 120-130 тис. т. Додайте сюди викиди від автотранспорту, за оцінкою експертів це ще 60-70 тис.т/рік. Зараз, у зв'язку з кризою і зупинкою багатьох великих промислових підприємств (Шинний завод, Київський лакофарбовий, Дніпровський трубний, Важких прес, Полімермаш, Акумуляторні заводи) і багатьох інших, ситуація покращилася, але це за рахунок катастрофічного спаду промислового виробництва, втрати тисяч робочих місць.

В разі відновлення економіки промисловці спочатку будуть максимально вводити виробничі потужності взагалі без очисних систем, потім під тиском громадськості і місцевої влади почнуть вводити старі неефективні системи очищення. Результат – в три-п'ять разів збільшиться забруднення атмосфери.

Що робити?

1. Міська влада повинна вже зараз вимагати від підприємств, хоча б основних забруднювачів, розробити Програми еколого-економічного розвитку і комплексу вирішення екологічних проблем на своїх підприємствах.
2. Провести експертизу цих Програм професійними промисловими екологами і тільки потім узгодити ці програми.
3. Створити робочі групи з фахівців за постійним (щоквартальним) контролем виконання цих екологічних програм з доступом на підприємства.
4. Припиняти роботу підприємств, якщо ці програми не виконуються.
5. Вимагати, щоби в програмах, в обов'язковому порядку, були включені заходи щодо створення систем екологічного контролю і моніторингу безпосередньо на основних джерелах викидів і на межі СЗЗ (санітарно-захисних зон).

2. Поводження з відходами

У нас в місті, на жаль, мало що змінилося в поводженні з промисловими та з побутовими (ТПВ) відходами з радянських часів.

На даний час в області накопичено понад 11 млрд тон відходів.

Триєає нарощування обсягів багатотоннажних промислових відходів. Повністю відсутній роздільний збір ТПВ, всі відходи везуть на два основні звалища - Діївське в Пташиній балці і Кулебівське на харківській трасі. Ці звалища є об'єктами підвищеної екологічної небезпеки. Крім того, щороку міська влада змушені організовувати вивіз сміття з десятків стихійних несанкціонованих звалищ.

Що робити?

1. Запровадити Програму поводження з твердими побутовими відходами, передбачити роздільний збір сміття, міжрайонні пункти сортування, економну логістику з використання малих і великих сміттєвозів.
2. Створити преференції малим і середнім підприємствам, які готові збирати, повторно використовувати і утилізувати **промислові відходи і ТПВ**.
3. Залучити інвесторів до будівництва сучасного комплексу по виготовленню RDF-палива з твердих побутових відходів.

В Німеччині працюють 70 сміттеспалювальних заводів і 20 ТЕС, що працюють на RDF, ТПВ – реальне джерело енергії.

3. Річка Дніпро та малі ріки

Це не тільки наша регіональна проблема, а й державна, але вирішувати її можна конкретно в кожному місті і кожному населеному пункті.

Сотні кубометрів брудних стічних вод скидається в Дніпро, Мокру Суру, Самару, Гнилокіш від промислових підприємств, практично без очищення, лише у деяких випадках відстоюються в відстійниках. Згадайте острівні маси відходів по набережній Малиновського, який створила Паперова фабрика або біля ресторану "Поплавок" і готелю "Парус". У межах міста 41 випуск зливових стічних вод без будь-якого очищення, в зливову каналізацію скидаються несанкціоновані стоки малих та середніх підприємств, існують врізки побутової каналізації.

Що робити?

1. Актуалізувати та реалізувати Програму поліпшення екологічного стану річки Дніпра в межах міста, яка була розроблена Інститутом "Діпроводгосп" в 2014 р. за завданням міськвиконкому Дніпра. У ній запропоновано ряд заходів, і одним з них було створення на кожному випуску зливових вод локальних очисних споруд – екологічно ефективних та красивих по дизайну, зі змінними очисними фільтрами. Програму схвалено на технічній Раді Державного агентства водних ресурсів.
2. Аналогічні програми розробити і реалізувати для малих річок, які протікають через наше місто.

4. Проблема "Зелене місто"

Чагарники – це найпотужніший поглинач і очищувач вихлопних газів, постачальник кисню, поглинач вуглекислого газу, природній захист від витоптування газонів.

Вздовж проспекту Яворницького по центральній алеї було три зелених бар'єри від викидів автомобілів – це суцільний чагарник від дороги до огорожі, як перший бар'єр, потім з внутрішньої сторони від огорожі до алеї з дерев знову чагарник і, нарешті, алея з дерев. В багатьох кварталах чагарники знищенні і це не завжди пов'язано з будівництвом метро. Дерева займають 90 % зелених насаджень міста.

Що робити?

1. Відновити чагарники уздовж проспекту імені Д. Яворницького, провести аналогічну роботу по збільшенню площин озеленення на проспектах ім. Гагаріна, Слобожанському, Богдана Хмельницького, інших вулицях.
2. Запровадити міську програму по озелененню територій промислових підприємств. Для кожного підприємства підібрати комплекс чагарників і дерев, які найкраще поглинають викиди саме цього підприємства відповідно до рекомендацій науковців-біологів.
3. Долучати студентів Агроніверситету та Академії будівництва і архітектури до проектів озеленення вулиць, прибудинкових територій.

Стратегічна ціль В.3. Чисте довкілля

У 2017 році в центрі Копенгагена відкрився сміттєпереробний завод під назвою "Копенхілл" (Copenhill). Данія

Про поводження з відходами (ТПВ)

У Дніпрі та й в Україні загалом до цього часу відсутнє екологічно безпечне та ефективне поводження з відходами. Це пов'язано з багатьма причинами – відсутністю відповідних традицій, недосконалим законодавством, недостатнім бюджетним фінансуванням, низькими тарифами на вивезення, перероблення та захоронення відходів, корупцією, а також недостатнім контролем за переробкою, видаленням та захороненням відходів.

Щорічно у Дніпрі утворюється понад **500 тис. т** твердих побутових та великогабаритних відходів. Майже всі ці відходи захоронюються у землю на території Комплексу раціонального використання та зберігання побутових відходів "Правобережний", який є власністю Дніпровської міської ради. Безмежне захоронення у ґрунт є екологічно небезпечними і безвідповідальними діями по відношенню до навколишньої природи та до майбутніх поколінь. Виникає необхідність вдосконалення системи поводження з відходами, впровадження роздільного збору та розширеної відповідальності виробників, а також будівництва сучасного сміттєпереробного комплексу, робота якого зменшить захоронення відходів на **85 – 90 %**.

У сфері поводження з відходами існує наступне законодавство:

1. Закон України "Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до **2030 року**". Згідно "Основних засад..." розроблено "Національний план управління відходами до **2030 року**".
2. Закон України "Про відходи" (діє на сьогодні).
3. Проект Закону України "Про управління відходами" від 16.10.2019 № **2207-1**.

Знаходився на розгляді у ВРУ. Головним його досягненням є те, що в законі визначається право власності на відходи та відповідальність виробників упаковки. Втілення цього законопроекту в дію дасть можливість поштовх до реформ у сфері управління відходами та притоку інвестицій у цю сферу.

Елементи SWOT-аналізу стратегічної цілі В.3. “Чисте довкілля”

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. Наявність зелених зон: парків, скверів, бульварів, рекреаційних територій, які є внутрішнім ресурсом міста для очищення та насичення киснем повітря, а також збереження біорізноманіття. Здійснюється часткове оновлення та створення нових парків	15,56 %	1. Зелені зони міста (парки, сквери, бульвари, рекреаційні території) значною частиною перебувають у незадовільному стані, потребують оновлення, омолодження насаджень, розвинення, приведення до сучасних стандартів	8,41 %
2. Наявність у місті громадських екоактивістів та соціально активних громадян – амбасадорів змін, які тиснуть на владу і частково формують суспільний та електоральний запит	9,28 %	2. Низький рівень екологічної обізнаності та відповідальності (громадської, адміністративної тощо) як громадян, так і юридичних осіб. Незначний вплив громадськості на “великих забруднювачів”	13,72 %
3. Наявність відповідного інструменту влади – департаменту екологічної політики Дніпровської міської ради, який розробив та частково виконує екологічну програму міста до 2020 року	11,40 %	3. Стала практика захоронення 95 % твердих відходів у ґрунт, стихійні звалища, відсутність системи сортування та переробки сміття	16,23 %
4. Наявність у місті наукового потенціалу та вищої освіти у сфері екології	12,17 %	4. Автомобілецентрична парадигма міста	10,92 %
5. Потужний водний компонент в екосистемі міста (великі та малі річки, озера) здійснює мікрокліматичний вплив, надає рекреаційний потенціал, підтримує біорізноманіття	15,36 %	5. Нерозуміння на регіональному рівні способів та інституціональна неспроможність використання усіх можливостей фінансування екологічних програм	12,46 %
6. Наявність розгалуженої системи електротранспорту: виконуються міські програми з її підтримання та розвинення	12,08 %	6. Недосконалість системи моніторингу та контролю за викидами і скидами	11,69 %
7. Усі частини технологічного ланцюжка поводження з твердими побутовими відходами знаходяться “в одних руках” – під контролем міської влади	11,01 %	7. Низькі вимоги стандарту до якості питної води (наприклад, у порівнянні з ЄС)	8,89 %
8. У місті існує діюча система моніторингу повітря та води	8,41 %	8. Низькі вимоги стандарту до якості питної води та стану довкілля в місті (наприклад, у порівнянні з ЄС)	13,82 %
9. Пандемія – доповнена реальність Зменшення навантаження на екосистему через обмеження пересувань	4,73 %	9. Пандемія – доповнена реальність Послаблення контролю за дотриманням екологічних норм, зміна пріоритетності екологічних питань	3,86 %
Інше		Інше	

Елементи SWOT-аналізу стратегічної цілі В.3. “Чисте довкілля”

Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Прозоре управління міськими податками на користь упровадження екологічних програм за рахунок розширення законодавчої децентралізації	12,46 %	1. Висока вартість більшості екологічних проектів та висока вартість (відсоток, умови отримання) фінансування	13,43 %
2. Упровадження сучасних “екофрендлі” технологій і методик (деавтомобілізація, “клаптикове місто”, “зелена” енергетика, екоіндустріальні парки тощо)	14,98 %	2. Непріоритетність екологічних питань для влади всіх рівнів, суспільства, бізнесу	15,36 %
3. Змінення світогляду мешканців міста завдяки комплексній дії екопросвіти, прямої вигоди (штрафи та дешеві кредити на збільшення енергоефективності) та культурного тиску оточення (екопропаганда, мода, стандарти поведінки)	12,56 %	3. Глобальні виклики і форс-мажори (війна, пандемія, техногенні катастрофи, економічні кризи, вплив зміни клімату на місто)	10,82 %
4. Використання міжнародних програм, в яких Україна може брати участь для фінансування міських інфраструктурних проектів	10,63 %	4. Продовження забруднення р. Дніпро вище за течією	13,91 %
5. Прийняття закону на основі існуючого законопроекту про створення національного екологічного фонду, з якого може здійснюватися фінансування міської програми поводження зі сміттям	14,11 %	5. Необмежене використання поверхнево-активних речовин (наприклад, фосфатів)	11,50 %
6. Диверсифікація виробництва та споживання енергії з неальтернативних джерел (вугілля, газ), поширення використання “зелених” генеруючих потужностей за рахунок “зелених” кредитів. Закриття чи перепрофілювання теплової станції ДТЕК	14,49 %	6. Згортання фінансування державних програм підтримки “зеленої” енергетики, екологічних програм	10,53 %
7. Використання досвіду міст країн-сусідів (Балтії, Польщі та ЄС) із питань екологічних реформ	8,79 %	7. Відсутність зацікавленості великого індустріального бізнесу у зменшенні чи якісному очищенні скидів та викидів	13,24%
8. Використання стратегічного бачення ЄС щодо поясу екологічної безпеки навколо своїх кордонів для програм спільнотного фінансування екологічних проектів	7,63 %	8. Політичні глобальні та державні зміни	0,00 %
9. Пандемія – доповнена реальність Зменшення навантаження на екосистему завдяки зміні форми економічної активності людства	5,22 %	9. Пандемія – доповнена реальність Непередбачувані наслідки техногенного характеру в результаті зупинки підприємств	4,93 %
Інше		Інше	

Стратегічна ціль В.3. “Чисте довкілля” – екологічна стратегія Дніпра

**Оперативна ціль В.3.1. Чисте повітря, зелене місто
(програма, план дій)**

Завдання В.3.1.1. Аналіз, виявлення та інвентаризація суб'єктів господарювання і виробничих процесів на території, що негативно впливають на стан навколошнього середовища

Завдання В.3.1.2. Формування ефективної системи екологічного моніторингу атмосферного повітря

Завдання В.3.1.3. Програма еколого-економічного розвитку підприємств-забруднювачів з метою визначення екологічного впливу їхньої діяльності на людей та навколошнє середовище

Завдання В.3.1.4. Модернізація Придніпровської ТЕС (очисні фільтри, рекультивація відстійників (хвостів), використання альтернативного палива (SRF), теплові насоси на конденсаційній воді)

Завдання В.3.1.5. Декарбонізація галузі центрального опалення, перехід на електрифікацію опалення чи заміна місцевим альтернативним джерелом енергії; масова відмова від вугілля і природного газу; вуглецеве паливо з основного переходить в розряд пікового палива, подібно мазуту

Завдання В.3.1.6. Деавтомобілізація міста – запорука чистого повітря

Завдання В.3.1.7. Упровадження відновлювальних джерел енергії технологій у комунальній інфраструктурі: сонячні панелі на дахах будівель, освітлення вулиць, зупинок та перехресть (“розумне” світло)

Завдання В.3.1.8. Створення екопарків, планове відновлення існуючих парків та скверів; використання зелених насаджень (кущі, дерева) при облаштуванні площ, алей, тротуарів

Завдання В.3.1.9. Участь населення у вирішенні екологічних проблем міста (partiципація)

Завдання В.3.1.10. Програма підвищення екологічної свідомості мешканців міста (подальше її втілення)

Завдання В.3.1.11. Програма боротьби з алергенними рослинами (дерева, злаки, бур'яни)

Завдання В.3.1.12. Визначення можливих джерел фінансування програм

Завдання В.3.1.13. Програма “Санація територій екологічно небезпечних підприємств та утилізація шкідливих речовин”

Стратегічна ціль В.3. “Чисте довкілля” – екологічна стратегія Дніпра

**Оперативна ціль В.3.2. Раціональне та безпечне
поводження з відходами
(Міський план управління відходами)**

Завдання В.3.2.1. SWOT-аналіз системи управління відходами

Завдання В.3.2.2. Джерела та обсяги фінансування міського плану управління відходами

Завдання В.3.2.3. Зменшення захоронення відходів на полігоні (у землю) на 85 % протягом 10 років

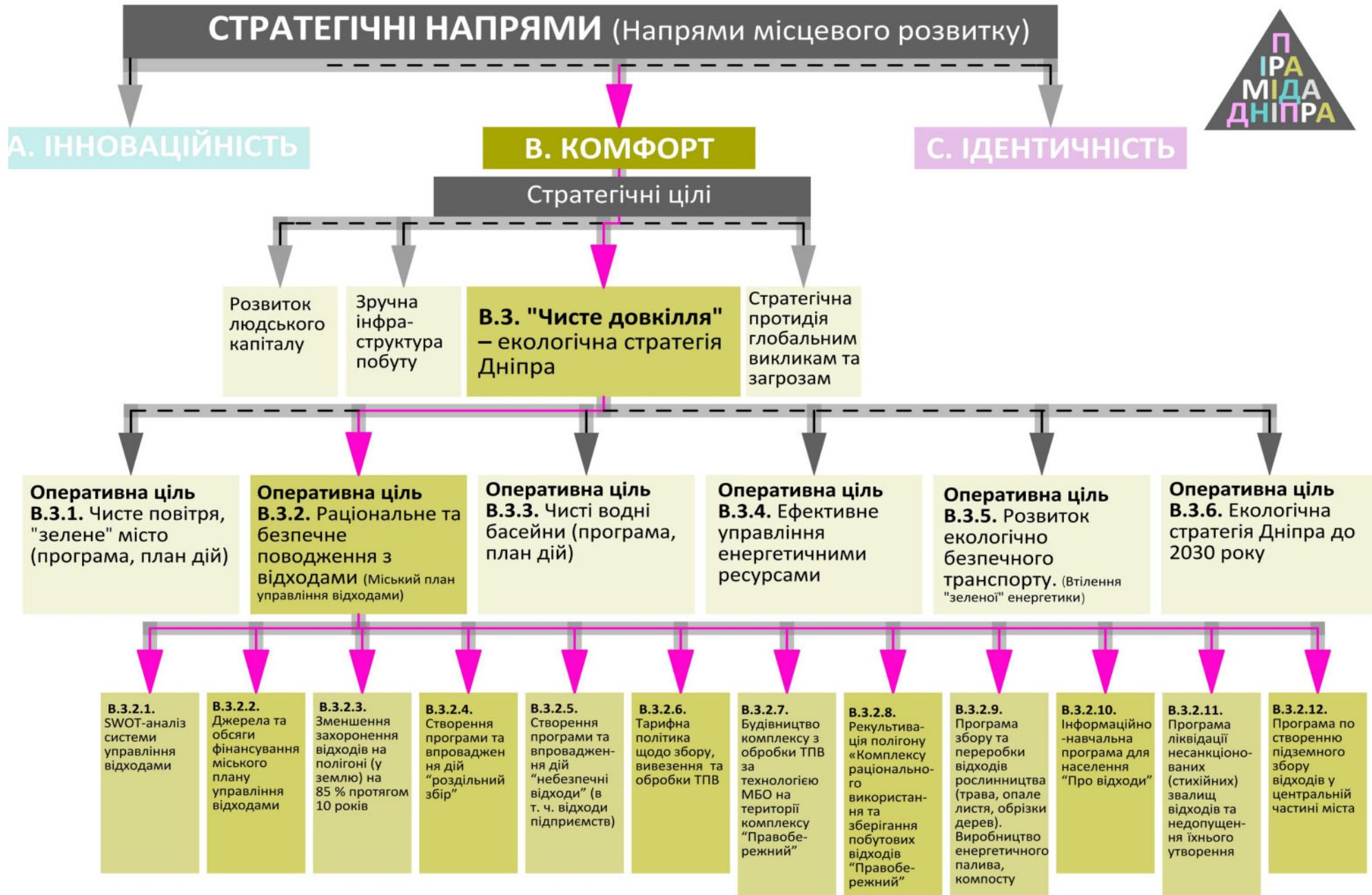
Завдання В.3.2.4. Створення програми та упровадження дій “роздільний збір”

Завдання В.3.2.5. Створення програми та упровадження дій щодо “небезпечних відходів” (у т. ч. відходів підприємств)

Завдання В.3.2.6. Тарифна політика щодо збору, вивезення та обробки твердих побутових відходів

Завдання В.3.2.7. Будівництво комплексу з обробки твердих побутових відходів за технологією механічно-біологічної обробки (МБО) на території Комплексу раціонального використання та зберігання побутових відходів “Правобережний”

Завдання В.3.2.8. Рекультивація полігону “Комплекс раціонального використання та зберігання побутових відходів “Правобережний”

Завдання В.3.2.9. Програма збору та переробки відходів рослинництва (трава, опале листя, обрізки дерев); виробництво енергетичного палива, компосту

Завдання В.3.2.10. Інформаційно-навчальна програма для населення “Про відходи”

Завдання В.3.2.11. Програма ліквідації несанкціонованих (стихійних) звалищ відходів та недопущення їх утворення

Завдання В.3.2.12. Програма з упровадження підземного збору відходів у центральній частині міста

Стратегічна ціль В.3. “Чисте довкілля” – екологічна стратегія Дніпра

Оперативна ціль В.3.3. Чисті водні басейни (програма, план дій)

Завдання В.3.3.1. Аналіз, виявлення та інвентаризація суб'єктів господарювання і виробничих процесів на території, що негативно впливають на водні басейни в межах м. Дніпра

Завдання В.3.3.2. Формування ефективної системи екологічного моніторингу скидів та водних басейнів і контролю за порушеннями

Завдання В.3.3.3. Програми з покращення екологічного стану річок: Дніпра, Самари, Мокрої Сури, Гnilокіша, Шиянки в межах міста Дніпра

Завдання В.3.3.4. Облаштування централізованим водовідведенням (каналізацією) або безпечними автономними колекторами збору стічних вод приватних секторів м. Дніпра

Завдання В.3.3.5. Модернізація станцій аерації: центральної, лівобережної, південної

Завдання В.3.3.6. Модернізація випусків (установлення фільтрів) зливових колекторів на скидах у р. Дніпро

Завдання В.3.3.7. Визначення джерел фінансування програм

Стратегічна ціль В.3. “Чисте довкілля” – екологічна стратегія Дніпра

Оперативна ціль В.3.4. Ефективне управління енергетичними ресурсами

Завдання В.3.4.1. Довгострокова програма із впровадження енергоефективних технологій у житлово-комунальному господарстві

Завдання В.3.4.2. Комплексна програма з модернізації житлового фонду

Завдання В.3.4.3. Комплексна програма з модернізації будівель комунальної власності

Завдання В.3.4.4. Програма зі стимулювання підприємств міста до упровадження енергоефективних технологій

Завдання В.3.4.5. Упровадження енергетичного менеджменту в управлінні містом

Стратегічна ціль В.3. “Чисте довкілля” – екологічна стратегія Дніпра

Оперативна ціль В.3.5. Розвиток екологічно безпечноого транспорту; втілення “зеленої” енергетики

Завдання В.3.5.1. Під час модернізації та ремонту об'єктів комунальної сфери віддавати пріоритет енергоекспективним технологіям та використанню відновлюваних джерел енергії

Завдання В.3.5.2. Програма із впровадження використання електротранспорту (збільшення частки електротранспорту в структурі пасажирських перевезень, у т. ч. шляхом упровадження рухомого складу, незалежного від лінійної електромережі (тролейбус з автономним ходом, електробус)

Завдання В.3.5.3. Дестимуляція використання індивідуального автотранспорту для щоденних трудових поїздок шляхом квотування кількості паркомісць в центральній частині міста, перевага авто на електротязі

Завдання В.3.5.4. Розвиток мережі метрополітену

Завдання В.3.5.5. Розвиток мережі канатних доріг

Завдання В.3.5.6. Впровадження ВДЕ-технологій (відновлювальні джерела енергії) у комунальній інфраструктурі: сонячні панелі на дахах будівель, освітлення вулиць, зупинок та перехресть (“розумне” світло); запровадження SMART-city технологій (план дій)

Завдання В.3.5.7. Воднева енергетика

Стратегічна ціль В.3. “Чисте довкілля” – екологічна стратегія Дніпра

Оперативна ціль В.3.6. Екологічна стратегія Дніпра до 2030 року

Завдання В.3.6.1. Пофакторний аналіз природного середовища – створення бази інформації: про клімат і мікроклімат; про стан геологічного

середовища; про стан міських лісів, прилеглих зелених зон і зелених насаджень у межах міста; про забруднення повітряного і водного басейнів, донних осадів, ґрунтів, сніжного покриву; про містоекологічне оцінювання стану ландшафту; характеристику тваринного світу в умовах міста; про стан очищення міста від твердих побутових відходів і промислових відходів; про інтенсивність фізичних чинників (шум, електромагнітні поля, радіаційні умови, районування території міста за цими показниками, оцінювання санітарно-захисних зон із урахуванням нормативів дії)

Завдання В.3.6.2. Комплексне оцінювання стану навколошнього середовища (НС) міста, визначення проблемних ситуацій і пріоритетних питань

Завдання В.3.6.3. Оцінювання містобудівної ситуації в аспекті впливу її на стан природного довкілля (на підставі плану забудови – районне планування, генеральний план міста)

Завдання В.3.6.4. Екологічний аналіз промислово-виробничого розвитку міста (аналіз планів і проектних техніко-технологічних розробок зі зниженням негативного впливу на природне довкілля у промисловості, енергетиці, транспорті, сільському і міському господарствах)

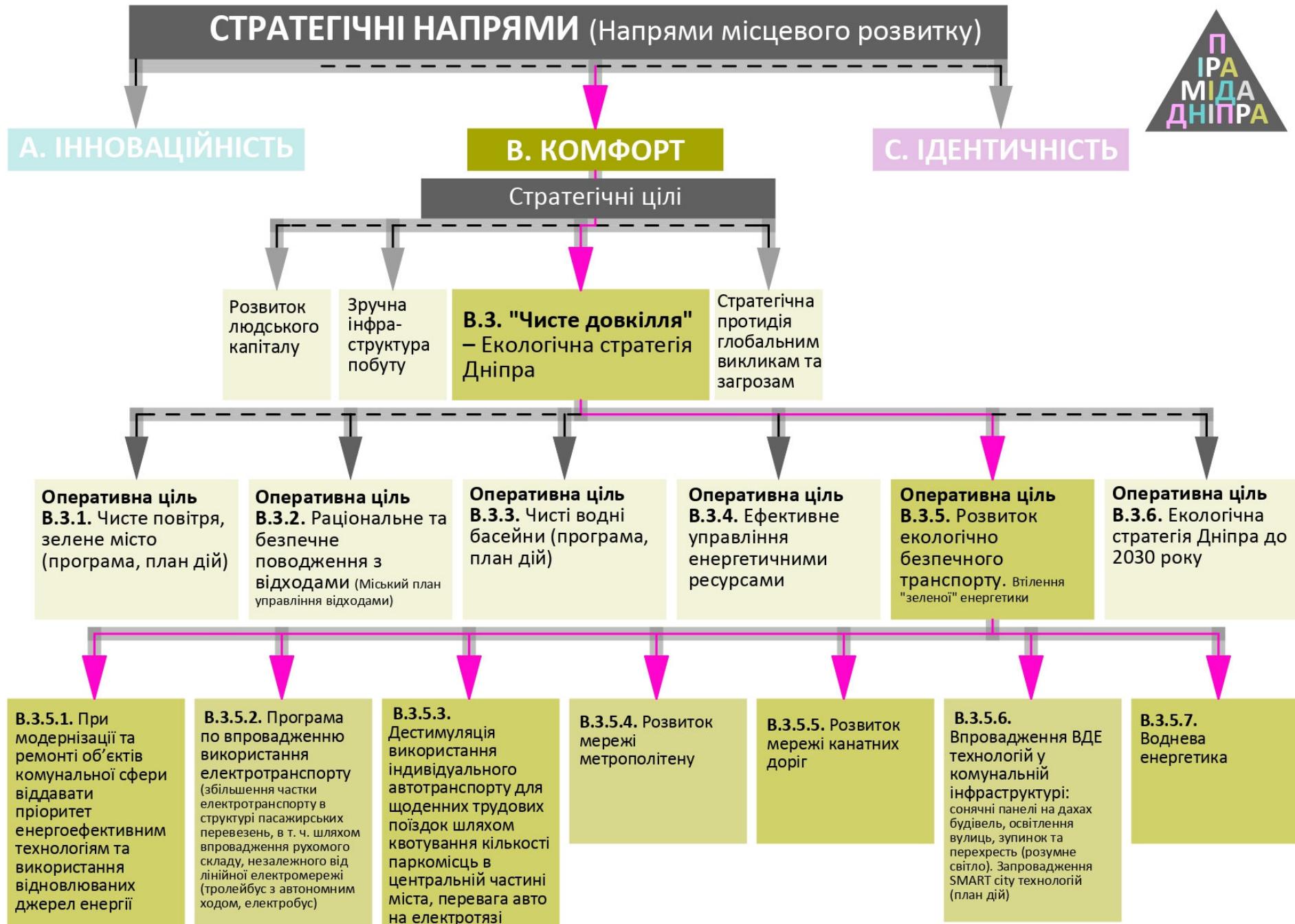
Завдання В.3.6.5. Еколого-економічне оцінювання стану природних компонентів міста

Завдання В.3.6.6. Містоекологічний аналіз положення міста в системі прилеглих територій

Завдання В.3.6.7. Комплексне оцінювання впливу екологічної ситуації в місті на стан здоров'я населення

Завдання В.3.6.8. Розроблення загального плану дій (комплексної програми) природоохоронної діяльності на території міста

Завдання В.3.6.9. Утілення принципу “забруднювач навколошнього середовища платить”

Стратегічна ціль В.4. Стратегічна протидія глобальним викликам і загрозам

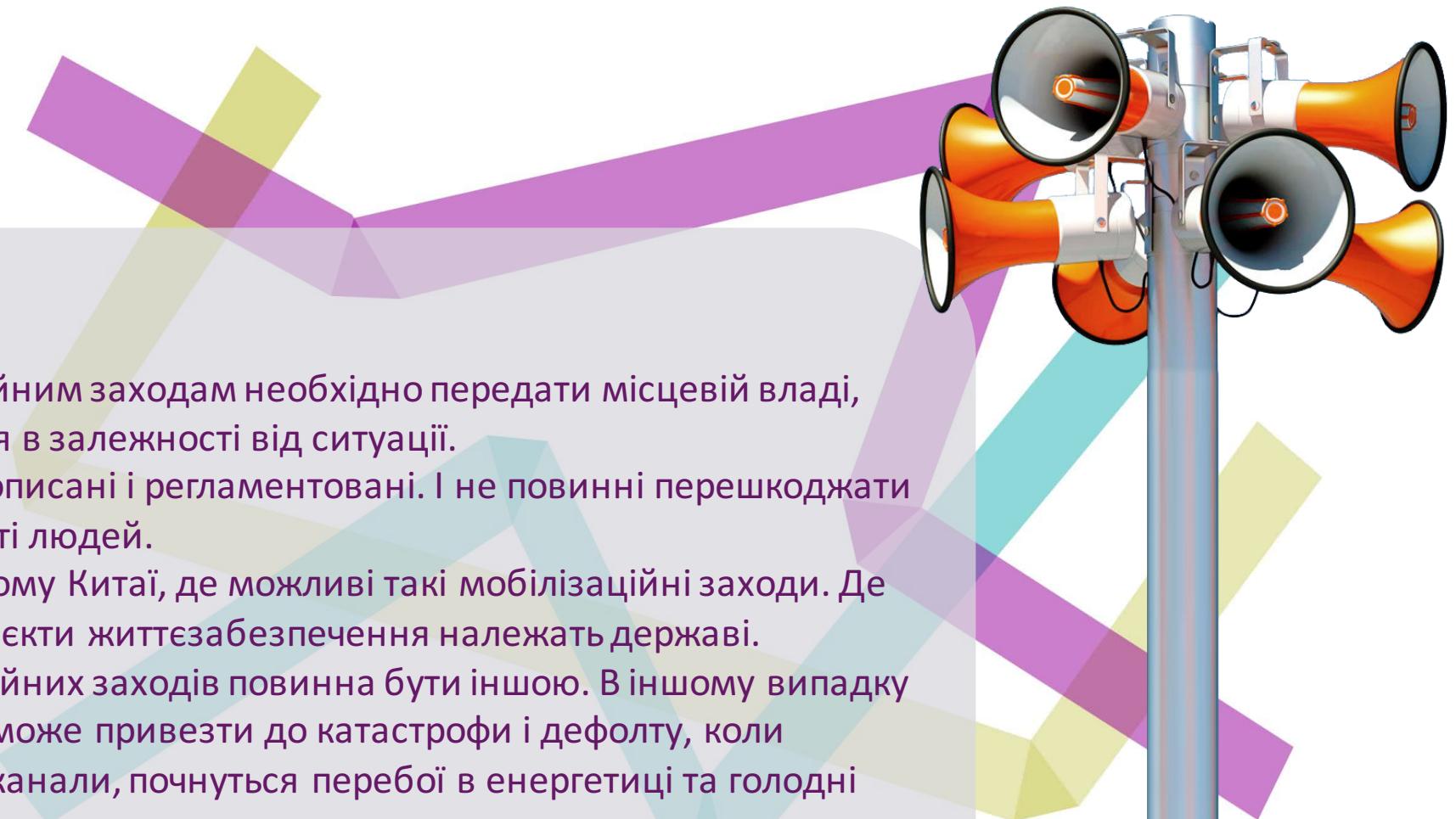
“Повноваження по Надзвичайним заходам необхідно передати місцевій владі, щоби вони приймали рішення в залежності від ситуації.

Ці заходи повинні бути чітко описані і регламентовані. І не повинні перешкоджати забезпеченню життєдіяльності людей.

Ми живемо не в комуністичному Китаї, де можливі такі мобілізаційні заходи. Де інфраструктурні об'єкти та об'єкти життєзабезпечення належать державі.

Відповідно, модель надзвичайних заходів повинна бути іншою. В іншому випадку Надзвичайний стан в Україні може привезти до катастрофи і дефолту, коли перестануть працювати водоканали, почнуться перебої в енергетиці та голодні бунти”

Геннадій Корбан
голова Громадської ради Дніпра

Стратегічна ціль В.4. Стратегічна протидія глобальним викликам та загрозам

Візія ідеологічна

“Чорні лебеді”, які ще не так давно були абстракцією, а за 15 років до сьогодні й взагалі були невідомі як поняття, стали нашим повсякденням. Час стискається просто на очах, і на долю одного покоління приходиться стільки карколомних змін, що їх вистачило б на 100, а той і більше років у минулому.

Глобалізація і технології знецінили простір у часовому вимірі. Те, що рахувалося днями шляху, тепер – десятки хвилин, а то й миттєво. Прискорена у галоп історія, як і завжди, несе не лише розвиток і процвітання, а й іспити – виклики і загрози, тепер вже у шаленому темпі.

Чітке усвідомлення своїх констант – місії, цінностей, життя й розвитку, та достеменне знання своїх ресурсних перемінних, що у поєднанні із аналізом і прогнозами зовнішніх факторів викристалізувані у Стратегію, на поточний момент є не просто планами на майбутнє, не просто конкурентною перевагою, а питанням виживання у довгостроковій, а з кожним роком прискорення – і все більш наближеній перспективі.

Стратегічна ціль В.4. Стратегічна протидія глобальним викликам та загрозам

Порівняння стратегічного і поточного управління

Категорії	Стратегічне управління	Поточне управління
Орієнтація в часі	На перспективу, на розвиток	На сьогоднішній день
Можливості	Виявлення нових	Ефективне використання існуючих
Орієнтація середовища	Виходить за межі об'єкту управління і досліджує зовнішнє середовище	Удосконалює та аналізує тільки внутрішнє середовище
Управління	Взаємопов'язує всі проблеми, об'єднує всі рівні управління як по вертикалі, так і по горизонталі	Сконцентроване на окремих завданнях. Має розподільний характер, надає завдання конкретним підрозділам
Межі інтересів	Орієнтоване на широкий спектр соціально-політичних інтересів	Діє в межах конкретних напрямків діяльності, спеціалізованих завдань
Планування	Циклічне з певним горизонтом планування	Безперервне, оперативне
Умови реалізації	Підвищеної невизначеності	Займається вирішенням поточних справ
Рівень компетенції	Стратегічне бачення	Менеджмент середньої ланки

Основні аспекти (охоплення цілі)

Інститут міста – міська інституція, що займається на стратегічному рівні питаннями із:

- просторового розвитку міста (генплан, інтегрована концепція розвитку);
- технологічного та наукового розвитку, інновацій;
- економічних стратегій (розробка програм, орієнтованих на економічне забезпечення або втілення стратегічних планів міста, залучення інвестицій);
- екологічної (кліматичної) стратегії;
- стратегії мобільності та інклюзивності;
- розвитку людського капіталу (освіта, здоров'я, молодь, демографія, міграція, тощо);
- стратегічного розвитку мікрогромад;
- історії міста;
- ідеології та ментальних установок (Ідентичність);
- стратегічного маркетингу міста (PR – просунення, метрополітальність);
- громадських ініціатив та зворотного зв'язку;
- горизонтальної та верикальної інтеграції стратегічних планів міста (SMART-спеціалізація, інтегрована концепція розвитку);
- розробки планів впровадження новітніх управлінських технологій, методики діджиталізації управління;
- аналітики і прогнозу загроз та викликів;
- програм протидії та компенсації (антикрихкість).

Аналітично-прогнозуючий відділ Інституту міста через аналіз інформаційних потоків визначає намічені світові та національні тенденції, оцінює їх негативний чи позитивний потенціал, досліджує ступень впливу на місто, розраховує наслідки та моделює сценарії розвитку подій з:

- уповільнення чи прискорення розвитку міста;
- військової небезпеки;
- біологічної (епідемії, пандемії, масові мутації організмів, тощо) загрози;
- кліматичних (стихійних) загроз;
- техногенних загроз;
- інституціональних загроз (політика національного рівня);
- державних загроз (геополітичний рівень);
- економічних загроз;
- технологічних загроз (шкідливі, або такі, що вийшли з під контролю, технології);
- цивілізаційних загроз;
- демографічних і міграційних загроз.

Медицина катастроф – стратегічний напрямок збереження людського капіталу у трьох аспектах:

- збереження в умовах надзвичайного існування світу людського життя і здоров'я як ресурсу суспільства;
- збереження в умовах надзвичайного існування світу людського життя і здоров'я як вищої цінності людства;
- продукт експорту в інші регіони, країни.

Мобілізація підприємств в надзвичайних умовах:

- миттєвий перехід на випуск життєвої необхідної продукції;
- управлінський алгоритм дій;
- юридично-правова база;
- антиавторитарні та антикорупційні запобіжники;
- економічна база;
- демобілізація.

Елементи SWOT-аналізу стратегічної цілі В.4. “Стратегічна протидія глобальним викликам та загрозам”

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. Досвід управління містом у надзвичайній ситуації	20,08 %	1. Відсутність стратегічних інституцій (відділів, управлінь, департаментів)	14,49 %
2. Зацікавленість міської спільноти елементами стратегічного управління (генплан, урбаністика, Стратегія міста)	20,70 %	2. Відсутність стратегічного планування призводить до відмови, до удорожчання, та ускладнення реалізації міських інфраструктурних проектів	19,67 %
3. Розвинена виробнича та транспортна база міста, наявність освітньої інфраструктури	20,29 %	3. Рішення генплану не мають економічного обґрунтування та зв'язку із стратегічними планами міста	19,67 %
4. Людський ресурс агломерації (Кам'янське, Новомосковськ) та привабливість для мешканців регіону (Нікополь, Кривий Ріг, Павлоград, Запоріжжя)	14,49 %	4. Ситуативний підхід до розвитку міста та дій в надзвичайних випадках	20,29 %
5. Розвинута медична інфраструктура	10,35 %	5. Слабке уявлення про стратегічне управління та слабке усвідомлення його необхідності	16,77 %
Пандемія – доповнена реальність Вчасна реакція міської влади на виклик	15,32 %	Пандемія – доповнена реальність Структура системи охорони здоров'я не може запобігти скученню людей	10,35 %
Інше		Інше	
Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Створення та існування Інституту міста за рахунок співфінансування з грантових програм та експорту послуг з аналізу та прогнозування	21,74 %	1. Недосконала законодавча база надзвичайних ситуацій і умов	16,56 %
2. Залучення іноземних спеціалістів зі стратегічного планування	13,87 %	2. Інерція мислення та опір виконавців	20,08 %
3. Участь у світових проектах (наприклад, Hyperloop) за рахунок інтеграції планів розвитку у світову систему	18,84 %	3. Надпотужний “чорний лебідь”	17,18 %
4. Підтримка розвинutoї медичної бази за рахунок експорту медицини катастроф	17,81 %	4. Прискорення зміни зовнішніх факторів до рівня, коли стратегічний горизонт планування дорівнює оперативному (хаос)	18,84 %
5. “Гнучкі” виробництва в комунальному технопарку для критичної переорієнтації	17,18 %	5. Руйнація існуючих соціальних інституцій суспільства	14,70 %
Пандемія – доповнена реальність Випуск товарів санітарно-медичного напряму	12,01 %	Пандемія – доповнена реальність Пріоритет поточних задач над стратегічними в умовах надзвичайної ситуації	14,08 %
Інше		Інше	

Стратегічна ціль В.4. “Стратегічна протидія глобальним викликам та загрозам”

Оперативна ціль В 4.1. Створення Інституту міста – міської інституції стратегічного управління

Завдання В.4.1.1. Створення Інституту міста

Завдання В.4.1.2. Розроблення пропозицій коригування Генерального плану розвитку м. Дніпра та стратегічних документів просторового розвитку

Завдання В.4.1.3. Моделювання стійкості до загроз і викликів

Завдання В.4.1.4. Розрахунок бюджетів програм і проектів

Завдання В.4.1.5. Розроблення ефективних систем управління комунальним господарством

Завдання В.4.1.6. Створення юридичних і економічних моделей комунальних фінансових установ

Завдання В.4.1.7. Створення стратегії економічного розвитку

Завдання В.4.1.8. Створення стратегії кризової суб'єктності і автономії

Завдання В.4.1.9. Розроблення ефективних систем управління в умовах надзвичайного стану чи ситуації (“червоний конверт”)

Завдання В.4.1.10. Формування центру тяжіння і розвитку центрального регіону країни

Завдання В.4.1.11. Створення програм стійкої підтримки критичної інфраструктури міста

Завдання В.4.1.12. Ревіталізація старопромислових територій

Завдання В.4.1.13. Світові комунікації та співпраця на експертному рівні

Завдання В.4.1.14. Національний експорт послуг з аналізу та прогнозування

Завдання В.4.1.15. Розроблення рекомендацій для міського бізнесу щодо способів організації виробництва та ринків збути (розвиток, виникнення, згасання)

Завдання В.4.1.16. Просвітницька, інформаційна, та PR-діяльність

Завдання В.4.1.17. Розроблення інтегрованої стратегії розвитку людського капіталу міста

Завдання В.4.1.18. Розроблення екологічної стратегії міста

Завдання В.4.1.19. Розроблення стратегії мобільності міста

Завдання В.4.1.20. Розроблення кліматичної стратегії міста

Завдання В.4.1.21. Розроблення стратегії об'єднаних мікрогромад міста

Завдання В.4.1.22. Розроблення стратегії світової інтеграції

Оперативна ціль В.4.2. Створення комунального технопарку “гнучких” виробництв

Завдання В.4.2.1. Створення комунального технопарку “гнучких” виробництв

Оперативна ціль В.4.3. Світова інтеграція міста

Завдання В.4.3.1. Світова інтеграція міста на рівні експертів

Завдання В.4.3.2. Світова інтеграція міста на рівні освіти

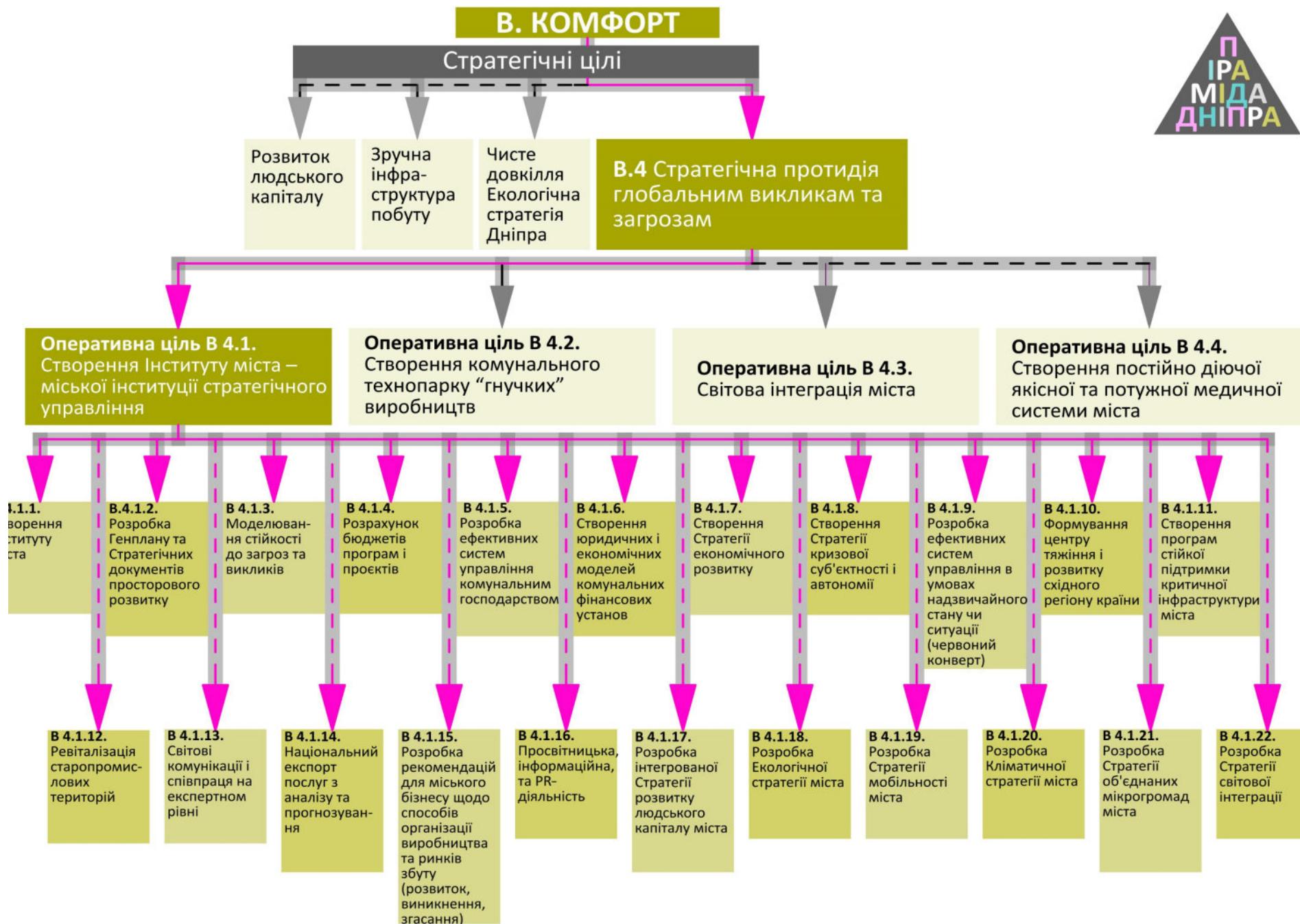
Завдання В.4.3.3. Світова інтеграція міста на рівні бізнесу та індустрії

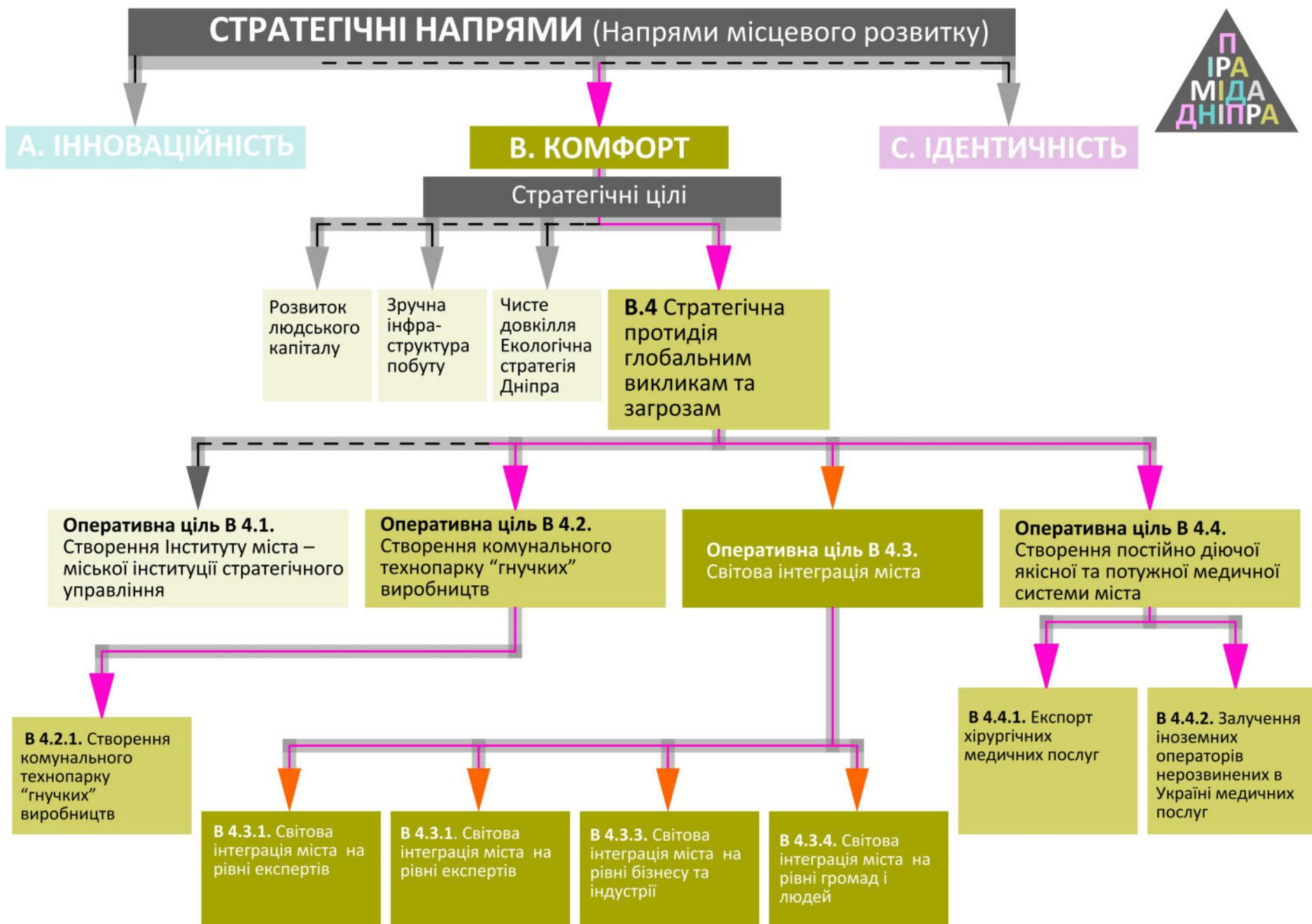
Завдання В.4.3.4. Світова інтеграція міста на рівні громад і людей

Оперативна ціль В.4.4. Створення постійно діючої якісної та потужної медичної системи міста

Завдання В.4.4.1. Експорт хірургічних медичних послуг

Завдання В.4.4.2. Залучення іноземних операторів нерозвинених в Україні медичних послуг

Стратегічна ціль В.4. Стратегічна протидія глобальним викликам і загрозам

“І тут треба згадати Нассіма Талеба, але не “Чорного лебедя” (він вже тут, вітайте), а “Антикрихкість”. Десятикілометровий крос із перешкодами є непоганою розминкою для сильного спортсмена, а для слабкого і хворого може стати причиною смерті. Хтось крихкий, а хтось антикрихкий. Когось криза вбиває, а когось робить сильнішим. Слабкість притягує біду. Сила притягує можливості”

Володимир Панченко
доктор економічних наук, громадський діяч,
публіцист

Пандемія – нове за соціальним впливом явище у світі, воно змінить багато чого, але ця криза, якою б важкою вона не була, не повинна сприйматися як причина відмови від підготовки стратегій, панічних настроїв і покладання тільки на поточні завдання.

Ця нова, п'ята загроза, що доповнює 4 основних загрози, які вже відомі людству:

- 1) голод і бідність;
- 2) ядерна загроза;
- 3) зміна клімату;
- 4) загроза використання штучного інтелекту для створення локальних і глобальних тираній, і вона не повинна сприйматися як проблема, яку людство не може подолати.

Вплив пандемії на стратегічне планування має суттєве, але не вирішальне значення.

Це явище не є головною причиною світової економічної кризи, а лише є її каталізатором. А іноді приводом для урядів і корпорацій здійснювати ті зміни, які давно назріли.

Для світової економіки **2020** рік розпочався з початкової стагнації, спостерігалося певне перевиробництво продукції, однак вважалося, що за рахунок використання традиційних антикризових інструментів (перш за все насичення світової економічної системи грошима) можливо відтягнути потрясіння мінімум на один рік.

Однак після того, як в Китаї, що забезпечує левову частку виробництва в рамках глобальних ланцюгів вартості, що пронизують розвинуті економіки, було застосовано **безпрецендентні обмежувальні заходи**, відбувся обвал. Наступним ударом по світовій економіці стала **гра на пониження на ринку вуглеводнів**, що зрештою призвело до обвалу фондових ринків. Почалася **криза неплатежів** і суттєве зниження вартості активів основних компаній, які підсилювалися введенням карантину в усьому світі. Це в свою чергу викликало падіння обсягу роздрібної торгівлі, зупинилася туристична галузь та транспортне сполучення, будівництво.

ФРС та центробанки усіх розвинутих країн здійснили фінансові інтервенції та надали монетарно-фіiscalльні стимули в обсязі від 10 до 30 % ВВП, було знижено ставки рефінансування, іноді відбувся перехід до негативних ставок. Незважаючи на такий значний обсяг стимулюючих дій, він буде продовжуватись, що не зможе однак відвернути падіння світової економіки.

У випадку завершення карантинних та інших обмежуючих активність заходів протягом півроку, падіння світової економіки становитиме 7-25%, якщо ж вакцину виготовлять у достатній кількості лише через рік, **падіння ВВП в країнах може сягнути навіть 40 %.**

З одного боку, це може привести до згортання непродуктивних деривативів і **приведення світової економіки до більш збалансованого співвідношення між реальним та фінансовим сектором**, з іншого суттєво зросте безробіття, яке неможливо буде відновити традиційними засобами.

Країни, що розвиваються, до яких відноситься Україна, будуть особливо потерпати від відсутності фінансів.

Саме це і повинне визначати вплив на розробку довгострокових і короткострокових планів розвитку.

Подовжена світова економічна криза буде вимагати від урядів активних дій по здійсненню економічної політики, яка дозволить вижити.

В цій ситуації також зросте **роль місцевих органів влади**, як в подоланні короткострокових наслідків, так і в довгостроковому періоді. Особливо важливим для регіональних стратегій є створення належного фінансового забезпечення розвитку у вигляді локальних фондів та інших фінансових інституцій, пріоритетний розвиток регіонального виробництва для забезпечення зайнятості.

З іншого боку на фоні того, що **медицина** в усіх країнах світу продемонструвала неготовність до значних викликів, система управління навчалася діяти в онлайн режимі, навчання також перейшло в онлайн, створення інфраструктури, як онлайн-характеру, так і офлайн (електро- та водопостачання транспорт та інше) стає критичним завданням.

Також в нову епоху постійних пандемій ті країни, які створили самофінансовану за рахунок експорту медичних послуг систему медичного обслуговування, які розвинули біологічну науку і здатність до швидкої комерціалізації винаходів, в нових умовах отримують **ринкові переваги** і краще справляються з завданням захисту здоров'я і життя своїх громадян.

Ці особливості враховуються в процесі розробки **Стратегії Дніпра 2030.**

ЩО ВЖЕ СЬОГОДНІ ДОПОМАГАЄ ДНІПРУ В НАДЗВИЧАЙНІЙ СИТУАЦІЇ

Сучасні засоби комунікацій дозволяють проводити навчальний процес **дистанційно**

Розвинута медична інфраструктура, досвід протистояння зовнішнім загрозам

Зменшення навантаження на екосистему через обмеження пересувань
Вчасна реакція міської влади на виклики

Сильна суб'єктність міста та його керівників – додаткова можливість для прояву міста та його бізнесів як лідерів в подоланні та попереджувальні **пандемій**

Збільшення безготівкових розрахунків

Наявність інфраструктури та системи захисту приваблює батьків віддати абітурієнта в дніпровські ВНЗ

Новий запит на інноваційний продукт

Віддаленість від кордонів – джерел поширення епідемій

Наявність пагорбів та річкових коридорів надає можливість швидкої аерації, що зменшує темпи розповсюдження інфекційних захворювань

Зменшення забруднення через зменшення обсягів виробництва та перевезень в місті

Посилення горизонтальних зв'язків через екстраординарні загрози

Збільшення долі повсякденного пересування велосипедом в умовах обмеження інших видів транспорту

Зменшення трудової міграції

Досвід організації роботи транспорту в стані надзвичайної ситуації для професій критично важливої інфраструктури

Обслуговування інфраструктури віднесено до сфери критично важливої інфраструктури

Наявність виробництв медично-санітарних товарів та обладнання
Зростання рівня оснащення медичних установ та кваліфікації медиків по окремих напрямках за рахунок воєнної медицини
Місцеві підприємства стають ланками ланцюгів при виготовленні товарів та наданні послуг в стані надзвичайної ситуації для професій критично важливої інфраструктури
Певний “запас міцності” бюджету мегаполісу

ЩО ЩЕ ДОДАТКОВО МОЖЕ ДОПОМАГАТИ ДНІПРУ В НАДЗВИЧАЙНІЙ СИТУАЦІЇ

Збільшення державного фінансування на дослідження та підготовку спеціалістів у медично-біологічному секторі

Використання звільненого людського ресурсу в інфраструктурних проектах

Зменшення навантаження на екосистему завдяки зміні форми економічної активності людства

Випуск товарів санітарно-медичного напряму

Зменшення навантаження на екологію завдяки зміні форми економічної активності людства

Перерозподіл фінансових та інвестиційних потоків під час кризи

Вимушенність конкурувати з онлайн платформами – змусить змінитись або вмерти ВНЗ

Підвищена консолідація людей навколо вирішення проблем пандемії

Постання надрегіональних центрів медичної допомоги в умовах епідемій

Усвідомлення важливості поєднання зусиль активних людей для подолання епідемій

Низька щільність населення – шанс сповільнити поширення інфекційних захворювань

Зменшення забруднення через зменшення обсягів виробництва та перевезень в масштабі України, світу

Посилення авторитету міської влади через **конструктивний, злагоджений захист містян** від викликів та загроз

Розвиток зон трансформації в кожному районі надає можливість до переходу від центричної структури міста до клаптикової, до збільшення кількості робочих місць всередині районів, до зменшення щоденної маятникової міграції в центр

Інвестиції в освіту для зміни фаху – отримання професій критично важливої інфраструктури

Робота у віддаленому доступі зменшує транспортне навантаження

Загальна економія енергоносіїв, пального через збільшення працюючих у віртуальності

Оскільки Україна не є учасником світових геоекономічних війн, шанс найти свою експортну нішу в товарах критичного попиту

Запит на інженерні стартапи IT-продукти в сфері глобальних викликів та загроз

Створення нових видів товарів, послуг, розваг для реалізації в режимі надзвичайного стану

Створення міської фінансово-управлінської інституції на засадах взаємодовіри між бізнесом, владою та громадянами

ЩО ГАЛЬМУЄ ДНІПРО В НАДЗВИЧАЙНІЙ СИТУАЦІЇ

Нерозуміння і бездумне виконання антипандемічних заходів
Слабка допомога держави у надзвичайній ситуації

Послаблення контролю за дотриманням екологічних норм, зміна пріоритетності екологічних питань

Структура системи охорони здоров'я не може запобігти скученню людей

Непередбачуваність наслідків техногенного характеру в результаті зупинки підприємств

Зменшення фінансової економічної активності

Непрофесійність в онлайн навчанні під час пандемії

Створення абсолютноого дефіциту коштів, відсутність можливості перерозподілення на інновації

Відсутність вірусологічних та мікробіологічних дослідницьких центрів

Збільшення навантаження на спеціалізовані лікарні міста (як обласного центру)

Ускладнення подолання наслідків техногенних катастроф місцевого рівня під час карантинних заходів

Зменшення загальної уваги до стану екології та екологічних програм

Блокування горизонтальних зв'язків через карантинні заходи

Відсутність механізму для швидкого внесення змін у містобудівну документацію

Низький рівень престижності професій критично важливої інфраструктури

Переповненість громадського транспорту (недостатня кількість одиниць рухомого складу, одиниць великогабаритного комунального громадського транспорту)

Залежність (вразливість) населення від роботи централізованих інженерних та енергетичних систем

Значні інвестиції в переформатування виробництв для випуску відповідних товарів

Відкладений попит на впровадження інновацій, дилема інновацій і старої промисловості. Стара промисловість є джерелом багатьох інновацій, але ці інновації доцільно реалізовувати з нуля (приклад, Дніпросталь і ЗКЛ)

Низький “запас міцності” для продовження роботи (перекваліфікації)

Зменшення надходжень в міський бюджет через зниження ділової активності в світі, Україні та місті зокрема

ЗОВНІШНІ ФАКТОРИ, ЩО ГАЛЬМУЮТЬ ДНІПРО В НАДЗВИЧАЙНІЙ СИТУАЦІЇ

Нерозуміння і бездумне виконання антипандемічних заходів
Безпорадність державних інституцій під час надзвичайних і кризових ситуацій

Непередбачувані наслідки техногенного характеру в результаті зупинки підприємств

Пріоритет поточних задач над стратегічними в умовах надзвичайної ситуації

Підвищення мобільності креативного класу.

Додаткова загроза хвиль захворюваності з боку ОРДЛО (окремі райони

Луганської та Донецької областей) – кордон слабо тримає хвороби та **вплив на мобільний інноваційний клас**

Перерозподіл фінансових та інвестиційних потоків під час кризи Інерція місцевих ВНЗ щодо адаптації онлайн формату навчання Відсутність підтримки інноваторів у вирішенні проблем, породжених пандемією, може привести до ще більшої деморалізації та виїзду з міста креативного класу

Зосередження наукового та інституційного ресурсу для боротьби з епідеміями виключно в Києві

Зосередження в умовах епідемій виключно на особистих інтересах Ускладнення подолання наслідків техногенних катастроф республіканського рівня під час карантинних заходів

Зменшення контролю за забруднювачами

Обмеження на державному рівні громадських свобод, у тому числі – зібрань і участі в міському самоуправлінні

Відсутність запиту на містобудівну документацію через концентрацію зусиль і уваги у надзвичайних умовах на повсякденних задачах на невизначений термін

Відтермінування (зміни в плануванні) народжуваності
Зменшення всіх видів перевезень

Колапс системи постачання енергії і енергоносіїв

Антиглобалізація світу, відмова від гіперглобалізації

Зменшення венчурних інвестицій в сфері, що не пов’язані з протистоянням глобальним викликам та загрозам

Відкладений попит на товари та послуги

Погіршення інвестиційного рейтингу України з відповідним відтоком фінансово-інвестиційного капіталу

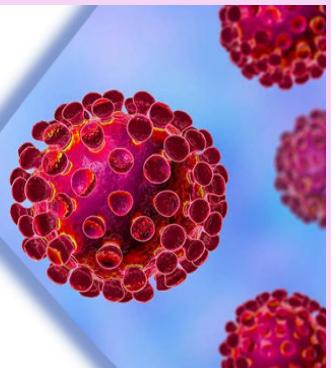
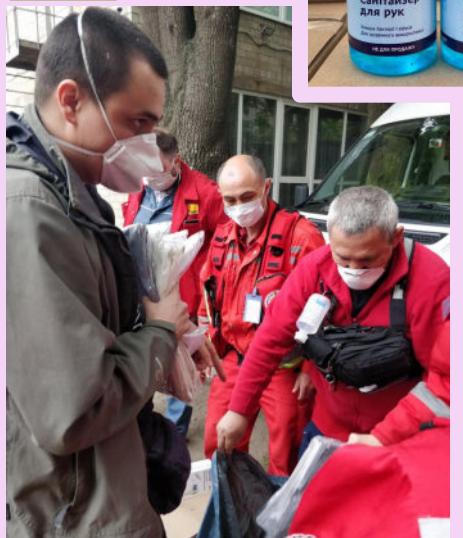
СПІЛЬНА РОБОТА МІСЬКОЇ ВЛАДИ, БІЗНЕСУ ТА ГРОМАДЯН ПІД ЧАС КАРАНТИНУ (весна 2020 р.)

Бізнес
Дніпра
vs.
Covid-19

Платформа боротьби
з коронавірусом

Бізнес є більш
гнучким та діє
оперативніше.
IT Dnipro Community
створила платформу
[Бізнес Дніпра vs
COVID-19](#)

Виконавчий директор
IT Dnipro Community
Євген Гостіщев

Школярі зробили нашим лікарям "держачки" для масок

Компанія ІНТЕРПАЙП та Украбанк, банк ПУМБ, бізнес-клуб "INSPIRA", "Фортекс- Сталевий Прорив", "Підйомні Технології", власник компанії ЛВС Леонід Ітін, лінія магазинів ЕВА, компанії ТРОКАС ФАРМА УКРАЇНА, ТОВ "АВТОМАГІСТРАЛЬ-ПІВДЕНЬ" компанія KIDDISVIT та мережа магазинів MYplay передавали до міських лікарень ЗІЗ та обладнання.

Ресторан SOHO, пицерії "First wave", компанія "Біола", мережі АЗС Sky та автомобільний комплекс "ІВЕА Авто" допомагали з їжею та транспортом для наших лікарів.

Мобільні оператори Vodafone, lifecell та Київстар надавали на період карантину всім працівникам медичних закладів (включно з прибиральницями, слюсарями, водіями) додаткові хвилини для дзвінків, інтернет та бонуси на мобільні рахунки.

До платформи допомоги самотнім старим людям долучилися: соціальні працівники, волонтери, регіональний директор мережі "Сільпо" Сергій Сейма, торгівельні мережі АТБ, МЕТРО, благодійний фонд "Жизнелюб", компанії Rozetka, Нова Пошта, Glovo, Натурпро, Біосфера, Prostor, Центр соціальної відповідальності під керівництвом Геннадія Гуфмана, власники "ВПК-АГРО" Володимир Корсун та Олександр Гавриленко, керівник м'ясокомбінату "Ювілейного" Сергій Тарасюк, підприємство "Сігма" та Санасар Куюмчан, Державний університет внутрішніх справ та його курсанти, голови районних рад та міські депутати, волонтери Національного Корпусу, АЗОВу, Айдару, УДА.

Стратегічний напрям С “Ідентичність”

“Не можна керувати країною, якщо ти не знаєш, хто там живе. Насправді не банки є країною, не заводи навіть є країною, не шахти є країною, не готелі є країною, країною є люди. А якщо ми не знаємо, скільки тих людей, які це люди, ми не можемо сформувати нормальну політику”

Елла Лібанова

директор Інституту демографії і соціальних досліджень НАНУ

СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ:

1. Розвиток метрополітальності міста в реальності та світовідчутті мешканців міста
2. Гармонія міського життя
3. Підвищення суб'єктності дніпрян

Стратегічний напрям С. Соціальний портрет дніпрянин

“Опитування було проведено Соціологічною групою “Рейтинг” від імені Центру аналізу та соціологічних досліджень Міжнародного республіканського інституту.

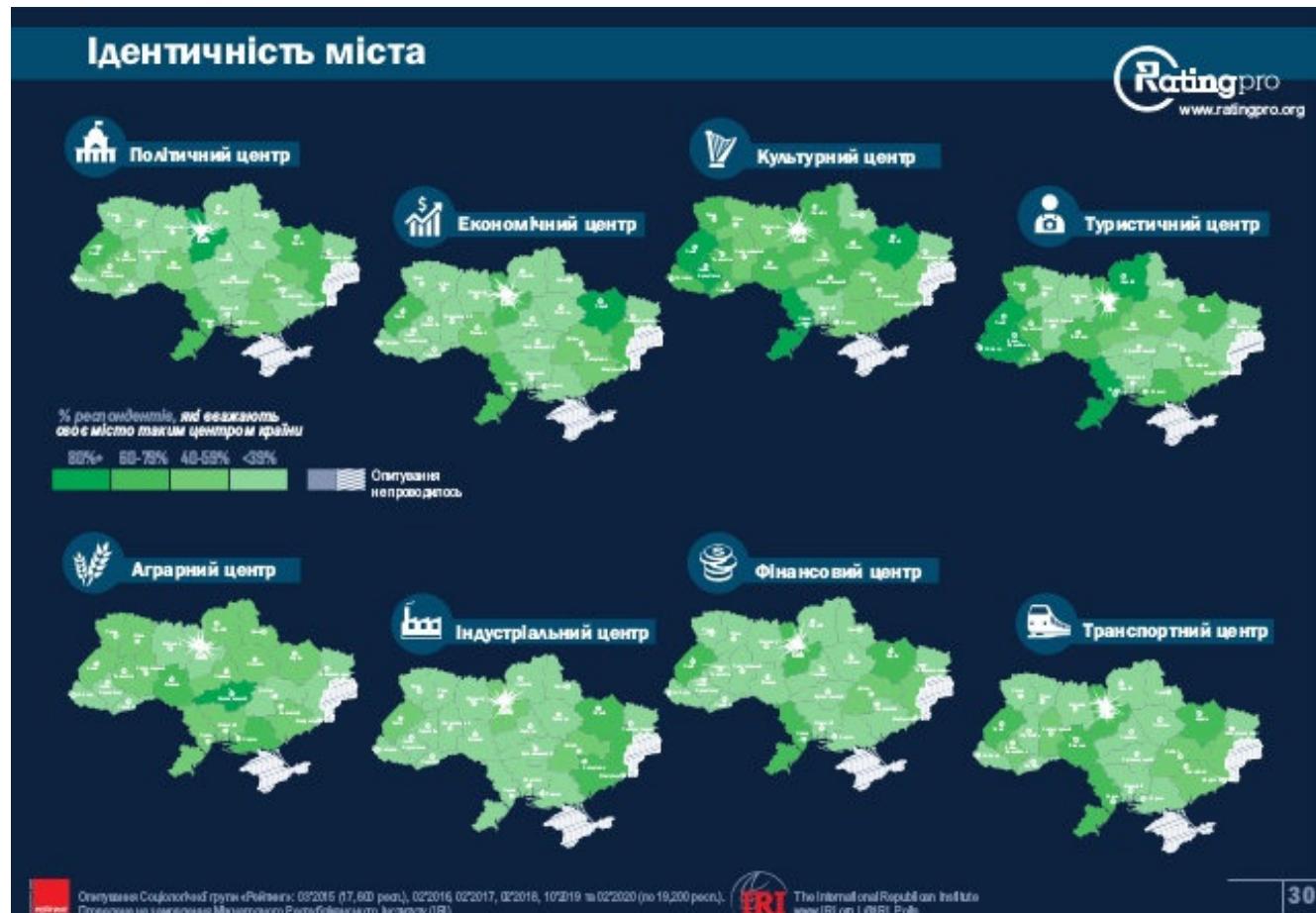
Це щорічне опитування дає всесторонній аналіз ставлення громадян до органів місцевого самоврядування та надання комунальних послуг.

Опитування проводилося у 24 обласних центрах України, що не перебувають під контролем російських чи проросійських сил, включаючи Маріуполь та Сєверодонецьк на Донбасі. Опитування проведено на основі вибірки, яка включала 19200 респондентів. Статистична похибка для кожного міста не перевищує $\pm 3,5\%$. Досяжність респондентів у середньому склала 63,9 %.

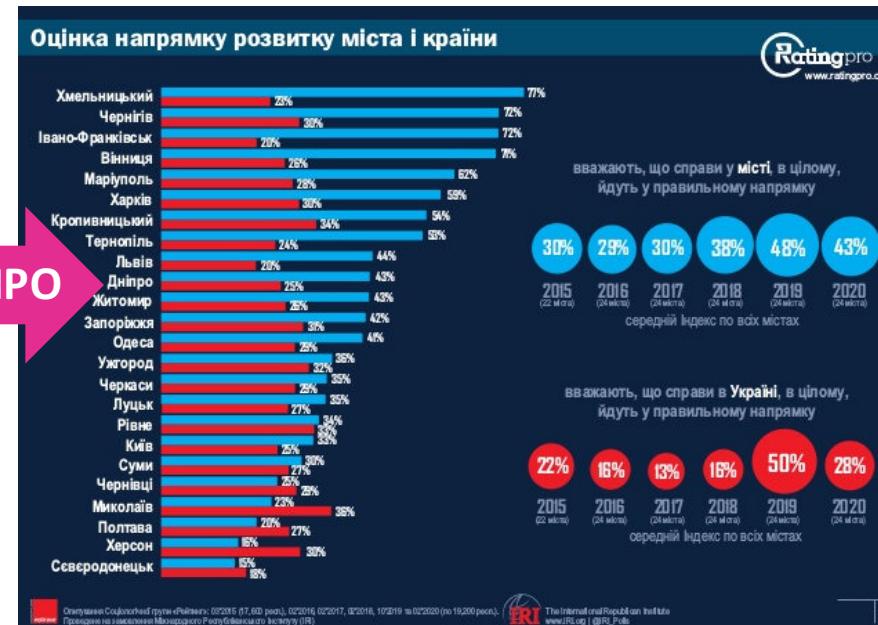
Надія Міхно
дніпровський соціолог, доктор соціології

Лише 50 % дніпрян вважають, що Дніпро може виступати як політичний, економічний, культурний, індустриальний, фінансовий або транспортний центр України. По жодному з напрямів немає впевненої позиції. Про туризм взагалі не йдеться.

Оцінка напрямку розвитку міста

ДНІПРО

Рівень схвалення діяльності місцевої влади

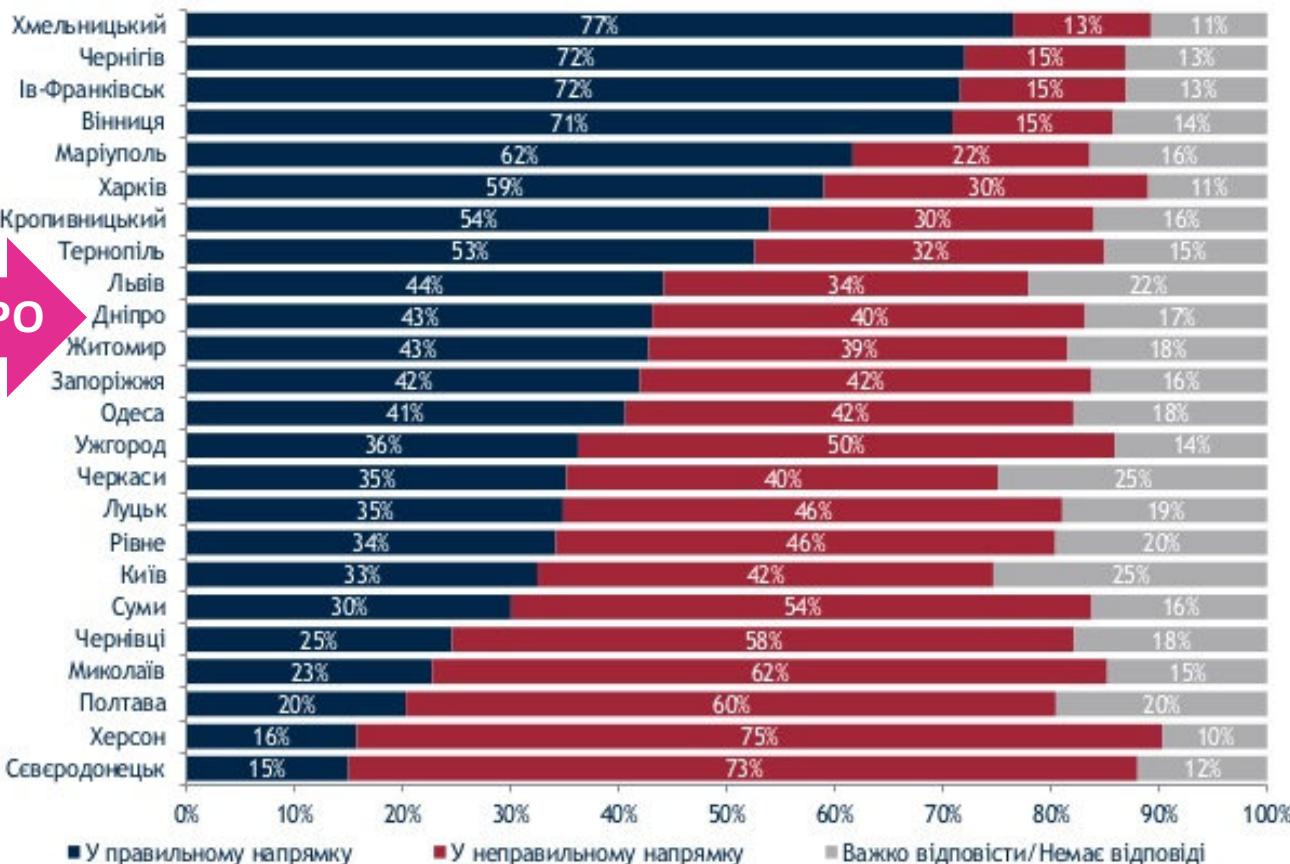

ДНІПРО

ДНІПРО

ШОСТЕ ВСЕУКРАЇНСЬКЕ МУНІЦИПАЛЬНЕ ОПИТУВАННЯ Дата публікації: 15.04.2020

Як Ви вважаєте, в цілому, справи у Вашому місті йдуть у правильному чи неправильному напрямку?

9

Тривожний сигнал – лише 20 % дніпрян вважають, що Україна розвивається у правильному напрямку.

Оцінка напрямку розвитку міста – 43 % схвалюють і вважають правильним, але 40 % не схвалюють і вважають неправильним. Рівень схвалення діяльності місцевої влади: 47 % дніпрян підтримують міського голову і 40 % – міську раду.

Комунальна сфера

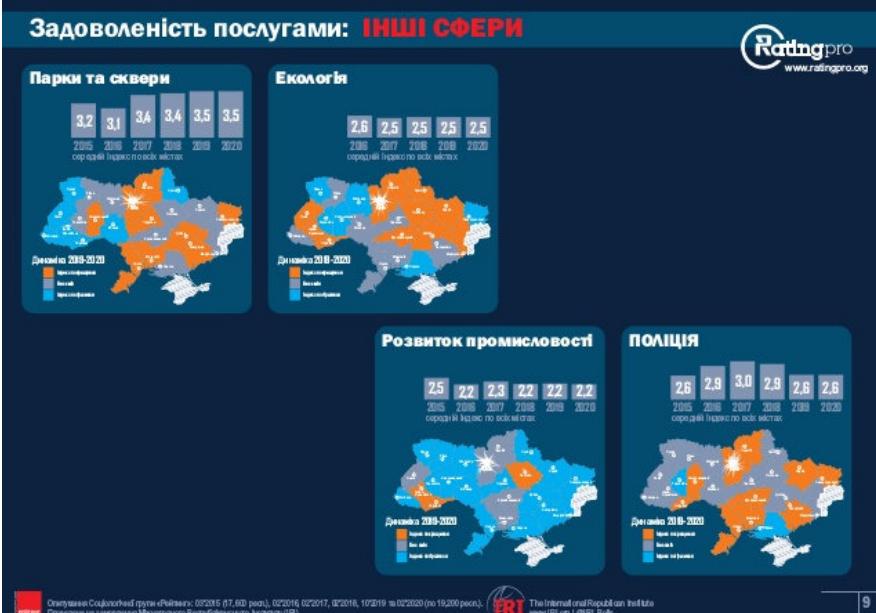
Інфраструктура

Гуманітарна сфера

Задоволеність послугами

ШОСТЕ ВСЕУКРАЇНСЬКЕ
МУНІЦИПАЛЬНЕ
ОПИТУВАННЯ Дата
публікації: **15.04.2020**

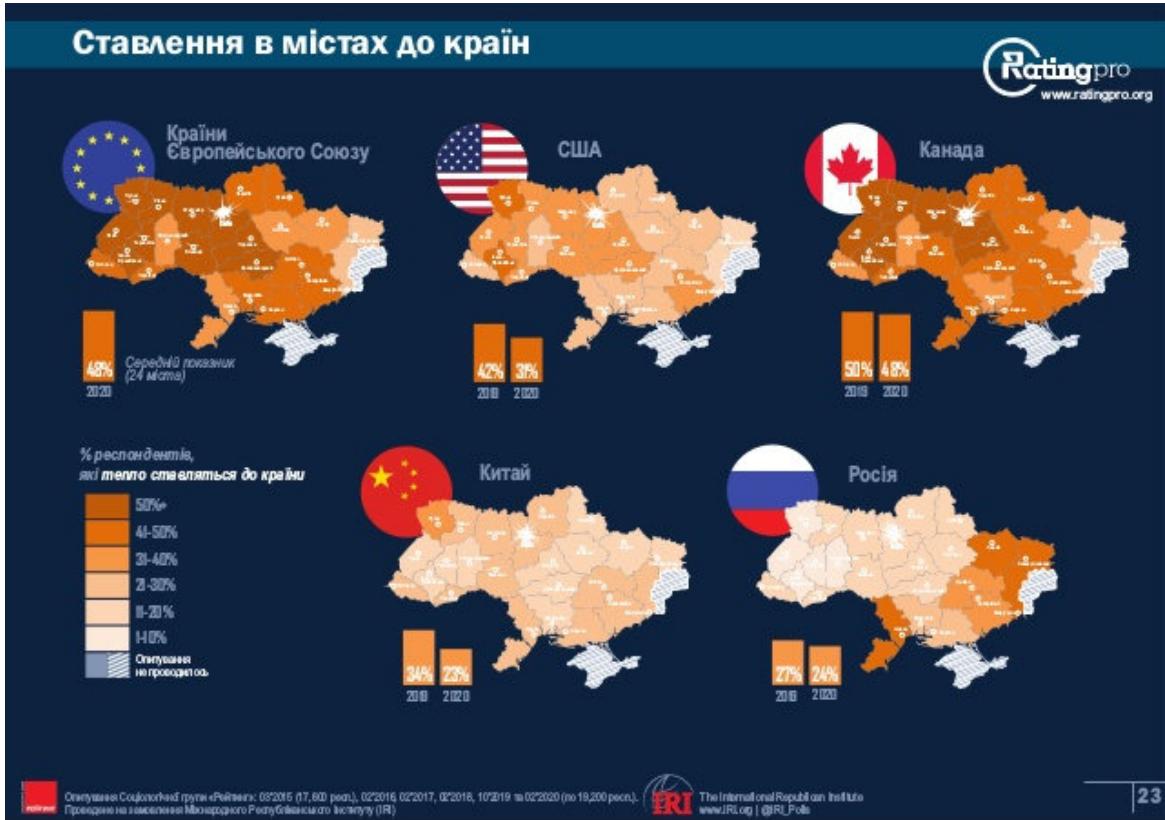
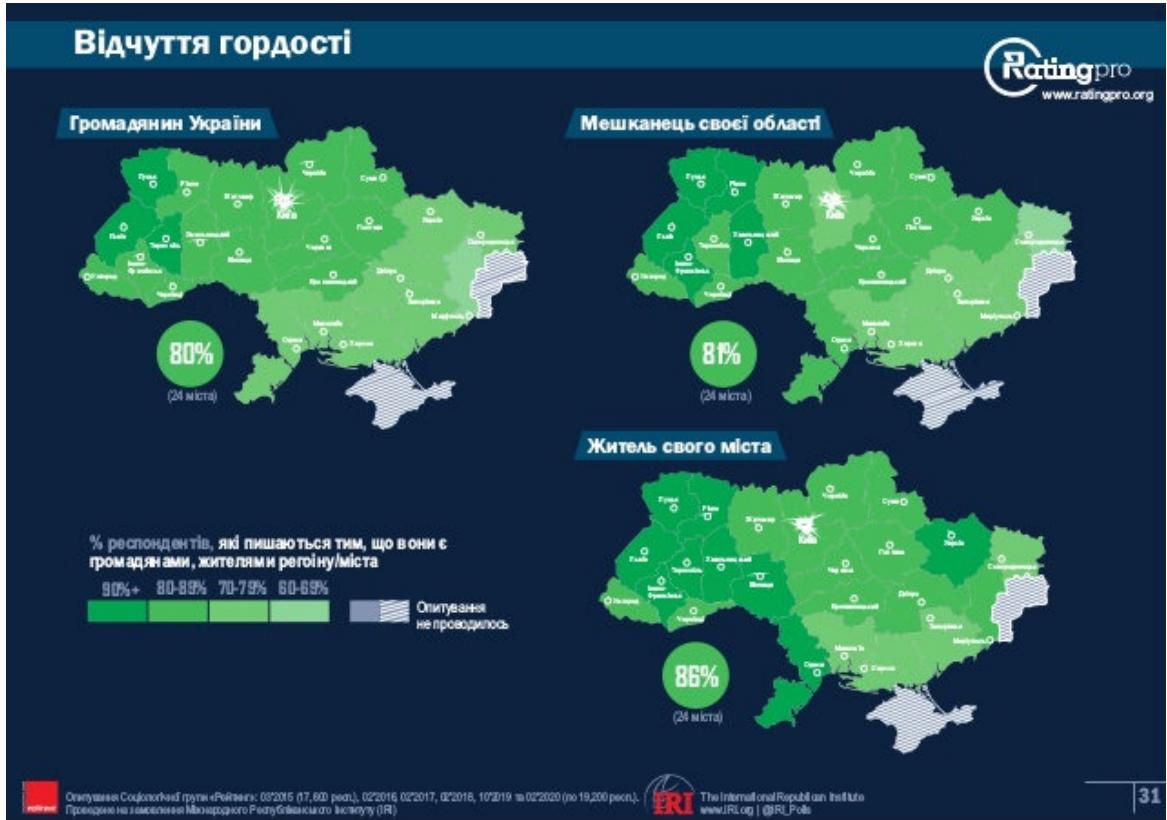
Задоволеність послугами

Комунальна сфера: індекс покращився – каналізація, опалення, збір сміття, вуличне освітлення, двори та прибудинкові території; індекс погрішився – водопостачання

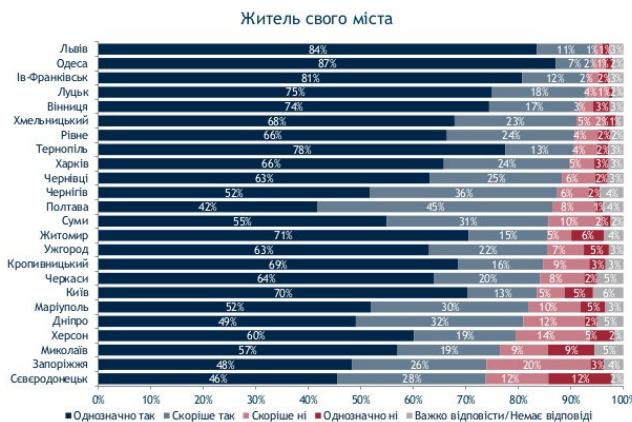
Гуманітарна сфера: індекс покращився – дитячі садки, спортивні заклади, заклади культури; індекс без змін – школи, університети, технікуми, коледжі, медичні заклади

Інфраструктура: індекс покращився – дороги, тротуари, паркування, транспорт та інфраструктура, базари, заклади торгівлі; індекс без змін – доступ для людей з інвалідністю;

Інші сфери: індекс покращився – парки та сквери, екологія; індекс без змін – поліція; індекс погрішився – розвиток промисловості

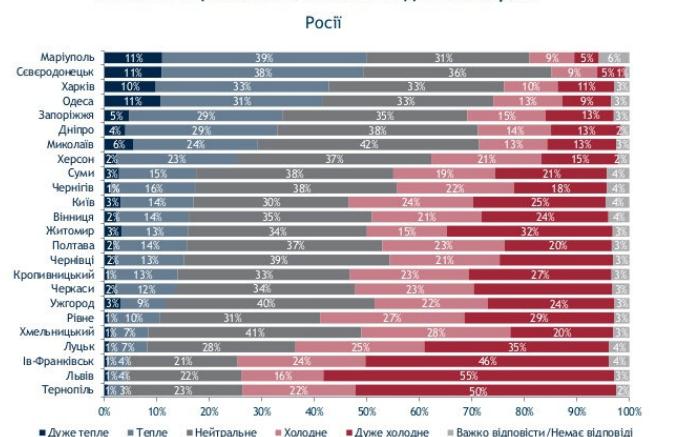

Чи відчуваєте Ви гордість за те, що Ви ...

Відчуття гордості

% респондентів, що пишаються тим:
що вони є громадянами України – 70-79 %;
що вони є жителями Дніпропетровської області – 70-79 %;
що вони є жителями Дніпра – 80-89 %

Ставлення до Росії – країни-агресора

на 6-му році війни:
дуже тепло – 4 %;
тепле – 29 %;
нейтральне – 38 %

ЗАГАЛОМ – 71 %

Стратегічна ціль С.1. Розвиток метрополітальності міста в реальності та світовідчутті мешканців міста

Метрополітальність – здатність міста поширювати свій вплив (економічний, культурний, технологічний, освітній тощо) поза власний регіон – на надрегіональний, національний чи глобальний рівень.

Візія: Дніпро як місто є складною системою. Вже на етапі XVI–XVIII ст. основою нашого розвитку була транзитна торгівля завдяки розташуванню на перехресті міжнародних торговельних шляхів. Проте ані в цей час, ані наприкінці XVIII – протягом більшої частини XIX ст., коли наше місто було адміністративним центром великого регіону Російської імперії, його вплив не виходив за межі свого регіону. Ба більше, економічна, інституційна та інтелектуальна слабкість міста призводили до того, що він потрапляв у сферу впливу двох метрополітальних центрів – Одеси та Харкова.

За результатами досліджень фахівця з історичної урбаністики В. Старостіна, наше місто починає набувати метрополітальних ознак наприкінці **XIX** – на початку **XX** ст. Внаслідок “залізної лихоманки”, ініційованої діяльністю О. Поля. Протягом **XX** ст. місто закріплює свої позиції у цілій низці сфер, проте, внаслідок закритого власного статусу та загальної закритості від світу в СРСР має великі проблеми у виході на глобальний рівень. Трансформації кінця **XX** – початку **XXI** ст. призводять до занепаду частини старих інституцій, здатних транслювати свій вплив на надрегіональний рівень та появи цілком нових, що реалізують себе як метрополітальні.

Стратегічна ціль С.1. Розвиток метрополітальності міста в реальності та світовідчутті мешканців міста

Ми вбачаємо в метрополітальності важливу підставу для розвитку міста, оскільки наявність у Дніпрі інституцій, які експортують ідеї, послуги, товари, інновації тощо призводить до переходу доданої вартості саме до нашого міста, збільшуючи його потужність і вводячи його до глобальних світових міст. Наявність привабливих освітніх центрів, високооплачуваних робочих місць означає приплив розумних і кваліфікованих людей до міста, що є необхідною складовою динамічного розвитку.

Основні аспекти (охоплення цілі)

1. Реальні інституції (компанії, виші, медичні заклади), які є метрополітальними:
  - Виявлення таких інституцій;
  - Аналіз їх слабких та сильних сторін;
  - Опрацювання стратегій міста зі взаємодією з такими інституціями;
  - Опрацювання міських політик зі стимулювання створення метрополітальних інституцій.
2. Усвідомлення дніпрянами міста як метрополітального:
  - Виявлення тих складових міського міфу, які підсилюють відчуття метрополітальності;
  - Виявлення тих складових мислення мешканців міста, які ускладнюють творення метрополітального міста;
  - Опрацювання заходів зі зростання відчуття метрополітальності у свідомості дніпрян.
3. Сприяння експорту дніпровських цінностей, світобачення та стилю життя для підсилення міського бренду.
4. Поширення міського бреду та бізнесового впливу за межі міста.

Елементи SWOT-аналізу: С.1. “Розвиток метрополітальності міста в реальності та світовідчутті мешканців міста”

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. Наявність інституцій (бізнесів, науково-освітніх, культурних та ін. проектів), які діють по всій Україні і продуктів, що реалізуються в світі. Спроби творення надрегіонального продукту міською владою (“Джаз-фест”, “КВК”, спортивні змагання)	23,89 %	1. Низькі амбіції щодо трансляції міста за його межами. Вторинність мислення, фантомні болі по нереалізований “Третій столиці”, зарозумілість. Інерційне сприйняття себе як “закритого міста”, як центр виключно великої промисловості	18,06 %
2. Адміністративна значимість міста як обласного та міжобласного центру	16,87 %	2. Застарілість і ретроградність місцевих науково-освітніх центрів. Відсутність міцного зв'язку між освітою та бізнесом.	22,22 %
3. Значна кількість населення	13,89 %	3. Слабкий рівень авіасполучення	21,23 %
4. Самосприйняття міста як важливого в Україні. Сприйняття Дніпра в Україні як космічної столиці та фінансового центру	17,46 %	4. Відсутність надрегіональних (національних) ЗМІ, центром яких є Дніпро	12,70 %
5. Наявність потужних дніпровських медіа	27,89 %	5. Незнання мешканців міста про успішні надрегіональні, національні та глобальні проекти, що створені у Дніпрі, про успішні приклади ревіталізації міст	17,86 %
		6. Пандемія – доповнена реальність Відсутність вірусологічних та мікробіологічних дослідницьких центрів	7,94 %
Інше		Інше	
Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Зменшення конкуренції за надрегіональне лідерство через окупацію Донецька	14,68 %	1. Можливість повномасштабної війни (близькість до фронту, піддатливість частини населення російській пропаганді)	17,66 %
2. Недостатня кількість надрегіональних брендів у країні, які б не були пов'язані із Києвом та готовність людей сприймати нестоличні бренди	17,06 %	2. Стрімке зростання ваги міст-конкурентів у регіоні та неоднозначне сприйняття Дніпра як єдиного лідера	19,05 %
3. Нереалізований міський потенціал у цілій низці галузей (туризм, обслуговування, розваги, ЗМІ)	18,45 %	3. “Захоплення” ніш, в яких місто могло б найкраще себе реалізувати надрегіональними конкурентами (Київ, Львів, Харків)	19,25 %
4. Підвищення реальних повноважень міста завдяки децентралізації	20,24 %	4. Поступовий занепад економіки міста та його депопуляція	16,07 %
5. Поява управлінської команди, зацікавленої у світоглядному осмисленні міста, його адекватному брендуванні	21,83 %	5. Згортання реформи децентралізації влади в Україні	20,44 %
6. Пандемія – доповнена реальність Постання надрегіональних центрів медичної допомоги в умовах епідемій	9,13 %	6. Пандемія – доповнена реальність Вразливість великого міста до стихійних лих, епідемій через щільність населення	8,73 %
Інше		Інше	

Стратегічна ціль С.1. “Розвиток метрополітальноті міста в реальності та світовідчууті мешканців міста”

Оперативна ціль С.1.1. Економічний вплив

Завдання С.1.1.1. Сприяння поширенню діяльності економічних компаній міста за межами регіону

Завдання С.1.1.2. Сприяння створенню нових надрегіональних компаній (надрегіональні стартапи)

Стратегічна ціль С.1. “Розвиток метрополітальноті міста в реальності та світовідчууті мешканців міста”

Оперативна ціль С.1.2. Освіта

Завдання С.1.2.1. Підтримка експансії Дніпра у сфері освітніх послуг

Завдання С.1.2.2. Підтримка розвитку міських освітніх центрів

Завдання С.1.2.3. Створення нової парадигми освіти в місті

Завдання С.1.2.4. Створення нової парадигми науки в місті

Інформація про завдання для подальшого розроблення програм:

Завдання С.1.2.5. Запровадження міських освітньо-наукових грантів

Стратегічна ціль С.1. “Розвиток метрополітальноті міста в реальності та світовідчууті мешканців міста”

Оперативна ціль С.1.3. Журналістика та популяризація міста

Завдання С.1.3.1. Сприяння створенню місцевих надрегіональних ЗМІ

Завдання С.1.3.2. Сприяння поширенню позитивної інформації про місто на надрегіональному рівні (книжки, фільми, висвітлення подій)

Завдання С.1.3.3. Збільшення інформації про успішні кейси дніпровських глобальних і надрегіональних проектів в інформпросторі
Завдання С.1.3.4. Популяризація бренду Дніпра

Стратегічна ціль С.1. “Розвиток метрополітальноті міста в реальності та світовідчууті мешканців міста”

Оперативна ціль С.1.4. Туризм і культура

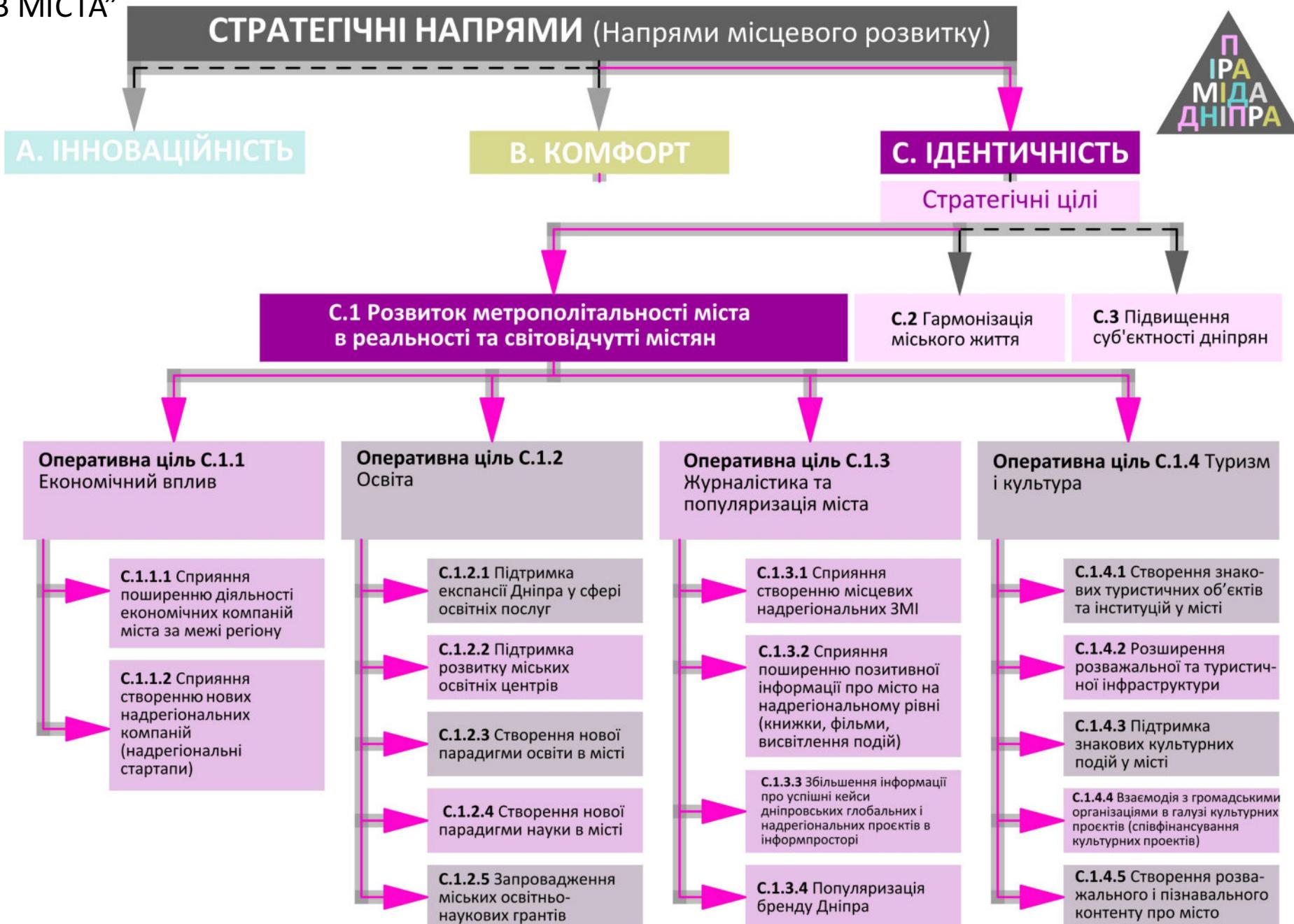
Завдання С.1.4.1. Створення знакових туристичних об'єктів та інституцій у місті

Завдання С.1.4.2. Розширення розважальної та туристичної інфраструктури

Завдання С.1.4.3. Підтримка знакових культурних подій у місті

Завдання С.1.4.4. Взаємодія з громадськими організаціями в галузі культурних проектів (співфінансування культурних проектів)

Завдання С.1.4.5. Створення розважального і пізнавального контенту про місто

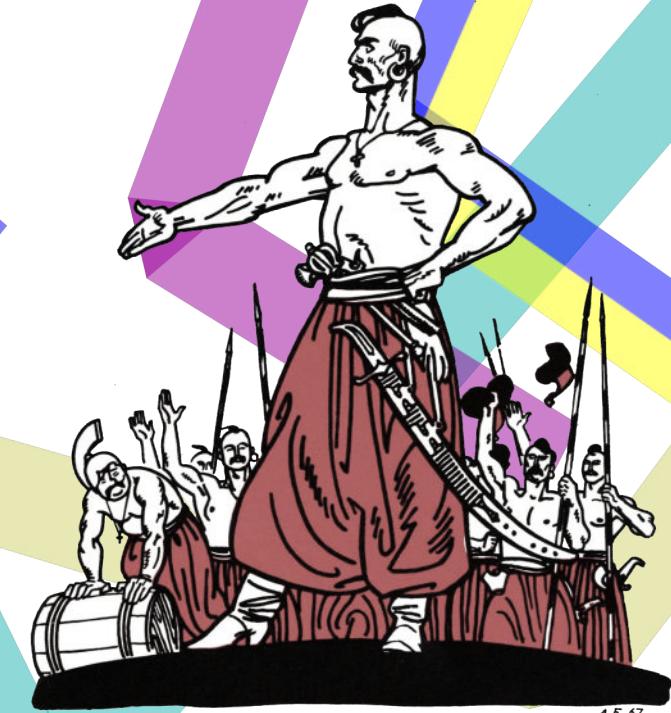
Стратегічна ціль С.2. Гармонізація міського життя

“Друзі, поговоримо сьогодні про те, як нас змінює війна, як козацька ідентичність проступає у слюсарів, бухгалтерів та менеджерів”

Олег Репан
дніпровський історик, боєць АТО

ІДЕНТИЧНІСТЬ

A.B. 67.

Стратегічна ціль С.2. Гармонізація міського життя

Візія: Під гармонійною людиною ми розуміємо людину, здатну усвідомлювати свої інтереси як частину інтересів більш широких спільнот.

Таким чином своїм завданням ми бачимо відмову від концепту “все у цьому світі для людини” та концепту “тільки підкоривши себе спільноті – будеш щасливим”.

Основна мета – досягнення балансу між приватними інтересами та інтересами спільноти, локальних інтересів із загальноміськими, міськими – із загальнонаціональними.

Проведення збалансованої етно-національної політики у місті. Соціальна та культурно-розважальна інфраструктура міста сконцентрована у центральних районах та прилягає до висотної забудови. Для гармонійного розвитку місто потребує її розосередження. Враховуючи великий розмір міста важко передбачити інтереси локальних громад на загальноміському та навіть районному рівні.

Однією з причин є невідповідність меж адміністративних та історичних районів міста. Сприяння активізації локальних спільнот за міської підтримки може допомогти розвитку окремих районів та міста в цілому.

Екологічна безпека та соціальна гармонія багато в чому спираються на ціннісні орієнтири. Необхідна стимуляція соціальної та екологічної відповідальності підприємств.

Потрібне розуміння, що чисте довкілля і наше щастя та успіх – справа кожного. Дніпро є великим українським містом, розвиток якого пов'язаний із розвитком держави. І при цьому воно є багатонаціональним як історично, так і завдяки приїжджим, які можуть стати членами міського соціуму та привнести нові ідеї та ресурси для його розвитку.

Основні принципи – ми єдині у своєму різноманітті та ми живемо у спільному просторі.

Основні аспекти (охоплення цілі):

1. Гармонізація інтересів:
  - Людина – локальна спільнота;
  - Людина – міська громада;
  - Людина – національні інтереси;
  - Людина – природа тощо.
2. Розвиток локальних громад як органічної складової міста та міського соціуму.
3. Екологічна просвіта та популяризація здорового способу життя.
4. Популяризація науки та читання.

Елементи SWOT-аналізу стратегічної цілі С.2. “Гармонізація міського життя”

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. Дніпряні активно захищають Україну в сучасній війні з Росією, образ міста-форпосту	25,83 %	1. Низька екологічна свідомість і низький рівень ековиховання	28,75 %
2. Наявність спільнот у локальних районах міста (зокрема, у соцмережах). Їхнє органічне виникнення та відсутність суперечності з міською ідентичністю	18,33 %	2. Негативне сприйняття окремих районів міста та національних меншин	19,58 %
3. Базування частини локальної ідентичності Дніпра на козацькому спадку, який є одним із ключових для формування загальноукраїнської ідентичності	19,72 %	3. Невідповідність історичних районів міста адміністративному поділу	21,67 %
4. Давні традиції Дніпра як “міста – саду” у поєднанні з традиціями індустріального міста	15,28 %	4. Відсутність системи міського моніторингу (у різних галузях – систем моніторингу настроїв та проблем мешканців міста, загальної системи екомоніторингу тощо)	30,00 %
5. Мультикультурний характер великого міста	20,83 %		
Пандемія – доповнена реальність		Пандемія – доповнена реальність	
Інше		Інше	
Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Модний характер поєднання індустрії і піклування про довкілля	20,28 %	1. Розквіт дискримінаційних, насильницьких ідеологій	14,72 %
2. Покращення якості життя околиць міста, відхід від опозиції центр/периферія	22,22 %	2. Формування національних мікрорайонів у місті	14,72 %
3. Наявність потужних міжнародних програм підтримки національної та культурної толерантності	14,44 %	3. Тенденція перетворення окремих мікрорайонів в асоціальні анклави	21,11 %
4. Світова тенденція до збільшення ваги дрібного та середнього бізнесу, популяризація місцевих локальних брендів	23,06 %	4. Відмова великого бізнесу від екологічно вивіреної політики через економічну недоцільність та тривалу окупність	27,78 %
5. Підвищення уваги до внутрішнього туризму та розвитку регіональної культури на рівні країни	20,00 %	5. Сформований образ Дніпра як екологічно брудного міста	21,67 %
Пандемія – доповнена реальність		Пандемія – доповнена реальність	
Інше		Інше	

Стратегічна ціль С.2. “Гармонізація міського життя”

Оперативна ціль С.2.1. Єдність у розмаїтті

Завдання С.2.1.1. Пропагування серед мешканців міста цінностей, які поєднують особисті та надособистісні інтереси

Завдання С.2.1.2. Створення умов для якісної взаємодії міської влади з громадськими організаціями на рівні районів

Завдання С.2.1.3. Створення єдиного загальноміського реєстру реально діючих громадських організацій

Завдання С.2.1.4. Підтримка ОСББ (об'єднань співвласників багатоквартирних будинків)

Завдання С.2.1.5. Підтримка проектів культурного розмаїття

Завдання С.2.1.6. Підтримка проектів військово-патріотичного виховання
Інформація про завдання для подальшого розроблення програм:

Стратегічна ціль С.2. “Гармонізація міського життя”

Оперативна ціль А.2.2. Гендерні та ейджистські ваги

Завдання С.2.2.1. Розгляд скарг на гендерну та вікову дискримінацію місцевими роботодавцями

Завдання С.2.2.2. Підтримка громадських проектів гендерної рівності та запобігання віковій дискримінації

Завдання С.2.2.3. Залучення старших людей до активного життя

Завдання С.2.2.4. Розробка сучасної концепції культури старіння та її популяризація

Стратегічна ціль С.2. “Гармонізація міського життя”

Оперативна ціль С.2.3. Екологічний барометр

Завдання С.2.3.1. Підвищення екологічної свідомості мешканців міста та місцевого бізнесу

Завдання С.2.3.2. Запровадження стимулювання соціально активних та екологічно свідомих компаній

Завдання С.2.3.3. Розвиток зелених та рекреаційних зон

Завдання С.2.3.4. Сприяння здоровому способу життя

Стратегічна ціль С.2. “Гармонізація міського життя”

Оперативна ціль С.2.4. Розвиток міських районів

Завдання С.2.4.1. Сприяння розвитку самосвідомості малих територіальних громад міста (освітні проекти, масові заходи, розвиток локальних брендів та маркерів)

Завдання С.2.4.2. Підтримка локальних культурних заходів

Завдання С.2.4.3. Поліпшення доступу локальних громад до культурної, освітньої та громадської інфраструктури

Завдання С.2.4.4. Поширення поняття “історичний район” та його змістового наповнення

Стратегічна ціль С.2. “Гармонізація міського життя”

Оперативна ціль С.2.5. Моніторинг

Завдання С.2.5.1. Створення єдиного міського моніторингового центру на базі “Інституту міста” (за умови його створення)

Урахування гендерного компонента в програмах економічного та соціального розвитку з урахуванням актуальних потреб галузей і регіонів

Гендерна рівність передбачена українським законодавством – Конституцією України, а також Законом України “Про забезпечення рівних прав і можливостей чоловіків та жінок”, що включає рівний правовий статус та можливості в усіх сферах життя. Починаючи з 2008 року, в Україні на місцевому рівні почала активно впроваджуватися **гендерна політика**.

На рівні Дніпровської міської ради це проявилося у формуванні координаційної ради з питань сімейної, гендерної, демографічної політики, попередження насильства в сім'ї, протидії торгівлі людьми при виконкомі міської ради, прийнятті Програми сімейної та гендерної політики та сприянні прийняттю відповідних програм на рівні районів.

На сьогоднішній день діє координаційна рада сформована у 2017 році, до складу якої входять працівники міської ради, експерти з різних галузей та представники громадської сфери. У місті діє **Комплексна програма з питань сімейної, гендерної політики, демографічного розвитку, попередження насильства в сім'ї та протидії торгівлі людьми на 2018 – 2022 роки**. Вона передбачає поширення соціальної реклами, доступ до інформації про дітей сиріт, виготовлення друкованої продукції, сприяння роботі районних координаційних рад, проведення превентивної роботи (**тренінги, семінари**) та низку інших заходів.

Згідно розпорядження міського голови у 2018 році було проведено конкурс плакатів “**Молодь проти гендерного насильства**” серед учнівської молоді міста Дніпра. Завдяки зусиллям громадського сектору у Дніпрі проходять заходи присвячені гендерній рівності: 16 днів проти гендерного насильства; Gender EdCamp Dnipro і Gender Fest Dnipro; виставка “Жінки і конфлікт в Україні”; курси самбо для жінок; заходи присвячені жінкам у науці; проект “Гендерна перспектива миру” та інші.

У місті діє низка громадських організацій та громадських діячів, які займаються не тільки популяризацією інформації про роль жінок у суспільстві, але й активно впроваджують рівноправ'я статей у дію шляхом навчання жінок самообороні, підготовки поліції, організації притулків для жертв домашнього насильства, створення Сестринської сотні, організовуючи соціально значимі і медійні події. Серед них: громадська організація «Гендерний клуб Дніпро»; громадська організація “Гендер Stream”; Спілка жінок м. Дніпра та Дніпропетровської області.

Існування Центру гендерної освіти у Дніпрі відзначено у Дослідженні ефективності регіональних механізмів забезпечення гендерної рівності в Україні, виконаному у 2018 році на замовлення ОБСЄ.

Серед проблем впровадження гендерної політики в місті можна назвати: **гендерні стереотипи у суспільстві**, які продовжують зберігатися. Одним із наслідків цього стала недостатня представленість жінок у місцевій політиці. Так, згідно із моніторингом руху “Чесно”, попри дотримання партіями квот (на той момент – 30 %) на кількість жінок у виборчих списках на місцевих виборах (балтувалося 33,7 % жінок), за їх результатами до депутатського корпусу Дніпровської міської ради потрапило лише 20,3 % жінок. Серйозна **проблема гендерного**

дисбалансу серед експертів присутня в місцевих медіа. Згідно із аналізом “Інституту масової інформації” у дніпровських онлайн-медіа експертів чоловіків утричі більше ніж жінок. При цьому експерти-жінки представлені, переважно, у соціальній тематиці (медицині, освіті, соціальній роботі). На думку дослідників, це відповідає загальноукраїнським тенденціям.

Продовжують мати місце **домашнє насильство**, упереджене ставлення до окремих тем, пов’язаних із гендером, **нав’язування соціальних ролей у побуті, дискримінація жінок роботодавцями**, як на рівні працевлаштування, так і на рівні зарплат. Окремою проблемою є те, що не всі місцеві громадські активісти, які зацікавлені у вирішенні цих проблем та приймають участь у їх подоланні реєструються як громадські організації, що ускладнює можливості для отримання фінансової та інституційної допомоги.

Окрім наявних шляхів поліпшення ситуації можна також назвати: юридичну та адміністративну допомогу у самоорганізації населення; посилення співпраці в цьому напрямку із міжнародними організаціями та донорами; **сприяння посиленню медійності заходів присвячених гендерній рівності**; врахування гендерної рівності на рівні не однієї програми, а шляхом їх врахування і в інших міських програмах.

Стратегія міста Дніпра до 2030 року враховує питання гендерної політики в рамках окремої стратегічної цілі “**Гармонізація міського життя**” в рамках стратегічного напрямку “Ідентичність”. Гендерна політика як одна зі складових частин окремого стратегічного напрямку розвитку допоможе врахувати гендерні питання у цілій низці міських програм, а не в одній, як це робилося раніше.

“В якій шафі ще б сковатися від незручної реальності? Серіал, традиційні сімейні цінності, пиво по п'ятницях, православ'я, плаття з блискітками, магічні практики козацтва, зимівля на Балі, зарплата на аутсорсі, позитивна психологія...”

Які фантастичні костюми на себе начепити? Шарафан, бесаги, крайка. Сарі і харе-Крішна. Хіджаб і смиренна посмішка. Гуччі-Версаче та ін'екції гіалурону. Футболка, кеди, айфон. Піджак з секунду та техно в вуха...
У які темні двері ми ще не заглядали?”

Юлія Овчаренко
дніпровський культуролог

ІДЕНТИЧНІСТЬ

Стратегічна ціль С.3. Підвищення суб'єктності дніпрян

Візія Суб'єктна людина – це людина самостійна у цілепокладанні. Вона активна, адаптивна, налаштована на те, що її доля залежить від неї (причини успіхів і поразок шукає в собі), творча, нонконформна. Антитезою є людина–об'єкт, яка живе чужими сенсами, нею легко маніпулювати, її легко організовувати.

Розвиток Дніпра формував передумови наявності у мешканців міста як суб'єктних, так і об'єктних рис. Сучасні глобальні виклики передбачають зменшення ваги безініціативних виконавців в економіці. Чітко видно, що людина протягом життя буде кілька разів змінювати професію, перекваліфіковуватись. Отже, міста, які сприяють суб'єктності своїх мешканців, отримають конкурентні переваги перед тими, хто потурає популістам. Основні принципи – пишатися собою, своїм містом, його історією і сучасністю. Розуміти, що твій добробут і комфорт у твоїх власних руках.

Основні аспекти (охоплення цілі):

- моніторинг ментальних установок різних груп дніпрян;
- визначення найбільш десуб'єктизованих груп населення та механізмів їх підтримки;
- напрацювання методів підвищення суб'єктності, особливо для виховання дітей;
- визначення інструментів та методів підтримання суб'єктних ініціатив у різних сферах (самоорганізації людей, наукових ініціатив, інновацій, стартапів тощо);
- популяризація місцевої історії, збереження та охорона міських архітектурних пам'яток.

Елементи SWOT-аналізу стратегічної цілі С.3. “Підвищення суб’єктності дніпрян”

Сильні сторони	Оцінка	Слабкі сторони	Оцінка
1. Потужний волонтерський рух та його популяризація у ЗМІ, як дніпровських так і загальноукраїнських	25,83 %	1. “Вузькість” кола активних людей	22,50 %
2. Зацікавленість місцевою історією з боку частини мешканців міста; наявність низки інституцій, що займаються дослідженням і популяризацією місцевої історії	17,50 %	2. Відсутність консенсусу щодо того, чим є дніпровська ідентичність, у чому дніпряні унікальні	20,83 %
3. Позитивне ставлення до козацтва (українські селфмейдмени)	14,72 %	3. Базування частини елементів місцевої гордості на імперських та радянських кліше, недійсних за сучасних умов	20,83 %
4. Дух підприємництва, властивий дніпрянам	21,94 %	4. Фактична відсутність (поза військовим волонтерством) реальних громадських організацій, незалежних від політсил	17,50 %
5. Здатність особистостей до об’єднання для вирішення соціальних локальних проблем	19,44 %	5. Потужний патерналізм великої частини громади	18,33 %
Пандемія – доповнена реальність		Пандемія – доповнена реальність	
Інше		Інше	
Можливості	Оцінка	Загрози	Оцінка
1. Використання нового міського “Я” як частини міського бренду для трансляції назовні, прагнення людей пишатися собою і містом	18,85 %	1. “Розхитування” місцевої ідентичності політиками та російською пропагандою (підтримка однієї візії проти іншої)	24,40 %
2. Участь у міжнародних програмах, що відкриють місто світу і світ мешканцям міста	18,85 %	2. Недофінансування або ліквідація інституцій, що займаються місцевою ідентичністю та її популяризацією	18,45 %
3. Трансформація окремих елементів міського міфу щодо космосу з державного на приватний сектор	21,63 %	3. Несприйняття суспільством дискусій на культурно-історичні теми, відповідно – неможливість взаємного зближення різних точок зору	16,67 %
4. Активний рух у світі та Україні за рівні можливості для жінок, актуалізація притлумленої жіночої суб’єктності	12,30 %	4. Спрощення мислення населення через поп-культуру	14,88 %
5. Стабільне зростання частки проукраїнських і проєвропейських партій на виборах у Дніпрі протягом незалежності	18,25 %	5. Апеляція більшості політсил до популізму під час виборів	17,86 %
6. Пандемія – доповнена реальність Усвідомлення важливості поєднання зусиль активних людей для подолання епідемій	12,50 %	6. Пандемія – доповнена реальність Зосередження в умовах епідемій виключно на особистих інтересах	10,12 %
Інше		Інше	

Оперативна ціль С.3.1. Активзація самоорганізації мешканців міста

Завдання С.3.1.1. Дослідження

проблем міських громадських організацій

Завдання С.3.1.2. Розробка та упровадження проектів державно-приватного партнерства, бізнесу і громадських організацій з міською владою

Завдання С.3.1.3. Збільшення кількості проектів у рамках Бюджету участі

Завдання С.3.1.4. Допомога мешканців міста у створенні громадських організацій

Завдання С.3.1.5. Актуалізація жіночої суб'єктності

Оперативна ціль С.3.2. Інформаційна гігієна

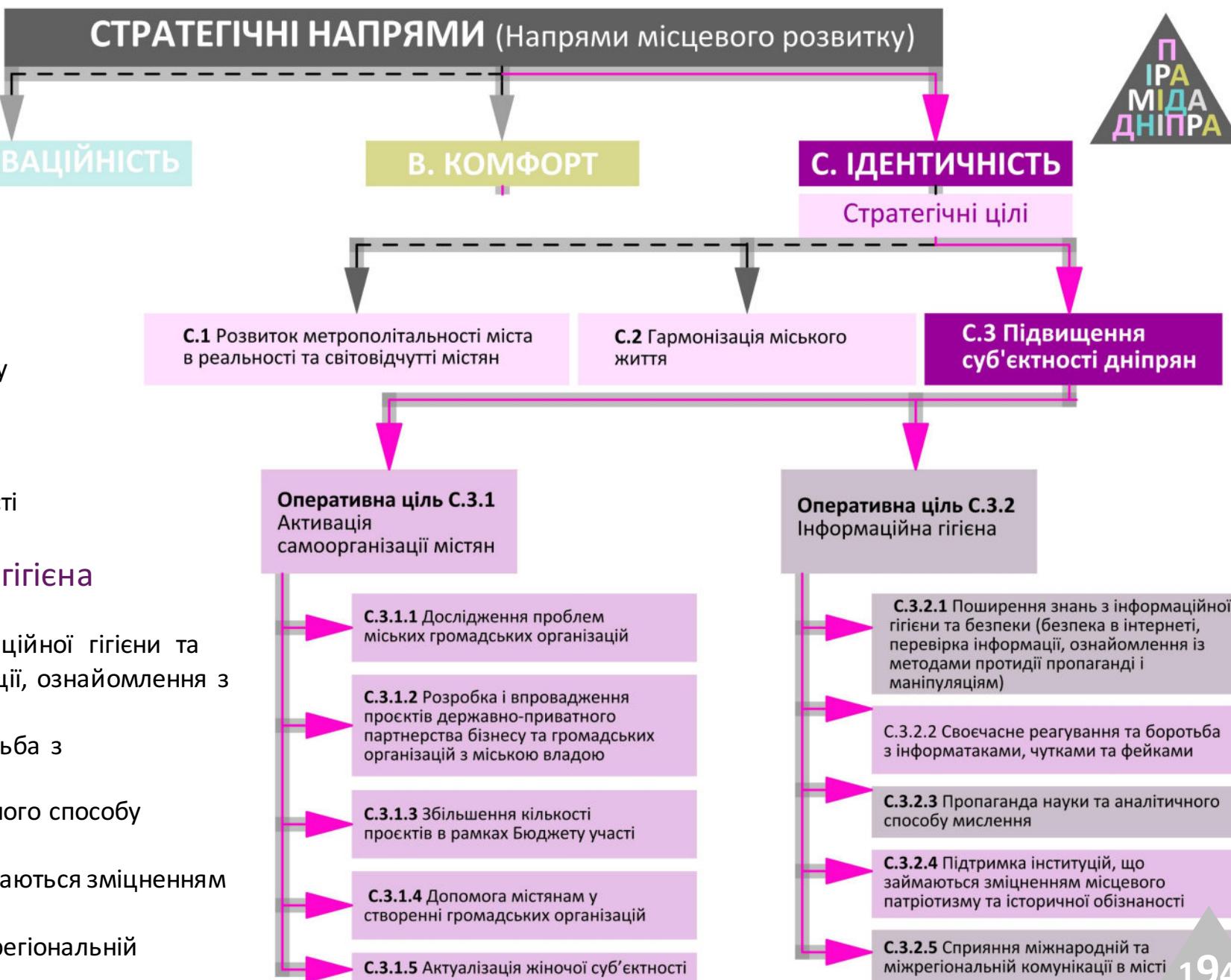
Завдання С.3.2.1. Поширення знань з інформаційної гігієни та безпеки (безпека в інтернеті, перевірка інформації, ознайомлення з методами протидії пропаганді і маніпуляціям)

Завдання С.3.2.2. Своєчасне реагування та боротьба з інформатаціями, чутками та фейками

Завдання С.3.2.3. Пропаганда науки та аналітичного способу мислення

Завдання С.3.2.4. Підтримка інституцій, що займаються зміцненням місцевого патріотизму та історичної обізнаності

Завдання С.3.2.5. Сприяння міжнародній та міжрегіональній комунікації в місті

12. СТРАТЕГІЯ ДНІПРА 2030 – 11 СТРАТЕГІЧНИХ ЦЛЕЙ

ДНІПРО – НАШ СПІЛЬНИЙ ДІМ

Інноваційність:

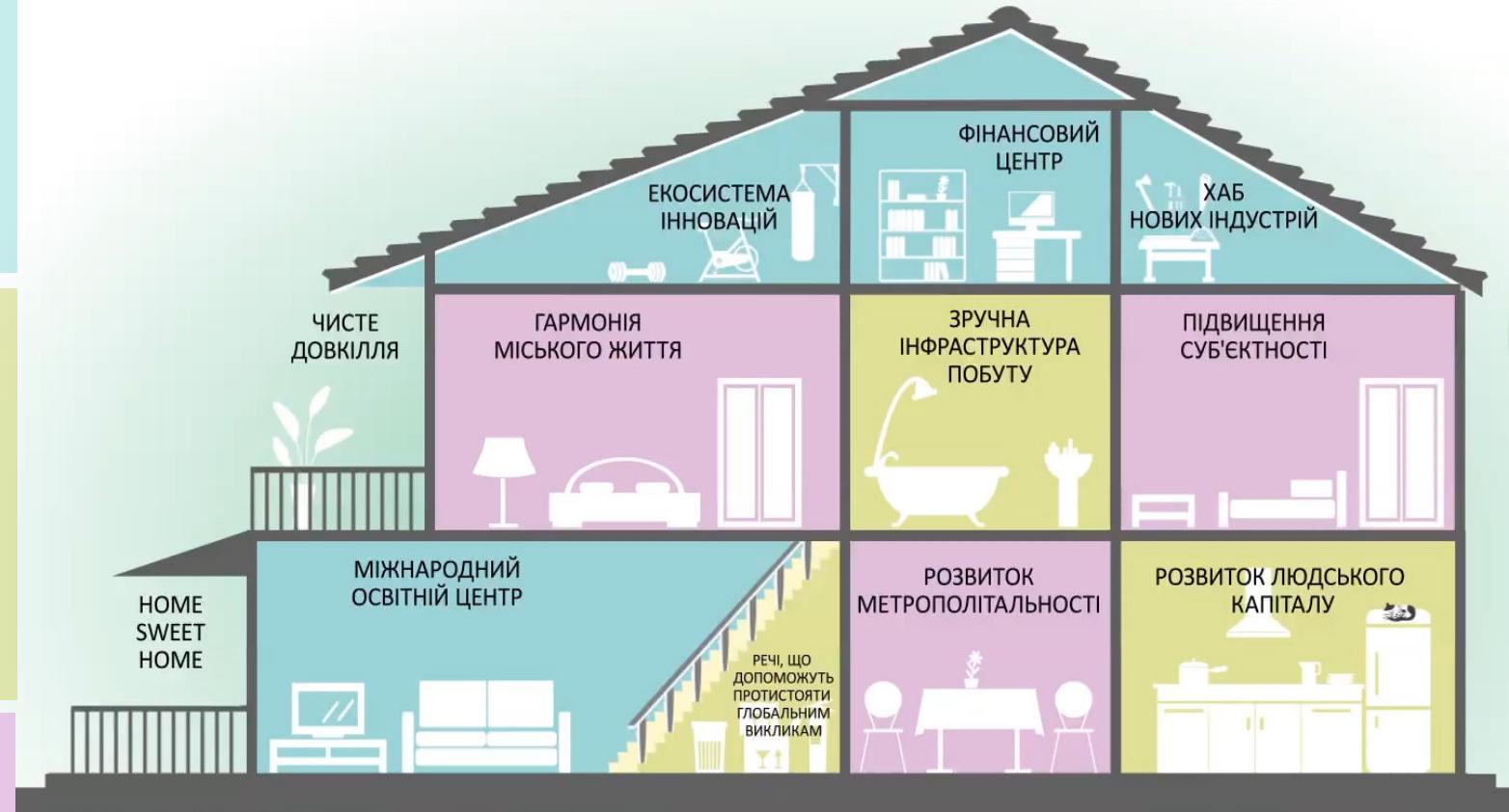
1. Відкрита екосистема інновацій
2. Економічний та фінансовий регіональний центр
3. Міжнародний освітній центр
4. Хаб нових індустрій (бізнес-кластерізація)

Комфорт:

5. Розвиток людського капіталу
6. Зручна інфраструктура побуту
7. Чисте довкілля (екологічна стратегія Дніпра)
8. Стратегічна протидія глобальним викликам та загрозам

Ідентичність:

9. Розвиток метрополітальності міста в реальності та світовідчутті мешканців міста
10. Гармонія міського життя
11. Підвищення суб'єктності дніпрян

СТРАТЕГІЯ ДНІПРА 2030 – ДЕРЕВО СТРАТЕГІЧНИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ЦІЛЕЙ

СТРУКТУРА СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНИХ ДОКУМЕНТІВ

ВЕРТИКАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ СТРАТЕГІЇ – SMART-СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ

Європейський Союз у 2013 р. сформулював і затвердив новий на той момент підхід до регіонального розвитку, який базується на виробленні региональних стратегій SMART-спеціалізації (*SMART-specialisation strategy — S3*).

Регуляція **ЄС N 1303/2013** дає таке визначення: “Стратегія SMART-спеціалізації — це національна або регіональна стратегія, яка встановлює пріоритети з метою розбудови конкурентних переваг шляхом інноваційного розвитку власних сильних сторін для потреб бізнесу, узгоджено, без дуплікації та фрагментації зусиль використовуючи нові можливості та тенденції ринків”.

Вироблення стратегії SMART-спеціалізації було і є обов'язковим для отримання європейськими регіонами фінансування з фондів **Horizon 2020** і **Horizon Europe 2021–2027**. За час своєї реалізації концепція SMART-спеціалізації розвинулась від авангардної ідеї до найбільш популярного в Європі підходу до регіонального розвитку.

Важливим аспектом є те, що європейське визначення SMART-спеціалізації спирається на ту ж термінологію (“сильні сторони”, “можливості”), що і методологія SWOT-аналізу.

ВЕРТИКАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ СТРАТЕГІЇ – SMART-СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ

З набранням чинності Угоди про асоціацію між Україною і ЄС у **2017** році підхід до регіонального розвитку через **SMART-спеціалізацію** став частиною законодавства нашої країни.

Кабінетом міністрів були внесені відповідні зміни до порядків розроблення Державної стратегії регіонального розвитку та регіональних стратегій розвитку (**Постанова № 959 від 14.11.2018**).

Чинне законодавство містить таке визначення: **“SMART-спеціалізація — підхід, що передбачає аргументоване визначення суб’єктами регіонального розвитку в рамках регіональної стратегії окремих стратегічних цілей та завдань щодо розвитку видів економічної діяльності, які мають інноваційний потенціал з урахуванням конкурентних переваг регіону та сприяють трансформації секторів економіки в більш ефективні”.**

Розроблення стратегії Дніпра відбувається відповідно до європейського і національного законодавства. Сукупність визначених стратегічних, операційних цілей і завдань завдяки сучасній методиці розробці відповідатиме вимогам смарт-спеціалізації міста Дніпра в рамках стратегії соціально-економічного розвитку України.

ГОРИЗОНТАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ СТРАТЕГІЇ – ІНТЕГРОВАНА КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ

Інтегрована концепція розвитку міста – неформальний інструмент планування стратегії дій з просторовим фокусом та фактичним збором вихідних даних з урахуванням думки громади

1. Аналіз існуючої містобудівної документації – позитивні та негативні тенденції
2. Люди (стейкхолдери) – формування запиту на майбутню екосистему, проблеми комунікації
3. Виклики – глобальне економічне регулювання, відсутність стратегічної перспективи для міста Дніпра
4. Візія – картина на основі актуальних трендів, можливість інтеграції в новітні тренди
5. Люди (суспільство) – участь у створенні та імплементації просторової стратегії, контроль за термінами та прив'язками, легітимація змін
6. Внесення змін у містобудівну документацію – відповідно до чинного законодавства в генеральний план, розроблення детальних планів території з урахуванням стратегічної перспективи

Стратегія Дніпра 2030 може залишитися рецептом, а може перетворитися на дієвий інструмент розвитку громади.

Короткострокові проєкти та швидкі перемоги – першочергові завдання по втіленню Стратегії Дніпра 2030 та створенню позитивного іміджу роботи міської влади.

Один з інструментів для визначення короткострокових проєктів – **інтегрована концепція розвитку**. Це стратегія просторового розвитку, неформальний інструмент планування, що поєднує запити громадян з рішеннями стратегії Дніпра 2030, економічними програмами міста та рішеннями Генерального плану. Хоча генеральний план є графічною візуалізацією стратегії міста, але навіть його оновлення не змінює підхід до розбудови міст з часів СРСР, не враховує економічний розвиток (невисокий потенціал бюджету розвитку) та зміну тенденцій в розвитку міст в цілому. Інтегрована концепція розвитку – документ, що з одного боку уточнює рішення генерального плану, який завжди виконується у макропоказниках, з іншого – базується на принципах поділу міста не за адміністративним принципом, а на мікрогромади та планує території з максимальним поєднанням комфортних просторів для життя, роботи та відпочинку.

Київ, Львів, Вінниця, Полтава, Житомир, Чернівці вже розробили інтегровані концепції розвитку в рамках проєкту “Інтегрований розвиток міст України”, Харків та Мелітополь – у процесі.

Міста живуть на зламі епох. **Ми знаходимося на початку найшвидшої урбанізації людства.** Ключове тут поняття “на початку”. Нам здається, що все вже відбулося і закрутилося, а насправді це тільки старт. В містах

живе **13 %** населення планети, і при цьому в містах зосереджено **32 %** ВВП, **44 %** дослідницьких інститутів, **65 %** патентів та **82 %** венчурних інвестицій. Міста протягом одного покоління сконцентрують майже весь світовий людський та матеріальний капітал.

Містопланування в Дніпрі (Urban planning) потребує переосмислення зміни індустріальної ери на інформаційну.

Це зовсім інша якість, хоча підходи мають бути однакові, бо люди не змінюються – змінюються роди занять, але потреби залишаються ті ж самі. У Дніпрі формуються нові місця праці – постіндустріальні та інформаційні. Є IT-кластер як особливий спосіб формування роботи, який вимагає нових офісних центрів. Але, з іншого боку, Дніпро – потужний індустріальний центр і має зберегти наявні підприємства, осучаснити, наповнити новими технологіями.

Традиційне зонування передбачає чіткий поділ на промислову та зелену зони, зони житла. Натомість нині потрібне міксоване використання території, що дозволить більшості мешканців відмовитись від приватного транспорту та пересуватися на короткі відстані.

Які завдання вирішує інтегрована концепція розвитку:

- Зміна парадигми мобільності** – пішохідна доступність (“хрономісто”), велорух, громадський транспорт, оптимізація паркувань
- Мережа громадських просторів** – пішохідні зони, вулична торгівля, озеленення, дозвілля
- Ревіталізація старопромислових зон** за принципом створення технополісів
- Партиципація** – залучення жителів до прийняття просторових рішень в створенні комфортних умов для життя, роботи та відпочинку.

ГОРИЗОНТАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ СТРАТЕГІЇ – ІНТЕГРОВАНА КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ

1. Слухати

Продуктивний діалог – налагодження довірчих відносин між формальними урбаністами і жителями

2. Почути

Залучення у процес планування міста мешканців, бізнесу, громадських активістів та всіх інших зацікавлених осіб

3. Дослухатися та зробити висновки

Балансування в питаннях захисту власності, охорони природи, містобудівної якості, муніципальних концепцій та загального блага

4. Впливати на напрацювання рішень

Інтегрована концепція розвитку – основна передумова для більш детального планування галузей розвитку міста з урахуванням партинципації

5. Спільно створювати

Створення міста для людей і разом з людьми

**ПАРТИЦИПАТИВНЕ
ПЛАНУВАННЯ**
(думка громади)

ЯК РОЗРОБЛЯЛАСЯ СТРАТЕГІЯ ДНІПРА 2030

Філософія стратегії Дніпра 2030

“Людина досягає успіху в каліграфії, якщо папір, пензель і чорнило перебувають в гармонії один з одним”

Майстер Імтей

Стратегія Дніпра 2030 – основний нормативно-правовий документ, який визначає довгострокові цілі та завдання розвитку міста, а також є базовим документом для визначення середньострокових цілей та завдань.

Необхідність розроблення Стратегії Дніпра до 2030 року викликано низкою об'єктивних обставин, які поєднують нормативно-правові вимоги, а також необхідність визначення нових векторів розвитку в умовах змін на глобальному, державному та регіональному рівнях, правильної і своєчасної реакції на нові виклики.

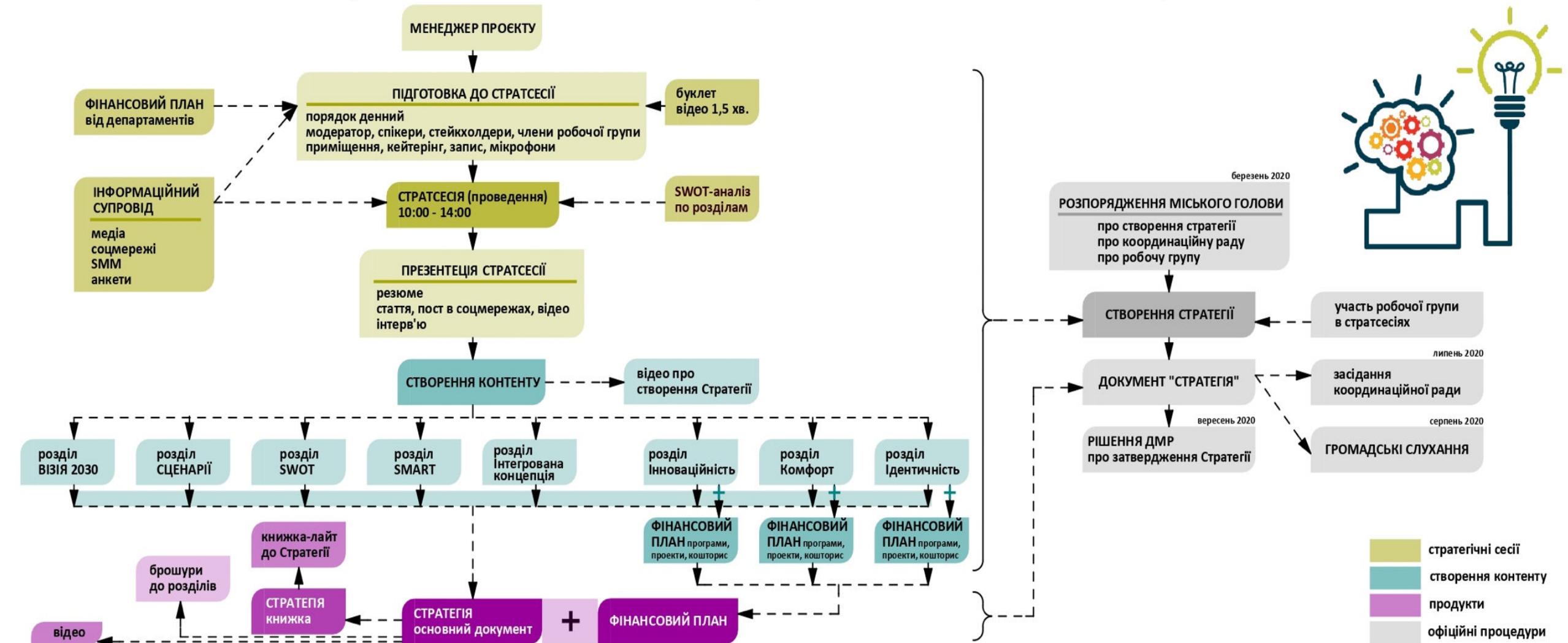
Передумови створення Стратегії:

1. Вимога Закону України “Про державне прогнозування та розроблення програм соціально-економічного розвитку України” та Постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 621 щодо розробки програм економічного і соціального розвитку міст.
2. Потреба узгодження Стратегії з новою нормативно-правовою базою – Законом України “Про засади державної регіональної політики” та порядком розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів, затвердженню постановою Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 932.
3. Необхідність визначення нового вектору розвитку міста в умовах нових глобальних та регіональних викликів та докорінних змін, що трапилися в світі та українському суспільстві протягом останніх років.

Стратегія Дніпра 2030 розроблена відповідно до розпорядження міського голови Б. Філатова від 16.07.2020 № 822-р.

Стратегія Дніпра 2030 затверджена Дніпровською міською радою (рішення від _____ № ____/____).

СТРУКТУРА СИСТЕМИ ПРОЦЕСІВ РОЗРОБЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ

**Агентство розвитку Дніпра – базовий проектний офіс
по створенню Стратегії Дніпра 2030**

Команда “Агентства розвитку Дніпра” – це практики інвестиційного менеджменту, доктори, кандидати наук, аспіранти, сертифіковані фахівці, які мають сукупно понад 150 наукових праць, експертних робот та втілених проектів. Сумарний досвід керівної роботи команди на державному та регіональному рівнях складає понад 100 років. Команда Агентства – це сплав професійного досвіду, ґрунтовних знань та прагнення принести користь місту, громаді, щоби Дніпро як бренд лунав на увесь світ, щоби у нашому місті було комфортно жити, вести бізнес, вкладати інвестиції, втілювати плани на майбутнє.

просп. Дмитра Яворницького, 75,
м. Дніпро, 49000, Україна
E-mail : dda.dp.ua@gmail.com

Агентство
Розвитку
Дніпра

ПРОВЕДЕНО 6 СТРАТЕГІЧНИХ СЕСІЙ

10.01.2018 / “Цілі та якорі розвитку міста” Спікер – Головний архітектор міста Дмитро Волик

07.07. 2018 / “Ревіталізація старопромислових зон м. Дніпра”. Спіkeri – архітектор м. Детройта Ден Кінкейд, культуролог В. Наріжна

04.12.2018 / “Регіональна стратегія – промисловий хайтек”. Спіkeri – консультанти Технічного університету Мюнхена Фредеріке Хетінгер, Йоганес вон Хойос

04.06.2019 / “Концепція розвитку м. Дніпра, аналіз стратегій міст України”. (Агентство розвитку Дніпра)

27.11.2019 / “Стратегії міст”. Спікер – співзасновник проекту «Free Private Cities» Дірк Вагнер

27.12.2019 / “Про процедури розроблення та імплементації Стратегії міста” (Агентство розвитку Дніпра)

В період карантину 4 СТРАТЕГІЧНІ СЕСІЇ “SWOT”, “ІННОВАЦІЙНІСТЬ”, “КОМФОРТ”, “ІДЕНТИЧНІСТЬ” проведені в форматі ZOOM-конференцій

Zoom Meeting ID: [REDACTED]

Speaker View

Participants listed:

- Дотем Павлов
- Альона Хуторна
- Volodymyr Panchenko
- Борис Фельдман
- Олексій Ізак
- Володимир Єльченко
- Олександр Санжара
- Ганна Олексіївна Блудова
- Irena Velychko
- Dmytro Khorshko
- Григорій Шматков
- Oleksii
- Віталій Карабань
- Nadiia Lishcha
- Ольга Путніна
- Олександр Кузьменко
- Iwanna Kazlova
- Maksym Verhun
- Юлія Долгоп'ятова
- Надія Міхно
- Marina Sereda
- Olha Kolyada
- Дар'я Зимна
- Yaroslav Yaroshenko
- Евгеній Гостищєв
- Валерій Коваль
- Юлія Овчаренко
- Денис Логвинов
- Руслан Ширинов
- VikTor Pashula
- Лук'яніло Логеза
- Андрей Зазноба
- Марина Штефан
- Володимир Пономаренко
- Євген Маляревський
- Ольга Капіт
- Андрій Бабський
- Тетяна Петрусь
- Олексій Ростовський
- Олег Семенко
- Лариса Байдич
- Катерина Шишка
- Yana Kovalev
- Олексій Самовалов
- Ірина Рева
- Олексій Мусатовський
- Максим Колесніков
- Ольга Пасічельська
- Олександр Вітвіцький
- Vadim
- В'ячеслав Бараннік
- Александра Алексєєнко
- Дмитро Василенко

Mute Stop Video Invite Manage Participants Polling Share Screen Chat Record Breakout Rooms More End Meeting

Стратегія Дніпра 2030 базується на аналітичних даних, анкетуванні, опитуваннях, моніторингу “Стратегічного плану розвитку м. Дніпропетровська до 2020 року”. Документ Стратегії Дніпра 2030 **розроблено в двох версіях** – презентаційні матеріали для проведення громадських обговорень та основний документ для затвердження Дніпровською міською радою з визначенням термінів, індикаторів, виконавців, співвиконавців та відповідальних за виконання завдань.

Стратегію Дніпра 2030 розроблено дніпровськими фахівцями з Дніпровської міської ради, Національного інституту стратегічних досліджень, Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, Інституту суспільних досліджень, Придніпровської академії будівництва та архітектури, IT-Dnipro Community, Ukrainian Aerospace Cluster, Комунального підприємства “Агентство розвитку Дніпра” Дніпровської міської ради. Серед запрошених виконавців та профільних експертів – держслужбовці, юристи, економісти, IT-фахівці, історики, науковці, екологи, біологи, архіектори, будівельники, культурологи, археологи, соціологи, лікарі, вчителі, політологи, письменники, фахівці з містобудування, охорони історичної спадщини, енергозберігаючих технологій, закупівель, брендування, туризму, PR-технологій.

1	Стратегічна сесія Цілі та якорі розвитку міста	10.01.2018
2	Стратегічна сесія Ревіталізація старопромислових зон	07.07.2018
3	Стратегічна сесія Регіональна стратегія - промисловий хайтек	04.12.2018
4	Стратегічна сесія Концепція розвитку Дніпра, аналіз стратегій	04.06.2019
5	Стратегічна сесія Стратегії міст	27.11.2019
6	Стратегічна сесія Про процедури розроблення та імплементації	27.12.2019
7	Стратегічна сесія SWOT	16.04.2020
8	Стратегічна сесія ІННОВАЦІЙНІСТЬ	14.05.2020
9	Стратегічна сесія КОМФОРТ	30.04.2020
10	Стратегічна сесія ІДЕНТИЧНІСТЬ	07.05.2020
11	Представлення Стратегії Координаційної ради	
12	Громадські слухання	

ПОДЯКИ ЗА УЧАСТЬ У РОЗРОБЦІ СТРАТЕГІЇ ДНІПРА 2030

Олександра Алєксеєнко

Лариса Бабіч

Андрій Бабський

В'ячеслав Бараннік

Сергій Білопольський

Ганна Блудова

Олександр Буйволюк

Дмитро Василенко

Максим Вергун

Олександр Витвицький

Дмитро Волик

Євген Гостіщев

Владислав Грицай

Юлія Долгоп'ятова

Володимир Єльченко

Андрій Зазноба

Дар`я Зимна

Олена Іваницька

Олексій Іжак

Олександр Каплі

Віталій Карабань

Валерій Коваль

Яна Коваль

Ірина Козлова

Анна Колєда

Максим Колєсніков

Геннадій Корбан

Олександр Кузьменко

Анастасія Кучеренко

Дмитро Легеза

Михайло Лисенко

Надія Лиштва

Денис Логвінов

Ігор Маковцев

Євген Маляревський

Володимир Міллер

Надія Міхно

Дмитро Мовшин

Артем Ніделько

Юлія Овчаренко

Артем Павлов

Юлія Павлюк

Володимир Панченко

Ольга Пасіцельська

Віктор Пашула

Тетяна Петрусь

Едуард Підлубний

Андрій Пильченко

Володимир Пономаренко

Марина Путніна

Ірина Рева

Олег Репан

Олександр Ростовський

Олександр Санжара

Олексій Самовалов

Олег Семенко

Марина Середа

Ксенія Сушко

Олексій Тулін

Борис Фельдман

Борис Філатов

Дмитро Хорішко

Альона Хоторна

Святослав Чирук

Олександр Чудновський

Альона Чуєва

Ігор Швецов

Руслан Ширінов

Катерина Шишка

Григорій Шматков

Марина Штефан

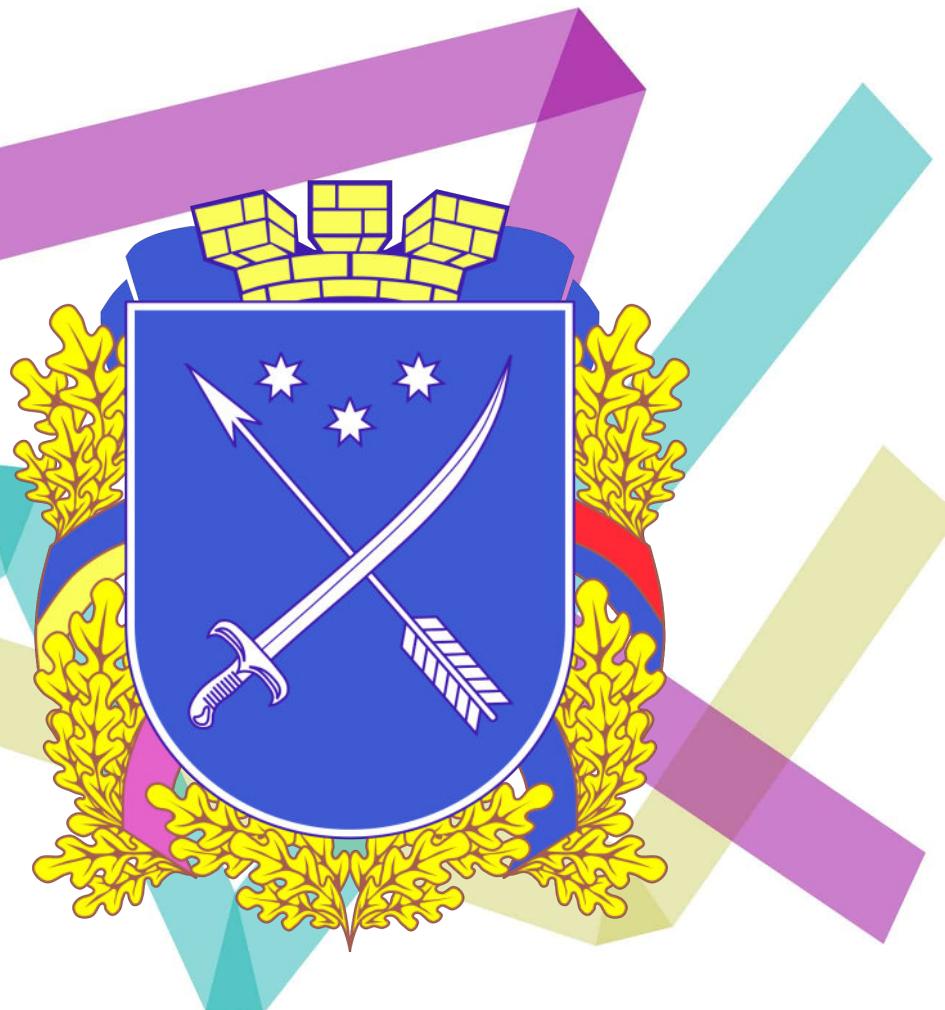
Ярослав Ярошенко

Стратегія Дніпра 2030

“Як би не було страшно сьогодні на
Землі, завжди дивись в Небо.
Як не було важко сьогодні на Землі,
завжди мрій про Зірки....
Дивись в Небо і мрій про Зірки.
Завжди.
Тому, що люди стали людьми лише тому,
що завжди хотіли літати”

Борис Філатов
міський голова

ПРИМІТКА.

Презентаційні матеріали Стратегії Дніпра 2030 розроблено для проведення громадських обговорень.

Презентаційні матеріали Стратегії Дніпра 2030 – невід'ємна частина стратегічних документів в складі Основного документу Стратегії Дніпра 2030 із визначенням термінів, індикаторів, виконавців, співвиконавців та відповідальних за виконання завдань, затвердженого Дніпровською міською радою.

